

ASR-I MUHABBET

SAHABE HAYATINDAN YANSIMALAR

Ahmed Şahin

Cihan
Yayınları

ASR-I MUHABBET
(SAHABE HAYATINDAN YANSIMALAR)

AHMED ŞAHİN

Ahmed Şahin
www.ahmetsahin.org
mail@ahmetsahin.org

Asr-ı Muhabbet

Türdav Yayın Grubu

Adına Editör
Baskıya Hazırlık
Baskı ve Cilt

Mehmet Dikmen
Türdav Ajans
Alioglu Matbaacılık
Orta Mah. Fatin Rüstü Sk. No:1-3A
Bayrampasa - İst.
Tel: (0212) 612 95 59 Fax: (0212) 613 09 83
sertifika no:11946

İstanbul / 2012
ISBN 978-605-5408-29-9

Yayıncı Sertifika No: 16440

TURDAV YAYIN GRUBU

Göztepe Mh. Mahmutbey Yolu Orhangazi Cd. No:16 Bağcılar / İSTANBUL
Tel: (0212) 446 08 88 (pbx) Fax: (0212) 446 00 15
www.cihanyay.com • bilgi@cihanyay.com • www.kitapkulusu.com

© "Cihan" markası ile üretilen bu eserin basım ve yayın hakları
Türdav Basım ve Yayımlar Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ye aittir

AHMED ŞAHİN

ASR-I MUHABBET

(SAHABE HAYATINDAN
YANSIMALAR)

Cihan
Yayınları

AHMED ŞAHİN

1935 yılında Yozgat'ın Çayıralan ilçesinin Yahya Sarayı köyünde dünyaya geldi.

Köy hayatının gereği olarak çocukluk devresinde kırlarda hayvan otlatıp, koyun keçi çobanlığı yaptığı sıralarda eline geçen elif cüzüyle başladığı Kur'an öğrenimini 1950'de Kayseri'de aldığı hafızlık diplomasıyla tamamladı. Tahsiline devam etmek için Kayseri'den İstanbul'a giderek okumak isteyen öğrencilere sahip çıkışıyla bilinen meşhur Gönenli Hoca efendinin talebesi oldu.

İstanbul'da 1950-60 arası Osmanlı ulemasının son halkasını teşkil eden alimlerden tefsir, hadis, fıkıh ve kelam dersleri okuyarak çok ilgi duyduğu dini ilimlerde mesafe aldı.

Cami odalarında geçen bu on senelik ilahiyat öğrenciliği devresinde İstanbul'da ilk islami yayın olarak çıkan haftalık *Hür Adam* gazetesinin, cuma günleri İstanbul'u bir uçdan bir uca dolaşarak, Anadolu satışına denk düşecek miktarda satışını yaptı. İlk yazılarını da satışını yaptığı bu *Hür Adam* gazetesinde yazmaya başladı. Okuyucuların dini sorularına cevap veren bu yazılar o günlerde kitapçık halinde yayınlandı. Gazete ise 27 Mayıs 1960 ihtilalinde kapatıldı. Bu tarihte girdiği imtihandan sonra Süleymaniye camiine din görevlisi olarak atandı. On sene süren bu cami görevi sırasında yayına giren haftalık *İttihad* gazetesinde İslâm Alemleri sayfasını hazırladı. Tarihin Şeref Levhaları yazı dizisi de resimli tefrika halinde *İttihad*'da yayınlandı. İlk kitabı da *Tarihin Şeref Levhaları* oldu.

1970'de yayın hayatına giren günlük *Yeni Asya* gazetesinde köşe yazılarına başladı. On iki sene süren bu yazılarını tek hafta izin kullanmadan, tek gün ara vermeden 1982 yılına kadar sürdürdü.

1982'den itibaren mesaisini tamamen kitap hazırlamaya teksif etti. Altı sene süren bu kitap hazırlama devresinde arkadaşlarıyla Cihan Yayınevi'ni kurup kitaplarının basımını burada topladı.

2011'de *Zaman* gazetesinde tekrar günlük yazılarına başladı. Halen köşe yazılarını sürdürmekte olan yazarın yayınlanan kitaplarının sayısı otuzbeşe ulaştı.

Moral FM radyosunda 1994'te başlayan Cuma sohbetlerini halen sürdürmektedir.

Bir oğlu ve bir kızından beş torunu olan yazar, ikamet ettiği İstanbul'da çalışmalarına devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

SAHABEYE YETİŞİLMEZ	13
SAHÂBEYE NİÇİN ERİŞİLEMEZ?	15
SAHABELER İSLÂMİ BÖYLE YAŞIYORLARDI	19
SAHÂBENİN FAZİLETİNE ERİŞİLMEZ ÖRNEKLER	23
İSLÂM'DAN ÖNCE ÖYLEYDİ, SONRA BÖYLE OLDU	26
HİÇ NAMAZ KILMADAN CENNET'E GİDEN ÇOBAN SAHABİ	30
KİŞİ SEVDİĞİ İLE BERABERDİR.....	33
HZ. OSMAN'IN, MÜSLÜMANLARA YAPTIĞI ERİŞİLMEZ HİZMETİ	36
KENDİNDEN ÖNCE SAĞ ELİ CENNETE GİDEN SAHABİ	38
İSÂR HASLETİ NEDİR?..	40
FEDAKÂRLIĞIN BÖYLESİ...	43
CENNET UCUZ DEĞİL...	46
AŞERE-İ MÜBEŞŞERE'YE BENZEMEK	49
SAHABİYİ CENNETLİK KILAN HAL	52
ALLAH RESÛLÜ KENDİNDEN İSTEYEN ELİ BOŞ ÇEVİRMEZDİ .	54
MÜSLÜMAN, TOPLUMDA İNSANLARLA KAYNAŞAN KİŞİ DEMEKTİR	57
YA BİZİM GİBİ DÜŞÜNÜRSÜN, YA DA ÖLÜRSÜN	59
MEKKE'DE HAPİS KALAN MÜ'MİNLER, MÜŞRİKLERİN ZULMÜNDEN NASIL KURTULDULAR?	62
CÖMERTLİĞİN BÖYLESİ...	69
ZAFER İSLÂM'IN, HÜSRAN SÜFYAN'IN	72
SADECE EMRET, YETER!	80
SUHEYB KAZANDI, SUHEYB KÂRLI ÇIKTI	83
SAHÂBELERDE SÖZLÜ CİHAD	88
SAHABEDE CİHAD ORDUSUNA YARDIM YARIŞI	92

SAHABEDE İMAN KUVVETİ	95
ALLAH'IN BİR KADERİNDEN DİĞER KADERİNE SIĞINMIŞ	97
SAHABE DÜNYASINDA MÜ'MİN OLMANIN ALÂMETLERİ NELERDİR?	100
BİR SAHABE SOHBETİ	103
SAHABENİN ZÜHD VE TAKVASI	105
SAHABEDE HATASINI KABUL FAZİLETİ	108
SAHABEDE HESAP KORKUSU	111
SAHABELERİ DÜNYA RAHATLIĞI KORKUTURDU	114
ALLAH RASÛLÜNDEN ASHABINA İFRATLARDAN UZAK KALMAK TAVSİYESİ	116
SENİ BİZE PEYGAMBER OLARAK ALLAH MI GÖNDERDİ?	119
SAHABENİN MAĞARAYA ÇEKİLME FİKRİNE RESÛLÜLLAH NE DEDİ?	122
SAHABEDE DUADA EDEBE RİÂYET TİTİZLİĞİ	124
SAHABEDE NAMAZ TİTİZLİĞİ	127
ABDULLAH BİN ÖMER'İN BİR GENÇLİK HATIRASI	130
SİZİ CEHENNEMDEN KORUYACAK BİR AMELİNİZ VAR MI?	133
SAHABEDE HİZMET ANLAYIŞI	135
SAHABEDE CİHAD ANLAYIŞI	138

İKİNCİ BÖLÜM

SAHABE SORUYOR PEYGAMBER CEVAP VERİYOR	143
NE İSTERSEN SOR!	145
BİR GÖNÜLE DÖRT SEVGİ NASIL SIĞAR?	148
EVLÂD - ANNE - BABA MÛNASEBETİ NASIL OLMALI?	151
HAYATTA EN ÖNCE ŞU 3 ŞEYE SAHİP OLUN!	154
ALLAH'IN KULLARINA MERHAMETİNİ PEYGAMBERİMİZ SAHABELERİNE NASIL ANLATTI?	157
HAYRIN DA ŞERRİN DE ZERRESİ ZAYI OLMAZ	160
ASR-I SAADET GÜNDEMİ	163
SAHABELER ALLAH RESÛLÜNÜ CAN KULAĞI İLE DİNLERDİ ..	166
ALLAH RESÛLÜNDEN HAYAT DERSLERİ	168
ALLAH RESÛLÜNÜ AĞLATAN VE GÜLDÜREN BİR TABLO	171

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HANIM SAHABİLER 173

YUVASININ YIKILMAMASI İÇİN MÜCADELE VEREN

KADIN SAHABİ 175

HAYÂ'DA MÜSLÜMANLARA ÖRNEK KADIN SAHABİ 180

SABRIN SONU CENNETTİR 183

HZ. HAMZA'NIN KIZKARDEŞİ KAHRAMAN SAFİYYE 185

HZ. HATİCE'NİN UNUTULMAZ HİZMETİ 188

HENDEK KAHRAMANI HANIM SAHABİ 191

ALLAH'IN ANILDIĞI MEKANLARIN TEMİZLİĞİ BİLE İBADET

VE HİZMETTİR 194

HANIM SAHABEDE NAMUS MÜDAAFAASI 197

KIZLARIN EŞ SEÇİMİNDE SÖZ HAKKI YOK MU? 201

HZ. ESMA'NIN HAYATINDA YEDİĞİ EN LEZZETLİ YEMEK 204

EVLENDİĞİ KİMSELER, HEP ŞEHİD OLAN HANIM SAHABİ: ZEYD

KIZI ÂTİKE 207

SAHABEDE AİLE İMTİHANI 209

SAADET ASRINDA HANIMLARIN SOHBETLERİNDE NELER

KONUŞULUYORDU? 213

İMANINDA SEBAT EDEN SAHABİ HANIMA ALLAH'IN LUTFU . 217

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SAHABEDE HAK, ADALET VE YÖNETİM ANLAYIŞI 221

ÜMMETİN İSTİKAMETİ ALİMLERLE EMİRLERİN ELİNDE? 223

SAHABE ZEYYAD'I REİSLİKTEN DE, ZEKÂTTAN DA

VAZGEÇİREN OLAY 227

SAADET ASRINDA ÖRNEK BİR İDARECİ-HALK DİYALOĞU 230

SAHABEDE GÖREV ANLAYIŞI 233

SAADET ASRINDA ÜSTÜNLÜK ÖLÇÜSÜ NE İDİ? 235

SAADET ASRINDA SOSYAL ADALET ANLAYIŞI 238

SAADET ASRINDAN İSTİŞÂRE ÖRNEKLERİ 240

SAHABEDE İRKÇILIK DUYGUSU VAR MIYDI? 246

MÜSLÜMANLARI BÖLMEK İÇİN İNŞA EDİLEN MESCİDİ

ALLAH RESÛLÜ YIKTIRDI 252

SAADET ASRINDAN İŞİ EHLİNE VERMENİN İBRETİ

BİR ÖRNEĞİ 255

SAADET ASRINDA NÜFUZ TİCARETİNE İZİN VERİLMEMESİ	257
SİZ EBÜ ZERR GİBİ OLUN KI...	260
HZ. ÖMER DEVLET İMKANLARINDAN YAKINLARININ FAYDALANMASINA İZİN VERMEZDİ	263
DEVLET BAŞKANINA VERİLEN HEDİYELER ŞAHSINA MI AİTTİR, HAZİNEYE Mİ?	265
PEYGAMBERİMİZİN YÖNETTİĞİ HALKINA KARŞI TAVRI	267
SAHABE, BAŞ OLMANIN MES'ULİYETİNİ BİLİRDİ	270
SAADET ASRINDA YÖNETİM ESASLARI	272
ASR-I SAADETTE HAK ANLAYIŞI	274
HALİFE ÖMER HANIMIYLA HALKIN HİZMETİNDE	277
SAHABENİN YÖNETİM ANLAYIŞINDAN ÖRNEKLER	279
DEVLETİN YAŞLILARA VE ÖZÜRLÜLERE YARDIM GÖREVİ	282
SAHABE KUVVETİ DEĞİL, HAKKI ESAS ALIRDI	284
GALİP MÜSLÜMAN, MAĞLÛP HRİSTİYANI NASIL KORUDU? ...	287
YAZIKLAR OLSUN ATEŞTEN GÖMLEK GİYENLERE	289
HZ. ÖMER'İN KURDURDUĞU ŞİKAYET MASASI	291
SEN VALİ DEĞİL, ANCAK ÇOBAN OLURSUN	294
PEYGAMBERİMİZ VE ASHABI HALKIN YEMEDİĞİNİ YEMİYORLARDI	297
SAADET ASRINDAN İBRETİ YARGILAMA ÖRNEKLERİ	300
SAADET ASRINDA HAKLARIN TESBİTİNDE CANLI ŞAHİT VEYA YAZILI BELGEYE BAKILIRDI	304
SAADET ASRINDAN BİR BORÇ ÖDEME OLAYI	307
SAHABEDE MİSAFİRLİK ANLAYIŞI	310
SAADET ASRINDAN ANA - BABA HAKKINA RİAYET ÖRNEKLERİ	313
ANASINI DARILTMİŞ SAHABİNİN İBRETİ HİKAYESİ	315
SAHABEDE KOMŞULUK ANLAYIŞI	318
SAADET ASRINDAN KOMŞU HAKKINA ÂİT ÖRNEKLER	321
SAHABELERDE AKRABA HAKLARINA RİAYET VE SAYGI	323
SAADET ASRINDA BULUNMUŞ EŞYAYA NE YAPILIRDI?	325

BEŞİNCİ BÖLÜM

SAHABEDE GÜNAHLARDAN KAÇINMA DUYARLILIĞI ...	327
SAHABEDE HARAMI TERK TİTİZLİĞİ	329

SAHABEDE GÜNAHTAN SONRAKİ TEESSÜRÜN ŞİDDETİ	333
ŞEHİD OLMAZSAK CEZAMIZI ÇEKELİM	337
GÜNAH İŞLEYEN DEVLET GÖREVLİSİNE HZ. ÖMER'İN MUAMELESİ	341

ALTINCI BÖLÜM

SAADET ASRINDAN İBRETİ OLAYLAR.....	345
SAADET ASRINDAN İNSAN KAZANMA ÖRNEKLERİ	347
BEDİR GAZİSİNİ KÖLE DİYE SATTI	350
RESULÜLLAH'IN TERÖRİSTE BAKIŞI!	353
HIRÇIN DEVE NASIL DÜZELDİ?	356
SÜTSÜZ KEÇİLER, NASIL SÜTLENDİ?	358
EBU HÜREYRE VE SÜT MUCİZESİ	361
BEŞBİN KOYUN MU, BEŞ CÜMLELİK DUÂ MI?	364
KENDİNİ BÜYÜK GÖREN ADAMIN KÜÇÜLMESİ	367
ÖLMEK Mİ, YAŞAMAK MI DAHA HAYIRLI?	369
KENDİ HİZMETİ İÇİN BAŞKASININ HİZMETİNE MANİ OLMAK İSTEYEN SAHABİ	371
BİR CÜMLE İLE İSLÂM'A BÜYÜK HİZMET EDENE, ALLAH RESÛLÜ NE DEDİ?	374
SAADET ASRINDA İNSANLAR NASIL DEĞERLENDİRİLİRDİ?	376
BİR BABANIN VİCDAN SIZLATAN ACI İTİRAFLARI	379
SAADET ASRINDAN İNSANA SAYGI ÖRNEKLERİ	382
YAPILAN İYİLİĞE BİRE ON ANLAYIŞI	385
ASR-I SAADETTE İNSANLARA MERHAMET VE ŞEFKAT ÖRNEKLERİ	387
SAHABE DEVRİNDEN ÖRNEK BİR BARIŞMA	390
İKİ MÜ'MİN ARASINDA İHTİLÂF ÇIKINCA NE YAPILIR?	393
DOĞRU KARAR NASIL VERİLİR?	396
SAADET ASRINDAN DÜŞÜNDÜRÜCÜ TESBİTLER	399
GELECEK NESİLLERİ DE DÜŞÜNMEİYİZ	402
SAADET ASRINDAN ŞEFKAT - TAHAMMÜL ÖRNEKLERİ	404
ASR-I SAADETTE İNSANLARI İLTİFATLA İYİYE GÖTÜRME SAN'ATI	406
SAHABEDE HÜSN-Ü ZAN - ADEM-İ İTİMAD ÖLÇÜSÜ	409
SAADET ASRINDAN BİR ZEKÂT HÂTİRASI	412

BEYTÜ'L-UZAB (BEKÂRLAR EVİ)	415
ZENGİN SAHÂBEDE MES'ULİYET HİSSİ	418
HZ. ÖMER'İN VEFATI	423

YEDİNCİ BÖLÜM

PEYGAMBER İLTİFATINA ERMİŞ BAZI SAHABİLER	427
PEYGAMBER DUASIYLA BORÇLARINDAN KURTULAN BÜYÜK SAHABİ: CÂBİR	429
BAHTİYAR SAHABE BEŞİR'İN BAŞINA GELENLER	434
YETİM ABDULLAHIN HİKAYESİ	437
KÜÇÜK BOYLU SAHABİ ABDULLAH İBN-İ MES'UD	441
SİYAH YÜZLÜ FAKİR GENÇ SAHABİ	444
DUASI MAKBUL SAHABİ: SAAD BİN EBİ VAKKAS	447
SES TONU YÜZÜNDEN KENDİNİ EVİNE HAPSEDEN SAHÂBE ..	449
MELEKLERİN HAYÂ ETTİĞİ SAHABİ: HZ. OSMAN	452
DEVS KABİLESİNİN HİDAYETİNE SEBEP OLAN SAHÂBE KONUŞUYOR	454
ŞAKALARIMIZ ÖLÇÜLÜ OLMALI	458
TOPKAPI'DAKİ HIRKA-İ SAÂDET	461

ÖNSÖZ

Asr-ı saadet, sevgili Peygamberimiz ve ashabının yaşadığı, insanlık tarihinin en mutlu asrı, fazilet ve kemalat yönünden en kutlu çağıdır.

Asr-ı saadet bir asr-ı nur ve hidayettir. Topyekün insanlık cehalet ve küfür karanlıklarından, bu asırda kurtulup aydınlanmıştır. Vahşi, bedevi, acımasız, ahlaksız bir toplum, en medeni, erdemli, ahlaklı bir toplum haline bu devirde dönüşmüştür.

Asr-ı saadet bir asr-ı muhabbettir. Kainatın yaratılış mayası olan sevgi, gerçek manada ve en saf halde bu asırda tecelli etmiştir. İnsanlık aleminde yer tutan kökleşmiş asırlık kinler, düşmanlıklar, kıskançlıklar, saygısızlıklar, acımasızlıklar bu asırda kalplerden silinmiş; gönüller gerçek sevgiye, muhabbete, şefkate, ünsiyete, kardeşlik duygusuna pence-relerini bu asırda açmıştır.

Benzeri o güne kadar görülmemiş bir sevgi ortamı, fedakarlık ve feragat iklimi, tesanüd ve yardımlaşma faaliyeti Peygamberimizin ve ashabının yaşadığı toplumda ve süreçte ortaya çıkmış, yaşanmış ve kıyamete kadar gelecek olan insanlığa da örnek olmuştur.

Asr-ı saadet; aynı zamanda sevgi, mutluluk, huzur, uyum, geçim, kardeşlik, hak, adalet ve fazilet tohumlarının zemin bahçesine en verimli şekilde ekildiği ve kıyamete kadar hasadının yapıldığı ve yapılacağı bir zaman dilimidir.

Hız. Peygamberin en yakın dostları olan sahabelerin sergilediği İslami hayat, insanlığa her yönüyle örnektir. Tereddütsüz benimsenecek dersler, ibretler, öğütler meşheridir.

Bu sebeptendir ki, Peygamberimiz asr-ı saadet insanları olan sahabelerini gökteki yıldızlara benzetmiştir. Onlar ahlaki değerlerde, maddi ve manevi başarı esaslarında, insani fazilet ve kemalatta herkese rehberdirler.

Onlara uyanlar ve izlerinden gidenler hidayete ererler. Doğru yolu bulurlar. Hak çizgiden sapmazlar. Yanlış ve dalalete düşmezler.

Elinizdeki kitap, saadet asrının bu özellik ve güzelliklerini, yaşanmış olaylarla, ibretli söz ve öğütlerle nazarlara vermek, asr-ı saadet eksenli bir islami hayatın yaşanması lüzumunu ve önemini ortaya koymak için hazırlanmıştır.

Saadet asrından, ashab-ı kiramın yaşadığı islami hayattan günümüze yansıyan veya yansıması gereken dersleri, ibretleri, öğütleri, güzel ve özel halleri, elimizden geldiğince dikkatlere sunmaya çalıştık.

O asrı şanına layık şekilde anlatabildiğimizi ileri sürmek haddimizi aşmak olur. Biz bu kutlu ve mutlu asırdan ancak idrakimize yansıyan manaları, feyiz ve nurları sizlere aksettirme gayretinde olduk.

Tüm kusurlar, ifadedeki eksiklikler bize aittir.

Eseri faydalı kılmak, insanların istifade etmelerini lutfetmek de Allah'a aittir.

Mutlu, kutlu, saadetli, muhabbetli günler temennisiyle...

Ahmed Şahin
İstanbul, Haziran 2012

BİRİNCİ BÖLÜM

SAHABEYE YETİŞİLMEZ

SAHÂBEYE NİÇİN ERİŞİLEMEZ?

Bu köylü Resûlüllah'ı gördü, onunla sohbeti var

Bir atasözü vardır: “Yokluk zamanında verilen tek ekmek, bolluk zamanında verilen bir çuval undan hayırlıdır.”

Gerçekten de öyledir. Açlıktan tâkatsız kalmış bir insana verilecek bir ekmek, onu belki de ölümden kurtaracak, birkaç gün daha dayanıp bolluğun gelmesine kadar tahammül etmesine sebep olacaktır.

Bu bakımdandır ki, bolluk zamanında bir çuval un veren kimse, açlık zamanında bir ekmek veren kadar değerli yardım yapmış olmaz.

Bu neye benzer bilir misiniz, tıpkı sahâbenin hizmetine, yardım ve sadakasına.

İktisadî ve imanî her türlü sıkıntının had safhada bulunduğu bir zamanda her şeyiyle İslâm'a girip, asla pişmanlık duymayan ashâb, çektiği bütün şiddet ve ızdırap karşısında asla tereddüt ve vesvese duymamış, bütün varlığıyla nefsinin ve İslâm düşmanlarının karşısına dikilerek imanî salâbetini muhafaza etmiştir.

Bundandır ki, bizden biri, Uhud dağı kadar sadaka vermiş olsa, bir sahâbenin yarım ölçek sadakasının sevabına erişemez, hizmetine denk hizmette bulunmuş olmaz.

Dilerseniz bu mevzuda bir hadîs meâlini de arzedeyim sizlere.

Bakın bütün dünyayı karşısına alarak İslâm dâvasına sahip çıkan ashâb hakkında Hazret-i Resûlüllah ne buyuruyor:

– Ashâbım hakkında hürmetsizliği ifade eden söz sarfetmekten çekinin. Zîra sizin biriniz Uhud dağı kadar sadaka verse, ashâbımın yarım ölçek sadakasının sevabına erişemez.

Evet, erişemez. Çünkü onlar bütün dünyayı karşısına alarak iman etmiş; hemen herkes kendilerini yalanlarken mukavemet edip, Resûlüllah'ı tasdikte bulunmuş, O'nun dâvası uğruna sadece malını, mülkünü değil, canını da feda etmiştir. Yâni sahabelerin hizmetleri, yokluk zamanındaki tek ekmek misâlini teşkil etmiştir.

Sahâbenin erişilmezliği, Hulefâ-i Râşidin zamanındaki tatbikatla da kesinleşmiştir. Size ibretli bulacağınızı tahmin ettiğim bir olay nakletmek isterim bu konuda:

İçinde ashâbın da bulunduğu bir cemaat oturmuş sohbet ediyorlardı. Cemaattan biri Sıffiyin harbinden söz ederken bazı sahabelere hürmetsizliği işaret eden aşağılayıcı bir ifade kullandı.

Dinleyenler arasında ashâbın ileri gelenlerinden Said bin Hudayr çömelmiş halde duruyordu. Hemen ayağa kalktı, Resûlüllah'ın ashabına aşağılayıcı sözü sarfeden kimseye reddiye mânâsına gelen bir vak'ayı şöyle anlattı:

– Biz kabileler halinde gazaya gidiyorduk. Bir ara suyu bulunan bir köyün civarında konakladık. Bu sırada üzeri yüklü bir kadın öteden geçiyordu. Muzip bir bedevî vardı içimizde. Yeni katılmıştı bize. Gidip kadınla konuştu.

– Üzerindeki oğlan olmasını ister misin? dedi.

Kadın heyecanlandı:

– Tabii isterim, mümkün mü?

– Elbette, yeter ki sen bana bir koyun hediye et, gerisine karışma.

Kadın gidip bir koyun getirdi, koyunu tutan bedevî, üstü kapalı birkaç mısra şiir okuyarak kadına doğru üflledi. Sonra da koyunu getirip kesti. Biz de oturup yemeye başladık. Yemeğin ortasında Ebû Bekir’e (ra) durumu anlattılar. Koyunun şiirle kazanıldığını söylediler.

Ebû Bekir (ra) bunu duyar duymaz sofradan fırlayıp kalktı.

Biraz öteye varıp elini boğazına sokarak yediklerini kusmaya başladı.

O kadar gayret etti ki, yediklerinden tek lokma kalmamıştı midesinde.

Zaten Ebû Bekir (ra) şüpheli şeylerden kaçınmakta herkesten önce gelirdi.

Sonra Medine’ye döndüğümüzde durumu Ömer’e (ra) anlattılar. Ömer (ra), bunu duyunca kızdı. Hemen o köylüyü arattı, huzuruna getirtti.

– Neye böyle yaptın, diye çıkışacaktı.

O sırada Ömer’in (ra) kulağına eğilen biri bir cümle fısıldadı. Bu cümleyi duyan Ömer (ra) birden değişti, ayıplamak istediği köylüye tek kelime söyleme cesaretini bulamadı.

Biliyor musunuz, Ömer’in kulağına fısıldanan cümle neydi? Ömer’e (ra) gizlice şunu söylediler:

– **Dikkat et yâ Ömer, bu köylü Resûlüllah’ı gördü, onunla sohbeti vardır!**

İşte bu cümle Ömer’i (ra) susturmuş, sohbetin varlığı haberi onu birden değiştirmişti.

Bu vak’ayı kaydeden “El-İsâbe” şu ilâveyi de yapar:

– Ömer (ra), bu karışık işin sahibini azarlamaktan çekindi. Çünkü Resûlüllah'la sohbetinin mevcudiyeti çıkmıştı ortaya.

Bizim gibi binbir günah ve hatâlarla dolu kimseler şöyle dursun, Hulefâ-i Râşidîn bile kendi arkadaşları mesabesindeki sahâbelere birşey söyleyemiyor, Resûlüllah'ı gören gözün sahibine karşı hürmet ve saygıdan gayrısını düşünemiyor.

Ama günümüzde birtakım cür'et sahiplerine, yazar çizer ve nutuk atar takımlarına bir göz atın, onlar hiç de Hali-fe Hazret-i Ömer (ra) kadar çekingen olamıyorlar, hâdiseyi anlatan Ebû Said-i Hudrî gibi korkaklık duyamıyorlar. Kimi Hazret-i Osman'ı, kimi de Hazret-i Muaviye'yi tahkir cür'etinde bulunabiliyorlar. Sebebi de malûm ve meşhur sözdür:

“El-câhilü cesûrün.”

SAHABELER İSLÂMI BÖYLE YAŞIYORLARDI

Kardeşi Zeyd'i şehid düşüren katile
Hiz. Ömer'in tepkisi ne oldu?

Sahabe gibi düşünebilmek, sahabe gibi değerlendirmeye sahip olabilmek.

Mümkün, fakat vaki mi?

İsterseniz bir iki olayla bakalım konuya. Sahabe nasıl düşünüyor, nasıl değerlendirme yapıyor?

Sonra biz de kendi nefsimize dönelim, şöyle bir baktıktan sonra kendi kendimize soralım:

– Biz de öyle düşünebiliyor, öyle değerlendirme yapıyor muyuz?

Örneğimiz hepimizin çok sevdiği Hazret-i Ömer (r.a.) ve üvey kardeşi Zeyd'den olsun.

Bedir savaşında sırtındaki zırhı çıkaran Hz. Ömer, üvey kardeşi Zeyd'e uzatıyor:

– Al kardeşim şunu, hemen giyin ve ondan sonra çık düşman karşısına.

Bu büyük fırsatı değerlendiren Zeyd'in, teşekkür ederek hemen zırhı alıp sırtına giydiğini mi sanıyorsunuz? Yanılıyorsunuz. Hele durun bakalım, Zeyd nasıl düşünüyor, nasıl cevap veriyor, o'nun değerlendirmesi nasıl?

– Zırhın senin olsun kardeşim, sağ ol, burada bana zırh gerekmez!

– Neden?

– Çünkü senin kendin için istediğini ben de kendim için istiyorum da ondan!

Evet, Ömer'in nefsi için istediğini Zeyd de kendi için istiyordu.

– Ömer ne mi istiyor?

– Şehidlik!

Evet, Resûlullah'ın önünde Allah için şehid olmak istiyor. Onun için şehadetine mani olacak zırhı çıkarıp Zeyd'e veriyor. Ama Zeyd niye alsın ki, o da aynı şeyi istiyor.

Sonra ne mi oluyor?

Olacak belli.

İkisi de zırhı giymiyor. Zırhsız olarak çıkıyorlar düşman karşısına...

Bedir savaşı kazanılıyor, ama Zeyd'in beklediği şehidlik henüz gözüküyor. Aradan zaman geçiyor. Hazret-i Ebû Bekr'in (r.a.) hilafeti devresi. Sene Hicri on iki.

Yemame'de birtakım mürtedler çıkıyor ortaya. İslâm birliğini parçalamak; mü'minlerin birbirlerine olan sevgi ve saygılarını ortadan kaldırmak isteyen bu hainlere karşı koyan ordunun sancağı Zeyd'in elinde. Beklediği şehitliğin zamanı geldiği düşüncesiyle çekinmeden karşı koyuyor düşmana. Mürtedleri püskürtüyor, ama Zeyd de aldığı kılıç, mızrak darbeleriyle yığılıyor yere. Düşmek üzere olan sancağı kapıp yine dalgalandıran Salim, onu kurtaramıyor. Nihayet Zeyd şehadet kelimesini söyleyerek şehidlik şerbetini içiyor.

Acı haberi işiten Hazret-i Ömer, böylesine kahraman kardeşinin ölümüne çok üzülüyor. Onun yaptığı hizmetleri-

nin artık bittiğini düşünerek yokluğunu hazmetmekte güçlük çekiyor. Tenha yerlerde çok sevdiği kardeşi Zeyd için göz yaşı dökmekten kendini alamıyor.

Bir gün aynı savaşta müşrikler arasında kardeşi ölen Mütemmim'le karşılaşır, o da kardeşi için şiirler söylüyor, gözyaşı döküyordu. Ona diyor ki:

– Ben de senin gibi şiir söyleyebilsem, Zeyd için ciğer yakıcı şiirler söylerdim.

Mütemmim'in hatırlatması onu düşündürüyor:

– Benim kardeşim de senin kardeşin gibi şehid olsaydı bir tek damla gözyaşı dökmezdim, ne yazık ki o mürtedler arasında Müslüman olmadan öldü.

Hazret-i Ömer der ki:

– Beni böylesine teselli eden bu cümleyi ömrüm boyunca unutmadım.

Bir gün Zeyd'in katili ile karşılaşır Hz. Ömer. Göz göze geldiği Zeyd'in katiline sorar:

– Zeyd'i sen mi öldürdün?

Olaydan sonra İslâm'a girip hidayete ermiş olan Zeyd'i öldüren kişi:

– Evet, ama birazcık dinle, diyerek şu değerlendirmeyi yapar:

– Allah benim elimle Zeyd'e şehidlik rütbesi verdi. İyi ki, onun eliyle beni Cehenneme göndermedi.

İlave eder:

– Şayet Zeyd orada beni öldürseydi, benim imansız gitmememe sebep olacaktı, kendisine de bir fayda getirmeyecekti. Şimdi ona şehidlik rütbesi, bana da İslâm, iman hidayeti verildi.

Bu cevap karşısında duyduğu bütün üzüntülerini unu-

tan Hazret-i Ömer:

– Evet, der, bu değerlendirme gerçeğin ta kendisidir.

Katille kardeş olup iyi münasebet kurar, geçmişte yaşanmış acıları ve üzüntü verici olayları tümüyle unuttur.

İşte onlar böyle düşünüyor, İslâm'ı böyle yaşıyorlardı. Yaptıklarından pişman olup tövbe eden, hidayete eren katil ve cani insanlara bile böylesine şans tanıyor, düzgünce yaşama fırsatı veriyorlardı.

Ya bizler? Bizler de böyle düşünüyor, böyle hareket edebiliyor muyuz?

SAHÂBENİN FAZİLETİNE ERİŞİLMEZ ÖRNEKLER

İyilik budur işte!

Neyin doğru, neyin eğri olduğunu bizlere Allah'ın Resûlü Hazret-i Muhammed (SAV) öğretmiş, ilâhî irşadla ta'lim ettiği hakikatları ahabına bildirmiştir.

Şayet günün birinde, biz gerçekleri anlamak, doğruları ihata etmek noktasında tereddüde düşecek olursak, başımızı kaldırıp zatından ders almış ashâbına da bakmamızı istemiştir. Yetiştirdiği ashâbının herbirinin gerçekleri gösterme bakımından yıldızlar gibi olduğunu, tâbi olanlara daima aydınlığı ve doğru yolu göstereceğini hatırlatmıştır.

Onun rahle-i tedrisinden ders alıp, yetişmiş ashâbından bir zatın bazı tavırlarına birlikte bakacağız. Herhalde ibret alacak cihetlerini göreceğ, ders alacak noktaları bulacağız.

* * *

İsmi Harise bin Numan... Bedir, Uhud, Hendek ve Huneyn... gibi bütün gazalarda bulunmuş, hattâ Huneyn gazasında da iki gözünü birden kaybetmişti.

Gözlerini kaybetmeden önceki senelerde, Kur'an-ı Kerim'i o kadar güzel okumaya başlamıştı ki, Resûl-i Ekrem

Efendimiz bir gün ona şu müjdeli haberi vermişti:

“Bir gece rüyamda, kendimi Cennet’te buldum, yakınımdan bir ses geliyordu. Sordum, bu ses kimindir? diye.

Dediler ki:

– Annesine hürmetini ve hizmetini eksiltmeden sürdüren Harise bin Numan’ın sesidir, Kur’an okuyor!”

Hazret-i Resûlüllah sözüne şunu da ilâve etti:

– İyilik budur işte, iyilik budur işte!

Bununla, Harise’nin anasına karşı takındığı sevecen ve hürmetli tavra işaret ediyor, Cennet’te Kur’an okuyuşunu, anasına yaptığı bu hizmet ve saygının mükâfatı olarak izah ediyordu.

Derler ki:

– Harise bin Numan, ana-babaya iyilik noktasında herkesten ilerde olan bir evlâddır. Kimse ondan ileri olamaz.

Bir gün Resul-i Ekrem Efendimiz’in huzuruna girdi, biriyle konuştuğunu görünce selâm vermeden geri çıktı. Halbuki Resûlüllah’ın konuştuğu zat, Hazret-i Cebrâil idi. Cebrâil (as):

– Bu gelen zat, selâm verseydi de cevap verseydik, ne iyi olurdu! dedi. Resûl-i Ekrem Efendimiz:

– Onu tanıdınız mı? diye sorunca Cebrâil şöyle cevap verdi:

– Tanımaz olur muyum?

Huneyn gazasında herkes geri çekildiği sırada yerinde sebat edip, seni koruyan sekiz kişiden biridir. Allah, o sekiz kişiye ve çocuklarına Cennet’i lâayık görmüştür!

Daha sonra Hazret-i Resûlüllah, Harise’den neden selâm vermeden çıktığını sorunca:

– Yâ Resûlâllah, sizi bir zatla konuşur gördüm, sözlerini-

ze kulak kabartmış olmamak için selâm vermeden hemen çıktım, dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz ise, o zatın Cebrâil olduğunu haber verince, öylesine üzüldü ki, lâıyıkıyla bakamadığından dolayı derin bir teessüre kapıldı.

Harise bin Numan, cihad meydanında Allah ve Resûlü için gözlerini kaybedişinden asla üzülmemiş; sadece mes-cide gidemeyişinden elem duymuştu. Bu yüzden evinin içinde kendine göre bir namazgâh yapmış, ibadetine orada devam etmişti.

Bir gün namazgâhından evin kapısına doğru birşeyler dizdiği görüldü. Sonra evin kilerindeki hurma dolu bir sepeti de alıp yanına yerleştirdi. Kendisine sorulduğunda:

– Kapiya gelen yoksullara bu hurmadan elimle alıp bu işaretlere dayanarak vermek istiyorum, dedi.

Ev halkı, bunu kendilerinin de yapacağını, zahmet çekmemesi gerektiğini söylediklerinde ise, şu fevkalâde düşündürücü karşılığı verdi:

– Ben Resûlüllah’tan işittim, buyurdu ki:

“Fakire birşey vermek için onunla yüzyüze gelmek, insanı kötü ölümden kurtarır”.

Onun için fakirle ben yüzyüze gelmek istiyor, bizzat kendi elimle yardım etmeyi arzuluyorum.

İSLÂM'DAN ÖNCE ÖYLEYDİ, SONRA BÖYLE OLDU

Ensar'dan İslâm'a, en son giren sahabi:
Amir bin Cemûh

Medine civarındaki Benî Seleme kabilesinden bir grup Minsan Resûlüllah'ı ziyaret ediyordu. Bunlar, reislerinden bahsederken onun cimriliğinden de söz açıp, şikâyetle bulundular.

Resûl-i Ekrem Efendimiz ise, cimrilikten daha kötü bir dert var mıdır, mânasında bir cümleyle reislerinin böyle cimri biri olmayıp, Âmir bin Cemûh olması gerektiğini söyledi.

Acaba kimdi bu Âmir bin Cemûh?

Resûlüllah Aleyhisselâm onu reisliğe namzet görüyor, kabileyi emrine vermekte sakınca düşünmüyordu. Ama o, evinin bir köşesini puthane yapmış, ağaçtan mamûl Menât putunu da oraya yerleştirmişti.

Gariptir ki Âmir'in kendisi hâlâ puta taparken, yakınlarından iki genç gizlice İslâm'a girmişti. Bunlardan biri Cebel oğlu Muaz, diğeri de kendi oğlu Muaz'dı.

İki Muaz, fikir birliği yaparak bir gece Âmir bin Cemûh'un özel odasında muhafaza ettiği putunu çalıp Benî Seleme'nin çöplük olarak kullandığı çukura attılar.

Âmir bin Cemûh, sabah, putunu yerinde bulamayınca aramaya başladı. Onu çöplükte buldu. Silip temizleyerek tekrar yerine koyduktan sonra:

– Vallahi bunu yapanı bilsem, ayaklarımın altında ölüsünü tepelerim... diyerek yemin etti.

Ne var ki Âmir'in tehdit dolu yemini fayda vermedi. Meçhul kişiler, o gece de Âmir'in putunu çalıp malûm çukura attılar.

Âmir, sabah yine çöplükten putu alıp yerine koyduktan sonra ona şu tenbihte bulundu:

– Al şu kılıcı eline. Bu gece de gelirlerse kendi düşmanını kendin cezalandır.

Ve kılıcı putun boynuna astı.

Durumu geriden takip eden Âmir'in oğlu Muaz, arkadaşıyla o gece de geldiler, putun boynundan kılıcı alıp, önceden hazırladıkları bir köpek ölüsünü bağladılar. Putu eski çukura yine attılar.

Sabahın erken saatında putunun yine yerinde yeller estiğini gören Âmir, çöplüğe gidip de boynunda bir köpek leşi bağlı bulunduğunu görünce:

– Eğer sen kudretli bir ilâh olsaydın, elindeki hazır kılıcınla kendini müdafaa ederdin, silâhını eline verdiğim halde kendini kollamaktan âciz kalmazdın... diyerek beklenen tereddüde girdi.

İşte bu sırada araya giren oğlu Muaz, gerekli izahları yaparak babasının İslâm'a girmesini sağladı, irşâd olmasına yardım etti.

Derler ki, Medine'de Ensâr'dan İslâm'a en son giren kişi, bu Âmir bin Cemûh oldu.

Âmir, İslâm'a en son giren olmasına rağmen, en önce girenler kadar iman salâbeti, İslâm fedâiliği göstermiştir.

Böylesine sarsılmaz imanı ve İslama duyduğu aşkı sebebiyle Bedir gazasına çıkarken oğullarıyla münakaşa etmiştir. Münakaşanın mahiyeti oldukça ibretli, fevkalâde hayretlidir. Oğulları diyorlardı ki:

– Babacığım, senin ayakların topallamakta, kendin de yaşlanmış bulunmaktasın. Resûlullah Aleyhisselâm, sana cihadın farz olmadığını bildirmiştir. Sen evde kal, biz senin adına çıkalım Bedir'e.

Âmir bin Cemûh'u oğulları güç belâ razı ederek Bedir gazasına çıkmasına mani oldular.

Ama Allah ve Resûlü yolunda cihad edip, şehid olma aşkı, bir türlü gönlünde sönmüyordu.

Nitekim ertesi sene Uhud gazasına çıkarken onu engellemek mümkün olmadı.

Oğulları eski itirazlarını tekrarladılar. Hem topal, hem de yaşlı olduğundan kendisine cihad farz olmadığını Resûlullah'ın bildirdiğini anlattılar. Ama o, bu defa kararlıydı. Doğruca Resûlullah'ın huzuruna çıktı.

– Yâ Resûlallah, ben Allah ve Resûlü uğruna şehid olursam, bu topal ayakla Cennet'e gidemez miyim?

Resûl-i Müctebâ Efendimiz:

– Şüphesiz gidersin, hem de uçarak gidersin.

– Öyle ise lütfen oğullarıma söyleyin, bana mani olmasınlar. Umulur ki Rabbim beni mahcûb etmez, şehidlik rütbesine yücelmemi nasip eder.

Nebiyy-i Ekrem Efendimiz, Âmir'deki şiddetli arzuyu görünce mani olmamalarını emrettiğinden, oğullarıyla birlikte Cihada çıktı. Silâhını, zırhını kuşanıp Uhud'a doğru yola koyulduğu sırada kibleye karşı dönerek:

– Allah'ım, bana şehidliği nasip eyle, beni mahcûb olarak tekrar evime döndürme.. diye dua etti.

Nitekim Uhud'da Müslümanlar bir ara geri çekildiği sırada, Âmir, oğlu Hallad ile bir olup müşriklerin üzerine hamle yaptılar. Onların bu şecaatli hali Müslümanlara kuvvet ve cesaret verdi. Geri dönüp taarruza başladılar, baş gösteren hezimetin büyümesini önlemiş oldular.

Çarpışma bittikten sonra Âmir'in hanımı Hind, Âmir'i, oğlunu ve amcası oğlunu şehidler arasında buldu. İkisini bir kabre koydular. Oğlunu da başka bir kabre defnettiler.

Resûlullah Efendimiz, Uhud savaşı sonunda Âmirin şehidler arasında yer aldığını öğrenince derin bir tefekküre daldı ve sonra şöyle buyurdu:

– Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben Âmir'i, Cennet'te topal ayağıyla yürürken görüyorum!

İşte Âmir bin Cemûh'un başlangıcı ve sonucu.

İslâm'dan önce öyleydi, sonra Allah'a imanı, İslam'a hizmet aşkı, Resûlullah'a muhabbeti sebebiyle böyle oldu.

HİÇ NAMAZ KILMADAN CENNET'E GİDEN ÇOBAN SAHABİ

Alnımız secdelerde delinse bile senden şefaât bekleriz

Bir okuyucum, mektubunda şöyle sormaktadır:

– Bu yazılarınızı okuyunca namaz kılmayan kimsenin Cennet'e giremeyeceğine kani olduk. Gerçekten de öyle midir, namaz kılmadan Cennet'e giden yok mudur?

Bu muhterem okuyucuma vereceğim cevap şudur:

– Namaz kılmadan Cennet'e giden vardır var olmasına. Ama nasıl olmuş da namazsız Cennet'e gitmiş, onu da tesbite ihtiyaç vardır. Yoksa mücerred bir ifadeyle, namazsız Cennet'e gidenin varlığından söz edersek, yanlış izahta bulunmuş oluruz.

İslâm'a girdikten sonra, namaz kılmaya vakit bulamadan şehid olan sahâbenin hâdisesi anlatılır bu mevzuda.

* * *

Resûl-i Ekrem Hazretleri hicretin yedinci senesinde Hayber üzerine yürümüş ve kal'ayı muhasara etmişti.

Toplanan Yahudilerin meydana getirdiği büyük erzak stokuna sahip olan Hayberliler, burada uzun müddet direnmiş, İslâm ordusu da muhasarayı devam ettirmişti.

Bu sırada otlattığı koyunlarıyla ashâbın yakınına gelen bir Hayberli çoban:

– Ben Resûlüllah'ı görmek istiyorum, nerededir? diye sordu.

Nebiyy-i Ekrem Efendimiz, zatını ziyaret etmek isteyen çobanlığını veyahut beyliğini düşünmeden muhatap olurdu. Onun için çobanı derhal kabul etti.

Çoban, İslâm'a âit zihnini kurcalayan çeşitli sualler sordu. Hepsine de fevkalâde bulduğu cevaplar alınca hemen karar verdi:

– Yâ Resûlâllah, ben İslâm'ı kabul ve senin hak peygamber olduğunu tasdik ettim. Ancak otlattığım koyunlar, ücretle çalıştığım bir Yahudiye aittir. Ben şu anda bu emanetin mes'uliyeti altındayım, ne yapayım?

Hazret-i Resûlüllah:

– Koyunlarının yanına git ve onları kaleye doğru çevirerek sür, sahibini bulurlar.

Çoban eline küçük taşlar toplayıp, koyunlara doğru atarak kale tarafına sürdü ve:

– Benden bu kadar. Bundan sonra benimle sizin bir ilginiz kalmadı, doğruca kaleye girin, Amirî'yi bulun, sahibiniz odur, dedi.

Koyunlar doğruca kaleye gittiler.

Çoban sonra dönüp huzur-i Risalete geldi ve istediği bir kılıçla ilerde savaşılan mücâhid ashâbın içine daldı.

Çoban öylesine samimiyetle iman etmiş, öylesine tereddütlerden âzâde bir halde İslâm'ı kabul etmişti ki, bu vuruşmadan asla geri dönmek istemiyor ya İslâm'ın zafelerini, ya da kendisinin bu uğurda şehid olmasını diliyordu.

Onun mübarek cesedini, kale dibinden alıp, Resûlüllah'ın huzuruna getirdiler. Sırtındaki çoban cübbesi ile de bedenini örttüler.

Hazret-i Resûlüllah ona tebesümle baktı. Peygamberi-

mizin tebessümünü görenler sordular:

– Yâ Resûlâllah, cenazeye tebessümle baktınız. Şehidde bir hal mi müşâhede ettiniz?

Buyurdu ki:

– Onun cesedi burada, fakat ruhu Cennet-i A'lâya uçtu şu anda. Cennet sakinleri ile tanışıyor. Tebessümümün sebebi budur!

İşte namaz kılmadan Cennet'e giden zat budur. Resûlüllah'ın huzurunda İslâm'a girmiş, yine O'nun huzurunda İslâm için hayatını feda etmiş, onun haberi ile de Cennet'e uçtuğu anlaşılmıştır.

“El-İsâbe”nin adının “Eslem Habeşî” olduğunu kaydettiği bu zat, İslâm'a o kadar samimi gönül vermiş, Resûlüllah'ın uğrunda ölmeyi o kadar tereddütsüz kabul etmişki, bir namaz vakti gelinceye kadar bile beklememişti.

Temin ettiği kılıncıyla derhal cihad safına koşmuş, ya İslâm'ı muzaffer kılmayı, yahut da İslâm uğruna şehid olmayı niyet etmişti. Nitekim dediği de olmuş, İslâm'ın zaferinden önce kendinin şehadeti gerçekleşmişti.

Onun bu eşsiz heyecan ve gayretinden namaz vaktine kadar beklemeyişi nerede?

Miskin miskin oturup da ibadetini ifa etme zevkin-den mahrum bir namazsızın gafleti nerede?

Biri a'lâ-yı illiyyinde ise, diğeri de esfel-i sâfilinde. Mukayese mümkün değildir.

– İslâm'a girdikten sonra bir namaz vakti gelinceye kadar beklemeden hayatını feda eden ey Eslem Habeşî! Alnımız secdelerde delinse bile, senden şefâat bekleriz!

KİŞİ SEVDİĞİ İLE BERABERDİR

Sevenler, âhirette sevdikleriyle beraber olacaklar

Resûl-i Ekrem Hazretleri askerî harekâtlarda sadece haber vermekle iktifa ederdi. Haberi duyanlar koşuşur, İslâm'ın yüceltilmesi için girişilecek savaşta hazır bulunma şerefine bir an evvel nâil olmayı düşünürlerdi.

Bu seferlerden birine bir de köylü sahabe iştirak etmişti.

Köylünün ilmi az, söz ve hareketleri köylüce idi. Ama imanı dağlar kadar kuvvetli, huzur ve saâdeti denizler kadar engindi.

Nitekim develerle kumlu çölleri aşp, susuz vadileri geçtikleri halde asla yorgunluk ve elem hissetmiyor, neş'esinden fire vermiyordu. Hattâ düşünüyordu ki, bu savaş sadece İslâm'ın yüceltilmesi için girişilen bir savaştır. Kendisi de böyle bir savaşta hizmet almış naçiz bir şahıs. Üstelik önlerinde Allah'ın Resûlü de rehber ve imam...

Bundan daha mutlu ve bahtiyarca bir tezahür olabilir mi?

Kendi kendine diyordu ki:

– Ne olurdu bu şereften falan ve filân akrabalarım da hissedar olsalardı. Nitekim onlar da Hazret-i Resûlüllah'ı

seviyor, hürmet ve itâatta kusur etmiyorlar. Ne yazık ki onlar yok işte bu yolculukta, bu kutlu gazâda...

Saâdet ordusu kumların tozunu savura savura giderken o arkada böyle hayaller kurarak takip ediyordu.

Bir aralık karar verdi. Bunu Resûlüllah'a soracaktı. Kendileri Medine'de oldukları halde haberleri olmayışından, yahut da meşrû mazeretleri bulunuşundan dolayı orduya iştirak edemeyen o kalpleri iman dolu mü'minlerin durumu ne olacaktı?

Tam o sırada ordunun arkasından yükselttiği sesi ashâbın dikkatini çekiverdi:

– Yâ Muhammed! Yâ Muhammed!

Ses tonu ile birlikte hitabıyla da kaba saba, hem köylüce bir seslenişti bu.

Bundan rahatsız olan sahâbeler hemen ikaz etmek istediler:

– Ne biçim söz böyle. Sen Resûlüllah'a bağırarak hitap etmekten çekinmiyor musun?

Fakat Resûlüllah Hazretleri şefkatli olduğu kadar da sabırlı ve anlayışlıydı. Kalbi ince, gönlü saf, sadece ifadesi kaba saba olan bu köylüyü hoş karşıladı.

– Söyle bakalım, ne sormak istiyorsun?

Resûlüllah'ın tebessümlü şefkatle cevap vermesi dünyasını bir daha alt üst etti, huzur ve saâdetin derinliğine bir daha dalmış oldu:

– Yâ Resûlâllah, şu anda biz sizinle bulunmaktan öylesine haz duyuyor, sevinç hissediyoruz ki, bunu dille ifade etmek mümkün değildir. Ne var ki, bazı yakın ve tanıdıklarımız da vardır ki, onlar da en azından bizim kadar sizi seviyor. Ne yazık ki sizi bu kadar seven o insanlar, şu anda burada yoklar. Acaba onlar âhirette de sizinle olmayacaklar mı?

Sual merak vericiydi. Buna bütün ashâb memnun olmuş, cevabını beklemeye başlamışlardı.

Tebessüm eden Allah'ın Resûlü, tek cümle ile bakın ne buyurdu:

– Kişi sevdiğiyle beraberdir!

Cümle sanki bomba gibi patlamış, herkes mânâsını düşünmeye başlamıştı. Demek ki, özürlerinden ve imkânsızlıklarından dolayı o hizmette bulunamayanlar, gönüllerinde Resûlüllah sevgisini besliyorlarsa, bu sevgi kendilerini kurtaracak, sevdikleri Resûlüllah'la birlikte olacaklardır.

İşte o günden bu yana kötüler sevilmemeye başlandı. Hep iyilere muhabbet duyuldu. Zîra kötüler sevilirse mahşerde birlikte olmak ihtimali vardır. Kötülerle birlikte olmayı ise kimse istemez.

HZ. OSMAN'IN, MÜSLÜMANLARA YAPTIĞI ERİŞİLMEZ HİZMETİ

Kuyunu Cennet'te akan bir ırmak mukabilinde Allah'a satar mısın?

Allah rızası için, Mekke'deki malını, mülkünü, dünya me-
Atı namına nesi varsa cümlesini terkederek, omuzunda-
ki sopanın ucuna bağladığı dağarcığın içindeki azığından
ibaret servetiyle, Medine yolunu tutmuş olan ilk Müslüman-
lar, Medine'nin havası ile, suyuna bir türlü alışamamışlardı.
Aradan uzun zaman geçmesine rağmen, Muhâcirlerin, hâlâ
Medine suları ile imtizac edemedikleri görüldü. Sadece Me-
dine'nin yerli ahalisinden bir zâtın bahçesindeki kuyunun
suyu, Mekke suyunu andırıyor; bu kuyunun soğuk suyu ile,
Mekke'nin zemzemi arasında bir fark görülmüyordu.

Ancak, kuyu sahibi, sahibi olduğu suyun kırbasını, ağır-
ca bir fiyatla satıyor, bu durumda fakir muhâcirlerin, zaten
karınlarını doyurmaya para bulamadıkları bir zamanda, her
gün kırba kırba su satın almaları mümkün olmuyordu. Ku-
yu sahibi, bahçesindeki suyu değerlendirmekte ve kırba kır-
ba su satmakta devam ederken; kimse çıkıp da, günümüzde
belli bir zihniyetin elinde, haset ve hırsları tahrik vesilesi
olan “Sosyal adalet” sloganlarıyla, kuyuyu zorla sahibinin
elinden almayı düşünmüyordu.

Bir gün Resûlullah, bu zâtı huzurlarına davetle:

– Mü'min kardeşlerinin durumunu görüyorsun, kuyunu
Cennet'te akan bir ırmak mukabilinde satar mısın?” dedi.

Resûlullah'ın bu teklifine adam şu şekilde cevap verdi:

– Yâ Resûlâllah, Cennet-i Âlâ'nın bir damla suyuna, değil bir kuyumu, bütün servetimi feda ederim. Yalnız, ben bu kuyu ile, aile efradımın geçimini te'min ediyorum. Başka hiç gelirim yoktur.

Bu mülâkatı, Hazret-i Osman dinlemektedir. Kuyu sahibi, Resûlullah'ın huzurundan çıkar çıkmaz, arkasına düştü ve evinin kapısında yetişerek, onunla kuyunun fiatı üzerinde pazarlığa başladı. Kısa bir hesaptan sonra, yaşlı adama istediği kadar ehil-iyâl nafakası veren Hazret-i Osman, kuyuyu satın aldı ve heyecanla Mescid-i Saadet'e doğru yürümeye başladı.

Hazret-i Osman'a, bu kadar çok para verdirip kuyuyu satın aldırın, Resûlullah'ın şu tek cümlesiydi:

– Kuyunu Cennet'te akan bir ırmak mukabilinde Allah'a satar mısın?"

İşte O, kuyuyu bu teklife binaen satın almıştı. Cennet'te akan bir ırmak mukabilinde, bağışlamak niyetindeydi. Yalnız, zihnini kurcalayan bir mes'ele vardı. Acaba bu mükâfat, yalnız o kuyunun sahibine mi mahsustu, yoksa başkasına da şâmil miydi? İşte bu tereddüdünü Resûlullah'dan sormak için mescide girdi ve bir fırsatını bularak:

– Yâ Resûlâllah, o kuyuyu satın alarak mü'min kardeşlerimin hizmetine terketsen; o adama vâdettiğiniz Cennet ırmaklarından birine, ben de nâil olur muyum? diye sordu.

Resûlullah Hazretleri:

– Evet, olursun, buyurdular.

Bunun üzerine Hazret-i Osman:

– O halde yâ Resûlâllah, ben o kuyuyu, sahibinin istediği kadar para vererek satın aldım! Huzurunuzda mü'min kardeşlerimin şهادetiyle vakfediyorum. Allah rızası için yaptığımız bu pazarlığımıza da, burada bulunanlar şahid olsunlar... dedi.

KENDİNDEN ÖNCE SAĞ ELİ CENNETE GİDEN SAHABİ

Allah için neyimizi feda ettik?

Kırık dökük ifademizle bir olaya göz atalım:

Bazı yalancı peygamberler türemiştir. Onlara karşı girilen Yemame savaşında baba Tufeyl şehid olmuş, oğul Amir sağ kolunu kökten kaybetmiştir. Baba hayatını, oğul da kolunu yitirmişti Allah için. Amir üzgün değildi. Hatta neden babası gibi sıcak kumların üzerinde şehid düşmediğine müteessirdi.

– Demek babam Tufeyl’le birlikte cennete uçmak mukadder değilmiş, diye hayıflanıyordu.

Bir gün Halife Hazret-i Ömer (r.a.)’in meclisinde oturmuş, sohbet dinliyordu. Bir ara ortalığa yemek getirildi. Herkes oturdu, ama Amir uzaktan bakmayı tercih etti.

Ne kadar ısrar ettilerse de oturmayınca Halife Hazret-i Ömer şöyle dedi:

– Senin sofraya oturmayışının sebebini bildiğimi sanıyorum. Sağ kolun yok, sol elinle yiyeceksin. Bu yüzden sofradan uzak kalıyorsun!

Halife sözlerine şöyle devam eder:

– Şunu iyi bil ki, içimizde (senden başka) bir uzvu kendisinden önce cennete gitmiş bir kimse yoktur. Senin oturmadığın sofraya oturmak bizim için çok acı olur. Oturduğun

sofraya oturmak ise şereflerin en yücesidir. Gel aramıza katıl. Bizi, bir organı kendisinden önce cennete gitmiş bir büyük insanla yemek yeme şerefine kavuştur. Hiç olmazsa biz de böyle teselli olalım. Diyelim ki:

– Ey Rabbimiz! biz Senin yolunda bir organımızı feda etmedik ama, feda eden bir kardeşimizle bir sofrada oturduk. Onun hürmetine bizi affeyle!

Bu olay beni çok düşündürüyor. Kendi kendime söyleyip duruyorum. Diyorum ki:

– Bırak mal, mülk, makam, mevki feda etmeyi; hayatlarını feda ediyorlar, organlarını veriyorlar, kendilerinden önce uzuvlarını cennete gönderiyorlardı. Bu fedakârlık ve feragatı görenler de onlarla birlikte oturmayı erişilmez şeref biliyor, koskoca Halife Hazret-i Ömer bile onlardan şefaatalebinde bulunuyordu.

Acaba bu olay bize bir şeyler söylemiyor mu? Ülkenin ve vatanın bölünmezliği, mü'minlerin birlik ve bütünlüğü için hayatlarını vermiş, uzuv ve organlarını feda etmiş kimseleri minnet ve saygıyla anmamız gerekmez mi?.

ÎSÂR HASLETİ NEDİR?..

Sahabedeki Kur'an'ın medhine mazhar,
erişilmez yüce ahlâk...

Bir okuyucum diyor ki:

– Okuduğum imanî eserlerde, sahâbelerin, **Kur'an'ın medhine mazhar olan “îsâr hasleti”**nden haber veriliyor. Bu îsâr, yani **başkasını kendi nefesine tercih hasleti**, Kur'an'da medhedildiğine göre, çok yüce bir ahlâk olsa gerektir, izahını istirham ediyoruz...

Okuyucum bu konuyu merak etmekte haklıdır. Çünkü tarihte eşine rastlanmamış müstesna bir kardeşlik ve fedakârlık nümunesi olan bu îsâr vak'ası, her zaman hâtırlanıp, her an düşünölmeye lâayık bir örnek hâdisedir. Cereyanı kısaca şöyledir:

Mekke'de Resûl-i Ekrem Hazretleri'ne iman edip, İslâm'ın yüksek hakikatlerine gönöl veren mü'minler, müşriklerin müthiş zulüm ve gadrına uğradılar. O kadar ki, doğup büyüdüğüleri öz vatanlarında hayat haklarını kaybetmeye başlayan bu Müslümanlar, bir ara o derece baskı ve zulme maruz kaldılar ki:

– Ya İslâmiyet'i, ya Mekke'yi terkeceksiniz, teklifi karşılarına tek şık olarak çıktı.

Bunlar:

– İslâmiyet’i değil, Mekke’yi terk edeceğiz, dediler.

Nitekim Resûl-i Ekrem Hazretleri’nin Peygamberliğinin 13. senesinde, üçer-beşer kişilik kabileler halinde, Medine’ye hicrete başladılar. Bu hicrette, dünya malı namına neleri varsa, hemen hepsini de Mekke’de bırakmışlar; Medine’ye sadece birer kılıçlarıyla gelmişlerdi. Zaten hemen hepsinin de çoluk-çocuğu, akraba ü taallûkatı, yine Mekke’deydiler. Bunlar, sadece imanlarını korumak, İslâmiyetlerini muhafaza etmek için, bu hicreti göze almışlardı.

Daha sonra bu hicret kafilesine, Hazret-i Resûlüllah da iltihak ettikleri içindir ki, İslâmiyet’in intişarı, Medine’de başlamıştı. Ancak, Medine’ye sadece birer kılıçlarıyla gelmiş olan (yüz elli) kadar muhâcir sahâbînin geçim durumu, (kût-u lâyemût derecesinde de olsa) ne ile temin edilecekti?

Resûl-i Ekrem Hazretleri, Enes bin Mâlik’in evinde yaptığı bir toplantıda, bu mes’eleyi ashâbla görüştü. Ev sahibi sayılan Medineli sahâbîlerden her biri, bir muhâciri kardeşliğe kabûl edip evine, tarlasına, bağına, bahçesine ortak etti...

İşte bundan dolayıdır ki, Medineli sahâbîlere “Ensâr” adı verildi. Yani, İslâm için hayatlarını ortaya koyan muhâcir kardeşlerine yardımcı ünvanını kazandılar.

Medine’deki “Ensâr”ın bu fedakârlıkları, hicretin dördüncü senesine kadar devam etti. Bu sene içinde, Benî Ku-reyza gazasında elde edilen ganimetlerin taksimi esnasında, Hazret-i Resûlüllah, ensâra hitaben:

– İsterseniz bu ganimeti sadece muhâcirlere taksim edeyim, size olan ortaklıkları sona ersin. İstemezseniz, sizi de taksime iştirak ettireyim, fakat yardımınız devam etsin.

İşte bu teklife ensârın cevabı, Kur’ân-ı Kerîm’de beyan buyurulduğu gibi, şu oldu:

– Bunları, muhâcir kardeşlerimize taksim edin! Ayrıca mallarımıza olan ortaklıkları da devam etsin...

Halbuki bunu söyleyen Medineli ashâb da, Mekkeli muhâcirlerden daha çok imkânlı değildi. Buna rağmen, **kardeşlerini kendi nefislerine tercih ettiler**. Hem ganimetten hisse almaya yanaşmadılar, hem de yardıma devam etmek istediler. İşte bu tercihe “îsâr hasleti” denildi.

Îsâr hâdisesi budur.

Kur’ân-ı Kerîm’in medhettiği kişiler, işte bu fedakâr sahabelerdir.

FEDAKÂRLIĞIN BÖYLESİ...

Sahabede Mü'minlerin derdiyle dertlenme özelliği

En çok dikkatimi çeken kişilerdir üzülenlerle üzülmeyenler.

Üzülenleri görünce içimden tebrik ediyor, sevgi ile bakıyorum onlara.

Ya üzülmeyenler? Hiçbir şey olmamış gibi kendi bencilliklerine devam edip gönüllerine asla bir ıstırap ateşi düşürmeyenler? İşte şaşırdığım, hatta acıdığım insanlar...

Onun için diyorum ki, **üzülüyorsanız sevinin, üzülmüyorsanız üzülün, kendinizi itham edin:**

– **Ben ne biçim egoist insanım?** diye kendinizi sorguya çekin...

Yaşanan elim ve gönül yakıcı manzaraları seyreden insanın, hatta Müslüman'ın aynı yakıcılıkta olmasa da yarı şiddetinde acı duymaması, azap çekmemesi, hatta adamına göre gözyaşı dökmemesi mümkün değildir. İnsanlığının, hatta İslâmlığının gereğidir bu ortaklık.* Bundan dolayı Efendimiz Hazretleri uyarısını şöyle yapmıştır:

– **Müslümanların dertleriyle dertlenmeyen bizden değildir!**

Evet, yakınlarını kaybetmişler, üstelik meydanlarda barınacak bir mekânları da yok. Yani bakmaya bile taham-

mül edilemeyen manzaralar karşısında hâlâ eğlencesinden fedakârlıkta bulunmayan, gönlünde bir ateş parçası hissetmeyen adam, Müslüman'ın derdiyle dertlenen adam değildir elbette. Efendimiz (sav)'in ifadesiyle, bizden olmayan insandır anlaşılan.

Denebilir ki, ne kadar elem ve ıstırap duyuyorsanız o kadar insansınız, hatta İslâmsınız. Müslüman'ın derdiyle dertlenenlerdensiniz. Yani Efendimiz (sav)'in bizden dediği bahtiyarlardansınız...

Bir değerlendirme daha arz edeyim izin verirsiniz.

Yakın tarihte maruz kaldığımız deprem imtihanından sonra yaşama mücadelesi veren kardeşlerimizin gönül yakıcı perişanlıklarını gördüğünüz halde lüksünüzden, alışkanlıklarınızdan hiç olmazsa azıcık gerilememişseniz, birazcık olsun iştihanız azalmamış, harcamalarınız kısılmamışsa, olaydan önceki yaşayışınızla sonrakinde bir geriye çekilme yoksa kendinizi suçlayın, Müslüman'ın derdiyle dertlenemeyen biri olarak itham edin nefsinizi. O yokluk ve mahrumiyeti az da olsa fiilen yaşamak, ortak olmak lâzımdır.

Biz her şeyden önce iman sahibi insanlarız. Çevremizde cereyan eden gönül yakıcı görüntülere benim tuzum kuru duygusuyla bakamayız. Buna ne gönlümüz dayanır, ne de inancımız izin verir. Hatta yaptığımız maddî yardımları bile kafi bulmayız da onların acılarını fiilen paylaşmaktan mutluluk duyarız.

İşte size Allah Rasûlü (sav)'nün terbiyesiyle yetişmiş ashabından inanılmaz ölçüde çarpıcı bir ortaklık ve yardım örneği...

Yermuk Gazası'nda bizzat bulunmuş olan sahabi diyor ki:

“Savaş durmuş, yaralıların ihtiyaçları karşılanmaya baş-

lanmıştı. Ben de su dolu kırbamı alıp amcamın oğlu Haris'e koştum. Yaralılar arasında bulup suyu uzattığım sırada yan taraftan İkrime'nin feryadı duyuldu:

– Su, ne olur bir damla su!

Haris bunu duyunca kaş göz işaretiyle suyu ona götürmemi istedi, kendisi dudaklarını kilitledi, asla içmedi.

Koşarak oraya vardım, suyu İkrime'ye uzatırken bir ses daha geldi. Bu da İyaş'ın feryadıydı.

– Allah (cc) rızası için bir damla su, çok perişanım! diyordu.

İkrime de Haris gibi dudaklarını kilitlemiş işaret ediyordu suyu ona götür diye. Koştum arayıp İyaş'ı buldum. Ne var ki, İyaş'ın ruhu şehitlerle birlikte uçmuştu. Cansız cesedi uzanmış bulunuyordu sıcak kumların üzerine. Dönüp İkrime'ye geldim. O da onu takiben uçmuş şehitlerle birlikte. Bari dedim Haris'e yetişeyim de ona olsun içireyim. Ne çare ki geldiğimde onun da cansız cesediyle karşılaştım. O da hareketsiz yatıyordu sıcak kumların üzerinde.”

Sahabi ilâve ediyor:

“Hayatımda çok fedakârlıklar gördüm; ama hiçbiri bu kadar değildi. Kendilerinin su ihtiyacı kesindi; ama kardeşlerini duyunca onlara göndermişler su vereni, ölümleri pahasına bu yardımı yapmışlardı.” (El-Hakaik, M. Zihni.)

Allah Resulünün sahabelerinde görülen bu fedakarlık ve yardım duygusuna îsar hasleti denir. Bu hasletten Kur'an'da övgüyle söz edilmiştir.

CENNET UCUZ DEĞİL...

Sahabenin eşsiz fedakârlığı

Hiçbir mükafat ve başarı rastgele değildir. Mutlaka feragat ve fedakarlıklar yaşanmış, sabır ve tahammüller göze alınıp uygulama yapılmıştır. Rabbimiz de bunca sabır, tahammül ve azmin karşılığını lütfeylemiş, mükafat ve ih-sanlarını esirgememiştir.

Bundan dolayı Bediüzzaman:

– Cennet ucuz değil, cehennem de lüzumsuz değil, demiştir.

Şimdi sizlere ucuz olmayan cenneti kazanmış büyüklerden bir sabır, tahammül örneğini arz edeceğim. Göreceğiz ki beşeriyetin yıldızları sebepsiz çıkmamışlar insanlık semasının yüceliklerine.

Prof. Dr. İbrahim Canan Hocamız'ın Peygamber Yıldızları: Sahabe dünyası isimli kitabından bir özet, bir kısaltmadır bu.

Ebu Hüreyre (ra) anlatıyor kendi hayatını ve dolayısıyla ilk islam tebliğcileri **Ashab-ı Suffa'nın** sabır, tahammül ve fedakarlıklarını.

Siz de benim gibi ibretle okuyacak, hayretle düşüneceksiniz...

Ashab-ı Suffa hiçbir zaman giyecek ve yiyecek bakımından ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamamışlardır. Hep yarım yemişler, yarım giymişler, çoğu zaman da aç açık beklemişlerdir. Ama görevlerini asla ihmal etmemiş, olanca azim ve aşklarıyla hizmetlerini sürdürmüşlerdir.

Nitekim onlardan biri olan ben (Ebu Hüreyre), zaman zaman açlık ızdırabımı azaltmak için karnımı yerlere yapıştırmış, rahatlamaya çalışmışımdır. Bir gün de çaresiz kalınca yol kenarına inip oturarak gelip geçenlerden karnımı doyurma bahanesi aradım. Ebu Bekr'in geçtiğini görünce bir ayet sordum. Maksadım konuşma vesilesi bulup evine götürmesini temin etmektir. O anlamadı cevabı verip geçti. Sonra Ömer göründü. Ona da aynı şekilde bir ayet sordum. O da cevap verip geçti. Daha sonra Resulullah'ın gelmekte olduğunu görünce sevindim, ben bir şey söylemeden rengimden anladı. 'Ebu Hüreyre gel, bize gidelim.' diyerek beni alıp evine götürdü.

Köşede bir kase süt buldu. Ancak bana hemen ikram etme yerine, 'Git Ashab-ı Suffa'yı çağır.' dedi. Ben gönlümden 'Bu süt bana yetmez, Ashab-ı Suffa'ya nasıl yetecek?' diyerek gidip onları çağırdım. Gelip duvarın dibine dizildiler. Bana, 'Bu kaseyi sırayla herkese uzat, içsinler.' dedi. Ben yine bana kalmayacak, yine açlığım sürecektir, diye düşündüm. Ama mecburen sırayla kaseyi herkese uzattım. İçenler geri veriyor, içmeyenlere uzatıyordum. Derken herkes kana kana içti.

Allah Resulü: "Sonunda sıra bize geldi, sen ve ben kaldık değil mi?" diyerek benim içmemi istedi. Ben ondan önce içmek istemedimse de ısrar edince içtim, tekrar içmemi emretti, yine içtim, bir daha içmemi emretti, ben dedim ki:

– **Vallahi karnımda boş yer kalmadı, tümüyle doydum.**

Bundan sonra tebessüm ederek kaseyi alıp kendisi içti...

İşte böyleydiler sahabeler. Böylesine dar ve zor imkan içinde olmaları, insanlığın semasına yıldız olmalarına mani olmadı. Sabırları, tahammülleri, hatta çile ve ızdırapları, onları yollarından caydırmadı, gevşetmedi, sebatlarına engel olmadı. Böylece beşeriyetin semasındaki yıldızlıklarını koruyup sürdürdüler.

Belki de bizlere böyle örnek olmak, insanlığa böyle mesaj sunmak için Rabbimiz böyle yaşatmıştır onları. Ta ki bizler, ikaz olup ibret alalım.

Demek Bediüzzaman sebepsiz söylememiştir meşhur sözünü:

– Cennet ucuz değil, cehennem de lüzumsuz değil.

AŞERE-İ MÜBEŞŞERE'YE BENZEMEK

Cennetle müjdelenmeyi gerektiren başkasını yaşatmak ideali

Bilindiği üzere (Aşere-i Mübeşşere) hayatta iken Efendimiz (sav) Hazretleri tarafından cennetle müjdelenmiş on kişi demektir.

Bu bahtiyar insanların fazilet ve fedakârlıklarını, İslam'a hizmet konusundaki sebat ve azimlerini gören Efendimiz, bunların cennete gideceklerine hayatta iken işarette bulunmuş; benzeri bir mükâfata nail olmak isteyenlerin de benzeri hizmette bulunup fedakârlıklar yüklenmelerini ima etmiştir.

Zaten akıl da böyle kabul etmektedir. Kime ne türlü bir İlahi ikram ve ihsan söz konusu olursa bilinmeli ki rastgele ve sebepsiz yere değildir. Mutlaka faziletler, fedakârlıklar, feragatler söz konusudur ki, karşılığında İlahi ikramlar, ihsanlar gelmektedir. Nitekim Rabbimiz ayetinde:

– Hayrın da şerrin de zerresi zayi olmayacak, işleyenler karşılığını göreceklidir, buyurmaktadır.

Bu sefer sizlere bu cennetle müjdelenmişlerden bir örnek arz etmek istedim. Zannederim siz de benim gibi ibretle okuyacak, hayretle tefekküre dalacaksınız.

Belki siz de diyeceksiniz ki, **demek cennetle müjdelenmenin bedeli basit değilmiş. Onlar gerçekten farklı feragat**

ve fedakârlıklar yaşamışlar.

Bu on bahtiyardan biri olan **Hazreti Ali** (kerremallahü vechehu) hurma bahçesinde akşama kadar çalışmış, akşam da devesinin üzerine bir çuval hurma yükleyerek evinin yolunu tutmuştu.

Devenin yuları yardımcısı Kamber'in elinde, kendisi de önde gidiyordu. Medine'nin içine girdiklerinde yolun kenarından bir ses geldi. Yoksulun biri elini açmış sızlanıyordu:

– **Ne olur, Allah rızası için!..** diyordu.

İşte bu sırada sesi duyan **Hazreti Ali** ile arkadan deveyi getiren Kamber arasında şu konuşma geçiyor. Hazreti İmam soruyor:

– **Kamber ne istiyor bu yoksul?**

– Hurma istiyor Efendim!

– **Ver öyleyse!...**

– Hurma çuvalda Efendim!

– **Çuvalla ver öyle ise!..**

– Çuval da devenin üzerinde!...

– **Deveyle ver öyle ise!..**

Emri yerine getiren Kamber der ki:

– **Devenin ipi de benim elimde, demekten korktum.**

Çünkü Hz. İmam beni de deveyle birlikte yoksula vermekte tereddüt etmeyebilirdi.

İşte burada ben bir nefis muhasebesi yapıyor ve kendi kendime düşünüyorum ki, itimat ettiğim bazı hizmet insanları gelip de bana deseler ki:

– **Hizmetin şöyle bir miktar imkana ihtiyacı var.**

Ben tereddüt etmeden:

– **Verin isteneni..** diyebilir miyim?

– Verilen yetmiyormuş, arabayı da istiyorlar.. deseler yine hiç tereddüt etmeden:

– Arabayı da verin... diyebilir miyim?

Diyebilirsem hemen şükür secdesine kapanıp:

– Rabbim sana şükürler olsun, hayatımda hiç olmazsa bir defa olsun Aşere-i Mübeşşere'ye benzedim, diyerek mutluluk duyabilir miyim, diye hayal ettim.

Tabii, sadece hayal ettim, yoksa bunları aynen yaparak yaşadım değil.

* * *

– Yapılamaz mı, çok mu zor? Hatta imkansız mı bazen Aşere-i Mübeşşere'ye benzeyen bir feragat ve fedakarlık içinde olmak?

– Hayır, zor olsa da imkansız değil. Nitekim bunları yapan ve yaşayanlar var. Nispetini bilemiyorum; ama Aşere-i Mübeşşere'ye benzeyenlerin, başkalarını yaşatmak idealiyle, bu feragat ve fedakarlığı gösterenlerin olduğu kesin.

Çünkü onlar olmasa bunlar olmaz.

Onlar da mutlaka böyle, fedakârlık ve feragatten sonra ellerini açıp dua ederek diyorlar ki:

– Rabbim! Sana şükürler olsun hayatımızda hiç olmazsa bu kadarcık olsun Aşere-i Mübeşşere'ye benzeme aşk ve şevki ihsan eyledin bizlere.

Burada insan yine şöyle bir nefis muhasebesi yapmadan edemiyor da kendi kendine soruyor.

– Bunu diyenler demişler, böyle bir benzeyiş aşk ve şevkine kavuşmuşlar. Acaba hiç böyle diyemeyenler de bir defa olsun böyle deme aşk ve şevki düşünüyorlar mı?

SAHABİYİ CENNETLİK KILAN HAL

Dünyevi bir nimetten dolayı, kimseye hased etmemek...

Ashâbdan Hazret-i Enes anlatıyor: “Biz Resûlüllah’ın huzurunda oturuyorduk. Bir ara Hazret-i Resûlüllah şöyle buyurdu:

– Şimdi Cennetlik bir adam gelecektir buraya!

Az sonra sol eline ayakkabılarını takmış, ensârdan bir adam girdi, selâm verip oturdu.

İkinci günü yine huzurdaydık. Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz yine aynı sözü tekrarladı:

– Şimdi Cennetlik bir adam gelecektir buraya!

Yine ensârdan nûranî yüzlü o zat geldi, selâm verip oturdu.

Üçüncü günü de aynı hâdise cereyan etti:

– Şimdi Cennetlik bir adam gelecektir buraya! sözünden sonra, yine aynı zat içeriye girdi.

Neden sonra kalkıp giden adamı takip eden Amr’ın oğlu Abdullah, yolda o’na şöyle ricada bulundu:

– Ben evdekilerle bozuştum. Birkaç günlüğüne sizde misafir kalmak istiyorum, beni idâre edebilir misin?

– Hay hay, din kardeşime yardımcı olmak benim vazifem değil mi?

Amr bin Âs’ın oğlu Abdullah bu zatın evinde üç gün misafir kaldı. Onu Cennetlik yapan ibadet ve tâatını araştırdı.

Ne var ki, diğer mü’minlerden farklı bir ibadet ve tâat görmedi. Herkes gibi namaz vaktinde namazlarını kılıyor,

uyku vaktinde uykusunu uyuyor hayatında fazladan bir dindarlık göze çarpmıyordu.

Buna hayret eden Abdullah üç gün önce söylediği sözün yalan olmaması için şöyle konuştu:

– Kardeşim ben ne evimde kimseyle bozuştum, ne de ailemden biriyle kırınlığa düştüm. Mes'elenin içyüzü şudur: Sen mescide gelmeden önce Resûlullah Hazretleri Cennetlik bir adam gelecektir, dedi, bu sözünü üç gün tekrarladı. Her üç günde de hemen sen girdin içeriye. Ben de merak ettim, seni Cennetlik kılan amelin ne olduğunu öğrenmek istedim. Onun için üç gündür seni rahatsız etmiş vaziyetteyim. Ama açıkça söyleyeyim ki, amelinde başkalarından farklı birşey görmedim. Acaba henüz vâkıf olamadığım hangi amel ve niyetin seni bu yüce mertebeye erıştirmiş bulunmaktadır!..

Saad bin Mâlik tebessüm ederek cevap verdi:

– Benim sizden farklı bir amelim ve meziyetim yoktur. Ancak kendi içimde hamd ve şükrederek farketdiğim bir hâlim vardır ki, her an ve her zaman tahdis-i nimet olarak hatırlıyor, hamd ve şükürle yâd ediyorum.

– Nedir acaba o hâlin?

– Bir Müslümanın serveti çoğalsa, yahut makamı yükselse, yahut benim erişemediğim dünyevî nimetlere nâil olsa, ona asla hased, çekememezlik duymam. Tam aksine, sanki bu servet bana gelmiş, bu nimet bana verilmiş, bu makam ve mevki bana tahsis edilmiş gibi sevinir, huzur duyarım. Şayet Rabbim indinde bir değer ifade etmişse, bu hâlim değer ifade etmiştir!

Bunu dinleyen Abdullah, başını yere eğerek oradan uzaklaşırken dudaklarından dökülen cümle şöyleydi:

– Tamam, tamam. Başka bir meziyete hacet yoktur zaten!..

ALLAH RESÛLÜ KENDİNDEN İSTEYEN ELİ BOŞ ÇEVİRMEZDİ

Efendimizin cübbesini kendine kefen yapmak
için alan köylü sahabi

Bir hanım sahabi, kendi eliyle hazırladığı güzel bir cübbe-yi (bürde) Efendimiz (sav)'e hediye etmiş, O da beğenerek giymeyi kabul etmişti. Kadın, Efendimiz (sav)'in üzerinde cübbeyi gördükçe mutlu oluyor, benim hediyemi kabul buyurdu, diye için için seviniyordu.

Ne var ki Efendimiz (sav)'in bir âdeti vardı. Biri gelir de O'ndan beğendiği bir şeyi isterse vermezlik etmez, isteyen boş çevirmezdi. Ne kadar kendi ihtiyacı olsa da verirdi.

Köylünün biri de gelmiş, Efendimiz (sav)'in üzerindeki bu cübbeyi beğenmiş, hatta parmaklarıyla inceledikten sonra da şöyle demişti:

– Ya Rasûlallah, bu kumaştan daha güzel bir kumaş görmedim!

Tebessüm eden Efendimiz (sav) anlamıştı adamın cübbeyi istediğini,

Hemen cevap verdi:

– Eve geçeyim de başka şey giyip sana vereyim bu cübbeyi beğendiysen.

Efendimiz (sav) biraz sonra evine geçmiş; ama orada bulunanlar da adamı sorguya çekmeye başlamışlardı:

– Bilmiyor musun Rasûlullah (sav)’ın âdetini, kim ne isterse kendi ihtiyacı olsa da verir, boş çevirmez. Sen Rasûlullah (sav)’ın sırtındakini istedin, halbuki ona ihtiyacı vardı, giyyordu. Keşke bir cübbe zevkinden feragat etseydin de istemeseydin!..

Adam söylenenleri büyük bir sükûnetle dinledikten sonra cevabını şöyle verdi:

– Siz çok haklısınız, ben böyle bir istekte bulunmamalıydım, cübbe merakım beni bu duruma getirmemeliydi. Ama şunu da unutmayın ki benim isteğim güzel kumaşlı bir cübbe giyme hırsından kaynaklanmamaktadır.

– Ya neden?

diyerek sanki üşüştüler adamın başına.

O da açıkladı niyetini:

– Ben, bu cübbeyi sırtıma giymeyeceğim, aksine evime götürüp sandığımda saklamak istiyorum. Bir gün emr-i Hak vaki olunca geride kalanlarım bunu sandıktan çıkarıp beni bu cübbeye saracaklar, bu giysi benim kefenim olacak. Böylece Resulullah (sav)’ın cübbesini yakmayacak olan Rabb’im, içindeki benim cesedimi de yakmaz!..

* * *

Bu defa da birbirlerine bakiştılar.

Pişmanlık duymaya başlamışlardı anlaşılan.

– Keşke senin düşündüğünü biz de düşünseydik de biz isteseydik bu niyetle bu cübbeyi, demeye getirdiler...

Aradan kısa bir zaman geçti, bir cenazeye iştirak etti

sahabeler. Musalla üzerindeki Rasûlullah (sav)'ın cübbesine sarılmış şekilde gördüler.

Sordular:

– Kimdir bu?

Dediler ki:

– Resulüllah'ın cübbesini kendine kefen yapmak için isteyen köylü sahabidir.

Hayıflanmalar tekrar başladı:

– Nasip meselesi demek ki. Bunca zamandır biz düşünemedik de ona kısmet oldu. Demek o bizden çok layıkmiş buna.

İçlerinden kalbi uyanık biri ilave etti:

– Dış görünüşe pek aldanmamalı; iç oluş mühim, iç oluş!

* * *

Ne dersiniz, sizce de öyle mi?

Cübbeyi aldığı için sevinende mi, yoksa alamadığı için üzülen de mi iç oluş var.

Hangisi daha layık bu mükâfata?

Yoksa ikisi de mi?

MÜSLÜMAN, TOPLUMDA İNSANLARLA KAYNAŞAN KİŞİ DEMEKTİR

Sahabenin Allah Resulünden aldığı örnek sevgi ve saygı dersi

İslâm, hiçbir mensubunu toplumun içinden alıp inzivaya götürmez. Aksine İslâm, mensubunu toplumun içine sokar; sevgiyle kaynaşmayı, saygıyla anlaştırmayı, inancının özellik ve güzelliklerini sergilemeyi emreder.

Bu kaynaşma ve anlaşma İslâm'ın emirlerinden de anlaşılır. Rasûlullah Efendimiz (sav)'in ashabına yaptığı telkinlerden de belli olur.

İsterseniz bir iki örneğe şöyle bir göz atalım:

İslâm'ın bir emri **selam**dır. **Selam**, toplumun içinde herkesle diyalog başlatan bir araçtır. Hem öylesine bir diyalog başlatma özelliği var ki, **tanıdığınız tanımadığınız herkese selam verin**, emriyle Efendimiz Hazretleri toplumun her kesimiyle diyalog ve hoşgörü başlatma emri vermiş olur.

Nitekim hadisteki ifade şöyledir:

– **Selamı aranızda yayınız. Tanıdığınız ve tanımadığınız herkese selam veriniz!**

İşte böyle bir kaynaşma ve yaygınlaşma özelliğine sahip Müslüman, bununla da kalmaz; ayrıca karşılaştığı insanlara **selam**dan sonra el uzatır, onunla tokalaşır ve bunu da te-bessümlü bir eda ile yapar. Bu da toplumla kucaklaşmanın, kaynaşmanın bir başka örneğini ifade eder.

Bu husustaki Peygamber emri de şöyledir:

– Karşılaştığınız kimseye selam verin, tebessümlü bir çehre ile elinizi uzatıp musafaha edin. Bunu yaptığınız takdirde muhatabınızdan ayrılmadan günahlarınızın sizden ayrıldığını unutmayın.

İşte Müslüman'ın toplumla irtibatı bu kadar sıcak ve canlıdır.

Nitekim bu konuda saadet asrından yaşanmış güzel olaylar bizleri düşündürmektedir.

Birini arz edelim izin vererseniz:

Berâ bin Âzib yolda karşılaştığı birine önce selam verir; sonra elini uzatıp tebessüm ederek tokalaşır. Bu sırada muhatabına da:

– Neden elimi uzatıp tebessümle musafaha ediyorum? diye sorar.

O da, 'Bunda bir hayır vardır, sen hayırsız iş yapmazsın.' der.

Bunun üzerine Rasûlullah'ı gölge gibi takip etmiş olan Berâ şöyle bilgi verir:

– Ben Rasûlullah'la karşılaşmıştım, tıpkı böyle bir sokakta.

O bana elini uzatıp tokalaştı, sonra da tebessüm ederek sordu:

– Ne için böyle yapıyorum biliyor musun? dedi.

Ben de tıpkı senin dediğin gibi;

– Elbette bunda bir hayır vardır ya Resulellah, sen hıkmetsiz iş yapmazsın, dedim. O buyurdu ki:

– İki Müslüman karşılaşır da selamlaşır, sonra da el tutuşup musafaha ederlerse ayrılmadan günahları kendilerinden ayrılır, affedilmiş kullar zümresine dahil olurlar.

İşte Rasûlullah'tan böyle gördüğüm için ben de böyle davranıyorum. Karşılaştığım herkese önce selam veriyorum, sonra da tebessümle elimi uzatıyor, musafaha ediyorum.

YA BİZİM GİBİ DÜŞÜNÜRSÜN, YA DA ÖLÜRSÜN

Sahabenin inancı uğruna katlandığı çilelere bir örnek

Mekke müşriklerinin kararı kati idi. Ammar'ı da ana babası gibi şehid edeceklerdi, şayet tekliflerini kabul etmemekte ısrar ederse.

Teklifleri ne miydi? Şöyle diyorlardı:

– Ya bizim gibi düşünür, bizim gibi inanırsın, yahut da anan baban gibi sonuca razı olur, ölümlerden ölüm tercih edersin!

Kendileri gibi düşünmeyi öldürmekte kararlı olduklarını göstermek için Ammar'ı tutup kuyuya atmışlar, ağzı geniş olan kuyunun etrafına da, çıkmaması için dikenler dizmiş, kendileri de nöbetçi duruma geçmişlerdi. Kuyunun içinde de direnmeye devam ederse âkıbetinin ne olacağını kestirmekte güçlük çekmeyen Ammar'ın endişesi şuydu:

– Bunların dediklerini dil ucuyla der de hayatımı kurtarırsam, acaba imanımdan olur muyum? Dinden çıkmış sayılır mıyım?

Ammar kuyu dibinde işkencelere daha fazla direnemiş, istediklerini söylemeye mecbur kalmıştı:

– Evet ben de sizin gibi düşünmeye başladım. Elinizle yaptığınız putlarınızı ilah kabul etmekte siz haklısınız, demişti.

Bundan sonra gülüşmeye başlayan müşrikler, kuyu

başından birer ikişer ayrılırken söyleniyorlardı:

– Nihayet Ammar'ı da adam ettik, gerçeği görmeye başladı!

Ammar ise tırmanarak çıktığı kuyunun başından bitkin halde Rasûlullah'a koşmuş, büyük bir telaş içinde:

– Helak oldum ya Rasulallah, helak! diye sızlanmıştı.

Efendimiz:

– Dur hele, derdini anlat, seni helak eden şey nedir, onu söyle demişti.

Ammar nefes nefese anlattı:

– Beni kuyunun dibine attılar, seni de anan baban gibi öldüreceğiz dediler. Ya bizim gibi düşünür ve inanırsın, yahut da sonun gelmiştir diye de ilave ettiler. Ben de işkencenin şiddetinden dayanamayıp onların istediklerini söylemek zorunda kaldım, imanımdan mı oldum?

Efendimiz'in sorusu şöyle oldu:

– Sen onların istediklerini söylerken kalbin nasıldı?

Onların dediklerine inanıyor muydun? Yoksa kalbindeki Allah inancın aynen yerinde sabit; ama dil ucuyla sadece işkencelerinden kurtulmak için mi söyledin?

– Ya Rasulallah, imanımdan asla caymadım. Caymak aklıma bile gelmedi. İnancım aynen yerinde sabit ve kesindir. Dil ucuyla öldürmelerinden kurtulmak için söyledim.

Efendimiz'in açıklaması şöyle oldu:

– Ammar, baştan ayağa imanla doludur. Onun imanında bir azalma ve sapma yoktur!

Bundan sonra Ammar'ı daha da rahatlatan açıklamada bulundu:

– Ammar, dedi şayet böylesine bir zorlama ve tehditle yine karşılaşacak olursan, istediklerini yine dil ucuyla söy-

le kurtul, hayatını tehlikeye atma!

(Nahl) Sûresi, ayet (106)'ya bakılabilir.

Asr-ı saadette cereyan eden bu tarihî olayı, her okuyuşumda, hayalimde geçmişin hatıraları canlanır:

Çocukluk günlerimizin hocası bize şu şaşırtıcı soruyu sormuştu. Demişti ki:

– Çocuklar İslâm sizden mi, yoksa siz İslâm'dan mı çıktınız?

Sorunun hangi yanına cevap verseniz kötü.

– Biz İslâm'dan çıktık desek de kötü, İslam bizden çıktı desek de...

Bir hayli sessizce düşündükten sonra hocamızın cevabı imdadımıza yetişmiş ve demişti ki:

– Çocuklar unutmayın, ne biz İslâm'dan çıktık, ne de İslâm bizden...

Hemen arkasından da eklemişti:

– Biz kâlûbelâdan beri Müslüman'ız çünkü!

Anlaşılan odur ki, zorlamalarla, baskı ve tehditlerle Müslüman'ı İslâm'dan uzaklaştırmak mümkün değildir. Şöyle söyletirsiniz, böyle demeye mecbur bırakırsınız; ama unutmayın ki, Müslüman'ın imanı kalbinde sabit ve köklüdür. Çünkü onlar kâlûbelâdan beri Müslüman'dır. Son nefese kadar da böyle kalmak karar ve azmindedirler... Zorlanarak söyleyebilecekleri imanın zıddı sözler, onları imandan çıkarmaz, günaha da sokmuş olmaz. Bu olay, bunu gösterir.

* * *

Din ve vicdan özgürlüğünün tanınmadığı ortaçağdan bir uygulamayı arz etmiş oldum sizlere. Elbette yirminci asırda demokrasi devrinde böyle ilkelikler olmamaktadır. Şayet oluyor diyorsanız yüksek sesle değil yavaş konuşun lütfen.

MEKKE'DE HAPİS KALAN MÜ'MİNLER, MÜŞRİKLERİN ZULMÜNDEN NASIL KURTULDULAR?

Allah için hapse girenlerin yanında deveye binmekten haya ederim

Mekke müşriklerinin zulüm ve işkencelerine tahammülleri tükenmiş olan ashâbın içinde mallarını, mülklerini terkederek Medine'ye hicret etmiş olanlar (150)'yi bulmuştu.

En son Hişam bin Âs da hicrete karar vermişti. Ne olursa olsun, Mekke'den hicret edecek, dünya serveti namına nesi varsa hepsini terk pahasına da olsa İslâmı yaşamak için Medine'ye gidecekti. Ne var ki, Hişam'ın bu kararını hissetmiş olan akrabaları onu hemen yakalayarak hapsedtiler. Hişam için artık Medine'deki diğer Müslüman kardeşlerinin yanına gitmek imkânı maddeten kalkmış, kan kardeşlerinin yanında ve işkenceleri altında beklemek mecburiyeti başlamıştı.

Bu arada İyaş da hicrete karar vermişti. Fakat Hişam'ın âkıbetinden iyi ders almış olan İyaş, bu niyetini son derece gizli tuttu. Hattâ Ömer bin Hattab'la Mekke'nin haricindeki Şerif denilen mevkide buluşup beraber gitmeyi plânlayarak, bir sabah develerinin yanına gidiyormuş hissini verip, Mekke'yi terketti ve kararlaştırdıkları gibi Şerif denilen yerde Hattab oğlu Ömer'i beklemeye başladı.

Hazret-i Ömer ise, aynı gizliliğe asla ihtiyaç duymadı, Kâbe-i Muazzama etrafında toplanıp dedikodu etmekte olan Mekke müşriklerine dönerek:

– Ey Kureyş müşrikleri! Haberiniz olsun, işte ben de Medine'ye hicret ediyorum. Hem de yapayalnızım. Karısını kocasız, oğlunu babasız bırakmak isteyenler varsa beni takib etsin!.. diye meydan okuyarak Mekke'yi terketti. Bu meydan okuyuşa Kureyş'in bazı toy gençleri dayanamamış, Ömer-ül Faruk'u takip etmek istemişlerse de küfrün eylem planlarını ve taktik işlerini idâre ile muvazzaf Ebû Cehil:

– Durun! Bu kolay kolay hakkından gelinecek biri değildir. Yüzündeki ifadeden onun ne kadar kararlı olduğu okunmaktadır. Konuşmasında ölümü göze almış insanların kararlılığı vardır, diyerek Hazret-i Ömer'in takibine müsaade etmedi.

Bu suretle plânladıkları yerde İyaş'la buluşan Ömer-ül Faruk Hazretleri, birlikte yola düşerek kumlu çölleri aşip Medine'ye geldiler. İyaş maddî mânâda fakir bir zattı, bütün masraflarını Hazret-i Ömer karşılamaktaydı. Bu yüzden, yük olduğu arkadaşından son derece utanıyordu.

Beri taraftan İyaş'ın Medine'ye hicret etmiş olduğunu öğrenen kardeşleri ise, arkasına düşerek gelip, İyaş'ı geri götürmek istediler. Plânları da İyaş'ın en çok sevdiği anasını ileri sürmektir... Diyorlardı ki:

– İyaş! Sen Mekke'den ayrılalı beri annemiz başına tarak vurmuyor, eline bir lokma ekmek almıyor, semâdan ateş yağdıran güneşin kavurucu sıcağından da bir an bile ayrılmıyor, “İyaş'ım gelinceye kadar bana ekmek, su haram olsun” diyor. Sen gelmezsen annenin hayatı yakın zamanda sönecek. Hemen gitmeliyiz, diyorlardı.

Bu sözler İyaş'ı can evinden vurmuştu. Kardeşlerinin yanına düşerek daha dün hicret ettiği Mekke'ye dönmeye karar verdi. Hazret-i Ömer ise, şiddetle muhalefet ederek:

– İyaş! Annen başına tarak vurmadığı, eline ekmek almadığı, kavurucu güneşin sıcağından ayrılmadığı için hayatına son verip ölse bile sen gitme, geri dönmen senin için iyi netice vermeyecek! diye ikazda bulundu ise de İyaş:

– Ne yapayım, burada hep senin üzerine yük olmakta, bütün masraflarımı sana yüklemiş bulunmaktayım, bu ise bana çok ağır geliyor, diye mukabelede bulundu.

Hazret-i Ömer bu mukabeleye şu cevabı verdi:

– İyaş! Benim şu andaki servetim hem seni, hem de beni rahatça geçindirir. Ben elimdeki servetimin yarısını şimdi ortadan bölerek sana hibe edeceğim. Servetçe eşit olur, geçim endişemiz müşterek dereceye düşer. Gel, sen gitme. Bunlar sana bir hile yapacaklar!..

Fakat İyaş diğer taraftan ana bir kardeşlerinin merhametini tahrik edici sözlerine aldanarak yanlarına düşüp gitmeye karar verdi. O’nu Medine’ye kadar getirmiş olan vefakâr arkadaşı Hazret-i Ömer ise:

– Sözüümü dinlemeden gidiyorsun, hiç olmazsa şu devesi al da, orada sana bir hile yapacaklarını sezdiğin zaman hemen atlayarak kaç, gel. Benim develerimin en iyi kaçanıdır, müşriklerin develeri buna yetişemez; diyerek en iyi devesinden birini İyaş’a verdi.

İyaş Mekke’ye müteveccihen yola çıktı. İman kardeşleri Medine’den ayrılmazken kendisi kan kardeşlerinin refakatinde Mekke’ye doğru yol almaktaydı. Bir müddet gittikten sonra Haris, devesini İyaş’ın yanına sürdü ve yanyana gelince, diğer kardeşleriyle birlikte İyaş’ı devesinin üzerinde yakalayarak kısıkvrak bağladılar. Mekke’nin kenarına gelince de müşriklere haber saldılar. Toplanan Mekke müşriklerinin gözleri önünde ve İyaş’ın başı ucunda Ebû Cehil bir nutuk çekti:

– Ey Kureyşliler! Bakın bu İyaş, kız kardeşimin oğludur. Bu akılsıza gözlerinizin önünde yüz sopa vurduracak, ibret

olsun diye burada cezalandıracağım. Siz de yakınlarınızdan bunun gibi Medine'ye kaçan akılsızlar olursa, aynı cezayı tatbik edin!..

Bundan sonra İyaş'ın sırtına inen sopalar birbirini takib etti. Medine'de iman kardeşinin sözünü tutmamış olan İyaş, kan kardeşlerinin ihanetini şimdi daha iyi anlamış bulunmaktaydı.

İyaş mâruz kaldığı şiddetli sopa darbelerinin acısını hapsedildiği bir virâne de çekmeye başladı. Burası duvarları yüksek, üzeri açık eski bir evdi.

Artık müşrikler, yakaladıkları Müslümanları İyaşın yanına hapsetmeye başlamışlardı.

Bir ara Medine'de bulunan Abdullah bin Cahş da Müslümanlara mukabil Velid bin Velid'i esir ederek Medine'ye getirmişti. Medine Müslümanları da bu Velid'i bırakmama-ya karar verdiler. Fakat, esirlere tatbik edilen muamele arasında büyük farklar vardı.

Mekke'den gelen haberlere göre müşrikler İyaş ve arkadaşlarının ayaklarını birbirlerine bağladıkları için üzeri açık virâne hapishanede kömür gibi yanarlarken Medine'deki Velid sadece kaçmasına imkân vermemek için peşine iki sahabî muhafız verilmiş, her türlü harekette serbestti. Müslümanlığı ve Müslümanlardaki ahlâk güzelliğini rahatça tedkik ediyor, için için:

– Bunların daha düne kadar ne adam olduklarını en iyi ben bilirim. Nasıl oldu da böyle birden melekleştiler, fazîlet ve ahlâk timsali haline geldiler? diye kendi kendine sualler soruyordu.

Bu sıralarda Velid'i, kardeşleri gelerek diyet verip kurtarmak istediler. Velid'i esir almış olan Abdullah bin Cahş, dört bin dirhemden aşağıya razı olmadı. Onlar da bu kadar parayı çok buldular. Durum Resûlüllah'a arzedildi. Resûl-i Ekrem, ne kadar verirlerse versinler parayı kabûl etmedi,

ancak Velid'in babasının silâhlarının verilmesi halinde serbest bırakabileceğini ifade buyurdular. Velid'in babasının silâhı geniş bir zırhlı gömlek, bir büyük kılınç ve bir çelik miğferdi. Bunları verdikten sonra hürriyetine kavuşmuş olan Velid, artık serbest olunca kendisini kurtaran kardeşlerine bir sürpriz yaptı. Derhal Resûlullah'ın huzuruna girip İslâmiyet'i kabûl etti. Ve bundan sonra Mekke'ye mütevecihen yola çıktı. Yolda kendisine:

– Madem ki Müslüman olacaktın, neden bize babamızın silâhlarını verdirdin? Bunları vermeden Müslüman olsaydın, yine serbest olur, bu kıymetli silâhlarımızın elimizden çıkmasına sebebiyet vermezdin? dediler.

Velid bunlara şöyle cevap verdi:

– Kurtuluş parası olan fidyeyi vermeden evvel Müslüman olsaydım, sizin küfür arkadaşlarınız bana, inandığı için Müslüman olmadı, kurtuluş parasını vermemek için Müslüman oldu, derlerdi. Hem de babamın silâhları sizin elinizde bulunup küfre hizmet edeceğine, Müslümanların ellerinde bulunup İslâm'a hizmet etmesi, elbette kıyas kabûl etmeyecek kadar farklıdır.

Velid'in bu sözleri kan kardeşlerinin zıvanadan çıkma-larına kâfi gelmişti. Mekke'ye varır varmaz onu da hemen İyaş'ın yanına hapsettiler. Fakat Velid hem çok cesur, hem de oldukça çevik bir zattı. Bir fırsatını bularak müşriklerin hapishanesinden kaçıp Medine'ye geldi. Resûlullah'a hicret edemeyen Müslümanların hapishanedeki acıklı hallerini anlattı. Allah'ın Resûlü hapisteki Müslümanların hallerini dinlerken, gözlerinden pırıl pırıl yaşlar döküldü ve sabah namazlarından sonra:

– Allah'ım, Seleme'yi, İyaş'ı ve diğer işkence altında kalan Müslümanları sen kurtar, diye dua etmeye başladılar.

Bu sırada Velid, kahramanca bir teklifte bulundu:

– Yâ Resûlâllah, ben onların vaziyetlerini az çok biliyo-

rum. Müsaade ederseniz kurtarmak için hemen yola çıkayım. Kardeşlerimi kurtarırsam ne âlâ, kurtaramaz da ben de yakalanırsam, Allah beni niyetimle mükâfatlandırır, öldürürlerse kardeşlerimi kurtarmak için ölmüş olurum, dedi.

Resûlüllah Hazretleri Velid'e müsaade ettiler. Göze çarpma endişesiyle yanına kimseyi almak istemeyen Velid, nihayet tek başına bir gece karanlığında Mekke'ye girdi. Yolda bir elinde içi yemek dolu bir küfe ile diğer elinde de ekmek bohçası olan bir kadına rastladı ve nereye gittiğini sordu. İhtiyar kadın:

– Şurada zavallı hapisler var, onlara yemek götürüyorum, dedi.

Velid'in işi rast gitmişti. İhtiyarın dalgınlığından istifadeyle arkasından yürüdü. Kadın gidince de duvarı aşarak içeri girdi. Bir de ne görsün! İyaş'ın ayağını iple bir taşa bağlamışlar, diğerlerine de ayrı ayrı işkence usulü tatbik etmişler.

Her tarafı müşrikle çevrili hapishanenin içinde artık bir bayram havası esmeye başlamıştı. Velid herbiriyle kucaklaştı. Gözyaşlarının arkasında ümid parıltıları belirmişti her birinin. Geç vakte kadar hapishane içinde dertleştiler. Mahpusların hepsi de Resûlüllah'ı soruyor, yeni gelmiş olan âyetlerin neler getirdiğini öğreniyorlardı.

Artık müşriklerin derin bir gaflet uykusuna daldıkları sırada kapıyı açan Velid, mahpus kardeşlerini birer birer Mekke'nin haricine gönderdi. En sonunda da kendisi çıkarak hep birlikte hızla Medine'ye doğru yola düştüler.

Müşrikler sabah işin mahiyetini öğrenince iki yoldan kaçakları aramaya başladılar. Fakat durmadan yollarına devam eden Velid'in mahpus kafilesi, bir hafta sonra Medine'ye girdiler. Ashâb tekbir getirerek esir Müslümanları karşıladılar, fakat içlerinde Velid yoktu. Hayretle sordular.

Cevap iman kardeşliğinin derecesini göstermesi bakımından son derece ibretliydi. Dediler ki:

– Velid şu tepenin arkasına kadar yürüyerek geldi. “Siz İslâmiyet için hapse girmiş mücahidlersiniz. Yürümek benim, binmek sizin hakkınızdır. Allah için hapse girenlerin yanında deveye binmekten hayâ ederim,” diye ısrar etti, bir türlü devesine bindiremedik. Nihayet ayakları patlayıp, parmak aralarından kan fışkırdığı için, şu tepenin arkasında kaldı, göndereceğiniz bir deveyi beklemektedir!

CÖMERTLİĞİN BÖYLESİ...

Sahibine Cennette bahçe kazandıran hurma ağacı

Çocuğu bir-iki değildi evde. Mübarekler bir düzine kadardı. Sabah kalkınca her biri bir telden çalar, her birinin ayrı istek ve arzuları bitip tükenmek bilmezdi.

Bunlar neyse de, şu hurma kapışma mes'elesi kafasını iyice karıştırıyordu. Hepsini de defalarca karşısına dizmiş, onlara binbir çeşit nasihatlerde bulunmuş, tenbihler yapmıştı. Fakat çocuk bunun burası. O anda hepsi de başlarını sallayarak söz veriyorlar, fakat daha sonra komşunun avlусundan kendi avlularına sarkan hurma ağacının dallarından dökülen hurmaları âdeta kapış kapış almaktan geri kalmıyorlardı.

Komşu ise aksi mi aksi, nekes mi nekesti. Anlayış ve müsamahanın zerresine sahip değildi. Her sabah gelir, kapılarına dökülen hurmaları toplar, günün ortalarında dökülenleri ise çocukları döverek almakla kalmaz, elini ağızlarına sokar, lokma halindeki ezikleri bile çıkarırdı.

Başkası neyse de çocukların ağızlarına elini sokarak hurma lokmaları çıkartması, ona pek ağır geliyordu.

Ne çare ki fakirlik çökmüştü başına. Her birine doyasıya hurma alacak imkâna da sahip değildi. Bunu alamayınca da, acıklı durum bütün mevsim devam edecekti.

Ne yapıp ne edeceğini düşünürken gidip Resûlüllah'a olayı anlatmaya karar verdi. Bütün kuvvet ve cesaretini toplayarak müracaatını yaptı:

– Yâ Resûlâllah, komşumun hurmaları bizim avluya dökülmekte, onun elini sokup çocukların ağzından hurma lokmaları çıkarışı da bana çok ağır gelmektedir. Çocuklara yaptığım bunca tenbih ve nasihat ise hiç para etmemekte...

Merhamet ve şefkat menbaı Allah'ın Resûlü:

– Sen önce o komşunu bir çağır da görüşelim, buyurdu.

Fakir sahâbî hemen cimri komşusunu çağırdı. Resûlüllah'ın huzuruna giren adam başını eğip dinlemeye başladı. Kulaklarına gelen teklif şöyleydi:

– Komşunun bahçesine sarkan o hurma ağacını komşuna ver. Dua edeceğim. Allah da sana Cennet'te bir hurma bahçesi verecektir.

Fevkalâde bir teklifti bu. Böyle teklife kolay kolay sessiz kalınamazdı. Ama cimrilik ve nekeslik insanın basiretini bağlar, fazîletini sıfıra indirirdi. Nitekim öyle de oldu.

Hazret-i Resûlüllah'ın bu teklifine “Hayır” demedi, ama “Evet” diyecek kadar da cömertlik gösteremedi. Sessiz kalmayı tercih etti. Bunun mânâsı ise belliydi. Tek bir hurma bile fakir komşuya hibe edemiyordu.

Az sonra meclis dağılmış, olay ashâb arasında bomba gibi patlamıştı. Hayretle karşılayanlardan biri de Ebû'd-Dahdâh idi. Düşünüyordu da, bu teklife (Evet) demeyen adamın halini bir türlü izah edemiyordu. Herkesten önce davranmak istedi. Doğruca cimri adamın evine koştu ve onu hurma ağaçlarının altında gölgelenir buldu. Beklemeden teklifini yaptı:

– Bu ağaçların içinde komşunun avlusuna sarkan şu hurma ağacına (yüz hurma ağaçlı) bahçemi versem kabûl eder misin?

Cimri adamın kafasında birden şimşekler çaktı, ihtiraslarında depreşmeler oldu. Böyle şeyleri pek iyi hesap ederdi. Yıldırım sür'atinde cevap verdi:

– Elbette. Bir ağacın ne kıymeti var senin için!

– Peki öyleyse, bu andan itibaren şu tarafa sarkan ağacı ben aldım. Bunun karşılığı olarak da senin de bildiğin Medine yakınındaki hurma bahçemi tümüyle sana verdim. Tamam mı?

– Tamam!

Ebû'd-Dahdâh koşarak mescide girdi. Ashâb sohbetânındaydı.

– Yâ Resûlâllah, o tek hurma ağacı için vaad ettiğiniz Cennet bahçesi halen devam ediyor mu?

– Evet, yâ Ebû'd-Dahdâh.

– Öyle ise lütfen kabûl buyurun, ben o tek ağacı yüz ağaçlı bahçemi vererek satın aldım. Komşu fakire hediye edebilirsiniz.

ZAFER İSLÂM'IN, HÜSRAN SÜFYAN'IN

Canlarını verdiler, imanlarından taviz vermediler

Hicretin dördüncü senesinde, Huzeyil, Lehyan, Udal ve Kara kabilelerinden bir gurub müşrik, Süfyân bin Halid'in riyasetinde kalkıp Mekke'ye geldiler. Maksudları, küfür arkadaşlarının geçen seneki Uhud zaferlerini tebrik etmek, daha sonraki çarpışmalar için de Mekke müşriklerinin cesaretlerini arttırmaktı.

Müşrikler Uhud harbinde, başta İslâm'ın aziz kahramanını Hazret-i Hamza olmak üzere (yetmiş) kadar büyük sahabiyi şehid etmişlerdi. Bu sebeble, aradan bir sene geçmiş olmasına rağmen, müşrikler bu cinayetlerinin vahşice zevkini hâlâ yaşamaktaydılar. Müşriklerin bu zaferini tebrik için Mekke'de sokak sokak gezen müşrik Süfyan, ağıt sesleri gelen bir evin önünde durarak, bu ağlamanın sebebini sordu:

– Uhud'da yirmi kadar adamımız öldü, burası onların yakınlarının matem tuttukları evdir. Ağlayanlar da onların yakınlarıdır, dediler.

Süfyan içeri girdi, önüne diktiği bir puta derdini yanan Sülâfe'ye yaklaşarak, niçin ağladığını sordu. Sülâfe şöyle cevap verdi:

– Geçen sene buradan kalkıp Uhud'a giderek çarpışan-

lar için ağlıyorum. Onların içinde benim dört oğlum da birlikte öldü. Oğlumun ikisini Âsım bin Sâbit, birini Talha, birini de Zübeyir bin Avvam katletti...

Sülâfe, sözlerini şöyle bağladı:

– Oğlumu öldüren bu dört Müslümandan birinin kellesini bana getirene tam (yüz) deve vaad ediyorum!..

Bu son cümle Süfyan'ın küfür dolu kafasında şimşek gibi çakmış, ihtirasını âniden depreştirmişti. Ne demek bu: ... Tam yüz deve!.. Meselâ büyük sahabe Âsım bin Sâbit'in başını getirse bir anda tam yüz deveye sahip olacaktı... Âni bir kararla dışarı çıktı. Kendisi gibi satılmış küfür arkadaşlarına da durumu anlattı: Bundan daha iyi kâr olmaz, hemen işe başlayalım, diyerek plânını çizdi ve talimat verdiği yedi münâfık arkadaşını, Medine'ye doğru yola çıkardı.

Münâfıklar bir hafta sonra Medine'ye gelip Huzur-i Rîsâlet'e girerek münâfığa yakışan şekilde konuştular:

– Yâ Resûlâllah, biz, Allah tarafından tebliğine me'mur olduğun Din-i İslâm'ı kabûl edip, Müslüman olduk. Ne çare ki, kabilemiz Huzeyil ve Benî Lehyân'da bize İslâm'ı öğretip, yayacak kimse yok. Bizi hidâyetten mahrum bırakmayın. Lûtfen tebliğci gönderin, İslâm'ı bize anlatsınlar, kabilemizle birlikte İslâm'ın hizmetine girelim...

Münâfıklar bu isteklerini birkaç gün ısrarla tekrar ederken, Müslümanlarla namaz kılmakta, İslâmî tavırları aynen göstermekte büyük bir ustalık da gösterdiler. Bunlar, Sülâfe'nin mütecâviz çocuklarına vaktiyle haddini bildirmiş olan Âsım'a da yaklaşıp:

– Senin de bizimle gelmeni çok arzu ediyoruz. Konuşmaların, okuyuşun kabilemiz halkını emin ol ki fethedecektir. Bir iki günde Udal ve Kâra kabileleri içinde İslâm'ın intişarını te'min etmiş olacaksın... diye akla hayale gelmedik dil döküyor, İslâmî inkişafı vaad ediyorlardı.

Nihayet münâfıklar istediklerini koparmışlar, içlerinde Âsım bin Sâbit'in de bulunduğu Hubeyb, Zeyd bin Desine gibi 10 İslâm mücahidini kabilelerine İslâm'ı anlatmak üzere yanlarına alarak, yola çıkmışlardı.

Gündüz saklanıyor, geceleri yol alıyorlar, namaz vakitlerinde Âsım bin Sâbit'in imametiyle cemaatla namazlarını kılarak, yollarına devam ediyorlardı. Bu şekilde Askan'la Mekke arasında "Reci Suyu" denen bir kuyuya kadar geldiler. Burada oturup yanlarındaki hurmalarını yemeye başladıkları sırada, uzaktan bir toz bulutu görüldü. İşin içyüzünü anlar gibi oldular. Biraz evvel kendilerini buraya kadar getirmiş olanlardan biri ayrılarak Süfyan bin Halid'e plânlarının muvaffak olduğunu haber vermiş, satılmış Süfyan da her imansızda olduğu gibi alacağı yüz devenin tahrik ettiği ihtiraslarının tutuşmasıyla ikiyüz müşrikle bunları aramaya çıkmıştı.

Durumun vehametini anlayan Âsım ve diğer sahabîler, hemen oradan ayrılarak yandaki dağa tırmandılar. Bu suretle izlerini kaybettirmiş, kendilerini gizlemişlerdi.

Fakat yemek esnasında yedikleri hurmaların çekirdeklerini bulan deve çobanı bir kadın, izlerini takib ederek gittikleri tarafı tarif ettiği için, Benî Lehyân'ın iki yüz silahlı müşriki onları bulmakta güçlük çekmediler. Dağın eteğine gelen müşrikleri gören Halid:

– Âsım! Gördün mü, herifler bizi nasıl aldattılar? dedi. Âsım ise:

– Allah'a yemin ederim ki, tuzağa düştük, fakat aldanmadık! Cenâb-ı Hak, İslâm uğruna şehid olma rütbesini takdir etmiş ki bizi buraya kadar sevketti. Şehidlik nimetini ganimet bilerek kahramanca karşı koyalım, dedi.

Yolda muhtemel bir baskından korunmak maksadıyla aldıkları okları ve kılıçlarıyla karşı koymaya hazırlandıklarını gören müşrikler:

– Boşuna kendinizi tehlikeye atmayınız, bizim ne kadar çok, sizin ise ne kadar az olduğunuzu görüyorsunuz! diye bağırdılar.

Âsım buna:

– Biz Müslümanız. Ölüm bizim için tehlike değildir. Din için olursa bil'âkis ölüm bizim için büyük bir şereftir. Bizi ölümle, çokluğunuzla korkutamazsınız, diye cevap verdi.

Kalleşlerin elebaşısı Süfyan:

– Ey Âsım! Sözümü dinle, teslim ol! Seni himayem altına alacak, serbest bırakacağım, dedi. Âsım bu teklife:

– Ben hiçbir müşrikten yardım istemeyeceğime, hiçbir imansızın himayesine sığınmayacağıma nezrettim; söz verdim. Bu sözüme Allah'ım şahiddir, diye mukabele etti. Ve dağa tırmanmakta olan müşriklere doğru yanında bulunan oklarını fırlatmaya başladı. Ne çare ki okları kısa zamanda tükenen Âsım, nihayet kılıcını çekerek mukabeleye başlamış:

– İlâhî, İslâm'a gönül verdiğim günden beri senin din-i celilini müdafaa ve himaye için nefsimi fedadan çekinmedim, bugünkü günüm de bu hizmetlerimin sonuncusudur. Benim cismimi sen muhafaza eyle! diyerek çekirgeler gibi uçuşan okların arasında müşriklere karşı koymuştu. Nihayet Âsım, altı arkadaşı ile beraber, daha fazla dayanamadılar, kan revan içinde yerlere yıkılarak, canlarını verdiler, fakat imanlarından asla tâvizde bulunmadılar.

Geride kalan Hubeyb, Zeyd bin Desine ve Abdullah bin Tarık müşriklerin ettikleri yeminlere, verdikleri garantiye itimad ederek dağdan inip teslim oldular. Halbuki müşrikler yakalar yakalamaz bu üç sahabînin ellerini bağladılar; ite kaka, binbir türlü hakaret ve küfürle sürüklemeye başladılar.

Süfyan'ın bu ihanetini hazmedemeyen Abdullah bin

Tarık, arkadaşları gibi çarpışarak şehid olmadığına çok pişman olduğu için fırsat kollamaya başlamıştı. Bir ara hızla çektiği elini, bağlı bulunduğu yayın kirişinden kurtardı ve müşriklerin, kullanacağına ihtimal vermedikleri kılıcını çekti. Bir anda tavuklar gibi kaçışan Süfyan'ın satılmış adamları, Abdullah'ın yanına yaklaşamıyor, uzaklardan vızır vızır taş ve ok yağdırıyorlardı. Abdullah ise kurtulmayı düşünmüyor, sadece kendisini ucuza satmamak için yetişebildiği müşrik'e öldürücü darbeler indiriyordu. Nihayet o da Âsım ve arkadaşları gibi taşlar altında cansız yere düştü. Müşrikler ancak hareketsiz hâle geldiğinde onun yanına yaklaşabildiler.

Şimdi sıra Hubeyb ile Zeyd bin Desine'deydi. Süfyan, bu iki sahabîyi ihtiras ve gayz içinde ite kaka götürürken, mukabilinde alacağı yüz deveyi düşünüyordu. Nitekim düşündüğü gibi de oldu. Hubeyb'i, Haris bin Âmir'in kızı, Zeyd'i de Safvan bin Ümeyye, Bedir'de maktul olan babasının yerine yüzer deveye satın aldılar.

Hubeyb'i çok vahşî bir işkence ile Ten'im denilen kumluktaki ağaca asarak kargı ve sopa darbeleriyle şehid eden müşrikler, Zeyd bin Desine'ye:

– Keşke, şimdi senin yerinde inandığın Muhammed olsaydı da seni bırakıp onu assaydık razı olur muydun? dediler.

Zeyd bin Desine:

– Lâ vallahi! Kendim ölümlerin en fecisine boyun eğirim. Fakat Resûlüllah'ın mübârek ayaklarına bir diken batmasına dahi gönlüm razı olmaz, diye mukabele etmesi üzerine kuduran müşrikler, onu da Hubeyb gibi kargı ve sopa darbeleri altında en vahşî bir işkence ile şehid ettiler.

Huzeyil ve Benî Lehyan ile Kâra ve Udal kabilesine mensub bu müşrikler Hubeyb'in cenazesini de uzun zaman asılı bıraktılar.

Emr-i Risâletpenahi üzere Mekke'den gelen Mikdad ile Zübeyir, bir gece gizlice Hubeyb'in asılı duran cenazesini indirerek atlarına yüklediler. Sabah işin farkına varan müşrikler, bu iki sahabînin arkasına düştüler. Bunlar da müşriklerin yaklaşması üzerine atın üzerinden indirdikleri Hubeyb'in dokundukça hâlâ kanlar akan cenazesini hemen orada bir kabir kazıp defnettiler.

Takipçi müşrikler bu sefer de Âsım'ın cesedini aramaya başladılar.

Kafatası içinde şarap içmeye yemin etmiş olan Sülâfe'nin yeminini duymuş olan Âsım daha evvel:

– İlâhî, cismimi muhafaza eyle!... diye yalvarmıştı. Müşrikler onun cenazesi yakınına sokulamadılar. Çünkü şimdiye kadar görülmedik nisbette kesif bir arı bulutu, onun etrafını sarmış, yaklaşanları sokuyor, hiçbir müşrik'in şen'i bir fiil işlemesine meydan vermeden Âsım'ın cismini muhafaza ediyordu.

Süfyan'ın oynadığı bu oyun Medine'de işitilince, sahâbeler arasında derin akisler meydana geldi. Âsımın riyasetindeki mücahidlerin Süfyan'ın kallesçe bir oyunu neticesinde şehid edilmeleri grub grub cemaatlerin:

– Müsaade buyur yâ Resûlâllah, şu kalles İslâm düşmanından kardeşlerimizin intikamını alalım, diye müracaat etmelerine sebep oldu. Süfyan, sayıları sadece on kişiden ibaret mücahide iki yüz kişiyle hücum etmişti. Resûlüllah ise aynı şekilde bir çoklukla mukabele etmelerini istemiyor, sadece Abdullah bin Enis'e tek başına hareket müsaadesi veriyordu.

Kahraman Abdullah, Süfyan'ın şeklini, şemâilini iyice öğrendikten sonra tek başına yola çıkarken bir şeyi öğrenmeyi ihmal etmedi:

– Yâ Resûlâllah, onlar kardeşlerimizi Müslümanlığı öğretmeleri için istediklerini söylemişler, bizi aldatmışlardı. Şimdi ben de Süfyan'ın muhitine varınca aynı şekilde hile yapar, içimdekilerin aksini söyleyip onları aldatabilir miyim? diye harb hilesi izni istedi. Ve istediği izni de alarak yola çıktı.

İmanı ile zekâsını birleştiren Abdullah tek başına Süfyan'dan intikam alacak, ettiklerinin cezasını ona çektirecekti.

Ashâbın bir kısmı Abdullah'ın kumlu çölleri yapayalnız aşmasını, kudurgan kabilelerin saldırısından kurtulmasını âdeta imkânsız görmüşler, fakat Resûlüllah izin verdiği için de ses çıkarmamışlardı.

Sırtında bir hurma dağarcığı, elinde bir kılıçla Medine'den Mekke'ye doğru çöle açılan Abdullah bin Enis, rast geldiği düşmanlara:

– Huzaa kabilesindenim. Süfyan bin Halid, Muhammed'le harbetmek için ordu hazırlıyormuş, onun askerlerine iltihak için gidiyorum, diyordu.

Abdullah, tam sekiz gün çöllerde yol aldı, Âsım'ın, Hubeyb'in, Zeyd bin Desine'nin hayalleriyle başbaşa yürüdü. “Üzülmeyin, dâvânız yürüyecek, düşmanımız cezasını bulacak” diye mırıldanarak kum tipileri içinde nihayet dokuzuncu günü Batn-ı Arana'ya geldi ve orada bulduğu Süfyan'a:

– Muhammed'le harbetmek için asker topluyormuşsun, bunu işitir işitmez sevincimden yerimde duramayarak nihayet kalkıp geldim. Hiç ücret istemem, yeter ki beni gönüllü asker olarak yanından ayırma, bu şeref bana ücret olarak yeter, dedi ve daha bir hayli söz söyleyerek Süfyan'ın küfür dolu kalbini çeldi. Süfyan, Abdullah'ı o kadar sevmişt ki:

– Benim hususî çadırımda kal, sen çok tedbirli, akıllı bir adama benziyorsun. Medine'yi de iyi bildiğin anlaşıyor,

bana yardımcı olursun, dedi. Bu söz Abdullah'a derin bir nefes aldırmişti. Gecenin karanlığında Resûlullah'la harbetmek için toplanmış olan Süfyan'ın askerleri istirahata çekilmiş, etraf sessizliğe bürünmüştü. Süfyan da sedirin üzerinde yumuşak yatağına uzanmış, yerdeki keçeyi de Abdullah'a lââyık görerek uykuya dalmıştı. İşte beklenen zaman gelmişti artık.

Abdullah o anda Kur'an şehidlerinin seslerini duyar gibi oluyordu:

– Haydi durma! Şu küfür elebaşısı kalleşin cezasını ver, intikamımızı al! diye fısıldadıklarını hissediyordu.

Hızla yerinden sıçrayan Abdullah, bir anda çadırın tavanına kadar kaldırdığı kılıcını, hain olduğu kadar da kalleş olan İslâm düşmanının kafasına doğru indirdi. Âsım'ı oklarla, Tarık'ı taşlarla, Hubeyb ile Zeyd'i de sopalarla şehid eden katilin cesedi, çadırın ortasında bir iki hayat işareti bile zor verdikten sonra kaskatı kesildi. İçi küfür ve hile dolu olan Süfyan'ın başını kılıcına takan Abdullah, çadırdan bir anda hızla çıkarak ortadan kayboldu.

Sabah olunca durumu öğrenen müşrikler onu takib ettiler, bir ara iyice yaklaştılsa da o civarda bir mağaraya saklandığı için izini kaybettiren Abdullah, tam (16) gün sonra bir sabah namazında Medine hurmalıklarının içinden tekbir alarak şehre girdi ve kendisini karşılayan sahabiler de hep birlikte tekbir almaya başladılar. Bu sırada Abdullah, İslâm düşmanı katil Süfyan'ın kafasını ortaya bırakarak şöyle dedi:

– Bundan sonra zafer İslâm'ın, hüsrân Süfyan'ındır!..

Hicretin dördüncü senesinde bir İslâm düşmanının, müslümanlara kan kusturan terör grubu reisinin daha fitnesine son verilerek cesedi ortadan böyle kaldırıldı.

SADECE EMRET, YETER!

Sahabenin Allah Resûlüne sadakati

Sadakatin bir adı da bağlılıktır. İnsan bir şeye bağlanırsa, bir değere gönül verirse artık bu bağlılık, bu gönül veriş onu ona sadık kılar. Sadakat örneği verir sağlığı boyunca.

Size bu konuda bazı sadakat örnekleri arz etmek istiyorum.

* * *

Efendimiz ashabını etrafına toplamış onlarla istişare etmektedir:

– Düşmanı nerede karşılamalıyız? Şehrin içinde mi yoksa dışında mı?

İçlerinden biri çıkar ortaya:

– Ya Resûlallah bunu bize mi soruyorsun?

– Evet size soruyorum.

– Sen bize böyle şeyler sorma. Sadece emret yeter. Valahi emrin üzerine atımızı şu Kızıldeniz'e sürer, denizin derinliklerine dalarız...

İşte bir sadakat örneği, bağlılık numunesi...

Böyle kahramanlarla neler yapılmaz ki!

* * *

Bir teslimiyet örneği daha verelim isterseniz.

Bir Ramazan akşamı. İftar vakti yakın. Ortada sofra hazırlanmış halde. Efendimizden sofraya oturun anlamında bir emir duyulur:

– **Buyurun!**

Bunu, yeyin mânâsına anlayan Hazret-i Ali, hemen elini uzatıp ilk hurmayı almak ister.

Efendimizden bir ikaz gelir:

– **Ne yapıyorsun ya Ali, henüz iftar vakti girmedir?**

Hemen uzattığı yerden elini çeker.

Verdiği cevap bir sadakat örneğidir:

– **Ya Resûlallah, biz iftar, imsak bilmeyiz. Ye dersen yeriz, yeme dersen yemeyiz!**

Teslimiyetin, sadakatin tereddütsüz örneği. Öyle vesveseye, şüpheyeye yer yoktur.

Ye dersen yeriz, yeme dersen yemeyiz. Hepsi o kadar!

İsterseniz ashabdaki bu sadakatin benzer bir örneğini meşhur Veli'mizden verelim.

Hallac-ı Mansur, çoğu kimsenin anlamayacağı sözler söylemeye başlamıştı bir ara.

– **Enelhak!** sözü ondan kalmadır bugünlere.

Ne demek mi?

Bir bakıma (Ben Hakkım) demektir. Yani zahiri mânâsı çok tehlikelidir.

Ama kasdının ne olduğunu en iyi kendisi bilir. İfade ettiği gerçeğe gönül vermiş, kendisi ona sadık olmuştur. Sadakatinin örneğini vermektedir o günlerde.

Bir ara bir dostu yaklaşır:

– **Sadakat nedir, bağlılık nedir?** diye sorar.

Cevap çok kısa olur:

– **Bunu bugün değil yarın sor!**

Ertesi gün olur, bir de bakar ki, Hallac-ı Mansur'un ellerini bağlamışlar, asmaya götürüyorlar. Yaklaşır. Tebessümle dostuna bakan büyük veli, cevap verir:

– **İşte sadakat budur, bağlılık diye buna derler!**

Mütevekkil adımlarla yürür sehpaye doğru.

– **Ne dersiniz! Siz de davanıza böyle sadık mısınız?**

SUHEYB KAZANDI, SUHEYB KÂRLI ÇIKTI

Servetini verip imanını vermeyen sahabi

Dindarlıkları yüzünden işlerinden olup, maddî sıkıntılara maruz kalan ihlâslı Müslümanların dünyevi perişanlıklarını gördükçe, ashâb-ı kirâmın da aynı sıkıntılara uğratıldıklarını düşünürüm.

Sırf gönül verdikleri İslâmiyete bağlılıkları yüzünden mal, makam, mevki, ne varsa cümlesini bir nefeste terkeden sahabîler canlanır gözlerimin önünde.

“Mal, mülkten sonra nefislerini bile Allah rızası için feda edenler var.” meâlindeki âyetin inmesine sebep olan Suheyb’in fedakârlığını her zaman hatırlarım.

Suheyb, Hazret-i Resûlullah’dan üç gün sonra terketmişti Mekke’yi. Ne var ki, peşine düşen İslâm düşmanları yalnız giden Suheyb’i çölde çevirdiler:

– Sen Mekke’ye fakir ve hakir bir insan olarak gelip yerleşmiştin. Aramızda mal mülk kazandın. Şimdi ise kazandığın bu mal mülkü alıp Medine’ye götürüyorsun. İşte bu olmaz, buna izin veremeyiz, dediler.

Suheyb, arkasını bir tepeye vererek kendini garantiye aldıktan sonra, şu mukabelede bulundu:

– Ey Kureyş putperestleri! İyi biliniz ki, ben sizin en iyi ok atanlarınızdanım. Vallahi daha fazla yaklaşmayın. Elimde şu yayımla bu kadar okum bulunduğu müddetçe, hiçbirinize boyun eğmem. Bunlar elimden çıktıktan sonradır ki beni öldürebilirsiniz.!

Bu sözleri devesinin arkasına siperlenmiş vaziyette söyleyen Suheyb, bir ara etrafını çeviren müşrik sayısının gittikçe çoğaldığını gördü. Kurtuluş çaresi yoktu. Bir teklif daha yaptı:

– **Siz benden ne istiyorsunuz? Bugüne kadar alın terimle kazandığım servetimi size versem defolur gider misiniz?**

Hep birlikte bağıştılar:

– **Servetini bize terket. Senin Müslümanlığına mani olmayacak, istediğin yere gitmene müsaade edeceğiz!..**

Suheyb bunlara, paralarını sakladığı yeri yemin ederek haber verdi.

Ancak bu şartla Suheyb'i serbest bırakan müşrikler, haber verdiği paranın yerini araştırmak üzere Mekke'ye dönerken Suheyb de kendisinden üç gün evvel yola çıkmış olan büyük hicret kafilesinin arkasından, Medine'ye doğru yollandı.

Bütün muhâcirler Medine'ye yakın bir yerde bulunan Kuba'ya gelip toplanmaktaydılar. Burada bir "BEKÂRLAR EVİ" vardı. Kendisi de bekâr olan sahâbelerden Hazret-i Sa'd, evini, İslâmiyet için memleketlerini terkeden muhâcirlere tahsis etmişti. İşte Suheyb de nihayet bu "bekârlar evi"ne gelip indi.

Bu sırada yolda açlıktan gözleri kararmış olan Suheyb, Hazret-i Ömer'in de hazır bulunduğu sofradaki hurmalardan hemen atıştırmaya başladı. Suheyb'in ağrımaya başlayan gözleri, günlerce çektiği yol zahmetinden kanlanmıştı. Hazret-i Ömer:

– **Yâ Resûlâllah! Suheyb'in hem gözleri ağrıyor, hem de yaş hurma yiyor! dedi.**

Hazret-i Resûlüllah ise:

– **Yâ Suheyb, gözlerin ağrıyor, yaş hurmayı da yiyorsun! diye hatırlattı.**

Suheyb kimbilir kaç günün açıydı. Şaka ile karışık cevap verdi:

– Yâ Resûlâllah, ben gözlerimin ağrımayan tarafından yiyorum bu yaş hurmaları.

Bu söze Resûlüllah Hazretleri gülümsediler. Neden sonra aklı başına gelen Suheyb karnı doyup gözlerinin önü aydınlanınca, yanında bulunan Ebû Bekir’e sitem ederek:

– Hani birlikte gelecektik ya? Beni bırakıp da çıktın yola değil mi? dedikten sonra başına gelenleri şöyle anlattı:

– Yâ Resûlâllah, Mekke müşrikleri benim yalnız çıktığımı anlayınca silâhlanıp yolumu kestiler. Ben de servetimin yerini onlara haber vererek kurtuldum...

Malını, mülkünü müşriklere terk pahasına da olsa hicret yolundan dönmeyen Suheyb’in bu fedakârlığına Hazret-i Resûlüllah:

– Suheyb kazandı. Suheyb kârlı çıktı... diye mukabelede bulundular.

İşte bu hâdise üzerine Bakara sûresinin (207)’nci âyeti nâzil oldu. Bu âyette:

– Allah rızası için mal, mülkten başka, gerekirse canını bile vermeye hazır olanların bu fedakârlığını Allah bilip, hallerine şefkat edicidir... buyurularak, İslâmiyetinden, dindarlığından dolayı perişanlığa düşenleri Allahü Azimüşşân medheyledi.

“Tarih tekerrürden ibarettir” derler.

Eğer dindarlığınızdan dolayı şurada burada ziyana uğratılıyor, başınız derde sokuluyorsa, görevden atılıp rütbeleriniz sökülüyorsa, üzülüp kederlenmemelisiniz.

Bu hal, bizim samimiyet ve sadakatimizin şerefli bir ifadesidir. Allah bu sadakatimizi âyetleriyle medheylemiştir. Yeter ki bu sabrı gösterelim. Bu şuura erişelim.

* * *

Bedir, Uhud, Hendek... gibi bütün gazalara katılan Süheyb, bazı hadîsler de rivayet etti. Onun rivayeti ile hadîs kitaplarına geçen bir hadîs şudur:

– Kur'an'ın haram kıldığını helâl i'tikad eden kimse, Kur'ân'a iman etmiş olmaz!

Süheyb'in İslâm'a olan sadakati ile, Resûlüllah'a olan bağlılığını anlamak için, Peygamberimizin şu hadîsini hatırlamak kâfidir:

– Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse, Süheyb'i kendi yavrusunu sevdiği gibi sevsin.

Son anlarını yaşadığı sırada Hazret-i Ömer de şöyle vasiyet etmiştir:

– Cenaze namazımı Süheyb kıldırırsın. Bir halife seçilinceye kadar cemaata imamlığı da Süheyb yapsın!..

* * *

Süheyb'i, bir gün Hazret-i Ömer ziyaret etmişti. Süheyb'in dilinde ise rekâket vardı. İsimleri doğru telâffuz edemezdi. Süheyb:

– Yâ nâs, yâ nâs! diye çağırırdı.

Hazret-i Ömer yanındaki arkadaşına sordu:

– Burada kimse yoktur (yâ nâs, yâ nâs!) diye kimi çağırıyor. O da şöyle cevap verdi:

– Aslında Süheyb “nas” demek istemiyor. (Yuhannas) ismindeki hizmetçiyi çağırıyor.

Halife, Süheyb-i Rûmî'ye takıldı:

– Seni çok seviyorum, ama şu üç kusurun olmasa...

Süheyb tebessüm etti:

– Neymiş o üç kusurum, söyle de izale etmeye çalışayım, yâ Emîre'l-Mü'minîn?

– Birincisi, senin oğlun olmadığı halde kendine (Ebû Yahyâ) dedirterek peygamber ismini kendine mal ediyorsun. ikincisi; malını israf ediyorsun. Üçüncüsü ise; kendin Arab olduğun halde Rûmî lâkabını kullanarak Rumlardan ilgin kesmiyorsun.

Süheyb şöyle cevap verdi:

– Bana (Ebû Yahyâ) künyesini Resûlüllah verdi. Ömrüm olduğu müddetçe bu künyeyi şerefle taşımak istiyorum. Kimseye terketmem.

Malımı israfa gelince... Ben Resûlüllah'tan işittim ki, Müslümanın hayırlısı ikram edip çevresindeki misafire sofraya çıkarandır. Bunun için soframı hiçbir zaman azaltmam, ikramımı asla kısmam. Bunu israf olarak da görmem.

Rûmî lâkabına ve Rum şivesiyle konuşmama gelince; ben Rumların alıp kaçıktıkları bir köle olarak senelerce aralarında kaldım ve dillerini konuşmaya mecbur edildim. Rum şivesiyle konuşuşum, Rûmî lâkabını alışım bu yüzdendir. Yoksa bir tezek parçası dahi olsam gayr-i müslime nisbetten şeref duymam.

Otuz yedi yaşında vefat ederek, Medine'deki Bakı' mezarlığına defnedilen Süheyb-i Rûmî'nin rivayet ettiği hadislerden biri de şudur:

– Nafile ibadetin yanında, farz'ın durumu ne ise, gösterilen ibadetin yanında, gösterilmeyenin de durumu odur.

SAHÂBELERDE SÖZLÜ CİHAD

Ali'den istenen onda yoktur

Hicretin dokuzuncu senesinde Medine'ye maksatlı olarak gelen Benî Temim kabilesinden (70) kişilik bir hey'etin başında Akra bin Hâbis ile Zibrikan da vardı. Bunlar, yolda kendi fikir ve kanaatlarını ne şekilde müdafaa edeceklerini etraflıca müzakere ederek geldikleri için, Resûlullah'ı ve ashâbını bir tek münazarada susturup dâvâlarının galibiyetini ilân edeceklerinden şüphe etmiyorlardı.

Nitekim öğle sıralarında mescide gelerek çağırıp bağır-maya başladılar. Hücresinde uyumakta olan Resûlullah, bu gürültüden uyanarak yanlarına çıktı. Bu arada bir kafil gel-diğini duyan sahabîler de Mescid-i Nebvî'de toplandılar.

Kafile reisi Akra:

– Ben öyle bir adamım ki, “Medhim zeyn, zemmim şeyn”dir, diye söze başladı. Yani: Benim medhettiğim adam yaşar, zemmettiğim ise ölür. Kimse ona itibar etmez, demek istedi.

Hazret-i Resûlullah bu şımarıkça söze:

– Yazık sana, medhettiğini yaşatıp, zemmettiğini öldüren yalnız Allah'dır, diye mukabelede bulundu.

Bu arada:

– Biz hatibimizle, şâirimizle, seninle mücadele için gel-

dik. Siz mi, biz mi daha üstün olduğumuzu isbat edeceğiz. Bize cevap verecek şâiriniz, hatibiniz var mı? dediler.

Bu teklife Resûlullah Hazretleri:

– Ben şiirle gönderilmedim. Üstünlüğümü iddia ederek iftiharla da emrolunmadım. Fakat, madem ki istiyorsunuz, haydi bakalım, dedi.

Bir yanda (70) kişilik Benî Temim hey'eti, bir yanda da İslâm'a gönül vermiş ashâb cemaatı.

O anda kimsenin elinde kılıç, kalkan gibi silâh yoktu ama, silâhlı cihaddan daha mühim bir savaşın başladığı da muhakkaktı. Bu savaşın meydanı Mescid-i Nebevî idi, kahramanları da bileğine değil, diline ve edebiyatına güvenenlerdi. Buradaki karşılıklı müdafaalar, dinleyenler tarafından ezberlenerek bütün Arap yarımadasına günlük gazetelerin verdikleri haberler misali yayılacak, dâvâlarının müdafaasını te'min edecekti. Asıl mes'ele de buydu.

Söze ilk olarak Benî Temim'den biri başladı ve kendilerinin insanların en efdali olduklarını, kavim ve kabilelerinden üstün bir kavim ve kabilenin bulunmadığını fevkalâde bir şiirle anlattı.

Bu iddianın mânâsı şuydu:

– Madem ki bizim kavim ve kabilemizden efdal ve üstün topluluk mevcut değildir. O halde nasıl olur da siz kendi dininizin bizim kavim ve kabilemizin dininden üstün olduğunu söyleyebilirsiniz? Bizim kendimiz gibi putperestliğimiz de doğru ve üstündür.

Bu açıkça meydan okuyuşa karşı mescidde ashâbın kimi yumruğunu, kimi dişlerini sıkıyor, kimi de Hazret-i Ali'nin cevap vermesini istiyordu. Resûlullah Hazretleri:

– Ali'den istenen onda yoktur! buyurduktan sonra bilek değil, söz ve kelâm kuvvetine dayanan bu mücadelenin ayrı adamını çağırdı:

– Yâ Sabit! Kalk, cevap ver!

Sabit, emr-i Peygamberî üzerine kalktı, kendisi için hazırlanmış olan kerpiç üzerine çıktı ve Resûlüllah'ın tebliğ buyurduğu İslâmiyetin insanlara neler getirdiğini, iman edenlerin etmeyenlerden ne kadar üstün olduğunu belîğ bir ifadeyle izah etti.

Bu cevap karşısında birinci kısmı galibiyetsiz bitiren Zibrikan:

– Öyleyse sen kalk, diyerek ikinci şâirlerini konuşturdu.

Hazret-i Resûlüllah buna da:

– Yâ Hassan! Kalk sen cevap ver! buyurdular.

Hassan'ın mukabelesi kahredici oldu. Her iki taraf da söz ve şiirin kıymetini takdir etmekte ehil olduklarından sözün gümüşü ile kömürünü seçmekte zorluk çekmiyorlardı.

Bu karşılaşmalardan kafasına birşey girmemiş olan kafile reisi Akra:

– Vallahi asıl ben konuşmak için gelmiştim, durun durun!. diyerek meydana atılmak heyecanına kapılmış ve isteği gibi de konuşmuştu. Resûlüllah Hazretleri buna da:

– Yâ Hassan! Cevap vermeye devam et! buyurdular.

Bu sırada Hassan'ın sözleri içinde bir cümleye Hazret-i Resûlüllah bir kelime ilâve yaptı. Bu ilâveden sonra Benî Temim kabilesi reislerinden olan Akra, kendini tutamadı:

– Vallahi bilmem bu ne iştir? Hatipleri hatiplerimizden, şâirleri şâirlerimizden güzel konuşuyor; kumlu çöllerde kılıçlarıyla, hitabet kürsülerinde sözleriyle bizi geride bırakıyorlar. Kim ne derse desin, ben Müslüman oluyorum! diye feryat etmekten kendini alamayarak, Resûlüllah'ın önüne gelip kelime-i şehâdet getirdi.

Resûl-i Ekrem'in iki hatibi Hassan'la Sabit, Benî Temim kafilesini, müdafaada gösterdikleri ehliyetleri sebebiyle-

le teslim almışlardı.

Ya bugün biz?

Evet biz, Resûlüllah'ı ve O'nun aziz ashâbını hayatın bütün alanlarında rehber edinmek hususunda gaflete düştük. Sadece Bedir'de, Uhud'da, Huneyn'de İslâm düşmanlarına karşı ellerinde kargı, kılıç gibi maddî silâhlarla çarpıştıklarını örnek aldık. Fakat bunun yanında bir de sözleriyle muhataplarını iflâs ettirerek yaptıkları mücahedelerini düşünemedik. Bu yüzden günümüzde sözle, fikirle yapılan mücadelenin en müessir silâhları olan (gazetecilik-kitapçılık) gibi ikna vasıtaları, karşımızdakilere geçti ve onunla bizi öz vatanımızda yıllarca vurup susturdular. Ancak son günlerde sözle cihad eden sahâbelerin mevcudiyetinden haberdar olabildik. İslâm'ın müdafaasını sadece kargı ve kalkanla yapmakla iktifa etmeyip zamanı gelince sahâbelerin hatiplik de yaptıklarını, dâvâlarını müdafaa için muhaliflerini söz ile nasıl dize getirdiklerini, muhaliflerimiz bizi bu yolla epeyce yıprattıktan sonra anlayabildik. Şimdi bile uyanabilmişsek ne mutlu bize!..

SAHABEDE CİHAD ORDUSUNA YARDIM YARIŞI

Ehil ve iyalin için geride ne koydun?

Sahâbe ordusu Tebük Seferi için hazırlığa girişmişti. Resû-lüllah Hazretleri her seferinde hedefini gizlediği halde bu defa, yolların uzaklığı, düşmanın çokluğu sebebiyle, ashâbın daha ciddi hazırlık yapmalarını te'min etmek istediler.

Sıcakların iyice kızıştığı bir devreye rastlayan bu Tebük Seferi sırasında, Müslümanlarda oldukça darlık mevcuttu. Sefere çıkacak olan İslâm ordusunun ise yiyecek, giyecek ve binek gibi şeylere ihtiyaçları çok fazlaydı.

Bunca hazırlıktan sonra yoldan geri dönmek, yahut düşman karşısında imkânsızlık sebebiyle ric'at etmeye mecbur kalmak, elbette acı olacaktı. Bu sebeble iş hamiyet ehli Müslümanlara düşüyor; İslâm ordusunu techiz etmek işi, tamamıyla mü'minlerin hamiyetine kalıyordu.

Bu niyetle Mescid-i Nebevî'nin ortasına serilen bir ala-ca kilim üzerine, cihad ordusuna yardım için getirilen altınlar, gümüşler dökülerek, muhtaç olunan maddî yardım için ashâb arasında **hayırda yarış gayreti** başlamış bulunuyordu.

İslâm'a hizmet aşkı içindeki mü'minler, ellerinde, avuçlarında ne varsa ortaya koyuyor; cihad ordusunun techizi ve

yolundan kalmaması için hamîyyet-i diniyyelerinin icabını fazlasıyla yerine getiriyorlardı.

Getirdikleri yardımı Mescid-i Nebevî'nin ortasında serili duran alaca kilimin üzerine dökenler, geri çekilerek, toplanacak miktarı merakla beklerlerken:

– **Osman geliyor!** diye fısıldaşmalar oldu.

Eteğinin bir ucunu eline alarak içine birşeyler doldurmuş olduğu görülen Hazret-i Osman geldi, meydanda serili bulunan alaca kilimin ortasındaki yığılı altın ve gümüş paraların üzerine elleriyle tuttuğu eteğini boşalttı. Hazret-i Osman bu haliyle, cihad ordusuna yardım için getirdiği meblâğın miktarını gizlemek istemişse de, hazır bulunanlar birdenbire yükselip, tepe haline gelen paraya yapılan ilâvenin getirilenlerin en çoğunu teşkil ettiğini anlamakta güçlük çekmediler.

Hazret-i Osmanın İslâm ordusunu en kuvvetli bir fedakârlıkla destekleyişini gören Resûlüllah Hazretleri:

– **Osman'a artık işlediği hatalar zarar vermeyecektir,** buyurarak, bu yardımından duyduğu memnuniyetini ve Allah indinde (şayet mevcut ise) hatalarının afva uğrayacağını ashabına duyurdular.

O gün Mescid-i Nebevî'nin kapısı oldukça kalabalıktı, giren çıkan birbirlerine karışıyor, herkes imkânı nisbetinde yardımını bizzat getirip ortaya dökmekte âdeta yarış ediyordu:

Bir ara:

– **Ömer geliyor!** diye bir fısıltı daha duyuldu.

Nitekim kalabalığın arasından sıyrılan Ömer (Radiyallahü Anh) de getirip elindeki keseyi alaca kilimin üzerine boşalttı. Ve O da bir kenara çekilip beklemeye başladı. Sonraları kendi itirafından anladığımıza göre bu bekleyiş esnasında Hazret-i Ömer:

– Bu defa Ebû Bekir'i geçmek için tam bir fırsat buldum, bakalım o ne getirecek? diye düşünmüştü.

O böyle düşünürken Ebû Bekir (Radıyallahü Anh) de gelerek cihad ordusu için getirdiği yardımı oradaki alaca kili-min üzerine döktü.

Hazret-i Ömer'in ne düşündüğünü (galip bir ihtimalle) keşfeden Resûlüllah Hazretleri:

– Yâ Ömer, ehil ve iyâlin için geriye ne alıkoydun? diye sordular.

– Bir bu kadarını da eve bıraktım yâ Resûlâllah, diye cevap verdi Hz. Ömer.

Bu defa aynı suali Ebû Bekir'e sordular:

– Yâ Ebâ Bekir, ehil ve iyâlin için sen ne bıraktın?

– Allah ve Resûlüne olan muhabbetimi bıraktım yâ Resûlâllah!

Resûlüllah, bu cevap karşısında tebessüm ederken Hazret-i Ömer aynen şöyle diyordu:

– Yâ Ebâ Bekir! Hiçbir şeyde seni geçemedim.

SAHABEDE İMAN KUVVETİ

Kurtuluş imanda

Varlığımızın tek gayesi, yegâne hedefi olan İslâmî hayat, ancak iman kuvvetiyle müdafaa ve muhafaza edilir.

İmanı kuvvet bulmayan mü'minler, hücum eden haram menfaatlar, nefsin câzip bulduğu günahlar karşısında zor tutunurlar, yahut hiç tutunamazlar. Bir de bakarsınız ki, harama karşı bir te'vil ve tefsir bulup içine düşmüş, kirine bulaşmışlar. Onları bu hâle düşüren iman zaafından başkası değildir.

Değerli bir fıkıh kitabı olan El-Mebhut'dan sizlere sahabe devrinden bir iman kuvveti örneği arzedeceğim. Bakalım kuvvetli imana sahip olanlar İlâhî emirler karşısında nasıl bir teslimiyet ve bağlılık içinde bulunuyorlar.

* * *

Henüz içki haram kılınmamıştı. Mekke, Medine gibi şehirlerde içki alışkanlığı had safhaya ulaşmıştı.

İçki hakkında nâzil olan ilk âyetler kesin bir yasak koymuyor, sadece zararlı, terki gereken birşey olduğunu imâ ediyordu. Bu ise kesin bir yasak mahiyeti arzetmiyordu.

Bir gün içki müptelâları yine toplanmış içiyorlardı. İçlerinde meşhur Ebû Talha da vardı.

İçki sofrasının tam hazırlığını bitirdikleri anda biri çıkageldi.

İlk sözü şöyle oldu:

- Boşuna hazırlık yapmışsınız!
- Neden?
- Çünkü içki hakkında kesin âyet nâzil oldu!
- Ne diyor âyet?
- Hâlâ içkiyi bırakmayacak mısınız, diye soruyor?..
- Yâni içki kesinlikle haram mı oldu şimdi?
- Hiç şüpheniz olmasın!

Ebû Talha'dan işitilen söz ne oldu biliyor musunuz:

– Yâ Enes! Çabuk şu fiçıyı dışarıya çıkar ve içindekini bir damla kalmayıncaya kadar sokağa dök!

Tereddüt etmeyen Enes fiçıyı dışarı çıkarıp tamamını döktü, sokaktan sel gibi içki aktı. Gelip geçenler sebebini sorunca, içkinin haram kılındığını anladılar. Onlar da evlerine dönüp küp ve fiçileri hemen sokağa dökmeye başladılar, asla tereddüt göstermediler.

* * *

İşte buna iman kuvveti denir. Yılların alışkanlığını terketmek için haram kılındığını işitmek kâfi geliyor.

– İçkiden bizim şu kadar menfaatimiz var, fazla alıştık, terkedemeyiz... gibi sözler asla duyulmuyor. Haram olduğunun bilinmesi kâfi geliyor.

Kuvvetli imanın tezahürü budur.

ALLAH'IN BİR KADERİNDEN DİĞER KADERİNE SİĞİNMIŞ

Sahabeler kadere teslimiyeti nasıl anlıyorlardı?

Bir okuyucum yaşadığı deprem bölgesinden başka bir yere göç etmek niyetindeymiş. Böylece hasarlı meskeninden gelmesi muhtemel bir kazadan, musibetten çekiniyor; uzaklara, kazasız belasız bir yere gitmeyi istiyormuş.

Öteki dostu onu şöyle ikaz etmiş:

– Allah (cc)'ın takdirinden mi kaçıyorsun? Allah (cc) senin için burada duvar altında ölmeyi yazmışsa sen kaçamazsın, yine duvar altında ölürsün. Boşuna burasını bırakıp da gitme. Çünkü kaderden kaçılmaz, demiş.

Konuyu böylece içinden çıkılmaz hale getirince, olayı bize yazma gereği duymuşlar. Soruları şöyle:

– Bulunduğu yerden başka bir yere göç eden bu arkadaşımız kaderden kaçmış olmuyor mu? Buradan gitmekle aynı akıbete orada da uğramaz mı? Kaderden kaçmak günah değil mi?

Buna benzer sorulara bugünlerde çok muhatap olmaktadır. Bu yüzden olaya biraz geniş açıdan bakmak istiyorum. Buyurun birlikte inceleyelim konuyu.

Birçok konuda fevkalade aydınlatıcı içtihatlarda bulunan Hazret-i Ömer (ra) bir ara Şam'a gitmişti. Ancak belli bir sınıra vardıktan sonra kendisine bilgiler geldi. Dediler ki:

– Varacağın yerde bulaşıcı bir hastalık olan veba salgını baş göstermiştir. Gitmek ister misin, istemez misin, sen bilirsin.

Bu arada konuşanlar da olur. Rasûlullah (sav) bir yerde salgın hastalık olursa orada bulunanlar dışarıya çıkmasın, dışarıda bulunanlar da içeriye girmesin, buyurmuştu, derler.

Durumu düşünen Hazret-i Ömer (ra) içeriye girmekten vazgeçer, geriye dönüp gitme içtiğinde bulunur. Büyük sahabi Ebu Ubeyde Hazretleri ise her şeyin kaderle olduğunu bildiğinden buna itiraz ederek der ki:

– Ey mü'minlerin emiri, buradan gitmekle kaderinden mi kaçıyorsun? Kaderinde böyle bir hastalıktan ölmek varsa gitmekle kurtulamazsın. O hastalık seni bulur: Öyle ise buradan kaçmamalısın.

Hazret-i Ömer'in cevabı cümle olarak kısa; ama mânâ olarak uzun olur. Şöyle der:

– Evet, hastalığın bulunduğu yerden uzaklaşmakla Allah (cc)'ın bir takdirinden diğer bir takdirine kaçmış oluyorum.

Demek ki, riskli bölgeden bir başka yere uzaklaşış, kaderden kaçış değil, belki Allah (cc)'ın bir kaderinden diğer bir kaderine sığınıştır. Gidilen yerde yaşanacak durum da yine Allah (cc)'ın takdirinden başkası değildir. Şu kadar ki, bulunulan yerdeki takdirinden endişe ediyor, endişe etmeyeceği bir takdire yönelmiş oluyor.

Buradaki soru, bu mümkün mü? Endişeli bir takdirden endişe edilmeyen bir takdire yönelmek kabil mi?

Cevap, evet kâbildir. Çünkü Allah (cc)'ın bir yazdığı kaderi vardır, bir de yazacağı ATÂ'sı. Hazret-i Ömer (ra)'ın bir kaderinden öteki kaderine iltica ediyorum, sözü, kaderin-

den ata'sına sığınıyorum mânâsına gelmektedir ki bu 'atâ'yı, Mesnevî-i Nuriye'de şöyle okumaktayız:

– Cenab-ı Hakk'ın ATÂ; KAZA, KADER namında üç kanunu vardır. ATA, KAZA'yı, KAZA da KADER'i bozar, hük-münden ihraç eder.

(ATÂ, Allah (cc)'ın sevdiği kuluna özel ikramı, ihsanı demektir.)

Evet, Cenab-ı Hak kaderini atâ'sıyla bozar, kötü sayılan bir kaderi Rabb'imiz 'atâ'sıyla güzelliğe çevirebilir. Bir yerde çirkin bir kaderin oluşmakta olduğunu düşünen insan, oradan başka bir yere gidebilir, böylece Allah (cc)'ın kaderinden 'atâ'sına sığınmış olabilir. Tıpkı Hazret-i Ömer'in Allah (cc)'ın bir kaderinden diğer bir kaderine sığınıyorum, demesi gibidir, diye düşünebilir.

Her ikisi de Allah (cc)'ın takdiridir. Birinde endişe var ötekinde ise Allah (cc)'tan ikram ve ihsan ümit edilmektedir. Bu mânâda tedbir takdiri değiştirmez, demek doğru değildir. Tedbir takdiri değiştirebilir.

Şayet kul, aldığı güzel tedbiri, yaptığı gönülden dualarıyla takdirin sahibini razı eder de takdirini 'atâ'sıyla değiştirecek ihlasla Rabb'ine yönelirse...

SAHABE DÜNYASINDA MÜ'MİN OLMANIN ALÂMETLERİ NELERDİR?

Nimetlere hamd ve şükür, musibete şikayetsiz sabır...

Velfecr sûresinde iki âyet-i kerîme vardır ki, bu iki âyet, insanları düşünceye dâvet etmektedir.

İşleri yolunda, keyfi yerinde olan insan, halinden memnun, durumundan mes'uddur. Bu sebeble şurada burada:

– Rabbimin bana ikramı hadsizdir!... der. Halini vaziyesini böyle minnettarlık ve şükür içinde ifâde eder.

Fakat devir hep öyle gitmez ya. Günün birinde imkânlar, onu birazcık sıkıştırıp, keyfini kaçıır; işleri bozulur, devam eden maddî düzeni karıştır.

İşte bu defa da daha evvel “Rabbim bana ikram etti” diyen adam şöyle feryâd eder:

“Rabbim bana ihanet etti!” (Hâşâ)

Nimet ve rahata nâil olduğu zaman “Rabbinin ikram ettiğini”, sıkıntı ve belâyâ maruz kaldığı zaman da “Rabbinin ihanet ettiğini” söyleyen bu insan tipi makbul değildir. Çünkü, nimete garkolup, işlerinin tıklarında gittiği zaman şükretmesi, işleri bozulup, belâyâ maruz kaldığı zaman da sabredip, isyan etmemesi gerekirdi. Mü'minliğin vasfı buydu. Bu vasfı kendinde bulunduramadığı içindir ki, Allahü Azîmüş-şan, insanın bu iki halini de reddediyor ve nimetin arkasın-

dan belânın da gelişinin hikmet ve sebeblerini yine aynı sûrenin devam eden âyetlerinde izah buyuruyor.

Evet, kâinatta hiçbir şeyin hikmetsiz cereyan etmediğini bilip, iman etmiş mü'minin vasfı, belâlara, kazalara sabır ve şükür içinde mukabele etmek:

– Bunda da bir hikmet vardır. Bu da geçer yahu! diyerek belâlara karşı tevekkülle rıza göstermektir.

Bir gün Hazret-i Resûlullah, cemaat halinde oturan ashâbının üzerlerine geldiler. Ashâb bu... İşleri güçleri, geceleri gündüzleri yalnız Allah rızasını kazanmak, Resûlünün şefaatini elde etmenin çarelerini düşünmekten başka birşey değildi. Bu yüzden sohbetlerinin çoğu “Mü'minin vasıfları nelerdir?” mevzuunda cereyan ediyordu. İşte böyle bir sohbet ânında gelmiş olan Resûlullah Hazretleri de bunların neler konuştuklarını hissetmekte pek güçlük çekmemişlerdi.

Sohbetlerine uygun bir mâna taşıyan şu suali sordular:

– Sizler kimlersiniz?

Ashâb cevap verdiler:

– Bizler mü'min kimseleriz.

Hazret-i Resûlullah tekrar sordular:

– Peki, mü'min olduğunuzun alâmeti nedir?

Cevap verdiler:

– Mü'min olduğumuzun alâmeti şudur ki, bizler nimetlerin gelişine şükreder, gidişine de sabrederiz. Sonra da başımıza gelen musibetler için şikâyet etmez, rıza gösteririz!

Bu cevap karşısında Resûlullah Hazretleri ashabına şöyle buyurdular:

– Öyle ise, sizler hakikaten mü'minsiniz

Evet, hakikî mü'min odur ki, gerek bollukta, gerekse darlıkta Rabbine hamd ve şükreder, başına gelen belâ ve felâketlere sabır ve rıza ile mukabele eder ve bilir ki, bu dünyanın

bütün keder ve meşakkatleri geçicidir, fânîdir. Asıl mes'ele ebedî âlemin mükâfat ve mücâzâtındadır. Burada çekilen zahmetler orada mükâfatlar şeklinde tecellî edecektir.

Yine bir hadîs-i şerîflerinde Allah'ın Resûlü buyurdu ki:

“Kıyâmet gününde bir takım insanlara kanatlar verilecektir. Bunlar, kanatlarını çırpa çırpa uçarak Cennete gidecekler. Melekler bunlara soracaklar:

– Sizler hesap verdiniz mi? Sırattan geçtiniz mi? Cehennemî gördünüz mü?

– Hayır.

– O halde sizler hangi Peygamberin ümmetisiniz?

– Bizler Muhammed Aleyhisselâm'ın ümmetlerindemiz.

– Allah aşkına rica ediyoruz, sizlerin dünyada nasıl bir ameliniz vardı ki, böyle hesapsız, sualsiz Cennet'e geldiniz?

Onlar diyecekler ki:

– Bizim iki hasletimiz, sadece iki vasfımız vardı. Biri şu idi:

• Dindarlığımız devamlı idi. Gizlide de olsa, açıkta da olsa, tenhada da olsa, kalabalıkta da olsa dindarlığımızı devam ettirir, dinimizi yaşardık!

• İkincisi de, halimizden dolayı uğradığımız belâ ve musibetlere tahammül gösterir, asla korku ve dehşete kapılmazdık. Rabbimizin verdiği kismete rıza gösterir, bunda da bir hayır var, derdik. Amelimiz buydu.

Melekler bu defa şöyle söylerler:

– Öyleyse sizler bu mükâfata lâıksınız, yolunuza devam ediniz.”

Evet, Cennet'e gidenler, bu dünyada maruz kaldığı musibetlere göğüs gerip, İslâmî hayatını yaşamaya devam edenlerdir.

BİR SAHABE SOHBETİ

Kıyamet kimin başına kopacak?

İnsanların iç âlemlerini, mânevî ve ilmî seviyelerini anlamak isterseniz sohbetlerinde bulunun, konuştukları mevzûlara bakın. İşte o zaman kimin içinde ne varsa onun sohbe sızdığını göreceksiniz, kimin fikri ne ise zikrinin de o olduğunu anlayacaksınız.

İsterseniz misâl olsun için bir sahâbe sohbeti arz edeyim. Bakalım onların fikri nedir, içlerinde ne muhafaza ediyor, dışlarına neler sızdırıyorlar?..

* * *

Sohbet meclisinde büyük sahabî Abdullah bin Âmir, Abdurrahman bin Şemmase ve Mesleme bulunmaktadır. Mevzû: Kıyâmetin kimlerin başına, nasıl kopacağı!..

Abdullah bin Âmir şöyle dedi:

– Kıyâmet, insanların şerlileri üzerine kopacaktır. O günün insanları cahiliyye devri insanlarından da şerli olacaklardır. Allah’a duâ edecekler, duâları reddolacaktır.

Abdullah sözünü bitirirken Ukbe bin Âmir geldi.

Mesleme hemen söz aldı:

– Yâ Ukbe, bak Abdullah ne diyor, sen de dinle. Kıyâmet insanların şerlileri üzerine kopacakmış!..

– Abdullah benden âlimdir. Onun sözüne değer vermek gerek. Boş şey söylemez.

– İyi, ama sen de Resûlüllah'ın yakınında bulundun. Kıyâmetin kimler üzerine kopacağına dâir birşey işitmedin mi? Senden onu sormak istiyoruz.

Ukbe'nin cevabı:

– Ben Resûlüllah'dan bu mevzûda şu hadîsi işittim. Buyurdu ki:

“Ümmetimden bir cemaat kıyâmete kadar hak üzere sebat edecektir. Onlar Allah için cihad edecekler, düşmanlarına da galip geleceklerdir. Karşı olanlar onlara zarar veremeyeceklerdir. Kıyâmete kadar bunların sebatı devam edecektir.”

Ukbe'nin anlattığı bu hadîse, Abdullah da şunu ekledi:

– Doğrudur. Ukbe'nin anlattığı aynen vâki olacaktır.

Ancak, kıyâmet iyice yaklaşıncı Allah misk kokusu kadar güzel kokan bir rüzgâr estirecektir. Bu rüzgâr ipek kadar da yumuşak olacaktır. Kalbinde zerre kadar iman bulunan mü'minlere yavaşça temas edecek, onların kolayca ölümüne sebep olacaktır. Böylece geriye insanların şerlileri kalacaktır. İşte kıyâmet de bütün dehşetiyle o şerlilerin başına kopacaktır.

SAHABENİN ZÜHD VE TAKVASI

Bana günahla kirlenmiş gözlerle bakmayın!

Halife seçildiği günün sabahında sırtına kumaş topunu yüklenmiş, *pazara* giden Ebu Bekr'e (r.a.) rastlayan Hazret-i Ömer;

– Nereye ey Allah'ın Resûlü'nün halifesi? diye sorar.

O da:

– Çarşıya gidiyorum, ticaretimi yapacağım, deyince:

– Sen nasıl ticaretle uğraşırsın? Müslümanların işiyle kim uğraşacak? diye itiraz eder.

Bu defa, “geçimimi ne ile temin edeceğim?” yollu sual sorunca der ki:

– Sen işinin başına dön, bundan sonra sana günde yarım koyun alacak kadar maaş bağlayalım.

Buna rağmen Hazret-i Ebu Bekr, şahsî kazancını esas almaya gayret eder, maaşa bel bağlamazdı.

– Kişinin en güzel rızık, kendi eliyle kazandığıdır, diye söylenirdi.

Bir defasında kölesinin getirdiği ekmeği açlık heyecanı ile hemen yemeye başlamış, kölesi de o sırada:

– Bu ekmeğin parasını, bir kadının falına bakmıştım da ondan almıştım... deyince, hemen kalkıp öteye giderek

fal parasıyla alınmış ekmek lokmasını kusmaya çalışmış, midesine şüpheli şey girmesinden fevkalâde ürküntü duymuştu.

Halife olmasına rağmen hırkasında tutturulmuş yamalar göze çarpardı. Kırk yamalı giymeye razı olur, ama şüpheli giymeye razı olmazdı. Bu halinde bile gözyaşı dökmekten kendini alamadığı görülürdü.

Aynı gözyaşı, ikinci halife Hazret-i Ömer'de de görülürdü. Oğlu Abdullah der ki:

– Babamın arkasında namaz kılarken üç saf geriden iniltisini duyardım.

Onun halifelğinde de üzerindeki elbisede yamalar vardı ve bunlar az da değildi.

Bir defasında sırtına yüklendiği çuvalı yerine götürüyordu. Önüne geçip mani olmak isteyenler, “Biz götürelim, yahut da kölenize emredin götürsün” dediler. Şöyle cevap verdi:

– Dediklerinizin hepsi de mümkün. Ama benim maksadım tahakkuk etmiş olmaz o zaman.

– Senin maksadın nedir ki?

– Benim maksadım, nefsimin bu işten rahatsız olup olmayacağını tesbitidir. Şayet nefsim razı olmuyorsa, demek ben kibre, gurura kaptırmışım kendimi. Bunun için arada sırada böyle çuval taşımalıyım.

Hazret-i Osman ise, onlardan geri değildi. Bir kabrin başına oturmuş, düşünürken öylesine seri bir ağlamaya tutulmuştu ki, sakalından aşağı akan gözyaşları düştüğü toprağı ıslatır olmuştu.

Kendisi günaha yaklaşmak şöyle dursun, günaha yaklaşmış olanları hisseder, huzuruna böyle kirli halde gelmelerini ihtar ederdi.

Bir defasında huzuruna giren birinin gözlerine basiretle bakmış, sonra şöyle hitap etmişti:

– **Bana günahla kirlenmiş gözlerle bakmayın!**

Meğer huzuruna girenlerden biri gelirken rastladığı bir kadına karışık duygularla bakmış, bunu da edeb ve haya timsali Hazret-i Osman hemen keşfetmişti.

– **Bana günahla kirlenmiş gözlerle bakmayın, diyordu.**

SAHABEDE HATASINI KABUL FAZİLETİ

Hız. Ömer şarap içerken yakaladığı ihtiyardan neden özür diledi?

Zaman olur ki, günahlar sel gibi akar, fitne ateş gibi yakar. Böyle devrelerde mü'minlere düşen, büyük bir dikkat ve titizlik içinde olmak, akan günah seline bakmamak, yakan fitne ateşine yaklaşmamak.

Zira sel, önüne kattığını alıp götürür, ateş, yanına yaklaşanı yakıp bitirir.

Bu türlü günah seline, bu tip fitne ateşine karşı koymak için iman kuvvetine, ihlâs şuuruna dayanmak gerek. Zayıf bir imanla ve ihlas duygusuyla selin istilâsından kurtulmak, ateşin yakışından âzâde kalmak mümkün değildir.

Bu sebeple, iman bakımından kuvvet almaya, ihlâs açısından şevk duymaya ihtiyaç âesindir. Şuurlu dostlarla görüşmeyi sıklaştırmak, mukavemet duygusu veren kitapları sıkca okumak, yılandan ve akrepten kaçır gibi günah selinden kaçmak, fitne ateşinden uzaklaşmak...

Günümüzün gençlerinin baş meselesidir bunlar...

Şayet irade ve insiyatifimiz zorlanarak bir hataya maruz kalmış, bir kötülüğe düşmüşsek bunu etrafa ifşa etmeyip Rabbimizle aramızda bir utanç sırrı olarak tutmak, bundan dolayı devamlı göz yaşı döküp Rabbe ilticada bulunmak.

Denizlerin söndüremediği cehennem ateşini göz yaşının söndüreceğini hatırd tutmak..

Böyle fitnelerin kol gezdiği devrelerde mü'minler birbirlerinin gizli hallerini araştırmamalı, zaaflarını yakalayıp toplum dışına itecek bir sertliğe girmemelidir. Zira hatasını gizli tutup, Rabbi'na iltica eden mü'min, daima alaka ve şefkate muhtaçtır. O, günahından muzdarip, halinden müşteki... Kurtulmak için ilgi bekliyor, destek ümid ediyor...

Esasen, gizli halleri tecessüs etmeyi Âyet-i Kerime de menetmektedir. Bu tecessüs konusunda Hz. Ömer'in şu vak'ası fevkalade düşündürücüdür.

Osmanlı'nın imam ünvanı verdiği tek alim İmam-ı Birgivi, Tarikat-ı Muhammediye'sinde bu olayı ibretimize şöyle sunar:

Yanında İbn-i Mes'ud hazretleri de olduğu halde bir gece Medine sokaklarında gezerken bir evin içinden gelen sesleri tecessüs edip dinlemeye başlayan halife Hz. Ömer, iyice meraklanıp evin arkasına dolaşarak pencereden içeriye bakar. Bir de ne görsün, bir ihtiyar önüne koyduğu küpten şarap içiyor... Durumu görünce hiddetlenir. Daha fazla bekleyemez:

– Ey ihtiyar! Şu yaşında şarap içmekten utanmıyor musun? Bu ne isyan böyle? der.

İhtiyar ilk anda şaşırır. Fakat az sonra toparlanır ve şöyle karşılık verir:

– Dur bakalım ey mü'minlerin emiri, bu halimle ben bir defa Allah'a isyan ettim. Sen ise, tam 3 kere isyan etmiş oldun, der ve durumu şöyle izah eder:

– Rabbimiz âyetinde, kimsenin gizli halini tecessüs etmeyiniz, buyuruyor. Sen ise açıkca benim gizli halimi tecessüs ediyor, evimin içine kadar bakıyorsun. Bu bir.

Evlere kapıdan girin, diye emrediyor, sen ise arkadan

dolaşıyor, pencereden geliyorsun. Bu da iki!

İzinsiz girmeyin, buyuruyor, sen ise izinsiz gelmiş bulunuyorsun. Bu da üç!.. Şimdi söyle bakalım hangimiz daha çok günaha girmiş bulunmaktayız?

Düşünceye dalan Halife, hakperestliğini gösterir:

– Ey ihtiyar, sen haklısın. Ben söylediğin hatayı yapmış oldum, beni affeyle, diyerek oradan uzaklaşır. Gizli halini tecessüs edip de meydana çıkarmaya çalıştığından dolayı ihtiyardan özür diler...

Demek isterim ki siz de dostlarınızın peşine düşüp saklanacak gizli hallerini araştırıp da dönüşünü güçleştirmeyin. Tevbe istiğfara müncer olacak bütün haller, affa müstehaktır. Göz yaşı günahların silgisidir. Duyulan üzüntü tevbenin kendisidir. En büyük tehlike, üzüntü duymamak, ızdırap çekmemektir. Üzüntü duyan, ızdırap çeken alâkaya müstahak, şefkate lâyıktır.

Yine bağrınızı açın, şefkatle kucaklayın.

Bir dostunuza karşı hata ve kusur işlediğinizde de ondan özür dileme faziletini gösteriniz. Hatadan dönmekten, geri adım atmaktan daha büyük erdem yoktur.

Allah mü'minlerin kusurlarından özür ve af dileyici olmalarını ister.

Hız. Ömer'de bu faziletin zirve halini görmekteyiz.

SAHABEDE HESAP KORKUSU

Sahip olduğumuz nimetlerden sorulacağız!

Tekâsür Sûresi'nin son ayetinin ikazı budur:

– **O gün sahip olduğunuz nimetlerden sorulacaksınız!**

Bu ayetin ikazı bizi düşündürmeli ve kendi kendimize soru sordurmalıdır.

– Acaba sahip olduğumuz nimetlerin şükrünü eda ediyor muyuz?

Bir gün bunlardan sorguya çekileceğimizi düşünerek nimetleri verene karşı minnet duygusu içine giriyor muyuz?

Yoksa, nimetleri küçümsüyor, bunların ciddi bir nailiyet olmadığını vehmediyor, büyüklerini mi ancak nimet olarak görme temayülüne giriyoruz?..

İsterseniz bu konuda saadet asrında yaşanmış bir olaya göz atalım. Atalım da bizim sahabeye nispetle ne kadar büyük nimetlere sahip olduğumuzu anlama şuuruna erelim.

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri bir gece dışarı çıkmıştı. Az ötede iki kişi gördü. Yaklaştığında bunların Ebu Bekir'le Ömer olduklarını anladı.

– **Sizi bu saatlerde buralara çıkaran nedir?** diye sordu. Cevaplarında açlıktan çıktıkları anlaşılınca Efendimiz de aynı sebepten çıktığını ifade eden sözünü söyledi:

– **Allah'a yemin ederim ki beni de sizi çıkaran şey çıkardı.**

Birlikte ötelerdeki bir sahabînin evine yaklaştılar.

Ev sahibesi beyinin su getirmeye gittiğini söylemesi üzerine beklerken, az sonra gelen ensarî, sevincinden ne yapacağını bilemez oldu:

– Ben bugün en aziz misafiri olan biriyim, bunun için Rabbime hamd ve şükürler ederim, diyerek biraz önce kestiği bir hurma dalını getirdi.

– Hele şundan buyurun, ben geleceğim, diyerek eline bıçağını alıp koyun kesmeye yöneldi. Az sonra kestiği koyunun etini hazırlayıp misafirlerinin önüne getirdi. Yeyip karınlarını doyurduktan sonra Efendimiz'den şu değerlendirmeye duyuldu. Buyurdu ki:

– Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki kıyamet günü yediğimiz işte şu nimetten de sorulacağız!

Evet, açlıktan çıkmışlardı dışarıya. Komşudan yemişlerdi bu nimetleri. Kendilerinde yoktu. Ama doyurmuşlardı karınlarını. Bu nimet olarak yetip de artmıştı bile. Bundan da sorulacaktı.

İşte bunu haber veriyordu Allah'ın Resûlü. Hem de sözünün başına yemin ilave ederek söylüyordu ayetin dediğini...

* * *

Tekâsür Sûresi'nin bu son ayetinin asr-ı saadette nasıl anlaşıldığına dair şu olay da bir fikir vermektedir.

Henüz evlenmiş olan bir genç evini terk etmiş, ben bu eve bir daha gelmem, diye direktmişti. Durumu duyan Efendimiz İslâm'a yeni girmiş olan bu gence sordu:

– Niçin evini terk ediyorsun?

Cevap ibretliydi. Şöyle açıklama yaptı:

– Ya Resûlallah, sizden öğrendiğim Tekâsür Sûresi'nin son ayetinde Rabbimiz sahip olduğumuz nimetlerden soru-

lacağımızı bildirmektedir. Eve girince gördüğüm çeyizler beni korkuttu. Bu kadar çeyizin hesabını veremeyeceğim hissine kapıldım. Onun için evi terk ettim.

* * *

Bu ayetin geldiği günlerden birinde fakirin biri de gelip şöyle sormuştu sorusunu:

– Ya Resûlallah, benim de sorulacak nimetten hissem var mı? Görüyorsunuz ben yoksul biriyim?

Efendimiz nimetin nerelerden başladığını anlattığı hadisinde şöyle buyurdu:

– Sıcakta korunduğun gölgeden, içtiğin soğuk sudan, giyindiğin elbiseden de sorulacaksın. Bunlar da Allah'ın ihsan ettiği nimettendir.

Evet gölge olmasa, su bulunmasa, elbisesiz kalsak sonuç nasıl olurdu?

* * *

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri bir başka temel nimete de dikkatimizi çekmiş, farkında olmadığımız bir mühim hususu da şöyle hatırlatmıştır:

– Kendi ülkesinde emniyet içinde olan, sağlığı yerinde bulunan, günlük yiyeceği de mevcut olan kimse sanki dünya kendisine verilen kimse gibidir.

Şimdi her birimiz kendi kendimize sorabiliriz:

– Var mı üzerimizde şükür gerektirecek nimet? Farkına varıyor da eda ediyor muyuz şükrünü, duyuyor muyuz sevincini, verene karşı minnetini? Yoksa hâlâ yokluk ve fakirlik hissi içinde miyiz?..

Sen bizi affeyle Allah'ım...

SAHABELERİ DÜNYA RAHATLIĞI KORKUTURDU

Fazla rahatlık hayra mı alâmet, şerre mi?

Bazı sahabeler, dünyadaki rahatlıklarını hayra yormamışlar, şerre işaret görmüşler, hatta fazla rahatlıklarından ürkmüşler bile.

Maddi imkânları her geçen gün çoğalan Abdurrahman bin Avf, şöyle sızlanmış:

– Elimi attığım her şey bereketleniyor, kazancım her geçen gün çoğalıyor, işlerim hep yolunda gidiyor, hastalanmıyor, sıkıntıya düşmüyorum. Bundan ise korkuyorum. Acaba diyorum, bütün zevkimi, rahatımı dünyada yaşayıp bitiriyorum da, âhiretime bir şeyim kalmıyor mu, diye endişeye kapılıyorum...

Sahabeyi böylesine endişeye sevkeden âyetin işaretinden anladığımıza göre Rabbimiz:

– Dünyada bütün isteklerinizi verdim, nâil olmadığınız bir arzunuz kalmadı, gelin bakalım şimdi bunca nimetlerin hesabını vermeye! diye soracak.

İşte dünyada bütün istekleri yerine gelen mü'minlerin, korkmaları gereken bir hitap bu...

Maddi imkânlar güzel, makam, mevki tamam... Sıhhat, âfiyet yerinde.. Herhalde bunca nimetlerin bir şükrü de olacak, bir suâli gelecektir...

Bundandır ki, hastalananlar, geçim sıkıntısı çekenler çeşitli üzüntülere uğrayan uyanık kalbli insanlar, fazla üzülmemişler, belki âhiretteki suâlimizi hafifletecek, günahlarımızın affına vesile olacak diye düşünmüş, sıkıntı içinde sabır hissine girmiş, huzur duymuşlar...

* * *

İmam-ı Suyuti, (Berzah Âlemi) adlı eserinde şöyle bir kudsî hadîs nakleder. Rabbimiz şöyle buyurmuştur: (meâlen:

– Affetmek istediğim kullarımı, hatalarını bitirmeden dünyadan çekmem. Bunun için o kuluma ya cesedinde bir hastalık, evinde bir sıkıntı, yahutta geçiminde bir darlık, rızkında bir zorluk vererek hatalarını affederim. Zerre miktarı kalıncaya kadar o kulumun günah ağırlığını alırım. Şayet daha günah kalmışsa onu da ölüm meleğinin biraz şiddet göstermesiyle alır; dünyadan, anasından doğduğu gibi tertemiz olarak bana gelmesini nasip ederim.

Azabıma müstehak olan kullarımı da, bütün isteklerine nâil olmadan dünyadan çekmem. Bunun için o kulumun bedeninde hastalık olmaz, evinde sıkıntı görülmez, geçiminde ve rızkında bir darlık ve zorluk bulunmaz. O kulum dünyada bütün zevkleri yaşar, nefsinin tüm arzularına nâil olur. Sonra ateşten korunacak hiçbir şeyi kalmadan gelir huzuruma...

Evet, hayatı her zaman bir eli yağda, bir eli balda görmek, yahutta öyle hayat hayal etmek, uygun bir istek ve arzu olmasa gerek.

Bediüzzaman'ın (özet olarak) arzedeceğimiz ifadesiyle:

– Hayat musîbetlerle, hastalıklarla tasaffi eder, kemal bulur. Yeknesak istirahat döşeginde geçen bir hayat, tam bir hayır olmaktan ziyade tam bir şerre daha yakındır.

ALLAH RASÛLÛNDEN ASHABINA İFRATLARDAN UZAK KALMAK TAVSİYESİ

Sünnete uygun yaşayan kurtulur, bid'ata sapan helak olur

Ashâbın siyâsî dâhilerinden Amr bin Âs, oğlu Abdullah'ı evlendirmiş, normal bir hayat düzeni kurarak onları kendi hallerine terketmişti.

Bir gün, az sözden çok mânâlar anlayan bu büyük zât, oğlunun evine gitti. Maksudı, yeni geliniyle oğlunun nasıl geçindiklerini anlamaktı. Abdullah evde bulunmadığından, gelinine rahatça sorabildi:

– Kızım, Abdullah'ı nasıl buldun, memnun musun?

Amr bin Âs'ın gelini, Amr kadar anlayışlı bir hanımefendi. Abdullah'ı şikâyet etmek istiyordu. Ama nasıl bir ifâdeyle şikâyet edecekti?.

Nihayet şu cevabı verdi:

– Abdullah'tan çok memnunum. O, gündüzleri devamlı oruç tutan, geceleri de devamlı namaz kılan aziz bir insandır!

Amr bin Âs, bu cümlelerin içine saklanan sitemi idrâkte asla gecikmedi. Oradan ayrılınca hemen oğlu Abdullah'ı çağırttı ve ona, oruçlarını azaltmasını, gece namazlarını da

sınırlandırmasını tavsiye etti.

Ama Abdullah'ın kulağına girmiyordu bu tavsiyeler. O yine bütün gün oruç tutuyor, bütün gece de namaz kılmaya devam ediyordu.

Amr bin Âs, oğlunu Hazret-i Resûlüllah'a şikâyet etti. Huzûr-i Risâlet'e getirildiğinde Resûlüllah ile Abdullah arasında şu konuşma cereyan etti:

– Abdullah, sen her gün oruç mu tutuyorsun?

– Evet ya Resûlâllah!

– Her gece namaz mı kılıyorsun?

– Evet yâ Resûlâllah!

– Halbuki ben de oruç tutuyor, namaz kılıyorum ama, hiçbir zaman bunları âilemi ihmal edip, şikâyetle bulunduracak kadar ileriye götürmüyorum. Benim sünnetim; bir müddet oruç tutup, sonra yemek, gecenin bir kısmında namaz kılıp sonra yatağına yatmaktır!

Resûlüllah devam eder:

– Abdullah, amellerin efdâli vasat olanı, yâni az bile olsa devamlı yapılanıdır.

Böylece, nafîle namazlarıyla, yine nafîle oruçlarını âilesini ihmal etmeyecek şekilde tutmasını isteyen Hazret-i Resûlüllah, Kur'ân-ı Kerîm'i ne kadar zamanda hatmettiğini de sorup öğrenince:

– Sen Kur'ân'ı ayda bir kere hatmet yeter, buyurdu.

Fakat, Abdullah bütün bunları çok az ve kolay buluyor; namazın da, orucun da, Kur'ân-ı Kerîm hatminin de çok daha fazlasını yapabileceğini ileri sürüyordu.

Bu defa Hazret-i Resûlüllah ifrata giden Abdullah'ı, şu fevkalâde mânâlı ikazıyla düşündürmek istedi:

– Her ibâdet edenin bir ifrat ve hızlı devresi vardır. Bu

hızlı devreyi bir hareketsiz devre tâkip eder. İşte bu devrede eski hızlı insan, (ya sünnete doğru gider, yahut da bid'ata doğru kayar.) Dikkat et, sünnete doğru gelen kurtulur, fakat bid'ata sapan helâk olur!

Demek ki, gecenin bir kısmında nafilâ namaz makamında kaza kılsak, ayın ortalarında üç gün oruç tutup, ayda bir kere Kur'ân-ı Kerîm'i hatmetsek, Resûlüllah'ın yaptığı tavsiyeyi yerine getirmiş, ifrattan uzak, sünnete uygun hareket etmiş sayılabileceğiz.

Ne dersiniz, ayda bir kere hatim, üç defa oruç, geceleri de biraz nafilâ namaz veya birkaç vakit kaza namazı?..

Böyle bir ölçünüz sözkonusu mu?

SENİ BİZE PEYGAMBER OLARAK ALLAH MI GÖNDERDİ?

Ben, bana denilenlerin ne fazlasını yaparım, ne de eksikliğini...

Yaz günlerinde Tâif civârında yayla rüzgârı eserdi. Buna rağmen Benî Sa'd kabilesinde bir sıkıntı ve huzursuzluk vardı. Sebebi, sadece çöl güneşinin derileri yakıcı harareti değildi. Bir başka huzursuzlukları daha vardı. Senelerdir bunu içlerinde duyuyor, fakat bir türlü çare bulamıyorlardı. Artık sabırları bitmiş, huzurları sona ermişti. Ya:

– Evet, biz de inanıyoruz, öyledir, diyeceklerdi. Yahutta:

– Hayır, biz bildiğimiz gibi devam edeceğiz. Öyle değil.. diye eski inançlarında ısrar edeceklerdi.

İşte bunun için toplanmışlardı kabilenin meydanlığına. Reisleri Dımam bin Salabe'yi kuşlar gibi uçan devesine bindirmişler, tekrar ettikleri tenbihleri şöyleydi:

– Görelim seni, şu işin aslını bir tahkik et, artık bu söylentilere tahammül edecek tâkatımız kalmadı!.. Ya evet, ya hayır!..

Dımam, çöle doğru hızla açıldı. Kafasında binbir sualler uçuşuyor, zihninde olur olmaz bir sürü mânâlar hora tepiyordu. Bazan kızıyor, bazan seviniyor, bazan da ne yapacağına, Medine'ye varıp da peygamber olduğu söylenen zâtın huzuruna girince ne diyeceğine karar veremiyordu. Halbuki

kabileleri onu, bu işin aslını tahkik için göndermişti. O zâtın sûtannesesi Halime de kendi kabilelerinden idi. Çocukluğunu kendi içlerinde yaşamıştı.

Kumlu çölleri toz-duman içinde geçerken aynı duman kafasında ve fikirlerinde de dolaşıyordu.

Nihayet Medine görüldü. Bütün sertlik ve öfkesini toplayarak Mescid-i Saâdet'in önüne gelen Dınam, önce devesini mescidin önüne çökertti, sonra yağlı sicimle bağladı, bundan sonra da hemen içeri girdi.

Mescidin içi insanla doluydu. Etrafı şöyle bir süzmeye bile ihtiyaç duymadan seslendi:

– Abdülmuttalib'in torunu kim?

Mütebessim bir edâ ile bakan Resûlüllah:

– Buyur, Abdülmuttalib'in torunu benim! diye cevap verince dikkatini teksif edeceği yeri tesbit etti.

– Benim suallerim şiddetli olacaktır. Darılmazsın değil mi?

– Hayır, darılmam. Aklına ne geliyor, zihnine ne hücum ediyorsa sorabilirsin!

– Öyleyse yemin veriyorum, bana cevap ver. Senin Allah'ın, senden öncekilerin Allah'ı ve senden sonra geleceklerin Allah'ı hakkı için söyle, seni bize Peygamber olarak Allah mı gönderdi?

– Evet, öyle. Allah biliyor ki gerçek budur!

– Senin Allah'ın, senden öncekilerin Allah'ı ve senden sonra geleceklerin Allah'ı hakkı için söyle, Allah mı kendine ibâdet etmemizi, şirk koşturmamızı emretti? Putları reddedip, zâtını tanımamızın gereğini bildirdi.

– Evet, öyle. Allah biliyor ki gerçek budur!

– Günde beş vakit namaz kılmamızı, senede bir ay oruç tutmamızı, malımızın kırkta birini zekât vermemizi...

O Allah mı emretti bize?

– Evet, öyle. Allah biliyor ki gerçek budur!

Dımam, bundan sonra aklına gelen ne kadar vesvese, zihnine hücum eden ne kadar şüpheleri varsa hepsini tek tek sordu, hepsine de kesin cevaplar aldı.

Az sonra, sualleri bitmiş, gözleri bir noktaya dikilmiş, kritik an gelmişti.

Birden irkildi, titredi, âdeta şahsiyet değiştirir gibi bir an yaşadı ve nihayet kelimelere basa basa söyledi:

– Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlüh.

Dımam, Mescidden çıkıp devesine binerken söyleniyordu:

– Vallahi, ben bunlardan ne fazlasını yaparım, ne de eksikliğini. Benim aklıma yatan da bu kadardır.

Hazret-i Resûlüllah, bu cümlesini işitince tebessüm ederek onu te'yid etti:

– Eğer bu adamın diliyle söylediklerini kalbi de tasdik ediyorsa Cennet'e girdi gitti!

Aradan kısa bir zaman geçmişti. Mescidin önü, ana - baba günüydü. Kadın - erkek, büyük - küçük, düğün alayı gibi toplanmışlardı. Durumu açıklayan bir sahâbe şöyle diyordu:

– Bunlar, Dımam'ın kabilesidir. Topyekûn İslâma girmek için gelmişler!..

SAHABENİN MAĞARAYA ÇEKİLME FİKRİNE RESÛLÜLLAH NE DEDİ?

Cemaat içinde safta yer almak, inzivadaki
altmış sene namazdan hayırlıdır.

Bir adam dağda gördüğü bir mağarayı iyice kontrol eder. Bakar ki, içinde âb-ı hayat kadar soğuk su, önünde de kendini besleyecek kadar verimli toprak var. Bu suyla buradan bostan yetiştirip rahatça geçineceğini kurar. Böylece cemiyetin kötülüklerinden, âsab bozucu fitne ve fesadlarından da kurtulacağını tahmin eder.

Ancak, kararını bir de Hazret-i Resûlüllah'a açmak ister. Der ki:

– Yâ Resûlâllah, ben bir mağara keşfettim. İçinde suyu, önünde de toprağı var. Oraya inzivaya çekilecek, fitne ve fesadlardan uzak bir hayat yaşayacağım. Artık kendimi dünyevî şeylerden tecrid edip, tamamen uhrevî duygulara vermek istiyorum!

Dikkat ediniz, bu mağara fikrine Allah'ın Resûlü nasıl cevap veriyor, bu düşüncenin hangi dinin mensuplarına âit olabileceğine işaret ediyor:

– Ben Yahudilikle, Hristiyanlıkla gönderilmedim... (Yâni cemiyetten kaçma fikri onlara âittir.) Ben dosdoğru İslâm'la gönderildim. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ede-

rim ki, (mağarada tek başına gündüz akşama kadar nafîle ibâdetle meşgul olmaktansa) cemiyet içinde sabah, yahut akşam Allah için birazcık yol yürümek, İslâm'a hizmet için yorulup zahmet çekmek, dünyadan ve dünya içindekilerden hayırlıdır!

Ve ilâve ediyor:

– Cemaat içinde safta yer almanız da, inzivadaki altmış sene namazdan hayırlıdır!

Evet, cemiyeti terkedip, meydanı başkalarına bırakarak inzivaya çekilmek isteyen sahabesine, Hazret-i Resûlül-lah'ın cevabı budur. Şimdi düşünme sanırım bizdedir. Yâni, inzivaya çekilme fikrini taşıyanlarda... Ne dersiniz?

– Yalnızlık köşesine çekilip hâdiselere seyirci kalmakta sevap var mıdır? Yoksa sabah, yahut akşam Allah için, İslâm'a hizmet kasdıyla birazcık yol yürümek, yorulup zahmet çekmek mi daha hayırlıdır?

SAHABEDE DUADA EDEBE RİÂYET TİTİZLİĞİ

Dua ettiğiniz Allah işitici ve görücüdür.
Sesinizi bu kadar yükseltmenize lüzum yoktur.

Hayber gazasında yüksekçe bir yere toplanmış olan bazı mü'minlerin yüksek sesle dua edişlerini gören Resûl-i Ekrem Hazretleri şöyle buyurdular:

– Ey ashâbım! Sizler duymayana ve gayba dua etmiyorsunuz. Yalvardığınız Zât-ı Vâcibü'l-Vücûd, işitici ve görücüdür, sesinizi bu kadar yükseltmenize lüzum yoktur.

Bu îkazdan sonra ashâb gerek dualarında, gerekse diğer ibadetlerinde gizliliği tercih ettiler, mescidde bin kişi namaz kıldığı halde bir kişi kılıyormuşcasına sessizlik ve sükûnet içine girdiler

Bugün bazı mü'minlerle namaz kılarken Resûl-i Ekrem'in bu ihtarını daha iyi anlıyor, keşke bu hadîsleri bunlar da görselerdi, diye hayıflanıyorum.

Çünkü bu zâtlar namaz kılarken ve namaz sonundaki dualarında kendilerinden öylesine geçiyorlar ki, yanlarında namaz kılıp dua edecek başkalarının da varlığını âdeta unuttuyorlar, yüksek sesle okuyuşları yüzünden biz rahatça namaz kılamıyor, huzur içinde dua edemiyoruz.

Halbuki duanın makbûlü gizli yapıları, okuyuşun kıymetli olanı da kendi nefsi işitecek kadar okunanıdır. Zaten

gündüz namazlarında gizli okumak vâcibtir. Vâcib olunca uzaktaki işitecek derecede sesli okumak sehiv secdesini gerektiren bir durum arzeder. Fakat öyle alışkanlıklarımız vardır ki, sehiv secdesi de icabettirse yine sesli okuyor, etrafımızı rahatsız edip, şaşırtmak pahasına da olsa eski alışkanlığımızı devam ettiriyoruz. Bu durum (Mâûn) sûresindeki âyeti hatırıma getiriyor:

– Veyl namazlarını yanlış kılanlara!

* * *

Dua ve Allah'a kulluğun kabûl olmasının şartı, yüksek sesle okuyup, tiz perdeden yalvarmak değildir. İbadetin makbûliyetinin şartını, Resûl-i Ekrem Hazretleri, Saad bin Ebî Vakkas'a şöyle bildirmiştir:

– Yâ Saad! İbadet ve dualarının makbûliyeti için haramdan sakın. Zira karnında haram lokma, sırtında haram elbise bulunan kimsenin uzun müddet duası kabûl olmaz!

Evet, duanın makbûliyetinin şartı, helâl yemek, helâl giyinmektir. Bunu yapmayan kimse, yani giyindiğinin haram mı yoksa helâl mı olduğunu düşünmeyen, yediğinin nasıl bir kazançla elde edildiğini incelemeyen adam ne kadar bağırp çağırrsa da istediği makbûliyeti elde edemez. Peygamberimizden bu dersi alan ashab-ı kiram, haramlardan kaçınmak, helal dairesinde yaşamak konusunda son derece titiz davranmışlardır.

Bu vesile ile bir başka noktaya da işaret edelim:

İstekleri hemen yerine gelmeyen bazıları duasının kabûl olmadığı zannına kapılır, dileklerinin tahakkuk etmeyesinden reddedildiğini vehmeder.

Bu da yanlış bir düşüncedir. Zira, helâl yiyip helâl giyen kimsenin duası kabûl olunur. Ancak kabûl olmanın mânâsı, isteğin hemen yerine gelmesi demek değildir. Çünkü dua bir ibadettir. İbadetin karşılığı ise ekseriyetle âhirette

verilir. Dünyada ya hiç verilmez, ya da çok az verilir. Şayet duanın karşılığını dünyada hemen görmek istersek bu dua ibadet olmaktan çıkar, peşin bir dünyevî menfaatçilik olur ki, bu takdirde duanın esas olan ihlâs uçmuş, ibadetlik vasfı kaybolmuş olur.

Bu yüzdendir ki, âhirette bazı kimseler amel defterinde birçok sevaplar görünce soracaklar:

- Yâ Rab, bu sevapları kim işledi? Cevap gelecek :
- Bunlar sizin dualarınızın âhirete te'hir edilen karşılığıdır!

Onlar diyecekler ki:

- Keşke diğer dualarımızın da karşılığı dünyada verilmeyip âhirete te'hir edilseydi...

SAHABEDE NAMAZ TİTİZLİĞİ

Sabah namazının kazaya kaldığı şeytan vadisinden kaçış

Peygamberimiz Hayber'i fethetmiş, gaziler vazifelerini tamamladıklarından Medine'ye dönmeye başlamışlardı. Başlarında Resûlullah Aleyhisselam olduğu halde gündüzün sıcağında gölgeliklerde istirahat ediyor, geceleri yol alıyorlardı.

Bir gece yine bütün gece yürümüş, sabaha karşı iyice yorulmuşlardı. Efendimiz daha fazla yol alacak takatı kalmayan ashabına istirahat ettirmeyi istiyordu. Yanından ayrılmayan Bilâl-i Habeşî'ye emir verdi:

– Ya Bilal, şu hurmalıklarda istirahat edebiliriz. Herkes devesinin üzerindeki yükü indirsin, hayvanlar otlasın, sen de bizi sabah namazına kaldırmak için nöbet bekle!

Bilal, buna çok sevinmişti. Zira Resûlullah ashabın içinde kendisini nöbet için vazifelendirmiş, böyle kudsî bir hizmete lâyık görmüştü. Hemen nida etti:

– Ey Müslümanlar! Resûlullah Aleyhisselam istirahat emri verdi. Herkes devesinin üzerindeki yükü indirip istirahate çekilsin. Sizi sabah namazına kaldırma işini ben üzerime aldım. Rahatça uyuyun.

Bir anda develerin yükleri indirilmiş, yorgunluktan hal-siz düşen ashab kumların üzerine hemen serilmişlerdi. Aynı yorgunluğun içinde olan Bilal ise, nöbette geçen dakikalarını daha da fazla değerlendirmek istiyordu. Hemen orada

teyemmüm edip namaza durdu. Ancak tâkatı tükenmiş bacakları, bir kaç rekât namaz kıldıktan sonra iyice yorulup, ayakta duramaz oldu. Çaresiz yanındaki yüke şöyle bir dayanıverdi. İşte gidiş o gidişti. Bilal sanki yüküne dayanmamış, ruhu kabzedilmiş gibi uykuya dalıp gitmişti. Halbuki, Resûlullah kendisini nöbetçi bırakmış, ashabı sabah namazına kaldırmak üzere vazifelendirmişti. Ama buna rağmen Bilal, bir anda, diğerleri gibi yorgunluğun verdiği halsizlikle kendinden geçmişti.

Neden sonra derinden derine sesler işitmeye başlayan Bilal, kendine gelir gibi oldu. Bir de ne görsün!

Güneş, kırmızı ışıklarını kumların üzerine serilmiş halde yatan ashabın üzerine serperken uyanan Resûlullah, diğerlerini de uyandırmış. Bu gürültüye nihayet kendisi de uyanıp duruma vakıf olmuştu. Bilal'in mahcûbiyeti son haddine vardı. Resûlullah ve ashabının sabah namazını kazaya bıraktırmak ne demektir? Ancak Resûlullah'ın huzuruna varınca O'nun, "ne oldu ya Bilâl?" sualine mânâlı bir cümleyle cevap verdi:

– Size galip gelen şey bana da galip geldi yâ Resûlallah!

Ashab içinde namazlarının kazaya kalışına çok fazla üzülenler vardı. Bunlar İslâm'la şereflendikten sonra hiç kazaya bırakmadıkları namazlarını böyle bir dalgınlıkla kılamamış olmayı bir türlü hazmedemiyorlardı. Efendimiz emir verdi:

– Derhal yola düşününüz, buradan bir an evvel uzaklaşıp suyu bulunan bir yerde konaklayalım. Burası Şeytan vâdisidir.

Telaşla koşuşan ashab develerini yükleyip yola koyuldular. Şeytan vâdisinden bir an evvel uzaklaşmak istiyorlardı. Biraz sonra kuyusunda su bulunan bir vahaya geldiler. Peygamberimiz emretti, Bilal sabah namazı için ezan okudu:

– Allahü Ekber, Allahü Ekber!..

Çöl, Bilal'in davudî sesiyle inlerken, ashab da abdest almış, Resûlüllah'ın arkasında sabah namazını kazaya hazırlanmıştı... Önce ayrı ayrı sünneti kıldılar. Bilal'in kametinden sonra cemaatle farzı kaza ettiler.

Alimlerimiz asr-ı saadetteki bu olaydan şu hükümleri çıkarmaktalar:

– Güneşten sonraya kalan sabah namazı, kırk beş dakika sonra sünnetiyle birlikte kaza edilir. Öğleden sonraya kalırsa sünnetiyle kaza etme imkânı yok olur, sadece farzın kazası kâbil olur.

– Aynı namazı kazaya bırakanlar bir kaç kişi iseler, hepsi de birlikte vaktindeki gibi cemaat olarak kılabilirler. Zira hepsinin de cemaatla kaza ettikleri namaz aynı gün ve vaktin namazıdır.

– İstenirse kaza namazı için, bir ezan da okunabilir. Kamet ise her farz için zaten sünnet'tir.

– Günah işlenen meclislerden, hızla uzaklaşılmalıdır. O meclisleri şeytanların insanlara galebe çaldığı yerler olarak kabul edip oralardan nefretle kaçılmalıdır.

Nitekim Peygamberimiz, sabah namazlarının kazaya kaldığı konaklama yerini, şeytan vadisi olarak tanımlamış ve ashabından sür'atle orayı terketmelerini istemiştir.

ABDULLAH BİN ÖMER'İN BİR GENÇLİK HATIRASI

Abdullah iyi gençtir. Keşke biraz da gece namazı kılsa!

Abdullah bin Ömer, yâni Hazret-i Ömer'in oğlu Abdul-
lah...

Sahâbenin ileri gelenlerinden, fazîlet ve takvâda örnek olanlarından...

İşte bu muhterem zat, çocukluk günlerine âit bir rüya hâtırasını anlatır. Bu hâtırada nazara alınacak bazı ibretler, dikkat edilecek bir kısım hususiyetler vardır.

Bundan dolayıdır ki rüya, hadîs kitaplarına geçmiş, bir takım hükümlere menşe ve me haz olmuştur.

Gece namazı kılmanın, insanı Cehennem'den koruyacak bir yüce fazîlet olduğu, bu hâdiseyle de anlaşılmıştır.

Abdullah bin Ömer, gençliğinde geçen hâtırasını şöyle anlatır:

* * *

“Herkes gibi ben de gençlik günlerimde Resûlüllah’a güzel rüyalarımı anlatmak isterdim. Ne yazık ki anlatacak güzel rüya göremezdim.

Bekâr olduğum için mescidde yattığım gecelerden birindeydi. Bir rüya gördüm. Gördüğüm rüya korkulu idi.

İki melek geldi, elimden tutup beni çölde تنها bir yere götürdü. Bu sessiz mahalde, yerin dibine aşağı kazılmış bir kuyu gördüm. Etrafı taşlarla örülmüş kuyunun başında iki tane makara gibi şey vardı. Burada Kureyş'ten bâzı kimsele-ri de gördüm. Anlaşılan, onlar da ateşli kuyunun başında bekliyorlardı.

Ben, dehşetle yanan ateşi görünce ürperdim ve:

– Cehennem ateşinden Allah'a sığınırım! diye iltica etmeye başladım. Bu duâmı üç kere tekrar ettim.

Fazla korktuğum için, bir melek yanıma çıkageldi ve:

– Korkma, korkma! diye bana seslendi.

Meleğin sözleri beni biraz ferahlattı. İşte o sırada uyku-
dan uyandım. Düşüne düşünce ablam Hazret-i Hafsa'nın ya-
nına gittim. Resûlüllah'ın pâk zevcesine rüyamı aynen an-
lattım.

Hafsa (Radiyallahü anhâ) da rüyamı aynen Resûlüllah'a anlatmış; dikkatle dinleyen Hazret-i Resûlüllah, şöyle karşı-
lık vermiş:

– Abdullah iyi gençtir. Keşke biraz da gece namazı kıl-
saydı!

* * *

Bu hâdiseyi nakleden kitaplar derler ki:

– Abdullah'ı bundan sonra geceleri uyutmak mümkün
olmadı. Bu rüya te'vilinden itibaren gecenin az bir kısmında
uyur, sonra kalkıp teheccüd namazı kıldırı.

Fıkıh âlimleri bu vâkıadan şu hükümleri çıkarırlar:

1 – Görülen bir rüya, takvâ ehli kimselere anlatılmalıdır.
Nitekim Abdullah da Hazret-i Hafsa'ya anlatmıştır.

2 – Her mü'min, mânevî durumlarını sezebilmesi için
sâdık rüyalar dileğinde bulunabilir. Abdullah da böyle bir
temennide bulunmuş, gördüğü rüyadan da daha çok ibadet

etme hükmü çıkarmıştır.

3 – Rüyalarla iyilik hususunda amel edilir, ama kötülük hususunda amel edilmez. Kötülüğe teşvik eden yorumlar şeytanî olur, rahmanî olmaz. Bu yüzden rüya kötüye yorulmaz.

4 – Gece teheccüd namazı kılmak, insanı Cehennem'den koruyan fazîletli bir ibadettir. Nitekim Abdullah bin Ömer için Resûlüllah gece namazını tavsiye buyurmuş, O da ömrü boyu gece namazını ihmal etmemiştir.

Şu kadar var ki gece kalkıp da teheccüd kılmayanlar için, herşey bitmiş değildir. Böyle kimseler hiç olmazsa yatmadan önce teheccüd namazı kılmalı, yahut sabah namazı için kalkınca namazdan önce geçmiş namaz borçlarını kazâ etmelidir ki, gece namazı sevabından müstefid olsunlar, teheccüd sevabından tamamen mahrum kalmasınlar.

SİZİ CEHENNEMDEN KORUYACAK BİR AMELİNİZ VAR MI?

Allah için yol yürüyor, uykusuz kalıyor, zaman harcıyor,
maddî masraflara giriyor muyuz?

Ashâbdan Ebû Reyhâne bir asr-ı saadet hâtırasını şöyle anlatır:

– Biz Resûlüllah'ı hiçbir hizmette yalnız bırakmadık. Onu yalnız başına terketmedik. O, nereye gitmişse, biz de oraya gittik, o ne emretmişse biz onu yapmak için gayrette bulunduk.

Onu tâkip ettiğimiz bir gazadaydı. Öyle bir soğuk oldu ki, gazilerin birçoğu kumları eşerek açtıkları çukurlara girip zırhlarını da başlarına örttüler. Soğuktan ancak böyle kordular.

Ashâbın böyle çukurlara girip, üzerlerine zırhlarını örtterek uykuya daldıklarını gören Hazret-i Resûlüllah:

– Bu gece nöbet tutana hayır dua edeceğim, o da ilâhî lûtfâ nâil olacak! buyurdu.

Bunun üzerine yerinden fırlayan bir sahâbî:

– Öyleyse ben bu gece nöbet tutayım, yâ Resûlâllah! diye yalvardı.

Resûlüllah o sahâbenin elbisesinin ucundan tutup dua etti.

Nöbet tutmak isteyeninin, Resûlüllah'ın duasına mazhar olduğunu görünce ben koştum:

– Yâ Resûlâllah, ben de nöbet tutmak istiyorum, bana da dua eder misiniz? dedim.

O, bana da dua etti ve ondan sonra da şöyle buyurdu:

– Yâ Ebâ Reyhâne, Allah için uykusuz kalan gözlere Allah Cehennem ateşini haram kılmıştır.

Demek oluyor ki, koskoca bir ömür boyunca Allah için yol yürümeyen, uykusuz kalmayan, herhangi bir külfet ve zorlukları göğüslemeyenlere Allah'ın Cehennem'ini haram kılması için bir sebep yoktur. Bu gibi külfetlere göğüs germeyenler düşünmelidirler. Hangi amelleri hürmetine Cehennem'den uzak kalmayı dileyeceklerdir?

Şimdi biz kendimizi kontrol edebiliriz. Cehennem'den uzaklaştırıcı ne ameller işleyip, ne hizmetlerde bulunmaktayız?

– Allah için yol yürüyor, uykusuz kalıyor, zaman harcıyor, maddî masraflara giriyor muyuz?

Bu uğurdaki durum ve tavrımız nedir acaba?

SAHABEDE HİZMET ANLAYIŞI

Hizmet icabı mı, mizaç gereği mi?

Birşeyi doğru tesbit etmeli, sağlam teşhiste bulunmalıyız. Tercih ettiğimiz tavırlarımız, benimsediğimiz hareketlerimiz gerçekten de hizmet icabı mı, yoksa mizacımızın gereği mi?

Bunu tesbite ihtiyaç vardır. İnceleyip hükme bağlama zarureti söz konusudur.

Zîra, öyle hareketlere şahid oluyor, öyle tavırlara muttali bulunuyoruz ki, şahıs kendi mizacını, özel arzularını, benimsediği alışkanlıklarını, hizmet hissiyle icrâ ediyor, “hizmetin icabı budur” zannıyla sürdürüyor. Halbuki mantığımızı tırmalayan, aklımızı zorlayan, aydın fikre aykırı düşen bu hareketi inceleyip tedkik ettiğinizde görüyorsunuz ki, bu hâlin hizmetle ilgisi, hayırla alâkası yoktur. Sadece, şahsın kendi mizacını, hizmet perdesiyle genellemesi, alışkanlığını böyle dokunulmaz bir kılıfla sürdürmeyi istemesi söz konusudur.

Bu ise hizmet adına, örnek olma nâmına vebâllidir, mes’uliyetlidir, hatalıdır. Sahiblerine sevap değil günah, hayır değil şer getirir. Kendi özel mizaçlarının hizmet gereği zannıyla yayılması halinde, meydana gelen iştirak sayısınca vebâle maruz kalır.

Bilindiği üzere, iyi hasletlerin yayılmasına sebep olanlar, o hasletleri işleyenlerin sayısınca sevap alırlar. Kötü hasletle-

rin yayılmasına sebep olanlar da, işleyenlerin sayısınca vebâle maruz kalırlar. Sebebiyet sırrıyla meydana gelir bu iştirâk..

* * *

Bu yazının kaleme alınmasına, meşhur Üsdülgabe'de gördüğüm ve dakikalarca düşünerek hayret ettiğim, sahabe-deki bir hizmet anlayışı sebep olmuştur. Asıl maksadım, bu girişle sahâbenin o hizmet anlayışını nazara vermek, onlardan ölçü almayı te'min edip kendimizin kontrolünü sağlamaktır.

* * *

Müslümanların sayısı kırkı buluncaya kadar Resûlullah'ı evinde saklayan büyük sahabî Erkam'ı hatırlarsınız.

İşte bu Erkam Hazretleri, Medine'de, dostlarıyla bir hazırlığa girişti. Günlerce hazırlık yapıp, gayrette bulundu. Nihayet son hazırlığı da bitirip Resûlüllah'a vedâ etmeye geldi. Allahaismarladık, diyecek ve kendisini bekleyen arkadaşlarına, "yürüyün gidiyoruz" işaretini verecekti.

Bu sırada Resûlüllah'la aralarında şu konuşma geçti.

Erkam:

– Yâ Resûlâllah, uzun zamandır hazırlığımı yaptım, nihayet Kudüs'e gidecek kervana iltihak için bir deve yükü satılacak meta hazırladım. Şimdi ise hazırlığımız bitti, yolculuğumuz başlamak üzeredir. Allahaismarladık, demeye geldim.

– Erkam, böyle bir yolculuğa çıkmaya sebep nedir? Ticaret midir?

– Hayır!

– Yoksa ihtiyaç mıdır?

– Hayır, ihtiyaç da değil.

– Ya nedir?

– Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'da iki rek'at namaz kılmak!

Niyetim böyle bir hizmetten ibarettir. Başka hiçbir hedefim yoktur. Gerisi bunun bahanesi...

– Sana birşey söyleyeyim mi?

– Buyur yâ Resûlâllah!

– Benim şu Mescidimde iki rek'at namaz kılmak, (Mescid-i Haram müstesna) diğer bütün mescidlerde kılınan bin rek'at namazdan hayırlıdır!

İşte burada, Erkam'ın bütün hizmet hazırlığı boşa gitmiş; hizmet anlayışıyla yaptığı bütün gayretler hedefini kaybetmişti. Zîra o, Kudüs'te namaz kılmak, büyük sevaba erişmek gibi bir ulvi maksat için bu hazırlığı ihtiyâr etmişti. Ama şimdi öğreniyordu ki, Medine mescidinde kılacağı iki rek'at namaz, Mescid-i Haram'ın dışındaki bütün namazların bin rek'atından üstündür.

– Ne yaptı Erkam biliyor musunuz?

Doğruca Medine dışında bekleyen kervan arkadaşlarına gitti, hazırladığı yüklerin hepsini de onlara terketti.

– Benim için mes'ele bitmiştir. Siz ister gidin, ister kalın, dedi.

İtiraz ettiler:

– Günlerce hazırlık yaptık, etrafa ilânlarda bulunduk!..

– Vallahi hislerimi sorarsanız, onlar da sizinle aynı şeyi söylüyorlar. Ama hizmet anlayışımı sorarsanız o, dur diyor. Resûlüllah'ın izahından sonra Kudüs'e gitmekte bir hizmetin olmadığı meydana çıktı. Bu sebeble ben Medine'de kalarak hizmet etmeyi tercih ediyor; Kudüs'e gitme duygularımı terkediyorum.

Ne dersiniz bu duruma? Biz de böyle ciddî bir hazırlık içine girmişken, gerçek ve doğru hizmet anlayışını önümüzde çıkarsalar da arzularımızı terketmemizi ihtar etseler, kolayca terkedebilir miyiz?

SAHABEDE CİHAD ANLAYIŞI

Osman'a artık, bundan sonraki hataları zarar vermez

Resulüllah Hazretleri: “Cihad kıyâmete kadar devam edecektir,” buyurmuşlardır.

Bu hadîs-i şerîfteki “cihad”dan, sadece toprak kurtarmak için silâhlı bir çatışmayı kasdedecek olursak, bugün böyle silâhlı bir çarpışmanın içinde olmadığımız için, hadîs-i şerîfin haber verdiği cihadın devam etmediği meydana çıkar.

Halbuki, bir muharebeden dönmekte olan Resûlüllah Hazretleri:

“Küçük cihaddan büyük cihada dönüyoruz,” buyurarak, silâhlı mücadeleyi küçük cihad, İslâm’ı yaşamak için girişilen faaliyeti de büyük cihad ilân etmiştir.

İşte biz, bugün, İslâm’ı yaşamak için girişilen “büyük cihad” içindeyiz. Bu cihadın en müessir ve zarurî bir silâhı da gazetedir, kitaptır!..

Müslümanların dinî hayatlarına mani olmaya, İslâmî an’ane ve dinî vazifelerini ifâ etmek gibi en masum arzularına bile set çekmeye çalışan birtakım iman ve İslâm düşmanlarına karşı, bugün ancak gazete silâhıyla mukabele etmek mümkün olmaktadır. Ölçüsü ve itikadı, İslâm’a hizmet edip, İslâm düşmanlarının tasallutundan Müslümanları

korumak olan bir kitap ve neşriyatı; Müslümanların maddî imkânlarıyla takviye edip desteklemeleri, İslâm'a hücumla hazırlanan din düşmanlarına karşı çıkmak üzere faaliyete geçen Tebük ordusunu desteklemek gibidir. Zira her ikisi de İslâm'a vâki olacak saldırıları önlemek için hazırlık yapmakta, Müslümanların Müslümanca bir hayat yaşamaları imkânını te'mine gayret sarfetmektedirler.

Bu çırpınış ve gayrette, sadece şu veya bu Müslüman vazifeli olmayıp, her seviyede bütün mü'minler vazifelidirler. Her Müslümanın bu mücadelede kendisine düşen vazifeleri vardır. Hakkâri'nin bir köyünde çobana bir dinî kitap vermek dahi küçümsemeyecek bir hizmettir. Bunu küçümseyenler Asr-ı Saadet'i hatırlamalıdır.

Vaktiyle Medine'ye gelen haberlere göre, Suriye'deki Gassan ve Cüzzam kabileleri, Rumlarla birleşerek Müslümanlara bir baskın hazırlayıp, İslâmî hayatı ortadan kaldırmak hevesine kapılmışlardı.

İslâm düşmanları, Müslümanları ortadan kaldırmak için böyle sinsi faaliyete geçer de, o günün Müslümanları durur mu?

Bileğinin kuvvetine, kalbinin çelik gibi imanına dayananlar, kılıncına sarılıp ortaya çıkarlarken; servet ehli Müslüman zenginler de, Mescid-i Saadet'te cihad ordusu için yapılan yardımlara iştirak ettiler. Bu sırada yardımları kabûl etmekte olan Resûlüllah'a:

– **Osman geliyor, dediler.**

Ashâb-ı Kirâm'ın başları kapıya doğru çevrilmişti. Cübbesinin eteğini kucağına toplamış olan biri içeri girdi ve derin bir mahcûbiyet hissi içinde yürüyerek, Resûlüllah'ın önüne gelip diz çöktü:

– **Yâ Resûlâllah, cihad ordusu için Osman'dan da bu kadarcığını kabûl buyurunuz,** diyerek eteğini boşaltıp utanarak geri çekildi. Resûlüllah Hazretleri, cihad ordusu için

önüne serilen altınları, mübârek elleriyle karıştırırlarken, İslâm'ın müdafaası için servetini en sıkışık zamanda ortaya koymuş olan Hz. Osman'a şöyle buyurdular:

– Osman'a artık bundan sonraki hataları bile zarar vermez...

Bu kısa, fakat muhteva itibariyle çok uzun olan hadîsin mânâsı sarihti. Bazı zamanlarda bir kısım yardımlar vardı ki, Allah için yapılan o fedakârlık, İslâm'ın en kritik bir zamanında imdada yetiştiği için, sahibinin değil geçmiş, gelecek günahlarını bile afvettirebilirdi. İşte Hazret-i Osman, böyle kritik bir zamanda cihad ordusunu desteklemekte; bu sebeble de, yalnız geçmiş değil, gelecek hataları bile afva uğrayacağı müjdesi, Resûlüllah tarafından verilmekteydi.

Basın, yayın silâhı ile cihad etmekte olan biz, bugün böyle kritik bir sahada bulunmaktayız. Müslümanlar yapacakları desteği asla küçümsememeli; müşterek İslâmî mes'elelerimiz için fedakârlık göstermekte daha fazla geç kalmamalıdır. Küfür basını gemi aزیya almış iken bizim hâlâ maddi zâfiyetten can çekişmemiz, bilmem neyimizin ifâdesi olur?

Yoksa, Resûlüllah'ın kıyâmete kadar devam edeceğini haber verdikleri cihadı, silâhlı bir toprak kavgasından ibaret saymakta devam mı edeceğiz?

Biliyorsunuz, cihad, yani İslâm'a hizmet iki türlüdür: Silâhlı cihad; sözle, kalemle mânevî cihad...

Asr-ı Saadet'te bunun ikisi de yapılmış; gereken yerde kılınçlar şakırdamış, icabettiği yerde de şâirler ve hatipler konuşmuşlardır.

Kılınçları konuşuran cihad ordusunun ihtiyaçlarını tamamen Ashâb-ı Kirâm karşılamaktaydılar: Nitekim bir gün, cihad ordusu için, mescidin ortasına serilen hasırlar üzerine getirdikleri hurmalarını döküyor, cihad ordusunu madde-ten destekliyorlardı. Bu sırada, Abdurrahman bin Avf:

– Sekiz bin dirhemim vardı, dört binini evime bıraktım. Dört binini de cihad ordusu için getirdim, yâ Resûlâllah! diyerek para yardımında bulundu.

Bunun arkasından Âsım bin Adiy de:

– Şu yüz ölçek hurma da benden olsun, yâ Resûlâllah! diyerek mescidin ortasındaki hasır üzerine döktüğü hurmalarını hibe etti.

Bunların yanı sıra, kucağında, bir avuç hurma ile Ebû Ukayl de geldi. Tek ölçek hurmasını, cihad ordusuna yardım olarak getirmişti.

Abdurrahman bin Avf'ın dört bin dirhemi, Âsım bin Adiy'in yüz ölçek hurması yanında, Ebû Ukayl'in tek ölçek hurmasının da sözü mü olurdu? Fakat O, yine de getirmişti işte:

– Yâ Resûlâllah, şu da Ebû Ukayl'in yardımudur. Cihada çıkacak ordumuz için lütfen kabûl buyurun, diye istirhamda bulundu.

Hazret-i Resûlüllah sordu:

– Yâ Ebû Ukayl, bu bir ölçek hurmayı nereden aldın?

Ebû Ukayl şöyle cevap verdi:

– Yâ Resûlâllah, bu gece sabaha kadar, bir zâtın hurmalığında su çektim. Karşılığında bana iki ölçek hurma verdiler. Birini ehil ve iyâlime bıraktım, işte birini de cihad ordusuna yardım için getirdim!

Kendi fakir, fakat gönlü ganî Ebû Ukayl'in bu sözü, orada hazır bulunan ashâbın gözlerini yaşarttı. Resûlüllah Hazretleri, Ebû Ukayl'in bu tek ölçeklik hurmasını ortada yığılı bulunan diğer hurmaların üzerine döktürüp, hurma yığınının her tarafına iyice karıştırttı ve işte bu bir ölçek hurmanın sebebiyle, diğerlerinin de bereketleneceğini bildirdi.

Saadet asrında cercyan eden bu tarihî hâdise gösteriyor ki, İslâm'a hizmet için, herkes, kendi imkânları nisbetinde gayret göstermekle mükelleftir. İmkânı az olanların cüz'î yardımları, daha geniş imkânı olanların küllî yardımlarından Allah indinde daha aşağı değildir. Asıl mühim olan, bir gece içinde kazandığı iki ölçek hurmadan birini cihad ordusuna getiren duygu ve iman kuvvetidir.

Bu arada, ashâbın bu halini gören münafıklar da boş durmamış; yardımı çok olanları riyakârlıkla, az olanları da faydasız iş yapmakla itham etmişler; bunun üzerine Tевbe sûresinin bir âyeti nâzil olarak, imkânları nisbetinde yardım etmiş olan ashâbı, az veya çok gibi bahanelerle itham edenleri, "azâb-ı elîm"le müjdelemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

SAHABE SORUYOR PEYGAMBER CEVAP VERİYOR

NE İSTERSEN SOR!

Sahabe ile bizim âlemimiz

Bana öyle geliyor ki, kafamızı, gönlümüzü sokağın cazibesi dolduruyor. Sosyal olaylar, siyasi vakalar, vitrin teşhirleri, deccal fitneleri.. bizleri istila ve işgal ediyor...

Akşam bunlarla yatıyor, sabah bunlarla kalkıyor, âlemimizi bunlarla doldurup meşgul ediyoruz.

Şüphesiz ki, insanın kafasında neler yerleşir, zihnini neler meşgul ederse, kendinde de o şeylerin eseri görülür. İnkişaf ve istidadı da o şeylerin icabınca olur. Âdi şeyler insanı âli eylemez.

Acaba sahabenin âleminde de bizim gibi günlük olaylar mı hükmediyordu; yoksa onların fikri ve zikri farklı mıydı? Bunu net olarak anlamak için sordukları suallere, aldıkları cevaplara mı bakmalıyız? Bu daha mı düşündürücü olur?

Kenzü'l-Ummal'dan uzunca bir hadisin mealini arz edeceğim sizlere. Belki siz de ibretle okuyacak, hayretle düşüneceksiniz.

Efendimiz (sav)'in huzurunda iki büklüm bekleyen sahabe, bir dizi suallerini sormayı istemektedir. Merhamet ve şefkat menbaı ise, ona cesaret veriyor, **neyi istersen sor**, buyuruyor. O da günlerdir zihninde beklettiği suallerini sırayla sormaya başlıyor. Bakın neler soruyor, nasıl cevaplar alıyor:

1-Ya Rasûlallah, ben insanların en âlimi olmak istiyorum.

- Allah (cc)'tan en çok korkan, insanların en âlimi olur.

2-İnsanların en zengini olmak istiyorum.

- Kanaatkâr olursan, insanların en zengini olursun.

3-İnsanların en hayırlısı olmak istiyorum.

- İnsanların en hayırlısı, insanlara yararlı olandır. Sen de başkalarına yardımcı ol, en hayırlısı olursun.

4-İnsanların en adaletlisi olmak istiyorum.

- Öyle ise kendin için istediğini başkası için de iste. Kendin için istemediğini başkası için de isteme.

5-Allah (cc)'a en yakın kul olmak istiyorum.

- Allah (cc)'ı çok zikret!

6-İyi hal ve ihsan sahibi insan olmak istiyorum.

- Öyle ise Allah (cc)'a ibadet ederken O'nu görür gibi ibadet et. Sen O'nu görmesen de O seni görüyor zaten.

7-İmanımın mükemmel olmasını istiyorum.

- Ahlâkını güzelleştir. İmanın kemale ersin.

8-Allah (cc)'ın itaatli bir kulu olmayı istiyorum.

- O halde farzları ihmal etme. Tümüyle yerine getir.

9-Rabb'immin huzuruna günah kirlerinden temizlenmiş olarak çıkmak istiyorum.

- Cünüplük kirinden guslederken günah kirinden de gusletmeyi ihmal etme; tevbe, istiğfarla devamlı temizlen.

10-Mahşere giderken yolumun aydınlık olmasını istiyorum.

- O halde hiç kimseye zulmetme, kalbini kırma. Gücüne güvenerek hakkından mahrum etme ki, mahşerde yolun aydınlık olsun.

11-Rabb'imın bana merhametini arzuluyorum. Bana acısın istiyorum.

– Rabb'inin yarattığı insana ve bütün canlılara merhamet eyle. Sen burada merhametli olursan orada merhamete layık olursun.

12-Günahlarımın azalmasını istiyorum.

– Öyle ise tevbe, istiğfarını çoğalt. Bir daha yapmama konusunda azimli ol.

13-Rabb'imın rızkımı bol vermesini istiyorum.

– O halde abdestli dolaşmaya devam et.

14-Ayıplarımın yüzüme vurulmamasını istiyorum.

– Sen burada kimsenin ayıbını yüzüne vurmazsan, orada da senin ayıbını kimse yüzüne vurmaz.

15-Günah kirlerinden ruhumu nasıl temizlerim?

– Gözyaşıyla. Gözyaşını rahmet gibi yağdır, ruhunu temizlemiş olursun.

* * *

İşte bir sahabinin âlemini meşgul eden sorular ve aldığı cevaplar.

Acaba bizler bu konularla ne kadar zihnen meşgul oluyor, ilgi duyuyoruz?

BİR GÖNÜLE DÖRT SEVGİ NASIL SIĞAR?

Bu cevapta peygamber ağacından alınmış
meyve kokusu var

İnsan kalbinde çeşitli meyiller vardır. Her bir meyil, kendi gereğini yaşar, icabını icra eder. Bu farklı meyiller iyi bilinmeli, icapları ayrı ayrı icra edilmelidir. Bir alâka diğerinin yerine geçmemelidir. Yani sevgi sapması olmamalıdır.

Size sevgi çeşidi konusunda, asr-ı saadetten, insanın dört çeşit meyline işaret eden değerli bir hâtıra nakledeceğim.

Herhalde siz de ibretle okuyacak, hayretle düşüneceksiniz.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, huzurunda hürmetle oturan İmam-ı Alî'ye bazı sualler sorar, cevaplar alırdı.

Bir gün bu suâl ve cevaplardan birini teşkil eden bir sohbetle şöyle bir konuşma geçti:

– Yâ Ali, Allahü Teâlâ'yı seversin değil mi?

– Evet, severim yâ Resûlâllah!

– Peygamberini de seversin değil mi?

– Evet, severim yâ Resûlâllah!

– Peygamberin kızı (zevcen) Fâtıma'yı da seversin değil mi?

– Evet, yâ Resûlâllah!

– Oğulların Hasan ve Hüseyin’i de seversin değil mi?

– Evet, onları da severim yâ Resûlâllah!

– Peki yâ Ali, gönül bir, sevgi dört. Bir tek gönülde bu kadar çok sevgi nasıl birleşir?

Suâlin cevabını arayan Hazret-i Ali, düşünür, fakat begeneceği cevabını bulamayınca kalkıp Resûlüllah’ın kızı ve kendisinin zevcesi Hazret-i Fâtıma’nın yanına gelir, durumu anlatır.

Tebessüm eden Fâtıma annemiz:

– Yâ Ali, bunların cevabı zor değildir, diyerek bir kalbte dört tane sevginin nasıl bulunabileceğini izah eder, bu meyllerin nelerden doğduğunu anlatır.

Hazret-i Fâtıma’dan öğrendiği bilgiyi iyi zabt eden Hazret-i Ali, hemen Resûlüllah’ın huzuruna girer, cevabı vereceğini söyler. Ve der ki:

– Yâ Resûlâllah, nasıl insanın alt, üst, sağ, sol tarafı gibi dört ciheti varsa, insandaki kalbin de böyle dört ciheti vardır. Bu sebeple ben:

– Allahü Teâlâ’yı kalbimdeki îman ve başımdaki aklımla severim.

– Peygamberimi, yaşam kılavuzum, hidayet rehberim olarak ruhumla severim.

– Ailemi, nefsimle severim.

– Oğullarımı da fitratımdaki şefkat ve merhametimle severim.

Bunların hepsi de kalbî sevgidir. Ama her biri, kalbin bir dalından fişkirir.

İmam-ı Alî’nin bu cevabını tebessümle dinleyen Resûlüllah Hazretleri, ona şu karşılığı verir:

– Ya Ali, bu öyle bir cevaptır ki, bunda Peygamber ağacının dalından alınan meyve kokusu vardır.

Bu sözüyle Hazret-i Resûlullah, cevabın doğruluğunu, böylesine doğru cevabı onun, Peygamber kızı Fâtıma'dan öğrenmiş olacağını îma etmiştir.

Gerçek budur.

İnsan kalbinde çeşitli sevgiler, meyiller hüküm sürmektedir. Her biriyle de birine teveccüh olmaktadır. Ancak, her muhâtaba kameti kıymetince sevgi besleyip, alâka göstermek gerekmektedir. Sevgi dereceleri, yerini değiştirmemeli, fani şeylere âit sevgiler, ebedî sevgilerin yerine geçmemelidir. Asıl mes'ele buradadır zaten...

Bilmem sizdeki tatbikat nasıldır?

Her sevgiliye lâıykı derecede mi sevgi gösteriyorsunuz? Yoksa sevgiler yer mi değiştiriyor?

EVLÂD - ANNE - BABA MÛNASEBETİ NASIL OLMALI?

Allah Resûlünün gençlere tavsiyeleri

Resûlüllah Aleyhisselâmın meclisinde boş bir an bulunmazdı. O'nun sohbet mahallini tam bir eğitim yeri olarak görmek gerekir. Zira sohbet-i nebeviyyede bulunan her insan, o sohbetten mutlaka bir şeyler öğrenir, bir alışkanlığını bırakır, yeni bir anlayış benimseyerek ayrılırdı. Nitekim sık sık sualler sorulur, cevaplar da alınırdı. Bâzan سوال sâhipleri meçhul kimseler de olabilirdi. Kimliğine değil benimsemişi gereken hakikate bakılırdı.

Bir sohbette meclise sâhâbîlerin tanımadığı bir genç geldi. Bulduğu fırsatta suâlini şöyle sordu:

– Yâ Resûlâllah, kendisine iyilik etmem gereken insanlar sıraya dizilmiş olsalar, ilk sırayı kim alırdı?

Cevap şöyle oldu:

– Annen alırdı. İlk iyiliği ona yapman gerekirdi.

– Sonra?

– Yine annen!

– Bundan sonra?

– Yine annen!

– Bundan sonra?

– Bundan sonra da baban gelirdi!..

Hazret-i Resûlüllah bu cevabıyla meçhul gence, annesinin babasından üç defa hürmete lâayık olma önceliği kazandığını, hemen arkasından da babanın geldiğini söylemiş oluyordu.

Demek ki bir evlât, bütün insanlığa iyilik ve saygıda bulunsa da annesini, babasını ihmal etse, yapması lâzım geleni yapmış olmuyor. Zira iyilikte ve hürmette birinci derece annenindir. Bundan sonra da babanıdır. Bunları ihmal edip, küstürerek başkalarına yapılan iyilikte vazife ihmali, mükellefiyet atlaması vardır.

* * *

Resûlüllah Hazretleri sohbetini dinleyen gençlere anne babaya itaat ve hürmeti emrettiği bir sırada, gencin biri de şöyle bir sual sordu:

– Yâ Resûlâllah, babam benim malımdan faydalanmak istiyor, kazancıma göz dikeyor. Bana bir emriniz yok mu?

Nebiyy-i Ekrem Efendimiz gencin suâline ehemmiyet verdi. Hemen babayı meclise çağırdılar. Bir de baktılar ki yaşlı bir zat, asâsına dayanarak gelmeye çalışmaktadır.

Az sonra yerine oturunca Hazret-i Resûlüllah sordu:

– Evlâdınızın malından neden faydalanmak istiyorsunuz?

Yaşlı baba titrek sesle hüzünlü ve kırılgan cevap verdi:

– Ben vaktiyle kuvvetli idim, bu zayıftı; ben zengindim, bu fakirdi. O zaman malımın hiçbir kısmını bundan esirgemedim. Zira çocuktum, kendine malımı da canımı da fedâ ettim. Şimdi o kuvvetlendi, ben zayıfladım, o zenginleşti, ben fakirleştim. Artık devir tersine döndü, ben hizmete muhtaç hâle geldim. Halbuki benim ona gösterdiğim fedakârlığı şimdi o bana göstermiyor. Kazancından bana hiçbir şey vermiyor.

Yaşlı babanın bu sözlerini dinleyenlerin gözlerinden yaşlar aktı. Resûlullah Hazretleri de buyurdu ki:

– Bu sözleri dinleyen her kalb sahibi ağlar.

Babanın perişanlığını gören Resûlullah, onu ihmal eden çocuğa döndü ve şu tarihî hatırlatmasını yaptı:

– Sen de, malın da, babanın mülküsün. Bunu hiç unutma!..

Evet, bütün evlâtlar, aslında ana-babanın mülküdürler. Onların hizmetleri, feragat ve fedakârlıklarıyla bulundukları hale gelmişlerdir. Elleri iş tutmaya başlayınca imkânlarını esirgeyip hizmetten uzak kalmaları vicdanî bir tavır olamaz. Yeter ki, onlar da isteklerinde İslâmî ölçü içinde kalsınlar, ihtiyaçları dışına aşır taşmasınlar.

HAYATTA EN ÖNCE ŞU 3 ŞEYE SAHİP OLUN!

Allah Resûlünden Sahabelere tavsiye

Altın, gümüş gibi maddî değerlere pek fazla dalan cehalet devri insanları, bütün kuvvet ve kudretlerini bunları te'min yolunda kullanıyor, hattâ insanları altın, gümüş gibi varlığına göre değerlendiriyorlardı.

Bir adamın küpleri dolduracak altını, gümüşü yoksa onda başka hiçbir fazilet ve değer olabileceği ihtimali bahis mevzuu edilmiyordu.

Bu zihniyetten olacak ki, pazusu kuvvetli olanlar, olmayanları baskı ve korku altında tutuyordu. Ezme, çiğneme pahasına imkânları kendi lehlerine döndürüyorlardı.

Vaktâ ki, saadet asrı geldi, her anlayışa olduğu gibi bu zihniyete de İslâmiyet istikametler verdi, izahlar getirdi. Her şeyi feda ederek elde etmek istedikleri altın ve gümüşleri için Rabbimiz şu meâldeki âyetlerini gönderdi:

– Onların hayır yolunda kullanmadıkları, biriktirmek için de bir sürü haksızlıklar ettikleri altın ve gümüşleri kızdırılarak yanlarına, böğürlerine basılacak ve işte sizin bunca haksızlıklarla biriktirdiğiniz altın ve gümüşleriniz, deneyecektir...

Bu âyetler nâzil olunca altın ve gümüş merakını had safhaya getirmiş olan geçmiş devrin insanları hareketlerini düşünme ihtiyacı duyarken, zaten hassas olan ashab da endişe duymaya başladı. İçlerinde, altın ve gümüş yerine neye sahip olsak acaba, diye söylenenler oldu.

Bir gün sefer hâlinde iken bu mes'ele yine konuşulmaya başlandığı sırada Ömer Radiyallahü Anhu:

– Ben bu mes'eleyi gidip Resûlüllah'a soracağım, diyerek devesini ileriye doğru sürdü. Onu Hazret-i Sevban da tâkip etti.

Birlikte Resûlüllah'ın yakınına vardılar. Hazret-i Ömer suâlini şöyle sordu:

– Yâ Resûlellah, yol arkadaşlarımız altın, gümüş hakkında inen âyetlerden sonra tereddüde düştüler. Neye sahip olmalarının uygun olacağını soruyorlar. Acaba, hayatta en evvel hangisine sahip olsalar, dedi.

Tebessüm eden Resûlüllah en önce neye sahip olmalarının uygun olacağını, ashabına bir cümle içinde bakın nasıl bildirdi:

– Allah'ı zikreden bir dil'e, şükreden bir kalb'e ve dininizde size yardımcı olacak bir hanıma sâhip olun!

Devesini geri çevirip arkadaşlarının yanına gelen Hazret-i Ömer, düşünmeye başladı:

– Allah'ı zikreden bir dil'e, şükreden bir kalb'e ve dininizde size yardımcı olacak bir hanıma sâhip olun!

Bu sözlerde gizlenmiş hikmetler vardı. Onları bir bir hatırladı.

– Dil devamlı olarak altını, gümüşü söylerse, kalb devamlı olarak sahip olduğunun azlığını düşünür, ihtiras vâdilerinde ilerlerse, hanım ise beyini bu his ve arzularında tahrik ederek daha da ileriye gitmesine sebep olursa, cehalet

devri insanının hâline düşmekten kurtulamaz bu müslümanlar...

Öyle ise, dil altın, gümüş gibi şeylerin yerine Allah'ı, Peygamber'i zikreder, emirlerini söylerse; kalb, sâhip olduğu kadarına şükreder, ne miktar kazanıyorsa ona kanâat etmeyi benimserse, hanım da beyine bu hususta yardımcı olur, ihtiraslarını tahrik edecek tutuma girmez, hayâtın gayesinin müslümanca yaşamak olduğunu bilirse, toplumda huzurlu bir hayat başlar. Çalışıp çabalayan insan kazandığıyla huzur bulur, saadete erer.

Yeter ki, dili, Allah'ın emirlerini söyleyin, kalbi sahip olduğuna şükür duygusunda olsun, hanımı da onu bu hususta te'yid etsin, tahrikte bulunmasın. Gayenin İslâmî bir hayat yaşamak olduğunu nazara versin.

İşte saadet asrında, Resulüllah'ın dilinden bahtiyar bir mü'minin sahip olması gereken üç şey...

ALLAH'IN KULLARINA MERHAMETİNİ PEYGAMBERİMİZ SAHABELERİNE NASIL ANLATTI?

Allah kullarını ateşe atmaz, kullar kendilerini
ateşlik amelin içine atmadıkça...

Hiç düşündünüz mü; Hazreti Allah (cc) kullarını ne kadar seviyor, cehenneme gitmemelerini ne kadar istiyor?

İsterseniz sözü uzatmadan bir kudsî hadisin hatırlatmasına bir göz atalım, sonra diğer misallere geçebiliriz.

Rabb'imizin en çok sevdiği şey nedir, biliyor musunuz?

Kudsî hadiste şöyle bildiriliyor:

– Rabb'imiz kulunun işlediği amelleri içinde en çok tevbesini sever.

– Neden?

– Çünkü tevbe eden kul, cehennemden kurtulur da ondan. Rabb'imiz de kulunu cehennemden kurtaran tevbe amelini çok sever.

Hatta bir ana, yavrusunu ateşe atmayı nasıl istemezse, Rabb'imiz de kulunu cehenneme atmayı ondan çok daha fazla istemez.

Nitekim bir defasında ashabdan biri bir çocukluk hatırasını anlatırken demişti ki:

– Çalılıkta dolaşırken bulduğum bir kuş yuvasından yavruları alıp koynuma koymuştum. Tam bu sırada yavrunun anası başımda dolaşmaya başladı. Acıdım. Yavruları bırakmak için ihramımı açmaya çalıştığım sırada, kuş hemen koynumdaki yavrusunun yanına daldı, kanatlarını yavruları üzerine gerip kollamaya başladı.

Efendimiz (sav)'in bu olay karşısında sorusu şöyle oldu:

– Bu annenin yavrusuna bu kadar acıması sizi hayrete mi düşürdü?

Efendimiz (sav) şunu ilave etti:

– Hiç şüpheniz olmasın Allah (cc)'ın kullarına acıması, bu annenin acımasından (kıyas kabul etmeyecek derecede) fazladır.

* * *

Bir defasında kadının biri çocuğunu kaybetmiş, deli gibi bir oraya bir buraya koşuyor, yavrusunu arıyor, bulduğu yabancı çocukları da bağrına basıp hemen oracıkta emdiriyordu.

Kadının bu telaş ve heyecanını gören Efendimiz (sav) yanındakilere;

– Böylesine şefkatli şu kadın, hiç yavrusunu ateşe atarmı, diye sordu.

– Atmaz! dediler.

Efendimiz (sav) de tasdik etti.

– Ben de öyle biliyorum, atmaz, dedikten sonra buyurdu ki:

– İşte Allah (cc) da bu kadından çok fazla merhametlidir. Kullarını ateşe atmaz, onlar kendilerini ateşlik amelin içine atmadıkça!

* * *

Evet, evet. Allah (cc) kullarını ateşe atmaz, kullar kendi-

lerini ateşlik işin içine atmadıkça!

• • •

Bir yolculuktan dönülüyordu. Mola verilmiş, bir kadın da ateş yakarak hazırlık yapmaya başlamıştı. Ateşin alevleri yükselince, kadın, koşuşturan çocuğunun ateşe düşmesinden korktuğu için hemen onu tutup bağrına bastı ve ateşe düşmesi halindeki dehşeti de tasavvur ederek, buna gönlünün dayanamayacağını hayal edip orada bulunan Efendimiz (sav)'e sordu:

– **Sen Allah (cc)'ın peygamberisin değil mi?**

Efendimiz (sav) de;

– **Hiç şüphen olmasın, buyurdu.**

Bunun üzerine kadın şöyle dedi:

– Allah (cc)'ın kullarına merhameti, bir ananın yavrusuna olan merhametinden daha çok değil mi?

Efendimiz (sav):

– **Hiç şüphen olmasın öyledir, buyurunca, kadın:**

– **Öyle ise bir ana yavrusunu ateşe atmazken, Allah kulunu nasıl atabilir, diye sızlandı.**

Efendimiz (sav)'in gözleri yaşardı da buyurdu ki:

– **Yüce Allah (cc) ancak kendisine isyan edenleri ateşe atar. Müstahak olmayanları asla!**

HAYRIN DA ŞERRİN DE ZERRESİ ZAYİ OLMAZ

Ahirette yaptıklarından hesap vermekle ilgili bir soru

Rabb'imizin hem (rahmeti) hem de (gazabı) vardır. Ancak 'Rahmeti mi, yoksa gazabı mı fazla?' diye sorulan bir soruya Rabb'imiz kendisi cevap vermektedir:

– **Rahmetim gazabımı geçmiştir!**

Evet, Rabb'imizin rahmeti gazabını aşmış ve taşmıştır.

Bunu kulunun iyiliğine yazdığı sevaptan ve kötülüğüne yazdığı günahattan da anlamak mümkündür.

Kul bir iyilik yaparsa sevabını 10'dan başlatan Rabb'imiz, bir kötülük yaparsa günahını 1'den başlatmakta, böylece rahmetinin gazabını geçtiğini de açıkça ilan etmiş bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de tekrarlanan âyetler de bunu ifade etmektedir:

– **Kim bir iyilik yaparsa on sevap yazılır. Kim de bir kötülük işlerse bir günah kaydedilir.** (En'am, 160)

Görülen odur ki, kul bir iyiliğine on sevap aldığına göre ümitsizlik hissine girmemeli, sadece iyiliğini daha da çoğaltmayı hedef almalıdır. Zira bir iyiliğe on sevap yazıldığına göre kurtulması çok mümkündür. Rabb'imiz de kulun kurtulmasını istediği içindir ki lehine koymuş hükmünü. Bir hayrına on sevap yazmayı takdir buyurduğunu ilan etmiştir

kitabında. Hemen ilave edelim ki bu iyiliğin de zerresi zayi olmadan intikal edecektir mahşerdeki günah sevap terazisine.

Bunu da ilan etmiştir Rabb'imiz (Zilzal) suresindeki âyetinde:

– Kim zerre kadar hayır işlerse karşılığını görecektir. Kim de zerre kadar şer işlerse cezasına uğrayacaktır. (Zilzal 7-8)

Bu konu, her insanın her devirde gündem maddesi olduğu gibi; asr-ı saadette sahabenin de zihnini meşgul etmiş, Allah Resûlüne soru sormalarına sebep olmuştur.

* * *

Bir gün bu âyetleri okuyan Efendimiz (sav)'in huzurunda sahabeden Ebu Said el Hudri de vardı. Dikkatle dinledikten sonra sordu:

– Ya Resulallah, bu âyette Rabb'imiz işlediğimiz hayrın da şerrin de zerresinin zayi olmayacağını haber veriyor, değil mi?

– Evet, öyledir, buyurunca, feryadı basıyor Ebu Said el Hudri:

– Yandın ey Ebu Said, yandın. Annen ağlasın haline...

Efendimiz (sav) soruyor:

– Seni yakan nedir ey Ebu Said?

– Ya Resulallah, işlediğim şerrin zerresi dahi zayi olmayacaksa ben nasıl içinden çıkabilir, hesabını verebilirim bunca şerrin?

Efendimiz tebessümle izah ediyor:

– Ey Ebu Said, senin zerresi zayi olmayan sadece şerrin değil ki. Hayır olan işlerinin de zerresi zayi olmadan terazinin sevap tarafına konuyor, böylece bire bir olan günahın karşısında bire on olan sevapların da tartıya giriyor, sevap-

ların daha ağır geleceğinden seni İnşaallah kurtarıyor. Yeter ki bire on kazandıran iyilik ve hayırlarını çoğalt, lehine olan durumu daha da lehine çevirmekten geri kalma.

Efendimizin bu cevabından anlaşılıyor ki, Rabb'imizin rahmeti gazabını geçmiştir. Bir iyilik ve hayra on sevap verir, bunun da zerresini zayi etmeden terazisinde tartar, kulunu kurtarır. Yeter ki kul buna rağmen günahını ağır getirecek bir ihmal ve ilgisizliğe yönelmiş olmasın. **Hayrı, şerrine galip gelsin.**

Bundan dolayı söylenmiştir şu söz:

- Ümit dinidir İslâm, karamsarlığa yer yoktur!
- Çünkü Rabb'imizin rahmeti, gazabından çoktur!

ASR-I SAADET GÜNDEMİ

Sahabe soruyor, Nebi (s.a.v.) cevap veriyor

Fırat Kültür Merkezi'ndeki Kitap Fuarı'nda Arapça kitapları incelerken karşılaştığım yeni kitaplardan biri de "Es Sahabi yes'el ven Nebi (s.a.v.) Yücîb" adındaki kitaptı.

Sahabe soruyor, Nebi Aleyhisselam da cevap veriyor.

Süleyman Nasıf'ın sahih hadis kitaplarından toplayıp soru cevap haline getirdiği eseri oldukça faydalı buldum. İsterseniz bugün sizlere sahabenin sorularından ve Efendimiz'in cevaplarından bazılarını arz edeyim.

Zannederim siz de ibretli bulacak, istifade ile okuyacaksınız.

* * *

Taberâni'nin rivayetine göre Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdu ki:

– En büyük hırsız, namazından çalandır!

Sahabeler dediler ki:

– Ya Resûlallah, insan namazından da çalar mı?

Buyurdu ki:

– Evet, çalar.

– Nasıl, çalar?

– Şöyle çalar: Rükûunu, secdesini tam yapmaz, yarım yamalak yapar. Böylece namazından çalmış, hırsızlık etmiş duruma girer.

Sahabeler sordular ki:

– İnsanların en cimrisi kimdir ya Resûlallah?

Buyurdu ki:

– İnsanların en cimrisi, karşılaştığı insana selam vermekten imtina eden kimsedir.

Öyle ya, selam vermenin ne bir maliyeti vardır, ne de bir masrafı. Buna rağmen selam vermeyen adam, olsa olsa insanların en cimrisi olabilir.

Sahabeden bir adam sordu:

– Ya Resûlallah, insanların hangisi en faziletli insandır?

Buyurdu ki:

– İnsanların en faziletlisi, nefsiyle ve malıyla cihat edendir!

– Bu nasıl olur?

– Nefsiyle cihat, nefsini kötülüklerden, günahlardan korumak için çırpınmasıyla olur; malıyla cihat da, malını, Allah yolunda feda etmesiyle...

Yine bir gün çevresine toplamış bulunan ashabına buyurdu ki:

– Sizler bana altı şey hakkında söz verin, ben de size Cennet için şefa'at sözü vereyim.

Dediler ki:

– Nedir bizden söz istediğin altı şey?

Buyurdu ki:

– Namazı kılmak, zekatı vermek, zinadan uzak durmak, mideye haram lokma düşürmemek, dille asla yalan söyletmemek, gıybet yaptırmamak.

Siz özellikle bu konularda kusur etmeyeceğinize söz verin, ben de size ahirette şefaathane edeceğime söz vereyim.

* * *

Bir sohbetinde yine Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurdu:

– Kıyamette başlarında nur bulunan bir takım insanlar görülecektir ki; onlar herkesin gıpta ile baktığı nurdan minberler üzerine çıkıp oturacaklar. Bunlar ne nebidirler, ne şehittirler.

Dinleyenlerden biri iki dizi üzerine yükselerek dedi ki:

– Ya Resûlallah, bunların dünyadaki özelliklerinden haber ver de tanıyalım onları.

Buyurdu ki:

– Onlar birbirlerini tanımayan insanlar. Her biri bir yerden gelmiş, toplanmışlar, ama birbirlerini Allah için seviyor, Allah için hizmet ediyorlar. Herkesin onlara hayranlıkla bakmalarının sebebi birbirlerini bilmedikleri halde bir araya gelip Allah için birbirlerini sevmeleri, yine Allah için hizmette bulunmaları...

* * *

Ne dersiniz?

Her birimiz bir yerden gelerek birbirimizi Allah için seviyor, yine Allah için hizmette bulunuyor muyuz?

Var mıdır bunlardan hissemiz?

SAHABELER ALLAH RESÛLÜNÜ CAN KULAĞI İLE DİNLERDİ

Dünya ve Ahirette mutlu olmanın formülleri

Ashab-ı Kiram, Rasûlüllah (s.a.v.)'in huzurunda sanki canları yokmuş gibi hareketsiz duruyorlardı. Efendimiz (s.a.v.)'in mübarek ağzından çıkacak tek cümle, iki dudağı arasından dökülecek tek kelime derhal zabt edilip, benim-senecekti. Onun için sessiz bekliyorlar, açıklanacak hakikatleri zabt etme fırsatı kolluyorlardı.

Nitekim bekledikleri fırsat zuhur etmiş, iki cihanın sultanı da konuşmaya başlamıştı.

Şöyle buyurdular:

– Cennette öyle köşkler vardır ki, ne üstlerinden yukarı çeken bir askı, ne de altlarında ayakta tutan bir direk söz konusudur. Boşlukta hareketsizce dururlar.

Sahabeden biri sordu:

– Ya Rasûlallah, üstünden, altından tutamağı bulunmayan bu köşklere nasıl girilecek? Sahiplerinin buralara girmeleri nasıl mümkün olacak?

Buyurdu ki:

– Kuşlar gibi. O köşkların sahipleri kuşlar gibi uçarak gelir, boşluktaki köşklarine kolaylıkla dalarlar.

Dinleyenler, bu köşklere çok ilgi duyarak sordular:

– Ya Rasulallah, böylesine güzel köşklerin sahipleri kimlerdir?

Buyurdu ki:

– Dünyada, hastalığa, belaya, musibete, sıkıntıya maruz kaldıkları halde şikayetçi olmayıp sabredenler.

Evet, düşünmeliyiz düşünebildiğimiz kadar...

* * *

Yine bir gün Efendimiz (s.a.v.)'i dinleyen Sahabe-i Kiram, ondan şunları işittiler. Buyurdu ki:

– Hayırlı âile reisi olunuz!

Sahabeler sordular:

– Ya Rasûlallah, hayırlı aile reisi olmak nasıl olur?

Şöyle buyurdu:

– Siz eve gelince hanım seviniyor, çocuklar koşarak sizi karşılıyorsa hayırlı aile reisisiniz. Şayet siz kapıdan girerken hanımın sinirleri geriliyor, 'Yine geliyor' diye söyleniyorsa, çocuklar da köşe bucak kaçıyor, sizden uzaklaşma ihtiyacı duyuyorsa, bilin ki siz hayırlı aile reisi olamamışsınız.

Hanımlar için de şöyle buyurdu:

– Siz de hayırlı hanım olunuz evinizde.

Dediler ki:

– Hayırlı hanım nasıl olur?

Şöyle buyurdu:

– Hayırlı hanım, odur ki, kocası onun yüzüne bakınca huzur duyar, mutluluk hisseder.

– Hayırsız hanım nasıl olur?

– Kocası yüzüne bakınca huzuru kaçar, mutsuz olur, evinden uzaklaşma hissi duyar.

ALLAH RESÛLÜNDEN HAYAT DERSLERİ

Peygamberimizden Ashabına üç سوال, üç cevap

Efendimiz (s.a.v.) bir gün ashabını ikaz niyeti ile bazı sualler sorar. Buyurur ki:

– Hanginiz kendi malını mirasçının malından daha fazla sever?

Sahabeler derler ki:

– Ya Resulallah, hepimiz de kendi malımızı mirasçımızın malından çok severiz. İçimizde kendi malını değil de mirasçının malını daha çok seven biri yoktur.

Efendimiz (s.a.v.) tebessüm ederek şu açıklamayı yapar:

– Biliyor musunuz kendi malınız hangisi, mirasçının malı hangisi?

Duraklar sahabeler. Anlarlar ki, bir incelik var bu sualde. Nihayet Efendimiz (s.a.v.) maksadını açıklar:

– Kendi malınız Allah yolunda harcadığınız malınızdır. Mirasçının malı da Allah yolunda harcamayıp geriye bıraktığınız malınızdır.

Allah için harcadığınız sizin olur, sizinle ahirete gider; harcamadıklarınız ise geride mirasçıya kalır.

Evet, bu bir gerçektir. İnsan hayırlara, hasenatlara harcamayıp beklettiği malını kendi malı sanır. Ona sımsıkı sarılır. Halbuki o mal, kendi malı değil, mirasçının malıdır. Ken-

di malı kendi için ne harcamış, ahirete ne kadar göndermişse odur. Şayet kalan kendi malı olsaydı, mezarında ve ahirette kendi yanında olur, geride kalmazdı.

Öyle ise malımızın, servetimizin bir kısmını yanımıza almalı, beraberimizde götürmeli, hepsini de burada bırakma gibi bir yanılgıya düşmemeliyiz. **Bilmeliyiz ki burada kalan malın sadece hesabını vermek kalır bize.**

* * *

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri'nin ikinci suali de şöyle olur. Buyurur ki:

– Sizce güçlü, kuvvetli adam kimdir?

Sahabeler düşünürler. Şöyle cevap verirler:

– Bizce güçlü, kuvvetli adam güreşte rakibini yere yatan, göğsü üzerine çıkan pehlivandır.

Efendimiz (s.a.v.) bu cevabı da tebessümle karşılar ve kasdını şöyle açıklar:

– Hayır, bu dediğiniz kimse güçlü kimse değildir. Asıl güçlü kimse, öfkелendiğinde nefsini yenen, öfkesini mağlup eden kimsedir.

Bir insan öfke gelince eline geçirdiğini kırıyor, hatır gönül dinlemeyip yerle bir ediyorsa, bu kimse öfkesine mağlup düşen zayıf kimsedir.

Demek öfke bizi kucaklayıp da yere yatırmak isterken hemen tevbe ve istiğfar etmeli, Allah'a sığınmalı, öfkemize kapılıp da bir yanlışlık yapmaktan ciddi şekilde korkmalı, hiddetimizi yenmeye çalışmalıyız.

Nice kimseler görülür ki öfkenin istilasına uğradığı anda kendini yenemez, öfkesine mağlup olur. Bir anda her şeyi alt üst eder, tetiği çeker, bir Allah binasını yıkar, bir hane-yi harap eder. Tabii hemen peşinden de bir ömür boyu duyacağı pişmanlık gelir. Ama iş işten geçmiş, zamanı geçen

pişmanlığın faydası olmaz hale gelmiştir.

• • •

Efendimiz (s.a.v.)'in ashabına üçüncü suali de şöyle olur:

– Sizce zürriyetsiz adam kimdir?

Sahabeler derler ki:

– Geride nesli olmayan, çocuğu dünyaya gelmeyen kimsedir.

Efendimiz (s.a.v.) bu cevabı da tebessümle karşılar ve maksadını şöyle açıklar:

– Hayır, nesli olmayan kimse çocuğu olmayan kimse demek değildir. Asıl nesilsiz kimse, doğan çocuklarının hepsini de dünyaya salan, ahirete ve İslâm'a hizmet yolunda hiç birini de şuurlandırmayan kimsedir.

Böyle bir ana babanın ne kadar çok çocuğu olursa olsun onlar çocuksuz aile gibidirler. Çünkü çocuklarının hiçbirisi de İslâmî hizmette bulunmuyor, vefat etmiş ana babalarının arkasından manevî hediye göndermiyorlar.

Böyle ana-babanın gerçek mânâda çocuksuzlardan bir farkı mı vardır?

ALLAH RESÛLÜNÜ AĞLATAN VE GÜLDÜREN BİR TABLO

Zâlim Cehennem'e mazlum Cennet'e giderken...

Mescidde oturmuş Resûl-i Ekrem'i dinlemekte olan ashâb, bir ara Hazret-i Resûlüllah'ın susup, derin murakabeye daldığını müşâhede etti.

Çok sürmedi, murakabe ânında mübârek gözlerinden pırıl pırıl yaşlar akmaya başladı.

Ashâb üzülmüş, mânâ âleminde nelerin cereyan ettiğini meraka başlamışlardı.

Ancak, bu hüznün çok sürmedi. Allah'ın Resûlü, az sonra daldıkları âlemden tebessümle çıkıp ashâbına muhatap olmaya başladılar.

Onun önce göz yaşı döküp sonra tebessüm edişini herkes gibi Fâruk-ı âzam Hazret-i Ömer de merak etmişti. Nihayet merakını yenemeyip sormaya cesaret etti:

– Yâ Resûlâllah, az önce zatınız göz yaşları döktü, üzüntü izhar etti; acaba nelere şahid oldunuz ki, size göz yaşı döktürdü?

Hazret-i Resûlüllah şöyle buyurdular:

– Gözlerimi kapayınca mahşerin kurulduğunu müşâhede ettim. Ümmetim helâllaşıp haklaşıyordu. Bu arada bir zâlimle mazlumun hesaplaşması başladı. Zâlim karşısında bütünüyle cesaret kesilmiş olan mazlum, “Yâ Rab, bu zalimden hakkımı al” diye yalvarıyordu.

Zâlim de, “Yâ Rab, verecek birşeyim kalmadı, sevaplarımın hepsini de öteki günahlarım götürdü, iflâs etmiş halde kaldım” dedi. Bunun üzerine mazlum, “Öyle ise, benim günahlarımı yüklen, zulmün nisbetinde vebâlimi üzerine al” teklifinde bulundu. Bu teklif kabûl edilince, zâlim Cehennem’in yolunu tuttu. Bunu görünce hüzünlenip ağladım. Zîra o da ümmetimdi. Gördüğünüz göz yaşlarının sebebi bu idi.

Hazret-i Ömer ikinci sualini sordu:

– Yâ Resûlâllah, göz yaşlarınızı tebessümünüz tâkip etti. Acaba tebessümünüze ne sebep oldu?

Buna da şöyle cevap verdiler:

– O ümmetim zâlim olmasına rağmen, Rabbimi memnun eden bâzı iyilikleri vardı. Zâlimliğini bâzan da haksızlığı önleme yolunda kullanmış, Rabbimin rızâsını kazanacak işlerde de bulunmuştu. İşte bu iyi ameli tecelli etti.

O, Cehennem’in yolunu tutmuş giderken Rabbim, mazluma, “Başını kaldır da yukarı bak” dedi. Mazlum yukarı bakınca hayranlıktan şaşkına döndü. Güzel bir köşk, çevresinde eşsiz güzellikte bahçe ve sular... “Yâ Rab, bu eşsiz güzelîkteki makam hangi Peygamber’in?” diye sordu. Rabbim de, “Burası Peygamber’in değildir” buyurunca, “Ya hangi kulu nundur?” dedi. Rabbim, “Burası başkalarında hakkı olup da helâl ederek Cehennem’e gitmekten kurtaran hak sahibinin köşküdür” buyurdu. Bu defa boynunu büken mazlum, “Ya Rab, ne olur, şu zâlim kardeşime olan hakkımı helâl edeyim de, burasını bana lûtfeyle” diye yalvarmaya başladı.

Cenâb-ı Hak, “Madem sen onu kul iken afvediyorsun, benim afvım senden daha az değildir. Ben de işlediği iyilikler hürmetine diğer günahlarını afvediyorum” buyurdu. Böylece o ümmetim de Cehennem yolundan geri çevrildi. Birlikte Cennet’in yolunu tuttular. Bu neticeyi görünce göz yaşlarımı silip, sevinmekten kendimi alamadım. Tebessüm etmenin sebebi de budur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HANIM SAHABİLER

YUVASININ YIKILMAMASI İÇİN MÜCADELE VEREN KADIN SAHABİ

Mücadele sûresinin inmesine yol açan ibretli
bir boşanma olayı

İslâmiyet gelmeden önceki günlerde Arablarda hükmünü kesinlikli icra eden enteresan bir boşanma olayı vardı. Bu olayın cereyan şekli şöyleydi.

Karısını boşamak isteyen bir erkek, önce onu bir yakınına benzetir, yakın akrabasından birine teşbih ederdi. Karısını böyle yakın bir akrabaya benzetişi kâfi gelirdi ayrılmak için.

– Ben karımı şu, yahut da bu yakın kadın akrabama benzettim, falana teşbih ettim. Öyle ise artık bu kadın bana yasak oldu, aile bağım çözüldü... der, böylece karısını boşadığına inanırdı.

Gariptir ki böyle bir benzetme ile boşanan kadınlar, başka erkeklerle de evlenemezlerdi. Cahiliyye âdeti bunu gerektirmekteydi.

İslâmiyet gelince birçok âdetleri iptal etti, yerine doğrusunu, sağlamını vaz'etti. Ama, böyle benzetme yoluyla yapılan boşanmaya henüz bir hüküm getirmemişti.

Zaten Kur'an'ın bütün âyetleri de nazil olup ahkâm sona ermiş değildi.

Bu sıralarda ashâbdan Evs, bir gün karısına bir mes'ele-den dolayı kızdı. Kızgınlığı öylesine sardı ki onu birden ayağa fırlayacak derecede gazablandırdı, cahiliyye âdeti üzere söyleyeceği sözü de söyleyiverdi:

– Artık sen bana anam gibisin. Bacım gibisin!

Yâni ailesini nikâhı ebedi haram olan bir yakınına benzetmiş oldu, boşanmış saydı.

Ne var ki, bu öfke az sonra geçip de, yaptığığın neticesini düşününce işin fecaatı dikkatini çekti, başladı teessür ve üzüntü duymaya.

Durumun farkına varan karısı Havle ise, ondan daha derin üzüntüye kapıldı, çoluk çocuğumuzu da düşünmedin, diyerek feryada başladı.

Evin içi ana-baba günü olduğu sırada çare arayan Evs, karısına:

– Git, Resûlüllah'a durumu anlat, bir çare sor. Bana kalırsa bu iş burada bitmiş, sen artık benden boş olmuştundur... dedi.

Telâş ve teessür içinde Resûlüllah'ın huzuruna çıkan Havle:

– Yâ Resûlâllah, çoluk çocuk mahvolduk, aile ocağımız yıkılmak üzere, sen bir çare bul, bir yol göster, diye yalvarmaya başladı.

Resûl-i Ekrem Efendimiz ise, kendiliğinden bir çare bulamaz, bir hükmü değiştiremezdi. O, ne söylerse Hak'tan gelen bir emir ve işaret üzerine söylerdi. Halbuki o âna gelinceye kadar cahiliyye âdeti üzerine yapılan bu türlü boşanmaya ait bir İlâhî hüküm gelmemiş, Rabbânî bir irşada muhatap olmamıştı.

Kadın bunları hesaba katmıyor:

– Yuvamın yıkılmasını, çoluk çocuğumun perişan olmasını önle yâ Resûlâllah! diye durmadan feryad ediyordu.

Havle'nin bu yalvarması bir rica ve istirham havasını aşmış, bir mücadele durumuna girmişti. Âdeta, ya benim durumumu kolaylaştırıcı bir hüküm bildirirsiniz, yahut da ben buradan ayrılmam, mücadeleme devam ederim, der gibi bir ısrar arz ediyordu.

Kadına:

– Allah'a yalvar, durumu kolaylaştırıcı bir âyet gönder sin, İlâhî hüküm nazil olsun, dediler.

Kadın orada ellerini açtı, öylesine gönülden ve kalbden dua etti ki, sanki ciğeri görünüyor, kalbi deliniyordu. Çoluk çocuğunun ortada kalacağı endişesi onu kendinden geçer hale getirmişti.

Çok sürmedi, "Mücâdele" sûresinin ilk âyetleri nâzil olmaya başladı.

Sûrede önce kadının yaptığı mücadeleyi Allah'ın bildiği haber veriliyor, sonra da, cahiliyye âdeti üzere yapılan boşamaya yeni hüküm getiriliyordu. Buna göre, cahiliyye âdeti üzere yapılan boşanma, boşanma olmaktan çıkarılmış, böyle bir teşbihle karısını yakınına benzeten adama, altmış gün arka arkaya oruç tutma cezası yükletilmişti.

Âyetin izahından anlaşıldığına göre şu meâlde bir hüküm nazara veriliyordu:

– İnsanın karısı cinsî hislerle yakınlık duyduğu bir yabancı kadındır. (Anası kızı, kızkardeşi, halası, teyzesi, kayınvalidesi...) gibi yakın akrabaları ise, cinsî hislerle değil, ulvî duygularla, hürmet ve saygı niyetleriyle muhatap olduğu yakın akrabalarıdır. Böylesine ulvî duygularla bağlı bulunduğu yakınlarına, cinsî hislerle bağlı bulunduğu karısını benzetmesi, karısıyla bunları aynı mânaya yaklaşan bir teşbihle birleştirmesi, İslâm'ın tasvip etmediği haram bir alışkanlıktır. Bununla beraber, İslâm böyle bir teşbihi boşama olarak görmez, sadece bunu yapana arka arkaya altmış gün oruç tutma cezası vermek suretiyle yuvasını yıkılmaktan

korur, ailesini perişan kılmaktan muhafaza eder.

Gelen âyetin hükmüne göre boş olmaktan kurtulup, kocasının keffaret orucu borcunu öğrenen Havle, sevinç göz yaşlarıyla koşarak kocasına gitti ve onu, Resûlüllah'ın huzuruna gönderdi.

Evs, Resûlüllah'a gelince, durumunu sordu. Nebiyy-i Ekrem Efendimiz "zihar" yapmış olan Evs'e:

– Ara vermeden altmış gün oruç tutacaksın... buyurdu.

Evs:

– Halimi görüyorsun, bu sıhhatle altmış gün ara vermeden keffaret orucu tutamam. Yaşlılığım buna imkân vermez!

– Öyleyse altmış fakiri akşam sabah yemek vermek suretiyle doyuracaksın.

– Malî imkânımın buna müsaade etmeyeceğini siz de bilirsiniz. Ama bana bir miktar hurma yardımında bulunursanız bunu yapabilirim.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Evs'e yardımda bulundu. O da Medine fakirlerinden altmış kişiye birer ölçek hurma vermek suretiyle, sarfettiği hatâlı sözün cezasını vermiş, keffaretini ödemiş oldu.

Böylece cahiliyye devrinde karısını (nikâhı ebedî olarak haram olan) bir akrabasına benzetenin boşama cezası kalkmış sadece keffaret vermek suretiyle kurtulma hükmü gelmiş oldu.

Bundan sonra Müslümanlar, nikâhlılarını böyle bir teşbihle benzetme yoluna asla yaklaşmadılar. Böyle bir hatâyâ düşenler de altmış gün keffaret orucu tutmadıktan sonra karısının yanına yaklaşamaz oldular.

Bu mes'ele aslında bu kadar cık değildir. Fıkıh kitaplarında burada işaret edemediğimiz incelikleri söz konusu-

dur. Tamamını öğrenmek için oraya bakmak şarttır.

* * *

Aradan zaman geçti, Resûlüllah'tan sonra Halife olan Ebû Bekir'in arkasından da Hazret-i Ömer Halife seçilmiş, etrafıyla yolda gidiyordu. Bir ara yol kenarında ihtiyar bir kadının Halifeyle konuşmak istediği anlaşıldı. Halife eğlendi, kadınla uzun uzadıya sohbet etti, onu bırakıp da yoluna devam etmedi. Halifenin yaşlı bir kadınla bu kadar meşgul oluşu yanındakilerin rahatsızlığını mucib oldu.

Sohbetten sonra yoluna devam eden Halife şöyle söyledi:

– Birader, nasıl olur da bu kadını dinlemezsin? Bunu Allah dinlediğini “Mücâdele” sûresinde haber vermiş, Resûlü dinlemiş, isteğini yerine getirmiş, bize ne oluyor ki, biz dinlemeyelim.

Bu kadın “zihar” olayının açıklığa kavuşması için Resûlüllah'la mücadele edip de hakkında sûre getirilen kadındır. Cahiliyye devrinde boşama mânâsına gelen “zihar”ı keffaretle hallettiren kadındır!

* * *

İşte bundandır ki Müslümanlar cinsî hislerle yakınlık duydukları hanımlarını, nikâhı (ebedî) olarak haram olan akrabalarına benzetmezler. Böyle tehlikeli teşbihlerden, zararlı sözlerden dikkatle çekinirler. Zira böyle bir teşbih hem haramdır, hem de keffareti gerektirir. Keffareti vermeden hanıma yakınlık etmek câiz olmaz.

Keffareti gerektiren benzetme, açıkça söylenen sözlerle meydana gelir. Zihin ve hayalden geçen benzetmelerle keffaret icabettiren haramlık söz konusu olmaz.

HAYÂ'DA MÜSLÜMANLARA ÖRNEK KADIN SAHABİ

Cenazelerin tabutta taşınması nasıl başladı?

Resûl-i Ekrem Efendimiz son anlarında şiddetli üzüldü-
ğünü gördüğü biricik kızı Fâtıma validemize:

– Kızım, sen üzülme, benden sonra en evvel yanıma gelecek olan sen olacaksın,” buyurmuştu. Bu sözü müjde gibi kabûl eden Hazret-i Fâtıma validemiz de Resûl-i Ekrem'in vefatından sonra her geçen gün için âhiret hazırlığına daha fazla dalmıştı.

Nitekim Resûl-i Zîşân'ın haberleri zuhûr etmiş, vefatlarından altı ay sonra Seyyidler neslinin tek menbaı Fâtımâtü'z-Zehra rahatsızlanmıştı. Kendisini ziyaret için gelmiş bulunan Halife Ebû Bekir'in hanımı, büyük sahâbiyye Esmâ ile konuşmaya başlayan Hazret-i Fâtıma, günlerdir kalbinde hissettiği bir sızıdan söz açmak istedi. Hazret-i Esmâ:

– Ey Fâtıma, üzüntüsünü duyduğun şey neyse söyle de ben onu Ebû Bekir'e bildirip düzelttireyim,” dedi.

İffet ve nezahet timsâli Hazret-i Fâtıma'nın üzüntüsü neydi acaba? Son anlarında yerine getirilmesini istediği arzusu mühimdi elbette.

Bakınız, neyi düşünüyordu Seyyidler neslinin muazzez menbaı?

– Yâ Esmâ! Beni en çok düşündüren şey, vefatımdan sonra üzerine konarak götürüleceğim tabutun şeklidir. Çünkü bu tabutlar dümdüz tahtadan ibarettir. Bu tahta üzerine konan cesedin üstü bir kilimle örtülmekte ise de, cesede yapışan örtü, mevtanın vücudunu belli ediyor, bakanlar cesedin iriliğini, ufaklığını, erkekliğini, dişiliğini anlıyorlar. Benim cesedimin de nâmahreme böyle görülmesini istemiyorum. Kalbimi rahatsız eden, şimdiden endişesini hissettiğim şey budur!

Buna Hazret-i Esmâ şu cevabı verdi:

– Yâ Fâtıma, biz Habeşistan’a hicret ettiğimizde onların cenazelerini taşıdıkları tabutları gördüm. Dümdüz tahtanın üzerine çatı yapıp, bu çatının üzerine de hasır örtüyorlar. Böylece tabutun içinde bulunan cesedi başkaları görmüyor.

Hazret-i Esmâ bundan sonra eline aldığı ince hurma dallarının iki ucunu yere sokup ortasını yukarıya doğru kamburlaştırarak, “İşte böyle yapıyorlar” diye tabutun şeklini de gösterdi.

Hayâ timsâli Hazret-i Fâtıma:

– Bu tabutu çok beğendim, vasiyet ediyorum, beni taşıyacağınız tabutu böyle yapın ve kefene sarılı cesedimi, bakanların nazarından gizli tutun... diye ricada bulundu.

Hazret-i Fâtıma’nın bu vasiyeti yerine getirildi. O günden sonra tabutların üzerine çatılar yapıp, bu çatı üzerine de hasır örtülerek bilhassa kadın cenazelerin cesedi gözlerden saklanmış oldu.

Günümüzdeki hayâ ve iffet perdesi zedelenmiş olanları gördükçe “Cennet kadınlarının Seyyidi” olduğu Allah’ın Resûlü’nün hadîsleriyle sâbit olan bu iffet ve hayâ timsâlinin gösterdiği hassasiyeti derin bir saygı ve ibret içinde hatırlıyor, sarsılmaz hürmet duyuyoruz.

Çevrenin iyice mübtezelleştiği bir devirde kendilerini koruyan, giyim ve kuşamlarındaki tesettürü muhafaza eden mü'mine hanımlar, işte bu hayâ timsâli Fâtımatü'z-Zehra'nın şefâatlerine nâil olacak pırlanta hanımlardır.

Hazret-i Resûlüllah'ın biricik kızı Fâtıma'nın vefatını duyar duymaz, derhal Hazret-i Ali'nin evine gelen Âişe validemiz, onun cenazesini yıkamakta hazır bulunmak istemişti. Fakat Ebû Bekir'in hanımı Esmâ binti Umeyys onu bırakmamış, cenazesinin yanına kendisiyle, zevci İmam-ı Ali'den başka kimsenin alınmamasını vasiyet ettiğini haber vermişti. Resûlüllah'ın pâk zevcesi Hazret-i Âişe, Fâtıma'nın cenazesi yanına alınmamasını babası Halife Ebû Bekir'e şikâyet etmişse de:

– Kızım, Resûlüllah'ın tek kerimesi Fâtıma, cenazesini yıkamak için kocası Ali ile, üvey annen Esmâ'dan başkasının bulunmasını istememiştir. Vasiyeti elbette yerine getirilecektir. Onun hayâ duygusu, cesedine bile olsun fazla göz bakmasını istememektedir, diye cevap almıştı.

Resûl-i Zîşân Efendimiz'in aziz kerimesi Fâtıma validemizin şu örnek anlayış ve hayâsı, elbette bütün mü'minlerin hanım ve kızlarına şaşmaz misâl, unutulmaz nümunedir. O'nun gibi Cennet hanımı olmak isteyenler, O'nun gibi giyinip kuşanacak. O'nun gibi hayâ ve edeb sahibi olmayı tercih edecektir. Ama çevredeki kötü örneklerle bakıp da onları taklid edenler!... İşte yazık oldu onlara, onları taklid edenlere...

SABRIN SONU CENNETTİR

Hastalığına karşılık Cenneti satın alan kadın

Dünya bir denizdir, insan da bu denizin üzerinde yol almaya çalışan bir yüzücü... Bazan batıp, bazan su yüzüne çıkan insan, rüzgârı daima arzusuna uyan bir istikamette estiremez. Zaman olur ki, **“Aheste çek kürekleri, mehtap uyanmasın”** diyecek kadar sessizlik içinde, sükûnet denizinde yol alırken, bazan da büyük fırtınalar, dehşet verici kasırgalarla karşılaşır. Bu, insanoğlu için kaçınılmaz bir hayat cilvesidir. Bundan kurtulmak mümkün olmadığına göre, mümkün olanın ne olduğunu bilmeliyiz. Hayatımız çeşitli dertler, belâlar ve imtihanlarla dolu geçer. Mahâret, bu imtihanları başarı ile geçmek, neticeye zaferle erişmektir. **Başarı ve zafer vaad eden şey: Sabır, şükür, kadere rızadan başkası değildir.** Şayet kurtulmamız mümkün olmayan hayatın acı fırtınalarına sabır gösterir, metânetimizi kaybetmez, **“bu da geçer yahu”** diyerek mukavemet hislerimizi perçinlersek yine biz kazanır, sabrımızın huzur-u ilâhîde mükâfatını görürüz. Bu takdirde, görünüşteki belâ ve elem fırtınasının içinde, gerçek saâdet ve huzur şehâdetnamesi elde edilmiş olunur.

Şayet sabır göstermez, dâima şikâyetler eder, âciz insanların rikkat ve merhametlerini üzerimize çekecek vaveylâlar koparırsak ne kazanırız?

Şüphesiz ki, hiçbir şey... Ne başımıza gelmiş defeder, ne de geleceğe mani oluruz. Sadece belâ ve musibetten alacağımız uhrevî karşılığı kaçırmış, üzüntü ve elemi çiftleştirmiş oluruz.

İşte bunun içindir ki, başına bir belâ ve felâket gelen büyük insanlar, derhal feryâd edip şikâyetle başlamıyorlar; sadece **“Hakkımızda hayırlısını ver”** diyerek, şikâyetten uzak kalıyorlar.

Saadet asrından arzedeceğim hâdise bu konuda ne kadar mânidardır:

Kendisini sar’a tutan bir kadın, Hazret-i Resûl’ün huzuruna gelip:

– Yâ Resûlâllah, beni sar’a tutmaktadır. Dua edin de kurtulayım, demişti.

Herşeyin içyüzünü bilen, gerçek veçhesini izn-i ilâhî ile takdir buyuran Cenâb-ı Resûlüllah, şöyle cevap verdi:

– İstersen dua edeyim, hastalığından kurtul; istersen sabret ki, karşılığını Cennet olarak alasın!..

Resûlüllah’a nasıl îman edilmesi gerekiyorsa öyle iman etmiş olan kadın:

– Yâ Resûlâllah! Madem ki sabrın karşılığı, işâret buyurduğunuz kadar büyüktür. O halde sabretmeye karar verdim. Şu kadar var ki, beni sar’a utunca üstümü başımı açıyorum. Buna dua buyurun da, elbisemi açmıyayım.

Evet, Cennete ilk gireceklerden biri de, Allah Resûlü’nün ihbarı veçhile bu sabırlı hanımdır.

Arkadaş, hayat bir denizdir! Sen ve ben bu denizin yüzücüsüyüz. Fırtına ve belâ bu denizin şânındandır. Şayet maruz kalırsan sakın dehşete kapılıp da bozulma! **“Bu da geçer yahu”** deyip sabır içinde şükret ki, karşılığı sevindirici olsun...

HZ. HAMZA'NIN KIZKARDEŞİ KAHRAMAN SAFİYYE

Hanım Sahabiye'de sabır örneği

Bildiğiniz gibi, Medine'nin yakınına kadar gelmiş olan Mekke kâfirleri, Uhud civarında karargâhlarını kurdular. Hazret-i Resûlullah ise (yedi yüz) kadar ashâbıyla, bunları karşıladı. Aradaki fark çok büyüktü. (Yedi yüz silâhsız müslümana karşı, “üç bin” silâhlı müşrik mevzi almışlardı.

İslâm'ın en dehşetli cihadı burada cereyan etti.

İbn-i Kâmie denen imansız biri, çarpışma sırasında Zât-ı Risaletpenâhi'ye kadar yaklaşabilmiş; bu arada elindeki kılıncıyla Resûlullah Aleyhisselâm'a hamle etmiş; bu tecavüzde Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz'in miğferi ikiye bölünerek, bir parçası da mübarek yüzüne batmıştı.

Bütün kuvvetini Fahr-i Kâinat'ın bulunduğu kesime yöneltmiş olan imansızlar güruhu, sağanak halinde ok yağdırıyor; kılınç şakırtıları, kalkan sesleri toz-duman arasında etrafa şaşkınlıklar saçıyordu.

İşte bu sırada müşrikler, “Mus'ab bin Ümeyr”in şehadetini, Hazret-i Resûlullah'ın şehadeti zannederek etrafa:

– Resûlullah öldü!” diye zafer haberini uçurdular.

Medine'ye düşman saldırır düşüncesiyle etraftaki kal'alara yerleşmiş olan Medine müslümanlarının hanım ve

çocukları, yalan haberi duyunca, kal'aları terkedip, yollara döküldüler.

Bunların başında muhafız olarak bulunan Yemânî ile Sâbit de, "Müslümanlar bozguna uğradılar" şeklindeki haberi duyar duymaz, birlikte yola çıkmışlar ve Uhud'a gelir gelmez de, çarpışmanın hâlâ devam ettiğini görünce, derhal İslâm ordusuna iltihak ederek, cihada başlamışlardı.

Neden sonra, Müslümanlardan yetmiş sahâbenin şehadet-i pahasına, Uhud harbi yavaşladı. Resûlüllah'ın mübarek yüzlerindeki yaraların tedavisini, oraya yeni gelmiş olan Fâtıma Validemiz yapmaya başladı. Hazret-i Ali, Resûl-i Ekrem'in yüzündeki kanı silerken, muhtereme kerimeleri de, bir bez parçasını yakıp külünü yaraya basıyordu.

İslâm'ın aziz şehidlerinin içinde, Hazret-i Hamza'nın pek vahşice işkence edilerek parçalanmış vücudunu gördüler. Müslümanlar, Hz. Hamza için gözyaşı dökerlerken, kız kardeşi Safiyye de ortaya çıktı. O da Hamza'yı aramaktaydı.

Hazret-i Resûlüllah, Hamza'nın yürekler parçalayan cesedini, kızkardeşi Safiyye'ye göstermemesi için, oğlu Zübeyr'e emir verdi. Zübeyr, annesini oyalamak istedi ise de, kahraman Safiyye:

– Hiç saklamayın; kardeşimin başına gelen İslâmiyet namına geldiği için, saklanacak bir şey değildir, dedi.

Safiyye'deki bu iman kuvveti, ashâbın takdirini celbetti ve Resûlüllah, Hamza'yı görmesine müsaade ettiler.

Parça parça edilmiş cesedin karşısında, "İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn!" diyerek sükûnetini muhafaza eden ve sadece sessizce gözyaşı döken Safiyye'nin bu tavrı, pek ibret vericiydi.

Bu arada Müslümanların aile ve çocuklarını kal'ada muhafaza etmekle vazifeli iken, mağlubiyet haberini duyarak Uhud'a koşan Sâbit ile Yemânî'nin de hayatta olmadık-

ları anlaşıldı. Ancak en büyük üzüntü işte burada doğdu. Zira Sâbit, müşrikler tarafından şehid edildiği halde; Yemânî, müşriklerin dehşetli bir hamlesi karşısında birbirlerine iyice karışan Müslümanlar tarafından bir yanlışlık eseri olarak öldürülmüştü.

Bir Müslümanın, o andaki keşmekeş neticesinde, kendi safındaki bir kardeşini, düşmanından biri zannıyla öldürmesi kadar üzüntüyü mucip bir hal tasavvur edilemezdi. Yemânî'nin oğlu Huzeyfe de oradaydı. Halbuki Huzeyfe:

– Müslümanlar! Bu benim babamdır! diye de haykırmıştı ama, kimsede duyup dinleyecek sükûnet yoktu.

Müslüman kardeşleri tarafından babası öldürülen Huzeyfe'ye, Resûlüllah Hazretleri, babasının diyetini vermek istedi. Fakat Huzeyfe bunu istemedi ve hattâ kızmadı da. Tekrar ettiği cümleler aynen şöyleydi:

– Allah, babamı öldüren Müslümanları afvetsin! Onlara kin duymuyorum!

HZ. HATİCE'NİN UNUTULMAZ HİZMETİ

Hanımlar! Hizmetteki kocanıza köstek değil destek olun

Eline aldığı kuru bir hurma dalına dayanarak Resûlullah'ın kapısına kadar gelmiş olan yaşlı bir kadın, içeri girmek arzusunu izhar etmesi üzerine;

– Yâ Resûlâllah, kim olduğunu bilmediğimiz bir ihtiyare kadın, zâtınızı görmek istiyor, dediler.

Resûl-j Ekrem Hazretleri:

– Müsaade edin, gelsin, buyurdular.

İhtiyarlıktan beli bükülmüş, rükû eder halde duran kadın, hurma dalından edindiği asâsına dayana dayana Resûlullah'ın kapısından içeri girdi, bir-iki adım ilerledikten sonra, kendisini tanıyan Resûlullah hemen ayağa kalktılar; altlarındaki içi hurma lifi dolu minderlerini göstererek oturmasını istediler.

Resûlullah'ın bu kadına gösterdiği hürmet ve alâka, orada hazır bulunan Hazret-i Ömer'in dikkatini çekti; hattâ kim olduğunu merak ettiği bu ihtiyareye gösterilen bu ikramı, biraz da fazla gibi bulduğu içindir ki, ihtiyare kalkıp gittikten sonra:

– Yâ Resûlâllah, bu kadın kimdi ki, kendisine ayağa kalkacak kadar hürmet ettiniz, minderinizi verecek kadar

alâka gösteriniz? dedi.

Resûlullah'ın cevabı tek cümleden ibaretti:

– Bu kadın, bizim Hatîce'nin dostlarındandı!

Burada aklımıza şöyle bir sual geliyor:

– Resûlullah Hazretleri, senelerce evvel vefat etmiş olan Hatice Validemize, neden bu kadar alâkâ duyuyordu ki, O'nun dostlarına bile ayağa kalkıyor, minderlerini vermek kadirşinâslığında bulunuyorlardı? Hatîce Validemizin kendisini Allah Resûlüne bu derece sevdiren hususiyeti ne idi?

Bu sualin cevabını da, Hazret-i Âişe Validemizin hazır bulunduğu bir mecliste cereyan eden şu hatıradan bulmak mümkündür.

Fahr-i Kâinat Efendimiz, bir aile sohbetinde, Hazret-i Hatîce Validemizi uzun uzun yâdetmiş; bazı hatıraları yeniden anlatarak, geçmiş günlerini dile getirmişti.

Hazret-i Âişe Validemiz:

– Yâ Resûlâllah, senelerce evvel ölüp gitmiş olan bir yaşlı kadını, bu kadar hatırlayıp yâdetmekte ne fayda var? Allahü Zülcelâl, size, O'ndan daha genç ve güzelini ihsan etmiş; ağzında dişi bile kalmamış bir ihtiyare yerine daha gencini vermiştir, dedi.

Âişe Validemizin bu sözlerine karşı Resûlullah Hazretleri'nin, Hz. Hatîce Validemizi niçin unutmadığını bildiren şu cevaplarını, dikkat ve ibretle okumaktayız:

– Yâ Âişe! Seneler geçtiği halde Hatîce'yi unutmayışım, O'nun dış güzelliğinden değildir.

Herkes beni red ve inkâr ettiği zaman, Hatîce bana inandı ve tasdik etti.

Etrafımdakiler bana, yalancısın, dediği zaman; Hatîce bana, doğru söylüyorsun, asla çekinme, dedi.

İnsanlar benden bir pulu esirgediği zaman, Hatîce, bü-

tün servetini önüme sürerek bunların hepsi emrindedir, istediğin kadar harcayabilirsin, dedi.

Dünyada yalnız kaldığım günlerde, Hatîce, benden asla geri kalmadı; bunların hepsi geçicidir, üzülme, ileride bu güçlükleri kolaylıklar takip edecektir, dedi.

İşte ben, Hatîce'yi, bu fedakârlıkları için unutmuyorum!

Hız. Hatîce'yi seneler geçtiği halde unutturmayan meziyetleri, Resûlüllah nezdinde kadın arkadaşına oturduğu minderini verdirecek kadar kazanmış olduğu itibar ve kıymeti; hanımların dikkatlerini çekmelidir.

Mü'mine hanımlar, İslâm dâvası uğrunda fedakârca çalışan kocalarına, köstek değil, işte böyle, Hatîce misali, kıymetlerini mücahid kocaları nezdinde yükseltip, bütün kuvvet ve imkânlarıyla dâva uğrunda çalışan efendilerini takviye ile yardımcı olmalıdırlar.

Resûlüllah'ın muhterem refikalarının kendilerini asla unutturmayan şu fedakârlıkları, kocaları İslâm'a hizmet gayretinde olan hanımlara, bir fikir vermelidir...

HENDEK KAHRAMANI HANIM SAHABİ

Müslüman ailelerin yerinin bilinmemesi için canını ortaya koydu

Hicretin beşinci senesinde takriben (10) bin kişilik bir müşrik kuvveti Medine'ye hücumla geçmişlerdi. Hazret-i Resûlullah ise, sadece "üç bin" ashâbıyla bunlara karşı koymak durumundaydı.

Medine'nin her tarafı şehir evleriyle bir duvar gibi çevrili olduğu halde, Suriye tarafı düşman hücumu için son derece müsait ve sahraya doğru açıktı. Müşriklerin hücumu için en müsait cephe burası olabilirdi.

Bu sebeble bir aya yakın müddetle burada hendek kazdıran Hazret-i Resûlullah, İslâm düşmanlarının Medine'ye girmemeleri için gerekli tedbirleri almıştı.

Bu tedbirleri alırken Müslümanların arka arkaya üç gün aç kaldıkları görüldü.

Sahâbeler açlıktan karınlarına taş bağladıklarını Hazret-i Resûlullah'a arz ile, taşları gösterdikleri zaman Allah'ın Resûlü de kendi kuşağını açmış, ashâbının karnına bağladığı tek taşa mukabil, O'nun kuşağı altında iki taş bulunduğu ibretle görülmüştü. 15-20 gün kadar süren bu muhasara, o kadar şiddetli olmuştu ki, Fahr-i Kâinat Efendimiz namazını bile vaktinde kılama imkânından mahrum kalmış; bizzat idare ettiği cihad ordusunun başından bir saniyecik olsun ayrılma fırsatı bulamamıştı.

Medine Müslümanlarının aile ve çocukları, her ihtimalle karşı şehrin kalesine gönderilmiş ve müşriklerden kalenin içinde kimlerin bulunduğu son derece gizli tutulmuştu.

Bir ara Yahudilerden biri buraya kadar yaklaştı.

Kalede bulunan Hazret-i Safiyye, gelenin bir düşman Yahudisi olduğunu görünce İslâm'ın kudretli şâiri Hassan'a:

– Yâ Hassan! Bu gelen Yahudi, Müslümanların aile efradının burada olduklarını anladı, gidip müşriklere haber vermemesi için şunu yakala, dedi.

Ne çare ki, şâir Hassan hasta yatağında yatıyordu:

– Yâ Safiyye! Ben o Yahudiye yakalayacak durumda olsam burada ne işim var? Ben de Hendek'te olurdum, diyerek gözyaşı döktü.

Hazret-i Safiyye kendi kendini âdeta helâk ediyor, ne yapıp ne edip bu İslâm düşmanının müşriklere haber götürmesine mani olmak istiyordu.

Mekke müşrikleri bu kaleyi keşfettikleri takdirde, (10) bin kişilik kuvvetlerinin bir kısmını buraya sevkederler (üç bin) kişilik ashâbdan ibaret Müslümanların bir grubu da bu defa kaleyi müdafaa için bölünerek, Hendek cephesini zayıf düşürebilirlerdi. Bu takdirde müşriklerin istedikleri olur, müdafii azalan hendeklerden atlayıp Medine'ye girmeleri kolaylaşabilirdi.

İşte buntun için Hazret-i Safiyye, telâş ediyor, buna mutlaka mani olmak istiyor, hatta icabederse kendi hayatını bile tehlikeye atmayı göze alıyordu.

Durup düşünürken kale duvarının içinde dayalı duran büyük bir çadır direği gözüne takıldı. Koşup zorlukla kaldırabildiği bu direği aldı ve kalenin duvarından, etrafı tecessüs eden Yahudinin başına doğru bıraktı.

Safiyye bunu öyle muvazeneli yapmıştı ki sahralara kurulan büyük Arap çadırlarının orta direği, aşağıdaki Yahudi-

nin tepesine “kût” diye inmiş ve casus Yahudiye yere yıkmıştı. Direğin bu sadmesinden şaşırarak Yahudiye kendini toparlamadan yakalamak gerekirdi. Safiyye hasta yatmakta olan Hassan’a:

– Yâ Hassan, Yahudiye yere devirdim, kendini toparlayıp kalkmadan aşağıya inip hiç olmazsa üzerindeki silâhını al, dedi. Hassan’ın üzüntüsü şiddetliydi:

– Yâ Safiyye, ben bir işe yarayacak halde olsaydım, burada kalır mıydım hiç? diye cevap verdi ve arkasından da kendisini toparlamak isterken tekrar yatağına yığıldı.

Hassan’dan fayda olmayacağını anlayan Safiyye, kale basamaklarını ikişer ikişer atlayarak aşağıya indi ve henüz kendini toparlamaya çalışan İslâm düşmanının üzerindeki silâhlarını aldıktan sonra kendi silâhıyla casus Yahudiye oracıkta öldürdü.

Daha sonra gelen diğer müşrikler, kale içinde büyük kuvvet bulunduğu vehmine kapılarak, buraya hücum etmek cesaretini bulamadılar.

Böylece Hendek harbinde Müslümanların muhtemel bir felâkete uğramalarını, Hazret-i Safiyye önlemiş, diğer Müslüman hanımlarına da örnek olmuştur.

Burada sadece şu kadarını ilâve etmek isterim ki: O günkü cihad böyle idi ve Hazret-i Safiyye bu örnek cesaret ve feragatıyla İslâm düşmanını yere sermekte cephedeki mücahidlerden geri kalmamıştı. Fakat bugünkü cihad şekli ise insanın cesedini değil, o cesede hâkim olan bâtil fikirleri yıkıp yere sermek olduğu için, Hazret-i Safiyye’nin İslâm’a hizmetteki cesaret ve feragatını örnek alan mü’mine hanımlar, civarlarına İslâmî fikir, imanî düşünceler götürüp hemcinslerini yaşayış ve sözleriyle ıslah edip, ihyâ etmelidirler.

ALLAH'IN ANILDIĞI MEKANLARIN TEMİZLİĞİ BİLE İBADET VE HİZMETTİR

Peygamber mescidini süpüren zenci kadına
Allah Resûlünün verdiği değer

Üstü başı hırpanî idi. Giyim kuşamında kendisine itibar ettirici bir görünüş yoktu. Sadece giyim kuşamında değil, sima görünüşü, deri siyahlığı da yamalı giyim kuşamına eşlik ediyordu.

Hem fakirlik, hem de zencilik birleşince onu iyice kendi içine kapatmıştı.

Bu yüzden, sadece şahsî hayatını yaşar, kendisine itibar etmeyenlerin yanında ille de itibar sağlamaya çalışmazdı.

Zaten bir kadın için böylesi daha iyi idi. Kimsenin dikkatini çekmemek, sadece şahsî hayatını yaşamak ona daha uygun düşüyordu. Ne var ki artık yaşlılık, onun da belini bükmüş, gözlerini yere dikmişti.

Ama o, bu haliyle de mescidi temizlemekten geri kalmazdı. Cemaat gidince hemen Resûlullah'ın mescidine gelir, kıyıda köşede çer çöp gibi şeyler varsa, onları birer birer toplar, mescid dışındaki çöplüğü götürüp atar, mescidi iyice temizleyip güzelleştirdiğine kâni olunca elindeki değneğine dayana dayana Medine kenarındaki تنها evine dönerdi.

Fakirlikle zenciliğin birleşip kendi içine kapattığı bu

kimsesiz kadın, günün birinde vefat etti. Komşuları onu mütevâzi bir cenaze merasimiyle defnettiler.

Zaten yaşayışından kimsenin haberi olmayan zenci kadının ölümünden de kimsenin haberi olmaması bir bakıma normaldi. Ancak, durumu Resûlüllah Aleyhisselâm işitince sordu:

– Neden vefat haberini bana duyurmadınız?

–

Belli ki mühimsememişler, yahut cenazesini gece kaldırdıkları için Resûlüllah’a duyuracak zaman bulamamışlardı.

Kimsenin itibar etmediği bu zenci kadının namazında hazır bulunamadığına üzülen Hazret-i Resûlüllah, doğruca onun mezarına gitti. Kibleye karşı namaz haline geçerek tekbir alıp mezarda cenaze namazını bizzat kıldı, namazdan sonra ona dua etti. Bu, mazhariyetlerin en büyüğü idi. Zira bu iltifatı Hazret-i Resûlüllah göstermekteydi.

Âlimler, her kula nasip olmayan Resûlüllah’ın bu iltifatı üzerinde dururlar, bizzat gidip zenci kadının mezarında namaz kılarak dua etmesinin sebebini araştırırken derler ki:

– Cami ve mescidlerle, cami ve mescid misâli hizmetler ifâ eden yerleri temizleyip hizmetinde bulunmak, öyle kud-sî bir meşguliyet, öylesine hayırlı bir hizmettir ki, Resûlüllah bu hizmetin sahibine hususî iltifat ediyor, bizzat gidip hususî olarak namazını kılıyor, dua ederek hizmetinin kudsiyetine fiilen işarette bulunmuş oluyor.

Demek ki, camileri, cami vazifesi gören İslâm’a hizmet yerlerini temizlemek, çer-çöp gibi kirlerden kurtarıp yardımda bulunmak, Resûlüllah’ın iltifatına lâayık olmak demektir. Herhalde basit görülecek bir liyâkat değildir bu da.

* * *

Cami ve cami hükmünde olan yerlerin temizliğini soran

okuyucum diyor ki:

– Bazı evlerin odaları, yahut bazı apartmanların dâireleri mescid misâli hizmetlerde bulunmakta, buralarda sadece ibâdet edilip, dini eserler okunmaktadır. Bunlar da mescid ve camiye benzeyen kudsiyette midirler?

Hemen ifâde edeyim ki, mescid kelimesinin mânâsı, secde edilen yer, ibâdet edilen mahal demektir.

Bu mânâyâ göre, nerede Allah'a secde ediliyor, ibadetlerde bulunuluyor, dinin emirleri konuşuluyor, dinî usûl ve kâidelerden söz ediliyorsa, orası mesciddir, ibâdet yeridir, camidir. Hattâ, müştemilatı içinde minare bulunması halinde resmen camidir. Bulunmaması halinde ise, hükmen mescid ve ibâdethanedir. Böyle yerlere hizmet edip temizlemek, camiye hizmet edip, mescidi temizlemek hükmündedir. Zira cami ile içinde Kur'ân okutulan yerler, aynı gayeye mâtuf faaliyette bulunan yerlerdir.

Asr-ı Saâdet'te hükmen mescid vazifesi ifâ eden evler vardı. Bunların ilki, Resûlüllah'ın hizmetine tahsis edilen Hazret-i Erkâm'ın evi idi. Öteki de Medine yakınındaki Kubâ'da, adı İslâm Tarihine "Beytüluzab" olarak geçen (bekârlar evi) idi. Hayatını İslâm'a hizmete vakfeden bekâr sahâbeler buradan hizmete dağılırlardı.

Bunlar cami inşâ olunmadan önceki hükmen cami ve mescid olan evlerdir.

Buralara hizmet de mescide ve camiye hizmet hükmündedir. Zenci kadına gösterilen iltifata nâil olmak isteyenler, böyle hizmet yerlerine ilgi gösterip yardımda bulunmalıdırlar.

HANIM SAHABEDE NAMUS MÜDAFAASI

Tecavüzcü erkeğin kanı heder sayıldı

Hüzeyl kabilesinden Medineli Hamele, devesine binmiş, kırdaki gidiyordu. İlerideki vahada koyunlarını otlatan Raşid'in kızı Esile'yi gördü.

Esile, koyunları sürerken rüzgâr yüzündeki bürgüyü sıyırarak, onun sahip olduğu fitrî güzelliği gören Hamele, fikrini bozmaya niyet etmişti.

Sürüye yaklaşınca devesini çökertip dizlerinden bağladı, yalnız bulunan Esile'ye seslendi:

– Esile, beni reddetme. Beraber olalım.

Esile'nin cevabı mâkuldü:

– Buradan derhal uzaklaş. İyi niyet sahibi isen babama müracaat et. O seni reddetmez.

Fakat Hamele'de iyi niyet yoktu. Esile'ye doğru yürüdü.

Esile, başka çıkış yolu kalmadığını anlayınca bütün cesaret ve hiddetini toplayarak mukabeleye karar verdi. Kapişmada çok sürmeden Hamele'yi yere yâtıran Esile:

– Defolup gidecek misin, yoksa başını parçalayayım mı? dedi.

Hamele söz verdi. Hemen defolup gideceğini söyledi.

Ne yazık ki yatırıldığı yerden kalkar kalkmaz hücumunu tekrarladı.

Esile yine bir hamlede onu yere yatırdı. Hareketsiz hale getirerek teklifini tekrarladı.

– Buradan defolup gidecek misin, yoksa şu taşla başını parçalayayım mı?

Bu defa kesin söz veren Hamele, yine yakasını kurtardı. Ne yazık ki, sözünde yine durmadı, yalnız bulduğu Esile'ye hücumunu tekrarladı.

Esile güçlü ve hiddetliydi. Onu yere yıkıp göğsü üzerine çöktü. Başına, yanındaki büyük bir taş parçasıyla öylesine vuruşlar vurdu ki, mütecaviz Hamele, artık yerinden kalkamaz, kalksa bile hücumunu tekrar edemez oldu.

Bundan sonra koyunlarını sürerek oradan uzaklaşan Esile, böylece şerefini korumuş, haysiyetine leke kondurmamıştı.

Az sonra oradan geçen bir yolcu kafilesindeki Hüzeyilliler Hamele'yi tanıdılar.

– Ne oldu sana böyle Hamele? dediler.

Hamele:

– Sormayın, devam beni yere attı, düşünce böyle oldum, dedi.

– Deven burada dizlerinden bağlı, şu taşta da kan var, ayrıca başında da taşın açtığı yaralar görünüyor, deyince kızardı:

– Ne diyorsam öyle, daha ne inceliyorsunuz, beni deve-me bindirip evime götürün, dedi.

Hamele'yi evine götürdüler. Birkaç gün yattıktan sonra iyi olma ümitleri kaybolmaya başladı.

Kendisine sordular:

– **Başına bir kötü hal gelecek olursa kimî dâva edelim, kan diyetini kimden isteyelim?**

Titrek sesle açıkladı:

– Kanımdan, Esile’den başkası sorumlu değildir.

Bu cümle, Hamele’nin son sözleriydi. Başı yana düşü-verdi.

Hüzeyl ileri gelenleri toplanıp Resûlüllah’a geldiler:

– Oğlumuz Hamele’nin kanını Raşid ödeyecektir. Dâva ediyoruz.

Resûlüllah Hazretleri Raşid’i çağırttı

Raşid’in asıl adı Zalim’di. Resûlüllah, İslâm’a girince Zalim ismini Raşid olarak değiştirmişti. Durumu anlayan Raşid:

– Benim öyle bir ölümden haberim yok. Ne gördüm, ne de işittim, deyince:

– Ya Resûlâllah, Raşid’in kendi değil, kızı Esile’dir katil; dediler.

Az sonra Esile yakalanarak getirildi.

– **Esile, bak senin Hamele’yi öldürdüğünü iddia ediyorlar, ne dersin?**

Esile dalgın, aynı zamanda tereddütlü idi. Sadece:

– **Hiç kadın erkeği öldürebilir mi?** diyebildi.

Ancak bu sözün gerçek bir müdafaa olmadığını hemen anladı. Sonra vahiy gelerek Allah’ın Resûlüne olayı haber vereceğini de düşündü. Hâdiseyi aynen anlatmaya karar verdi.

– **Üç defa üzerime yürüdü, iki defa yatırıp söz aldım. Defolup gideceğine söz verdi. Kurtulunca üçüncü defa üzerime geldi. Ben de nefsimi ve namusumu müdafaa için başını yaraladım, bana hücum edemez hâle getirerek kaçıp kurtuldum. Sonra öğrendim ki, o yaralardan ölmüş.**

Hüzeyilliler hep birlikte bağıştılar.

– Suçunu itiraf etmiştir, diyetimizi isteriz.

Resûlullah Hazretleri de kararını açıklamıştı:

– Esile namusunu müdafaa etmiştir. Mütecaviz Hamele de kanını heder etmiştir. Böylece dâva bitmiş, diyet kalkmıştır.

Hüzeyilliler süklüm püklüm, Raşid ve Esile şen ve şâtır... evlerine döndüler.

Saadet asrında yaşanmış olan bu dava, böylece tarihe geçti, bize de ibretlerinize sunmak düştü.

KIZLARIN EŞ SEÇİMİNDE SÖZ HAKKI YOK MU?

Kızlarınızı evlendirirken fikirlerini sorun, onaylarını alın

Saadet asrından önceki devirlerde evlenecek kızların kendi tercihlerini yapma hakları yoktu. Kızın üzerinde söz hakkı kimin ise tercihi o yapardı. Böylece kız, velisinin yaptığı tercihte şansına çıkan erkekle evlenmek zorunda kalırdı.

Bu insan tabiatına aykırı tutum, saadet asrına kadar devam etti. İslâm'ın zuhuruyla değişen bir çok câhiliye âdetinin bu anlayışında da bir değişiklik lâzımdı. Bunu evlenecek gençlerin hepsi de bekliyordu.

Nitekim Medine'de bir kız Âişe vâlidemizin huzuruna girdi. Zihninde sakladığı fikrini hükme bağlamak için şöyle dedi:

– Ey Resûlüllah'ın aziz eşi, bir mes'elem var, çare bulur musun?

Âişe vâlidemiz genç kızın sözüne değer verip dinlemeye başladı. Kızcağız şöyle dedi:

– Babam beni şöhretli olan kardeşinin oğluna verdi, itibar kazanmayı istedi. Ben, beni verdiği genci istemesem ne lâzım gelir? İstemeyişime rağmen babam beni evlendirebilir mi? Benim söz hakkım yok mu?

Âişe vâlidemiz henüz bu mevzuda kesin bir hüküm hatırlamadığından kızcağıza tenbihte bulundu:

– Şuracıkta biraz bekle, Resûlüllah gelince ona da anlat. Rabbimizin emrini ondan öğrenirsin. Bakalım evleneceğin genci seçerken senin de söz hakkın var mı?

Az sonra Hazret-i Resûlüllah içeriye girdi. Âişe vâlide-miz durumu anlatınca kızcağızın babasına haber gönderen Resûlüllah Hazretleri adamı huzuruna getirtti.

Tek suâli şu oldu:

– Kızını verirken fikrini sordun mu? Vereceğin genci beğenip beğenmediğini ifade etti mi?..

Tam bu sırada kız atıldı. Beklenmedik açıklamasını şöyle yaptı:

– Ya Resûlâllah, ben babamın yaptığına karşı değilim. Ancak bir kız verilirken ona da sorulması lâzım gelip gelmeyeceğini öğrenmek istedim. Maksudım buydu. İslâm'ın bu mevzudaki emri nedir?

Hazret-i Resûlüllah'ın kısa fakat kesin hükmü şu oldu:

– Kızlar evlendirilirken fikirleri sorulur. Evet, derlerse nikâhları yapılır, demezlerse yapılmaz!

Sordular:

– Ya Resûlâllah, utangaç kızların evet demesi nasıl olur?

Buyurdu ki:

– Utanan kızların susmaları evet mânasına gelir.

* * *

Demek ki, ömür boyu birlikte yaşayacağı insana ısınıp ısınmadığını ifade etmek hakkı kızın elinden alınıp da velisine verilemez. Onların yaşayacakları müşterek hayat hakkında hükmü alâkasız insanlar veremez. Mutlaka kıza da sorulur, fikri alınır. Evet demesi beklenir. Demezse zorla nikâh yapılamaz.

Ancak madalyonun öbür yüzü de vardır. Gençler tecrübesizdirler, Hislerinin tesirinde kalır, yanlış tercihte de bulunabilirler, denk olmayan namzet seçerler.

Bunu önlemek için tecrübeli ana babalara müdahale hakkı vardır.

Şayet münasiplik yoksa, evliliğe mani olurlar. Bu hak, ebeveynin elinden alınamaz.

Hiç bir zaman yavrularının zarar görmelerini istemeyen ana babanın bu müdahalesi yabana da atılamaz. Şayet taraflar denk değilse, küfüv denen eşitlik yoksa, bu müdahale haklılık arzeder, mâni olma haklarını kullanırlar.

Demek tercihte söz kıza âittir. Ancak tercih ettiğinde denklik (küfüv) yoksa ana-babanın hâkim kararı ile mâni olma hakkı vardır.

HZ. ESMA'NIN HAYATINDA YEDİĞİ EN LEZZETLİ YEMEK

Asr-ı Saadetten ibretli bir yemek hatırası

Bu yazımızda size, bir hanımefendinin ibretli bir hâtırası-nı nakledeceğiz. Ancak, asırlar geçtiği halde unutulmayan bu hanımefendi hakkında kısa bir bilgi verdikten sonra asıl hâtıraya geçeceğiz.

Bu muazzez ve münezzeh İslâm hanımefendisi yine aynı azizlik ve münezzehlikte olan bir zatın kerîmesidir. Yani Hazret-i Ebubekir'in kızı Hazret-i Esmâ'dır.

Resûl-i Ekrem Efendimiz hicret için yola çıkacağı günü öğle saatinde Hazret-i Ebubekir'in evine gelmiştir. Yolculuk hazırlığı yaparken Hazret-i Esmâ bir dağarcık içine azık hazırlayıp, başka bir çuval içine de başkaca yol ihtiyaçlarını koymuş, ancak bu çuvalların ağzını bağlayacak ip bulamamıştır. Hazret-i Esmâ, hemen giydiği elbisesinden kuşağını yırtıp iki ip yaparak eşyayı bağlamıştır. Bundan pek duyulan Efendimiz Esmâ'ya dua ederek, Cennette büyük mükâfatlara lâayık olmasını niyaz etmiştir.

Resûlüllah Hazretleriyle hicret eden babasının arkasından kendisi de hicret eden Esmâ, Medine'ye gelmiş, orada Zübeyr bin Avvâm ile evlenerek mutlu bir yuva kurmuştur.

Zübeyr bin Avvam, ashâbın ileri derecede fazilet ve

ferâğat sahiplerinden biridir. Kendisi maddî bakımdan zayıf, ama mâna bakımından ismi hâlen unutulmayacak kadar kuvvetli ve yücedir. Hattâ Aşere-i Mübeşşere'dendir.

İşte bu zatla evlenmiş olan Hazret-i Esmâ, hayâtındaki en tatlı ve lezzetli yemeği hatırlayınca tarihî bir hâtırasını anlatır. İbret olur, değer ölçüsü teşkil eder diye arz ediyorum.

Hazret-i Esmâ şöyle anlatır:

“Ben Zübeyr’le evlenmiştim. Zübeyr’in belli başlı bir varlığı yoktu. Bir tek atı vardı. Ben onun atının yularını getirir, tımarını yapardım. Bazan da tarla ve bağdan meyve, sebze ve hurma yükleyip eve çekerdim.

Bir gün yine bahçeden hurma yüklemiş, eve getiriyordum. Komşumuz olan yahudinin evi önünden geçtim. Meğer yahudi komşum, bir koyun kesmiş evde pişiriyorlarmış. Ben oradan geçerken öyle bir koku geldi ki, bütün benliğimle o kokuyu hissettim. O anda kızım Hatice’ye hamile idim. Düşünürken aklıma bir çare geldi, bir bahane bulup da içeri girersem bana ikramda bulunurlar, dedim ve ateş istemek için içeriye girdim. Ancak, düşündüğüm anlayışı göremedim. Çıkıp giderken duyduğum, koku daha da şiddetlendi. Hem gözümlle görmüş, hem de daha yakından koklamıştım. Sanki gayr-ı ihtiyarî olarak geri döndüm, tekrar girdim, ikinci defa ateş istedim. Yine anlayış göremedim, çıkınca garip karşılayacaksınız, üçüncü defa dönüp ateş aldım ve yine bomboş döndüm.

Gelip evimin تنها köşesinde kimseye duyurmadan teskin oluncaya kadar ağladım.

Benim bu hâlim, Rabbime iltica gibi bir şey olmuş ki, hemen neticesini gördüm. Yahudî eve gelince, hanımına, bu eve kimse geldi mi, diye sormuş. Hanımı da bir arap kadını üç defa geldi, üçünde de ateş alıp götürdü demiş.

Kocasının cevabı şu olmuş:

– Vallahl bu etten yemem. O kadına götürmedikten sonra!..

Bir de kapıdan seslenen oldu. Baktım ki, kadın elinde bir kapla et getirmiş, rica ile vermek istiyor. Hemen aldım, evimin köşesine çekilip yedim. Hayâtımda öyle tatlı bir yemek yediğimi hatırlamıyorum.”

* * *

Bu sabır, fazilet ve ferâgat sahibi hanım kimin nesidir bakın?

Babası halife Hazret-i Ebubekir'dir. Kocası Aşere-i Mübeşşere'den Zübeyr bin Avvâm'dır. Kendisi de, Haccac'a karşı cihâd eden kahraman Abdullah'ın annesidir. Bütün bu faziletler, o mahrumiyetlerin içinde kazanılmış, yokluk ve tahammül onları değerden düşürmemiş, yüzlerce sene geçtiği halde hürmetle söylenecek faziletlerin sahibi olmalarına mâni teşkil etmemiştir. Tarihin altın sayfelerinde nesilden nesile okunup gelinmektedir.

EVLENDİĞİ KİMSELER, HEP ŞEHİD OLAN HANIM SAHABİ: ZEYD KIZI ÂTİKE

Kim şehitlik rütbesine erişmek istiyorsa, Âtikeyle evlensin

Sahabi hanımlardan Zeyd'in kızı Âtike, hem dış hem de iç güzelliğine sahip zeki ve âlime bir hanımdı. Evlendiği kocaları şehid olmak suretiyle bir çok musibetlere maruz kalmış, ancak hepsini de iman kuvveti, İslâm şuuruyla karşılamasını bilmiş, gerçek bir fazilet ve takva örneği vermiştir.

İlk kocası Hazret-i Ebu Bekr'in oğlu Abdullah'tı.

Abdullah, Âtike'ye öylesine bağlanmıştı ki, bazan İslâmî hizmetlerden bile geri kalıyor, onunla birlikte olmayı tercih edecek duruma bile düşüyordu. Bu durumu gören baba Hazret-i Ebu Bekr:

– Oğlum, bu hanımı boşa, bu senin dünyana değil, âhîretine de mal olacak!.. diye ihtarda bile bulunmuştu.

Nitekim babasının ikâzına uyan Abdullah boşama fikrine kapılmış, bir müddet de ayrı kalmış, ancak daha fazla dayanamayınca yine bir araya gelmişlerdi. Âtike'ye bu tutkunluğundan olacak ki, Hazret-i Abdullah:

– Ben öldükten sonra bir daha kimseyle evlenmeyeceksin, diye şart koşmuş, bunun için de Âtike'ye bir bahçe bağışlamıştı.

Ne var ki, Abdullah'ın ölümü üzerine Âtike'ye Hazret-i Ömer (R.A.) talip olmuştu. Âtike:

– Kimseyle evlenmemek üzere Abdullah bana bir bahçe bağışladı, demesi üzerine Hazret-i Ömer:

– Bunu bir bilene danış, bakalım ne diyecekler? demişti. Âtike de Hazret-i Ali (R.A.)'ye danışmış, O da:

– Bahçeyi Abdullah'ın mirasçılara iâde et, Ömer'le evlen!.. diye fetva vermiş, fetvanın gereği aynen yerine getirilmişti.

Hazret-i Ömer'in şehadeti üzerine, Atike'ye Aşere-i Mübeşşere'den Hazret-i Zübeyir talip olmuş, nihayet nikâh da kıyılmıştı. Hazret-i Zübeyir'in de Cemel Vak'ası'nda şehid olması üzerine, bu defa da bu zeki ve güzel ahlâk örneği sabırlı hanıma Hazret-i Ali talip olmuş, ancak Âtike'nin verdiği şu ibretli cevap her ikisini de durdurmuştur:

– Seninle evlenmek benim için bir şereftir. Ancak benim vardıklarımın hemen hepsi de şehadet şerbetini içmektedir. Sana da bir ziyan gelmesini istemem!

Zaten Abdullah bin Ömer de bir ara şöyle demişti:

– Her kim şehidlik rütbesine erişmek istiyorsa Âtike ile evlensin!

Kaynakların kaydına göre bu Âtike sabırlı, anlayışlı ve bunların hepsinden de fazla olarak takva sahibi bir hanımdı. Zübeyir'le evli iken namazlarını hep camide kılmayı tercih ederdi. O günlerde hanımların camiye gitmelerinde bir emniyetsizlik söz konusu değildi. Zübeyir ise kıskanır, Âtike'nin camiye gitmesini istemez, ibadetlerini evinde yapmasını arzu ederdi. Bunun için Zübeyir bulduğu bir çareyi şöyle tatbik etti: Bir kaç sabah camiye Âtike'den önce gitti. Yolda bir yere saklanıp Âtike geçerken arkasından taş atıp, onu şüpheyeye düşürdü. Sonra Âtike'nin camiye gitmekten vaz geçmesi üzerine; "Neden camiye bıraktın?" diye sorunca aldığı cevap şöyle olmuştu:

– Artık yol emniyeti kalmadı, namazımı evimde kılmalıyım!

İslâm tarihinde bunun gibi daha bir çok fazilet ve takva örneği şuurlu Âtike'ler vardır.

SAHABEDE AİLE İMTİHANI

Ebû Hüreyre'nin annesiyle imtihanı

Ezberleyerek naklettiği (5374) hadîs ile İslâm'a en büyük hizmetlerden birini yapmış olan meşhur sahâbî Ebû Hüreyre Hazretleri Hayber fethinden önce İslâm'la şereflenmiş, bundan sonra da hiçbir dünyevî işle meşgul olmayarak bütün ömrünü Resûlüllah'ın huzurunda onun sözlerini dinlemeye tahsis ederek geçirmiştir.

Ebû Hüreyre'ye neden bu kadar çok hadîs rivayet ettiğini soranlar olmuş, o da verdiği cevapta, kendisinin karın tokluğuna Resûlüllah'ın huzurunda beklediğini, başkalarının ise çoluk çocuk rızkı için şuraya buraya çalışmaya gittiğinden kendisi kadar hadîs dinleyemediklerini, bu yüzden başkalarından fazla hadîs ezberleyip rivayet etme nimetine kavuştuğunu ifade etmiştir.

Ebû Hüreyre İslâm'a girer girmez derhal Suffa Ashâbı arasına katılmış, orada bütün ömrünü belli bir hedefe tahsis etmiş, Resûlüllah'ı bir gölge gibi takip ederek söylenen her sözü eksiksiz zabt edip, nakletme imkânını elde etmiştir.

Onun kendisini İslâm'a bu kadar verişine bakılırsa, başka hiçbir mükellefiyet tanımadığını, sadece İslâm'ı öğrenip onu anlatmayı hayatının gayesi, varlığının hedefi bildiğini kabul etmek gerekir.

Acaba, kendini bütünüyle İslâm'a tahsis eden Ebû Hüreyre'nin annesi ne durumda, ne âlemdeydi? O da biricik

oğlu gibi feragat ve fedakârlık sahibi miydi? Başka bir ifadeyle, ne diyordu oğlunun bu İslâm fedâillğine?

Gariptir ki, Ebû Hüreyre'nin annesi oğlunun bu fedâkarlığını istemiyor, taraftar olmuyordu. Hattâ taraftar olmuyor da ne demek, Resûlüllah aleyhinde sözler sarfediyor, hattâ dil uzatıyordu.

Ebû Hüreyre ise, her defasında sabır gösteriyor, mutlaka bir gün annesini de irşad edeceğini düşünüyordu.

Ne var ki görünürde böyle bir alâmet yoktu. Annesi günden güne işi azıtıyor, Resûlüllah hakkında tahammülü güç şeyler söylemekten geri kalmıyordu.

Bir gün ümidlenerek annesine bazı hakikatları ifade etmek istemişti:

– Sevgili anneciğim, sizin putlara ibadet etmeniz akıl, mantık işi değildir. Putu da, insanı da yaratan Allah vardır. Ona ibadet edip, Ona kulluk etmek gerek. Putlar, insana ne günah, ne de sevap veremezler. Onlar taştan, çamurdan, hattâ bazıları da odundan yapılmış şeylerdir. İstersen seni Resûlüllah'ın huzuruna çıkarayım, orada daha birçok hakikatları dinler, belki gözün gönlün açılır, kurtulursun.

Annesinin verdiği cevaplardan üzüntüye düşen Ebû Hüreyre, ümidini yitirmiş, doğruca Resûlüllah'ın huzuruna gelerek ağlamaya başlamıştı.

– Yâ Resûlâllah, annemi bir türlü ikna edemiyor, hidayetine vesile olamıyorum. Bu sabah yine onunla biraz sohbet edeyim dedim. Ne yazık ki, ne sohbetimi dinlemeye tahammülü var, ne de normal muhatap olmaya. Yalnız bana değil, Zatınıza da arzu edilmeyen sözler sarfediyor, beni teessüre garkeden ifadelerde bulunuyor. Sizden istirhamım ona dua etmeniz, hidayete ermesine sebep olmanız. Bana böyle bir iyilikte bulunursanız size olan minnettarlığım ölünceye kadar bir başkalık arzedecek, sevincime ve huzuruma had olmayacaktır.

Bunları söylerken Ebû Hüreyre pırıl pırıl göz yaşı döküyor, istirhamının reddi halini de düşünüyordu.

Halbuki, Allah'ın Resûlü merhamet ve şefkat menbaı idi. Ayrıca, Ebû Hüreyre'ye karşı farklı bir merhamet ve şefkat duymaktaydı. Bu sebeble heyecan ve üzüntü dolu Ebû Hüreyre'nin halini dikkatle takip etmiş, sonra da ellerini kaldırmaya başlamıştı.

Onu gören Ebû Hüreyre'nin dünyası değişti birden. O da kaldırdı ellerini. Dua uzun değildi, tek cümleden ibaretti:

– Allahım! Ebû Hüreyre'nin annesine doğru yolu göster!

Bütün gönül ve kalbiyle (âmin) diyen Ebû Hüreyre, hemen müsaade alarak annesinin yolunu tuttu. Hemen giderek, duanın tezahürünü bekleyecekti.

Yollardan yürümüyor, âdeta koşuyordu. Elinden gelse uçacaktı.

Az sonra evlerinin önüne geldi. Garip bir duruş vardı kapıda. Önce kapıyı itti, açılmadı, kapı kapalıydı arkadan.

İçerden su sesleri geliyor, dökülen su şırıltıları işitiliyordu. Kendini tutamayıp seslendi:

– Anne, ben geldim.

Cevap garipti:

– Bekle biraz, az sonra açacağım.

Birkaç dakika geçmiş, kapı açılmıştı. Ebû Hüreyre'nin annesi tesettürüne girmiş, guslünden sonra yeni elbiselerle oğlunu karşılamıştı. İlk cümlesi şu oldu:

– Dinle şimdi biricik evlâdım.

Dikkat kesilen Ebû Hüreyre'nin sanki nefesi duracaktı.

Diz çöküp oğlunun gözlerinin içine bakan annenin dudığından şu cümle dökülüyordu:

– Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlühû.

Ebû Hüreyre, ilk zamanlar, annesi sebebiyle büyük bir imtihana maruz kalmıştı. Ama o, hiçbir zaman annesinden ümit kesmemişti. İslamı kabul etmesi için ona diller dökmüş, hizmetinde ve saygısında hiçbir eksiltme yapmamıştı. Sonunda Allah Resulünün duası bereketiyle ve feyziyle, annesinin hidayete erdiğini görme mutluluğunu yaşamıştı.

Bu olayda bizlere de mesajlar vardır. Biz de annemizle, babamızla, hanımımızla, çocuklarımızla benzer imtihanlara maruz kalabiliriz. Sabırla, hoşgörü ile, güzellikle, dua ile bu gibi imtihanların üstesinden gelmek mümkün olabileceği unutulmamalıdır.

SAADET ASRINDA HANIMLARIN SOHBETLERİNDE NELER KONUŞULUYORDU?

Kadınlar mı fazilette daha ileridir, erkekler mi?

Yazıma başlık olarak aldığım cümle herhalde dikkatinizi çekmiş, hattâ, kendinize göre sualimize cevap de vermişsinizdir. Belki de demişsinizdir ki:

– Hanımların sohbetinde neler konuşulacak? Dedikodu, şunun bunun şahsî durumu, özel hayatı, moda ve benzeri havaîlikler...

Belki bu tahmininizde bir ölçüde isabet etmektesiniz, ama bundan müstesna olan hanımlar yok mu? Bütün hanımlar böyle modadan, şunun bunun göze çarpan kusurlarından, havaîlik arzeden cihetinden mi söz etmekte? İstisnası yok mu bunun?

İsterseniz, size Saâdet Asrı hanımlarının sohbetinden bir örnek takdim edeyim. Bakalım Asr-ı Saâdet hanımları toplanınca neler konuşuyorlardı? Dikkatlerini neler çekiyor, zihinlerini neyle meşgul ediyorlardı?

Esmâ binti Zeyd, Saâdet Asrı hanımlarının toplantılarına başkanlık eden, onları çeşitli mevzularda temsil edip, istikametlendiren bir hanımefendidir.

Bir gün Medineli hanımlar, mutad toplantılarından birinde iken ortaya şöyle bir sual attılar:

– Kadınlar mı efdal, erkekler mi?

– Kadınlar efdal. Çünkü bütün peygamberleri onlar dünyaya getirdi.

– Hayır, erkekler efdal, çünkü onlar olmasaydı, peygamberler de olmazdı.

Bu sırada bir hanımefendi daha kesin konuştu:

– Bir defa kadınlar erkeklerin sevabına erişemezler, fazîletlerine yaklaşamazlar. Çünkü kadınlara Cuma farz değildir, cenazeye gitmezler, namazlarını cemaatle kılmazlar, bunlardan hepsinden fazla olarak da cihada çıkamazlar. Bu sebeblerle kadınlar erkeklerin sevabına erişemezler.

Bir başka hanım:

– Neden öyle düşünüyorsunuz?

Onların fitrî ihtiyaçlarına biz muhatap değil miyiz?

Çocuklarını karınlarımızda biz gezdirmiyor muyuz?

Evlerine, eşyalarına biz bakmıyor muyuz?

Biz bunları yapmazsak onlar camiye de, cihada da gidebilirler mi?

Bu yüzden diyorum ki onların, bizden fazla olarak yaptıkları hizmetlerine bizler ortağız.

Sohbet bu minval üzere uzarken karar verdiler ki, rahat ve güzel konuşan ablaları Esmâ gidip, bu durumu Resûlullah'tan sorsun.

Hanımların temsilcisi olarak Hazret-i Esmâ, hemen Huzur-u Risâlete girdi. Herkes susmuş, tesettür içinde Resulullah'a muhatap olan Esmâ söze başlamıştı:

– Yâ Resûlâllah! Buraya toplantıda bekleyen diğer hanımların temsilcisi olarak geldim, sohbet konusu olan mes'elemizi sormak istiyorum izin verirsiniz.

– Buyur yâ Esmâ, neymiş hanımlar cemaatinin müşkülü?

– Yâ Resûlâllah, biz hanımlar Allah ve Resûlüne îman ettik, imanlarımızın icaplarını da nefsimize tatbik ettik. Ne var ki bizler evlerimizin en تنها köşesinde ibadet ediyor, sizin birçok harici hizmetlerinizden mahrum kalıyoruz. Bununla beraber erkeklerin fitrî ihtiyaçlarına muhatap kadınlardır. Çocuklarını onlar aylarca gezdirip, senelerce bakıp büyütür. Sizler cumaya, cenazeye gidince, bizleri evlere bırakırsınız, eşya ve mallarınıza biz bekçilik ederiz. Bunların hepsinden fazla olarak da sizler Allah için cihada gidiyorsunuz, biz bunlardan da mahrumuz. Size bu hususların hepsinde de bizler yardımcı ve ortak değil miyiz? Yoksa bütün bu sevaplar erkeklerin şahsına münhasır kalır, hanımları onlardan mahrum mu olurlar?

Böylece Esmâ سوالini eksiksiz şekilde, net bir ifadeyle sormuştu.

Resûlüllah'ın sualden son derece memnun olduğu belli idi. Nitekim ashâbına döndü:

– Dinî سوال soranların içinde şimdiye kadar böyle güzel bir سوال soran oldu mu? dedi.

Herkes susmuş, neticeyi merak ediyordu. Nebiyy-i Ekrem Efendimiz ağır ağır ve kelimelere basa basa şöyle müjde verdi:

– Yâ Esmâ, temsil ettiğin hanımlara söyle ki, onlar bu saydığın hizmetlerde kocalarına zorluk çıkarmıyor, yardımcı oluyorsa, hiç üzülmessinler, sevapların hepsine de ortaklırlar. Cumasına da, cemaatına da, hattâ Allah için çıktıkları cihada da, yeter ki kocalarına yardımcı olsunlar, mania haline gelmesinler.

Resûlüllah'ın sözleri henüz bitmemişti ki, Esmâ yerinde daha fazla duramıyarak kalktı ve koşarak toplantı yerine döndü. Onlar ise kapıya yakın yerde bekliyorlardı.

Esmâ, onları gördünce tekbir almaya başladı. Onlar da hayırlı bir haberle geldiğini düşünerek tekbirle karşıladılar ve Esmâ aldığı müjdeyi verince aralarından birden bayram başladı. Hattâ bu bayram Medine kadınları arasında günlerce devam etti.

Bu hâdisede, hanımların beylerinin hizmetlerine ortak olmalarının tek şartı olduğu bildiriliyor. O tek şartın da, saydıkları hizmetlerinde beylerine yardımcı ve destek olmaları, başka bir ifade ile evlerindeki mükellefiyetlerini yerine getirerek yakınlarını meşgul etmemeleri, hizmetlerine mani olmamalarıydı.

Bunu yaptıkları takdirde, beylerinin bütün hizmetlerinin sevaplarına hissedar oluyorlar, hattâ at üstünde çıktıklarını cihaddan bile hissesiz kalmıyorlardı.

Bu fevkalâde ibretli ve mânalı vak'ada günümüzün dindar hanımlarına elbette açık ve net dersler vardır. İhtar ve ikazlar söz konusudur. Yeter ki, ibretle düşünsünler, tefekkürle değerlendirsınler. Beylerinin hizmetlerine köstek değil, destek olsunlar. Böyle yardımcı tutumlarıyla erkeklerin hizmetlerinin sevaplarına ortak olma liyakatlarını fiilen gösterip ispatta bulunsunlar...

İMANINDA SEBAT EDEN SAHABİ HANIMA ALLAH'IN LUTFU

Nikahta Şaka olmaz

Müslümanların bir kısmı, müşriklerin zulüm ve baskısından kurtulmak için, Habeşistan'a göçmüşlerdi. Bunlardan biri de Hazret-i Osman'ın halasının kızı olan Ümmü Habibe idi.

Ümmü Habibe, kocası Ubeydullah ile birlikte hicret etmiş, diyar-ı gurbette sıkıntıya düşmeyi, İslâm için göze almıştı.

Habeşistan'da bir gece rüyasında kocasının yüzünü simsiyah olmuş şekilde ve çok kötü bir halde gördü, bundan kocasının İslâm'dan çıkacağını düşündü.

Ne yazık ki, bu tâbiri doğru idi. Ertesi sabah Ubeydullah:

– Ben zaten Hristiyanlığı benimsemiştim, ama nasılsa bir defa İslâm'a girdik, diyerek, Hristiyanlığa dönüp devam ettiği içkiyi daha sıkça içmeye başladı.

Ümmü Habibe ise, kocasının bu haline ısrarla karşı çıktı, kendisinin asla peşinden gelmeyeceğini, taviz vermeyeceğini, yalnız başına da olsa İslâm'da sebat edeceğini ifade etti. Ne yazık ki, kocasını kurtaramadı. Ubeydullah, Hristiyan olarak öldü.

Ümmü Habibe yalnız kalmıştı gurbet diyarında. Hicret etmiş olan diğer sahâbeler de olmasa, Habeşistan'da iyice bunalacak, garipliğin kuyusuna düşmüş gibi olacaktı. Etraftan şımarık Hristiyanların lâflarını işitiyor, müslüman olmakla eline ne geçti sanki demek istediklerini seziyordu.

Ümmü Habibe bunlara rağmen asla sarsılmadı. Yalnızlığına bakıp da taviz verme düşüncesine girmede. İşte bu sıkıntılı günlerde bir gece, ölmüş kocasını gördü, Uzaklardan ona el sallıyor, karanlıklara doğru kaybolup giderken de, şöyle sesleniyordu:

– Ey mü'minlerin annesi, ey mü'minlerin annesi!...

Ümmü Habibe şaşırды bu hitaba. Zîra “mü'minlerin annesi” diye ancak Resûlüllah'ın muazzez hanımlarına denirdi. Yoksa kendisinin de başına böyle bir tâc mı konacaktı?

Ama olmazdı. Gerçi imanında, İslâm'ında tek başına kaldığı halde, yine de sebat etmekteydi. Ama böyle bir sadete lâayık değildi.

O akşam Habeşistan hükümdarının kadın elçisi Ebrehe kapıyı çaldı:

– Hükümdar Necaşî beni sana gönderdi, Resûlüllah'tan gelen mektupla senin kendisine nikâh edilmeni istiyor. Kimi vekil yapacaksan onun adını bildir!

Ümmü Habibe'de şaşkınlık ve hayret!

– Ne diyorsun, şaka yapmıyorsun değil mi?

– Şakanın yeri yok, ciddî mes'ele bu!

– Al öyleyse şu kulaklarımdaki ziynetlerim, şu kollarımdaki, şu da ellerimdeki.

Ümmü Habibe sahip olduğu bütün ziynetlerini Necaşî'nin câriyesi Ebrehe'ye müjde olarak verdi. Orada bulunan ashâbdan Halid bin Said'i de vekil tayin etti. Akşam hükümdar Necaşî ashâbla kendi etrafını toplayıp, gıyabî nikâhı

yaptı. Ve dört yüz dinar altını da mehir olarak bizzat kendisi vererek Ümmü Habibe'ye gönderdi.

Ümmü Habibe, önce verdiği müjde ziynetlerini kifayetsiz bulduğundan, bu altınların elli dinarını da yine elçi Ebrehe'ye vermek isteyince şu karşılığı aldı:

– Ben bunları istemem, üstelik önceki verdiğin ziynetlerini de, hükümdarımız geri vermemi istedi. Şimdi senden tek ricam, Resûlullah'a varınca selâmımı söyleyip, şefaatinı istediğimi bildirmendir.

Bundan sonra Necaşî iki gemi tahsis ederek hicret eden Müslümanlarla yetmiş kişilik kendi müfrezesini bu gemi ile Medine tarafına doğru yola çıkardı.

Cafer bin Ebi Talip, bu kafileye başkanlık yapmaktaydı.

Hayber Fethi sırasında gelen bu Habeşistan muhâcirlerinden dolayı Resûlullah (sav) çok sevindi. Hattâ bu sevinçlerini şu hadîsleriyle de ifade etti:

– Bilmem bu zaferin hangisi ile sevineyim ben, Hayberin fethine mi, Caferin (Medine'ye) geri dönüşüne mi?

Aradan zaman geçti. Hudeybiye barış anlaşması yapıldı. Neticesi Mekke müşriklerinin aleyhinde gelişmeye başladı. Anlaşmanın birkaç maddesini değiştirmek üzere Ümmü Habibe'nin henüz iman etmemiş babası Ebû Süfyan, Medine'ye geldi. Gizlice kızının evine, yâni Resûlullah'ın Hâne-i Saâdetine girdi. Ümmü Habibe henüz birşey söylemeye vakit bulamadan doğruca köşedeki Resûlullah'ın oturduğu minder üzerine oturmak istedi.

İşte o sırada Ümmü Habibe bulunduğu yerden fırlayarak, minderini babasının altından çekti ve şöyle söyledi:

– Sen nereye oturduğunu biliyor musun? Bir müşrik, Allah Resûlünün oturduğu makama oturabilir mi? Orada vahiy geliyor, Resûlullah, Cebrâil'le Kur'an âyetlerine muhatap oluyor!

Ebû Süfyan çıkıp giderken mırıldanıyordu:

– Benden uzak kalalı kızım iyice değişmiş.

Ümmü Habibe önceden iyice sıkılmış, hattâ kocası bile İslâm'dan dönmüş, kendisini de İslâm'dan döndürmek için ısrar etmişti. Amma o, asla taviz vermemiş, sabır ve sebat etmiş, neticede ise gördüğünüz gibi Müslümanların annesi olmak şerefine kadar yükselmişti.

Bütün sabır ve sebatın sonu böyledir işte, yeter ki, aceleci davranıp sinirlenmeyelim. Öfke ve hiddetle herşeyi bir anda altüst etmeyelim.

Ümmü Habibe gibi sabreden hanımların sonunda sadete ereceklerine işaret var bu hâdisede.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SAHABEDE

HAK, ADALET VE

YÖNETİM ANLAYIŞI

Başından vurulmuşa dönen fakir adam, bu defa Halife'nin huzurundan çıkar ve köyüne doğru yola koyulur. Kalbinde keder, gönlünde hüznün, başlar terennümlere. Söyle-nir kendi kendine.

– Ey Allah'ım, biricik ümidim Halife'ydi. O da bana inanmadı, devemin öldüğüne ihtimal vermeyerek beni boş çevirdi. Eğer Halife bu zannından dolayı günaha girmişse sen onu afveyle. Zîra, o gerçekten de devemin ölmediğini zannediyor. Eğer sözümün gerçek olduğunu bilse, mutlaka bana hazineden bir deve ihsan ederdi. Sen onu afveyle, bu sû-i zannından dolayı...

Köylü böyle dua edip giderken onu peşinden takip eden Halife ellerini açmış, köylünün duasına (âmin) der, kabul eyle Allahım, diye yalvarır.

Geri dönüp bakan köylü, Halifenin peşinden geldiğini, duasına da âmin dediğini hayretle görür. Sebebini sorar. Halife şöyle cevap verir:

– Hazine Allah'ındır. Ben de bekçiyim. Tahkik etmediğim bir beyanla hazinenin malını kimseye vermeye, mes'uliyetsizce bir bonkörlükte bulunmaya yetkili değilim. Peşinden geliyordum ki, devenin ölüp ölmediğini tahkik edeyim. Şimdi anladım ki, gerçekten de deven ölmüş, sen hazine devesine müstehak hale gelmişsin. Dön ve deveni hemen al!

* * *

Dikkat ediniz sahâbeye!

Biri devlet başkanı, biri de o devletin sıradan bir köylü-sü...

Devlet başkanı her iddiayı gerçek kabul edip de hazine-nin malını savurma cesaret ve selâhiyetini kendinden bula-mıyor. Önce durumu ortada bırakıyor, ama sonra da mes'eleyi gizlice tahkikten geri kalmıyor. Muhtacı mahrum

SAADET ASRINDAN KOMŞU HAKKINA ÂİT ÖRNEKLER

Komşusunu haksız yere rahatsız eden Cennete giremez

Medine'de bulunduğu mahalleye yeni gelmiş, çevreyi yeni tanımaya başlamıştı. Ne var ki en yakın komşusundan rahatsızlık görüyor, huzursuz edici tavırlara muhatap oluyordu.

Bu böyle devam edemezdi. Ama ne yapacaktı? Kalkıp karşı koysa, kavgaya başvuursa netice ne olur bilinmezdi. Hem neden kavgaya başvurup, kaba kuvvete müracaat edecekti? Allah'ın Resûlü vardı Medine'de. Resûlüllah'ın bulunduğu bir şehirde komşu komşuyla kavga eder, karşılıklı geçimsizlikte bulunabilir miydi?..

Öyle ise yapılacak ilk ve son iş Resûlüllah'a gitmek, maruz kaldığı komşu zulmünü ona anlatmaktır.

Nitekim doğruca Mescid-i Nebî'ye geldi. Namazdan sonra sessizce bekleyenlerin arasında yerini aldı. Herkes bir mes'ele soruyor, imanî ve İslâmî ölçüler öğreniyordu. Beklediği müsait fırsatın zuhur ettiği anda, hemen durumunu anlattı:

– Yâ Resûlâllah, bulunduğum mahalleye yeni geldim. Ancak bana en büyük rahatsızlığı en yakın komşum vermektedir. Bitişikteki komşumdan şikâyetçiyim!..

Hazret-i Resûlüllah ve ashâbı, bu şikâyeti sessizce dinlediler. Bundan sonra çevresine bakan Efendimiz:

– Nerede Ebû Bekir, Ömer ve Ali?. diye sordu.

Hemen huzura gelen İslâm'ın bu aziz tebliğcileri şu emri aldılar:

– Bugünden itibaren Mescidin önünde ve Müslümanların toplu bulunduğu yerlerde komşu hakkını tebliğ edecek ve diyeceksiniz ki:

– Ey Müslümanlar, biliniz ki, her Müslümanın evinin etrafından kırkar hane komşusudur. Ve yine biliniz ki, komşusunu (haksız yere) rahatsız eden Cennet'e giremez!..

İşte bundan sonra Medine'de eşine rastlanmayan bir komşuluk anlayışı hâkim olmaya başladı. Hiç kimse bir başkasını rahatsız etmeye cesaret edemiyor, evinin her tarafından kırkar haneyi komşu bildiğinden komşu rahatsızlığı bahis mevzuu olmuyordu. Zîra haksız olarak rahatsız ettiği komşusu sonun Cennet'e girmesine mani olabilirdi. Bunu göze almak ise bir müslüman için kolay şey değildi.

Nitekim bir gazada ashâbını etrafına toplayan Resûlullah Hazretleri şu emri verdiler:

– Üzerinde komşu hakkı bulunanlar, bugün bizimle gelmesinler!

Anlaşılan, o gün çarpışma vâki olacaktı. Zafer kazanabilmeleri için Müslümanların arasında komşu hakkı yüklenmiş hiç kimsenin bulunmaması gerekliydi...

Bu sırada mahcup biri yaklaştı Resûlullah'a. Dudaklarından dökülen itirafı şöyleydi:

– Ben komşumun bahçesindeki ağacın altına abdest bozmaya oturmuştum!

Resûlullah ne karşılık verdi buna biliyor musunuz?

– Öyle ise sen bugün bizimle gelme!

İslâm'ın saadet asrında kalb ve gönüllere yerleştirdiği komşuluk anlayışı böyleydi işte...

SAHABELERDE AKRABA HAKLARINA RİAYET VE SAYGI

Akrabaya iyilik ve hürmet, günahların affına sebeptir.

Buharî ve Müslim'den bir hadîs meâli:

– Allah'a ve âhirete iman eden misafire ikram etsin, akrabasıyla da alakasını kesmesin!

Diğer bir hadîste ise şöyle buyurulmaktadır:

– Kim ömürün uzamasını, (huzurlu geçmesini), rızkının bollaşmasını, kötü ölümden kurtulmasını istiyorsa Allah korkusunu kalbine iyice yerleştirsin, akrabasını da ziyaretten geri kalmasın!

Demek akrabayı memnun etmek, bu gibi faydalara da sebebidir...

Bir arabî Resûlüllah'ın meclisine girdi, سوالini şöyle sordu:

– Yâ Resûlâllah, hangi amel Allah indinde daha makbuldür?

– Allah'a iman etmek!

– Sonra?

– Akrabayı ziyaret etmek!

Adam bundan sonra da şöyle sordu:

– Hangi amel Allah indinde daha kötüdür?

– Allah'a şirk koşmak!

– Sonra?

– Akriba ile alâkayı kesmek!

Anlaşılan, akrabayı ihmal edip darıltmak Allah'ın beğenmediği kötü amellerin ikincisidir.

* * *

Ashâbdan Ukbe bin Âmir, hâtıralarını anlatırken der ki:

“Resûlüllah Hazretleri'ne yetiştim, elinden tutup sordum:

– Yâ Resûlâllah, bana amellerin en fazîletlisinden haber ver!

Buyurdu ki:

– Yâ Ukbe, sana gelmeyene sen git, sana vermeyene sen ver, seni kıranı sen afvet.

İşte Allah indinde amellerin en fazîletlisi...

Bir adam günah işlemiş, bundan da şiddetli şekilde üzüntü duymaya başlamıştı. Üzüntünün şiddetine dayanamayıp Resûlüllah'ın huzuruna girdi.

Dedi ki:

– Yâ Resûlâllah, hasbelbeşer bir hata işledim, mes'uliyetinden çok korkuyorum. Bunu hangi iyilik ve sevaplı işle afvettirebilirim?

Resûlüllah Hazretleri yakınlarını sordu:

– Senin annen var mı?

– Hayır yoktur.

– Halan var mı?

– Evet vardır.

– Öyle ise git, halana iyilik et, hürmette bulun!

Anlaşılan akrabaya iyilik edip, hürmette bulunmak günahların afvına da sebebedir.

SAADET ASRINDA BULUNMUŞ EŞYAYA NE YAPILIRDI?

Bulduğun eşyayı iyi muhafaza et, bir sene de ilan et!

Süveyde bin Gâfele... Hayatının büyük kısmını at üstünde, gaza yollarında geçiren bir sahabi... Ancak, yalnız da değil. Ona arkadaşlık eden iki iman kardeşi de yanında... Zeyd ve Selman...

İşte bu üç gazi bir gaza yolculuğunda iken düşürülmüş bir kamçı gördüler. Deriden örülmüş kamçıyı Süveyde alıp, terkisine koydu. Arkadaşları hatırlatmada bulundular.

– Bu kamçı, sahibi tarafından düşürülmüş bir maldır. Alman câiz olmaz. Bırak, düştüğü yerde kalsın.

Süveyde cevap verdi:

– Burada kalırsa kumlara karışıp çürür, kimseye de bir faydası olmayabilir. Ben kamçıyı alıyorum, gittiğim yerlerde ilân ederim; sahibi çıkarsa teslim ederim, çıkmazsa bende kalır, kullanırım.

Arkadaşları, Süveyde'ye ses çıkarmadılar. Kamçıyla gazadan dönen Süveyde, hac mevsiminde Medine'ye uğradı. Ashaptan meşhur âlim ve hukukçu Übeyy bin Kâ'b'ı gördü. Ona ilk suali şu oldu:

– Yâ Übeyy, ben gaza yolculuğunda bir kamçı buldum, bunu ne yapmalıyım? Bulduğum kamçıyı orada bırakmayıp aldım. Şimdi huzursuzum!..

Übeyy bin Kâ'b:

– Senin bu sualin bana, Resûlüllah zamanında bulduğum bir kese altını hatırlattı, diyerek başından geçen bir hâdiseyi şöyle anlattı:

– Resûlüllah zamanında bir kese bulmuştum. İçinde de tam yüz dinar vardı. Bu para bulunmuş bir paraydı. Çünkü kazanan, cebinde gezdiren, düşüren başkası idi. Ben ise ansızın oradan geçerken sahib olmuş biriydim..

Resûlüllah'a getirdim, durumu arz ettim:

– Yâ Resûlâllah, içinde yüz dinar olan bir kese buldum, ne yapayım?

Resûlüllah Hazretleri:

– Keseyi iyi muhafaza et, bir sene de ilân et! buyurdu...

* * *

Übeyy bin Kâ'b bu hatırasıyla şöyle demek istiyordu:

– Sen de bulduğun kamçıyı hemen kullanma. Bir sene kadar bir zaman yanında emanet olarak bulundur, sahibini ara, ilân et. Bu kadar zaman içinde sahibi çıkarsa ne âlâ; ver, mes'uliyetten kurtul. Çıkmazsa, ihtiyacın varsa sen kullan, yoksa hazineye (ya da kayıp eşya bürosuna) teslim et.

Nitekim Hazret-i Süveyde bulduğu kamçıyı hemen kendine mal edip de kullanmaz. Sene boyu gittiği her yerde kamçıyı bulduğu yeri, kimin olabileceğini herkese anlatıp durur...

Ancak, burada hatırlanacak bir husus da şudur:

Bulunan mal, gasbetmek için değil de sahibine iâde etmek için alındığına delil olması için, bulunduğu andan itibaren şahidlendirmek şarttır. En yakın yerdeki insanlara bulduğu şeyi hemen haber verip, sahibinin gelip almasını devamlı ilân etmek gerekir. Aksi halde gizlemek için almış sayılır. Sirkat, yâni hırsızlık muamelesine mâruz kalır.

bırakmaktan titriyor.

İsteğinin Halife tarafından karşılanmadığını gören köylü sahâbî de kızmıyor, bedduayı yağdırmıyor. Ters yüz edildiği için veryansın etmiyor da, bakın ne diyor:

– Allah'ım, Ömer'i sen afveyle. O benim yalan söylediğimi sanıyor da karşılamıyor ihtiyacımı. Eğer doğru söylediğime inanmış olsa asla esirgemez yardımını. Bu sû-i zannından dolayı sen onu tecziye etme, huzurunda mahcup kılma!

Düşünebiliyor musunuz hâdisenin günümüzdeki durumlarla kıyaslamasını?

Başkanlarımız böyle tahkik ve takipçi midirler?

Biz de böyle gerçekçi miyiz?

Haklı isteğimizi reddene böyle dua edebilir miyiz?

İşte halifesiyle, köylüsüyle sahâbe budur.

SAHABEDE GÖREV ANLAYIŞI

Idareciler halkının güvenliğinden sorumludurlar

Enes bin Mâlik anlatıyor: Hz. Ömer Halife iken geceleri durmadan dolaşır, idaresini üzerine aldığı halkın rahat ve huzurunu te'min için bir zabıta memuru gibi teftişte bulunurdu. Bir gece Medine'nin kenarına gelen bir kervanın kum tepeleri arasında konaklayarak geceyi orada geçirmekte olduğunu gördü. Ve elindeki sopasını kuma dayayarak kervanın başında beklemeye başladı. Bu sırada oradan geçmekte olan Abdurrahman bin Avf:

– Yâ Emîre'l-Mü'minîn! Gecenin bu saatinde burada ne yapıyorsunuz? diye sordu. Müslümanların Halifesi:

– Bu kafilе, uzun bir yolculuğun verdiği yorgunlukla uykuda bulunmaktadır. Develerinin kaçması, uyku halinde iken bir şeylerinin zayi olması halinde, kendimi mes'ul hissediyorum. Bu yüzden sabaha kadar bunları bekleyerek huzurlarını te'min etmeye karar verdim. Gel, yâ Abdurrahman, beraber bekleyelim!..

Abdurrahman'la birlikte sabaha kadar kervanı bekleyen Halife, şafak sökerken:

– Namaz vakti, namaz, ey yolcular! diyerek uyuyanları uyandırdı. Yolcular, başlarında bekleyen bu nöbetçinin kim olduğunu merak içinde araştırırlarken, Abdurrahman:

– Yâ Emîre'l-Mü'mînîn, hepsi uyandılar, gidebiliriz artık, dedi.

Bu söz üzerine, kabile içindeki bir Hristiyan, başlarında bekleyenin Müslümanların Halifesi olduğunu öğrenince, Hz. Ömer'in ayaklarına kapandı:

– Biz Hristiyanların da hükümdarımız vardır: fakat böyle halkının güvenliği için nöbetini beklemek şöyle dursun, halkı onun muhteşem saraylarında bekçiliğini yapar, sabahlara kadar onu tecavüzlerden korumak için etrafında dört döneriz. Sen ise ey Müslümanların Reisi, bir hükümdar gibi değil, bir hizmetkâr gibi bizimle ilgilenmektesin.

Hazret-i Ömer, Hristiyanın sözünü yarıda kesti:

– İslâmiyete kavuşmazdan evvel, ben de öyle mütekebbir ve mağrur kimseydim. Kılıncımın şerrinden kurtulanlar pek az bulunurdu. Fakat İslâm Nûruyla nûrlandıktan sonra, işte gördüğünüz gibi oldum; İslâmiyet burada sizi beklemeye beni mecbur etti. Bu iyilikler, İslâm'ın bana yüklediği sorumluluk duygusundan ileri geliyor. Eğer hareketimi beğeniyorsan, bana bunu yaptıran İslâmiyeti sen de kabûl eyle.

Hristiyan bir anlık düşünüşten sonra derhal İslâmiyeti kabûl etti ve kum tepeleri arasında, diğer Müslümanlarla birlikte, o da namaz safına iltihak etti.

İmam-ı Gazâlî'nin naklettiği bu hâdise, Müslüman devlet reislerinin halkına karşı taşıması gereken mes'uliyet hissini en bârız misalini teşkil etmekte, İslâmiyetin devlet reislerine verdiği vazife anlayışını göstermektedir.

SAADET ASRINDA ÜSTÜNLÜK ÖLÇÜSÜ NE İDİ?

Allah katında takvan kadar değerlisin

Asr-ı Saadet'te cereyan eden hâdiselerin her biri, dünya durdukça değerini muhafaza edecek; daha sonra ölçüsünü kaybeden Müslümanlar için, şaşmaz ölçüler olarak kıymetini her geçen gün daha da yükseltecektir. Sizlere, bu yazımda kıymet ölçüsünü kaybedenler için, mühim bir ibret nümunesi teşkil eden bir vak'a nakletmek istiyorum. Her halde insan değerlendirmekte kaybedilen ölçümüzün bulunmasına vesile olacaktır.

Sâbit bin Kays, Resûl-i Ekrem'in maiyyetinden asla ayrılmazdı. Nasıl oldu ise, bir gün, namaza geç kaldığından heyecanla mescide koştu; bir köşede namazını kılincaya kadar, mihrabda Resûlüllah'ın sohbeti de başladı. Böylece Sâbit için, Resûlüllah'ın yanına oturma imkânı kalmadı. Çünkü mihrabın yakınları üst üste doluydu. Buna rağmen bir köşede namazını ikmâl eden Sâbit, kulaklarının ağır işittiği bahanesiyle:

– **Aralaşın; aralaşın!** diyerek mihrabın yanına doğru yürümeye başladı. Ashâb yer verdikleri için, açılan aralıklardan da Resûlüllah'ın yanlarına kadar sokulabildi. Ancak, kendisiyle Resûlüllah'ın arasında bir tek adam kalmıştı. Sâbit ona da:

– **Sen şöyle çekil de ben oraya oturayım, diyerek yerini vermesini istedi.**

Zaten, Resûlüllah'ın yakınına oturmak şerefini elde etmek için saatlerce evvel gelip yer kapan ashâbın tâ oraya kadar sokulmasına imkân vermeleri bile, büyük fedakârlıktı. Fakat Sâbit, buna da kanaat etmiyor; kendisiyle Resûlüllah'ın arasında bulunan zâtı da kaldırarak, Fahr-i Kâinat'la yüz yüze oturmak istiyordu.

Ama, yerini istediği adam:

– **Herkes Resûlüllah'ın yanında oturmak şerefinin kendisine nasip olmasını ister. Buraya kadar geldiğin yeter, otur oraya, dedi.**

Sâbit, kendisine yerini vermeyen bu adamı ve anasını İslâmiyetten evvel tanıyor; anasının pek soylu-soplu biri olmadığını biliyordu. Bu bilginin te'siriyle, birden gazablana-rak:

– **Sen, cahiliyye devrinde bildiğim şu kadının oğlu değil misin? dedi.**

Bu sözüyle, kendisine yer vermek istemeyenin geçmişi-ni hatırlatıp, yakınlarının kötülüğüyle utandırmak, dolayısıyla da buraya oturmaya lâayık olmadığını hissettirmek istiyor gibiydi. Ancak bu söz, Resûlüllah'ın müdahalesine vesile teşkil etti.

Allah'ın Resûlü:

– **Kim o, sen filân kadının oğlu değil misin, diyen? dedi. Sâbit:**

– **Benim yâ Resûlâllah, diye cevap verdi. Resûlüllah bu defa:**

– **Sâbit! Bu cemaatin içine doğru iyice bir göz gezdir, ne göreceksin? buyurdular.**

Sâbit, oturduğu yerden Mescid-i Nebevî'nin gerilerine

doğru nefesleri kesilmişçesine Allah'ın Resûlü'nü dinlemekte olan cemaati süzdü. Bunların içinde İranlı, Habeşistanlı, Mısırlı, Suriyeli, daha doğrusu her biri ayrı milletten birçok kimseler vardı. Hem de herkes, kendi memleketlerinin an'aneleri üzerine giyinmiş oldukları halde oturuyorlardı.

Birbirlerinde fâni olmuşcasına, yanyana, kucak kucağa gelmiş olan bu ashâbı dikkatle gözden geçirdikten sonra:

– Yâ Resûlâllah, bunların kimi beyaz, kimi siyah, kimi de kırmızı giymiş oturuyorlar. Hepsine de baktım, dedi.

İşte bu söz üzerine Allah'ın resûlü, İslâm'ın değişmez ölçüsünü vaz'etti:

– Yâ Sâbit, senin bu gördüklerinden üstünlüğün, ne iledir?..

Sâbit'te ses, seda yok! Hattâ Sâbit'te nefes almak bile güçleşmiştir. Hareketlerinin bu şekilde mânâlandırıldığını gören Sâbit susarken, Resûlüllah Hazretleri, sözlerini şu hadîsleriyle tamamlamıştır:

– Ey Sâbit! Senin bunlar üzerine üstünlüğün sadece dindarlığın ile, takvân iledir. Yoksa bağlı bulunduğun kavmin ve nesebin ile değildir.”

SAADET ASRINDA SOSYAL ADALET ANLAYIŞI

“Çorbanın suyunu bol koy, komşuna da pay ayır.”

S size bir hadîs meâli nakletmek isterim. Bu hadîs-i şerîfi Şashâbının en mütevazî yaşayanlarından Ebû Zerr’e hitaben irad buyurmuş olan Allah’ın Resûlü:

– Yâ Ebâ Zerr! Evinde pişirdiğin çorbanın suyunu bol eyle; tâ ki, komşunu sıcak bir çorba suyu ile olsun, gözetmekten geri kalmayasın!” emrini vermiştir.

Fiiliyatına, asla sahip olmadıkları sosyal adalet edebiyatçıları, İslâm’ın 1400 sene evvel verdiği bu emre, ne derler acaba?

Şimdi bir başka hadîs-i şerîfe dikkatinizi çekmek istiyorum:

Kızının elinden tutmuş olan bir kadın, Resûlüllah Hazretleri’nin huzuruna giriyor; müşkülünü hallettikten sonra çıkmak üzere iken, kız çocuğun kolundaki altın bilezikleri gören Allah’ın Resûlü:

– Bu altınların zekâtını veriyor musunuz? diyor.

Kadın:

– Hayır, vermiyoruz, diye karşılık veriyor.

Bu cevap karşısında, sosyal adaletin ilk ve tek kurucusu, fakir fukaranın yegâne Hâmisi şöyle buyuruyorlar:

– Fakirlere zekâtını vermediğin bu iki bileziğe mukabil, Allah'ın sana ateşten iki bilezik takmasını ister mısın?"

Resûlullah'ın bu ihtarı karşısında titreyen Müslüman kadın; bir saniye beklemeden kızının kolundaki bilezikleri çıkarıyor ve olduğu yere atarak, fukaranın hakkı olan zekâtını vermediği bu bilezikleri bir daha çocuğunun koluna tak-tırmayacağını ifade ediyor.

Zekât nedir bilemeyen, fitre ve kurbanın hikmetlerini anlamayan adam; İslâm'ın adaletini nasıl anlayabilir?

Biz Müslümanlar, sadece alın teri servetlerimizden değil, hanımlarımızın zînet eşyalarından bile fakirlere pay çıkarıyor ve her sene zekât ismi altında yoksulların derdine derman olmaya çalışırken; fakirleri minnet altında bırakmamak için de, İslâm'ın vaz'ettiği bu zekât kanunu-nu, aynı zamanda bir ibâdet hissi içinde tatbik ediyoruz.

Saadet asrından bir başka misal:

Bir gün kolunda birkaç tane gümüş halka olduğu halde Resûlullah'ın huzuruna girmiş bulunan Hazret-i Âişe Validemize, Resûl-i Ekrem Hazretleri:

– Bu ne, yâ Âişe? diye sormuşlar. Âişe Validemiz, bunları zînet için taktığını söylemişler. Resûl-i Ekrem Hazretleri:

– Bunların zekâtını fakirlere veriyor musun? diye sorunca, Hazret-i Âişe Validemiz:

– Hayır, vermedim, demişler.

Sosyal adaletin ilk ve tek temsilcisi Resûlullah, bu sefer de şöyle buyurmuşlar:

– Yâ Âişe, ateş olarak, zekâtını vermediğin bu zînetler sana yeter!

İşte sosyal adalet buna derler; fakirin hakkı böyle korunur. Sadece sefâlet edebiyatı ile değil..

SAADET ASRINDAN İSTİŞÂRE ÖRNEKLERİ

Tarihte Resûlüllah'tan daha çok istişâre eden
kimse görülmemiştir.

Resûl-i Zîşân Efendimiz kendilerine vahiy gelmeyen hususlarda ashâbıyla istişâre ederler, istişâre neticesinde varılan karara göre hareket etmeyi uygun bulurlardı.

Gerçi Allah'ın Resûlü kullardan hiç kimseyle kıyas edilemeyecek derecede doğruyu bilip görenlerdendi, ancak ümmetine öğretmek için bizzat örnek olmak lüzumunu duyarlar, bu sebeble de vahiy ile tesbit edilmeyen hallerde ashâbıyla istişâreyi tercih buyururlardı.

Nitekim üç bin kişilik ordusuyla bir haftadır kumlu çölleri tepip Medine'nin bir saatlik yakınındaki Uhud'a kadar sokulmuş olan Mekke müşriklerine karşı takınacakları tavrı da, yine ashâbını toplayıp istişâre etmek suretiyle tesbit buyurdu.

Mescid-i saâdette yapılan bu istişâre neticesinde varılan karar, düşmanı Uhud'da karşılamak şeklindeydi.

Halbuki Resûlüllah Hazretleri ile bazı ashâb Medine'de kalıp düşmanı şehirde karşılamak fikrindeydiler. Fakat ekseriyetin re'yi dışarı çıkmak olduğundan bu karara uyan Resûlüllah Bedir'e iştirak etmeyen genç mücâhidlerin de isteği üzerine dışarı çıktılar.

ÜMMETİN İSTİKAMETİ ALİMLERLE EMİRLERİN ELİNDE?

Sorumluluk sahibi yöneticilerden örnekler

İnsanlar içlerinden seçtikleri birtakım kabiliyetli kimseler tarafından idare edilirler. Şayet seçtikleri bu kimseler istikametli olurlarsa idare ettikleri halkı da istikamet üzere idare ederler. Ama onlarda istikamet yoksa, hizmetini gördükleri halka da istikamet veremez, kendi zikzaklı hallerini onlara da telkin ve tavsiye ederler.

İşte bunun içindir ki, Resûl-i Ekrem Efendimiz:

– Ümmetimden iki sınıf vardır ki, onlar istikamet üzere olurlarsa ümmet de istikamet üzere olur. Onlar, ulemâ ile ümerâ'dır, buyurmuştur.

Yâni, ilim adamlarıyla, idare adamları...

Bu hadîsin ışığında İslâm tarihine şöyle bir göz atsak acaba nasıl (ilim adamı) ve nasıl bir (idareci) görürüz? İslâm idarecileri halka nasıl örnek olmuş, ne türlü bir liderlik ve rehberlikte bulunmuşlardır?

Önce Müslümanların yegâne rehber ve liderleri olan Allah'ın Resûlü Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm'ın idarecilik tarafına bir nümune arz edelim. Gerisi onun yolundan gitmekten ibarettir zaten.

Bu defaki tesbit “Üsdü'l-Gabe”den olsun.

Netice bildiğiniz gibi menfi oldu ve Müslümanlar çıktıkları Uhud'da üzücü bir mağlûbiyete uğradılar. Fakat bu neticeye bakarak Allah'ın Resûlü kendisini şehrin dışına çıkmaya sevk edenlere karşı bir soğukluk ve kırgınlık duymadılar. Bu sebeble gelen âyet-i kerîmede Hazret-i Resûlüllah'ın bu hali medhediliyor ve buyuruluyordu ki:

– Eğer sen katı kalbli, soğuk tavırlı biri olsaydın, onlar senin etrafından dağılırlardı; onları afvet; onlar için istiğfar et; ve onlarla “istişâre et!” İstişâreden sonra o işi yapmaya azmettin mi, Allah'a tevekkül et, çünkü Allah kendisine tevekkül edenleri sever.

Dikkatinize arzettiğim bu hâdiseden anlaşıldığına göre, hakkında kat'î delil bulunmayan mevzularda istişâre etmek suretiyle doğruyu bulmak Resûlüllah'ın mühim sünnetlerinden biri ve bizim de muvaffakiyet unsurlarımızdan birincisidir.

Evet, “Hakkında kesin dinî hüküm bulunmayan mevzularda istişâre edilir” diyoruz. Çünkü Resûlüllah Hazretleri de vahiy gelmeyen hususlarda istişâre etmekteydiler. Vahiy geldikten sonra o iş üzerinde insanların kıyl ü kâl edecek halleri olamazdı. Âyet ne diyorsa elbette öyle olacaktı.

Bu sebebdan müfessirler, istişâre emrini veren âyetin tefsirinde, “Hakkında sarîh hüküm bulunmayan yerlerde şûrâya baş vurulur, dinin kesin olarak bildirdiği hususlarda istişâreye müsaade yoktur” derler.

Şûrâ sûresinin 38'inci âyeti de bizlere istişâreyi tavsiye etmekte, namazlarını kılanların, işlerini istişâre edeceklerini haber vermektedir. Meâlen:

“Onlar namazlarını kılarlar, işlerini aralarında şûrâ ile hallederler...”

Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm'ın Belkıs'a gönderdiği mektuptan sonra, Belkıs'ın vekiller hey'etini toplayıp kendisine gönderilen mektup için ne diyeceklerini istişâre ettiğini Kur'ân-ı Kerîm bizlere haber verirken, istişârenin çok es-

ki tarihlerden beri başvurulmuş kadim bir âdet olduğunu da ifâde buyurmuş olmaktadır.

Âl-i İmrân sûresinin 159'uncu âyetinin tefsirinde Hazret-i Âişe vâlidemiz'in şu sözleri rivâyet edilir:

Mü'minlerin annesi der ki:

– Erkekler arasında Resûlüllah'dan daha çok istişâre eden bir erkek görmedim.

Aynı mânâyâ yakın bir sözü de Ebû Hüreyre söyler:

– Ben Resûlüllah'dan daha çok istişâre eden bir erkek görmedim.

Resûl-i Ekrem'in en yakın müsteşârı İmam-ı Ali de şöyle der:

– İstişâre doğrunun tâ kendisidir.

Şüphesiz ki, Allah'ın Resûlü, insanların en iyi düşüneni ve her zaman da en doğruyu bilenidir. Ancak, rehber olduğu ümmetine tam bir örnek vermiş olmak için vahiy ile sâbit olmayan hususlarda ashâbıyla istişâreyi tercih etmiş, bizlere de istişâre sünnetini yâdigâr bırakmıştır. Nitekim Fahr-i Kâinat'ın vefâtı gününde bile bu istişâre sünneti yapılmış, kendilerinin mübârek cenazeleri kaldırılmadan Benî Sakîfe'de toplanmış olan ashâb, Resûlüllah'dan sonra Müslümanların idarî işlerini kimin tanzim edeceğini istişâre etmişler, bu istişâre kararıyla Ebû Bekir'i Halife olarak seçmişlerdir. İstişâre meclisinde o anda hazır bulunmayan İmam-ı Ali, meşgul olduğu Gasl-i Nebevî işini nihayete erdirdikten sonra ashâbın aldığı istişâre kararına itâat etmiş, hilâfeti müddetince de Ebû Bekir'e müsteşar olmuştur.

İstişâreyle seçilen Hazret-i Ebû Bekir'in ise, şûrâyâ ne kadar değer verdiğini İbn-i Sa'd'ın Tabakât'ındaki şu kayıdan da çok iyi anlamaktayız. İbn-i Sa'd diyor ki:

– Hazret-i Ebû Bekir Sıddîk re'y ve fıkıh ehli kimselerle istişâre etmeyi icab ettiren bir mes'ele oldu mu, derhal

muhâcirleri ve ensârı çağırır; Ömer, Ali ve Osman'ı da mutlaka dâvet eder, onlarla istişârede bulunurdu...

Şu kadar var ki, Hazret-i Ebû Bekir'in istişâresiz, kendi kararıyla verdiği emirler de olmuştu... Bunlara ilk defa Hazret-i Ömer itiraz etmişse de, sonunda Halifenin bu şahsî kararlarında ne kadar haklı olduğunu Ömer de kabûl etmiştir.

Zekât vermeyenlere karşı aldığı sert tedbiri başta tasvip etmeyen Hazret-i Ömer, sonunda ona hak vermiş, Üsâme ordusunu derhal yola çıkarmak hususundaki aceleciliğini sonradan haklı bulmuştur.

Bundan anlaşılan odur ki, doğru şekli yüzde yüz olarak bilinen bir mes'eleda şahsî re'yle hareket edip, başkalarının muhalefetine rağmen o işi sonradan tasvip edecekleri düşüncesiyle yalnız karar vermek câiz olmakta, fakat bu da herkese değil, mes'eleyi en iyi bilen şahıslara has bir durum olarak görünmektedir.

Nitekim vefâtı gününde yazdırdığı bir kâğıda Hz. Ömer'i kendisine halef tayin ettiğini kaydettiren Ebû Bekir'in bu hareketine itiraz eden Hazret-i Talha:

– Cenâb-ı Hak sana Ömer'i niçin yerine seçtin? diye sorsa ne cevap vereceksin? O'nun bize karşı şiddetini görmüyor musun? demesi üzerine Ebû Bekir:

– Ben Rabbimin huzuruna vardığımda diyeceğim ki, kullarının işini, onların en hayırlısına bıraktım. Bunda şüphem yoktur.

Başta istişâresiz gibi görünen bu tayinden ürkenler olmuşsa da Hazret-i Ebû Bekir'in ashâbı tek tek çağırarak yaptığı istişâre sonundaki bu tayininde ne kadar isabet ettiğini kısa zamanda herkes bizzat görerek itirazsız kabûl etmiştir.

Fakat Hazret-i Ömer'in şehâdeti sırasında ise iş yine resmen şûraya havale edilmiş, hilâfeti oğlu Abdullah'a bırakmasını isteyenlere “Bir evden bir kurban yetişir” diyen Halife, Aşere-i Mübeşşere'den teşekkül ettirdiği bir şûra meclisine işi bırakmıştır. Altı kişilik şûra meclisi nihayet

dördüncü gün Hazret-i Osman'ı Halife olarak seçmiş, böylece İslâm'ın başlangıcında bir nev'i Millet Meclisi hey'eti teşekkül etmiştir.

Hazret-i Ebû Bekir'in Hazret-i Ömer'i istişâresiz tayin ettiğini düşünmek isabetli olmaz. Çünkü Ebû Bekir sahâbenin ileri gelenlerini çağırarak vereceği karar hususunda fikirlerini sormuş, Ömer hakkında ne düşündüklerini teker teker sahâbeden öğrenmiştir. Bu da Ebû Bekir'in kararını istişâre neticesinde aldığını göstermektedir.

Ne var ki, daha sonraki devirlerde Resûlullah'ın bu sünneti lâayık olduğu kadarıyla ifa edilmemiş, devlet işlerinde görev alanlar istişareyi bir dereceye kadar yaşamışlarsa da, ferd plânında arzu edilen şekilde geliştirilmemiştir. Bugün bizler gerek Resûlullah'ın, gerekse aziz sahâbîlerin hayatlarında en güzel tatbik şekillerini gördüğümüz meşveret ve istişârenin değerini daha iyi bilmekte ve tek başımıza yapacağımız bir işi on kafa, yirmi göz ve kulakla tedkik edip düşünmenin isabet ve faydalarını pek iyi anlamaktayız.

Ancak, istişâre sokakta rastlanan her insanla olmayacağından kendisine fikir danışılıp, meşverete ehil görülenlerin, konuşulacak mevzu ile alâkalı bilgisi olması şart olduğu gibi, kanaatlarını söylerken de sadece Allah rızasını esas alıp, kendi menfaati noktasından değil, iman ve itikadı bakımından mes'eleyi değerlendirip, vicdanının sesini duyarak fikir beyan etmesi gerekmektedir.

İstişâre mevzuunu kendi enâniyet ve menfaati noktasından düşünüp, Allah rızasını esas tutmayan bir zihniyetle konuşan kimse meşverete ehil görülmez ve istişâresi değer taşımaz.

Nitekim Hazret-i Ömer istişâre için ashâbın içinde sadece altı zatı seçmişler, halife seçimi için Cennetlik oldukları dünyada iken müjdelenen Aşere-i Mübeşşere'yi meşverete ehil görmüşlerdir. Zira biliyorlardı ki, bunlar kimi seçer, kime rey verirlerse vicdanlarının sesine uyarak, sadece Allah rızasını esas alarak seçecek, rey vereceklerdi.

Bu bakımdan, konuşulan mevzuu iyice bilmeyen, bilse bile Allah rızasından başka düşünceler taşıyan itikadı zayıf kimseler meşverete alınmaz, fikirlerine istişâreye lâayık müsteşar fikri nazarıyla bakılmaz.

Ayrıca kendisine fikir danışılıp meşverete lâayık görülen kimse son derece mes'uliyet altına girmiştir. Çünkü istişâre edilen kimsenin ortadaki mes'eleyi kendi menfaati noktasından değil de, Allah rızası noktasından değerlendirip en doğruyu söylemesi mecburidir. Resûlüllah Efendimiz:

– **Müsteşar mü'temendir**, buyurmuştur. Yâni istişâre edilen kimse emin olmaya mecburdur. Doğruyu söylemekten başka bir şey düşünemez.

İstişâre edilen mevzu bazan bir sır olarak saklanır, sokağa dökülmez. Mekke'nin fethi için girişilen hazırlığı ifşa eden Hâtib'in boynunu vurmak isteyen Hazret-i Ömer'e Resûl-i Ekrem mani olmuş, o'nun Bedir'e iştirak şerefini taşıdığı için afva lâayık olduğunu ifâde buyurmuştur.

İstişâre edenlerin aldığı karara uymanın ne kadar isabetli olduğu Asr-ı Saâdet hâdiselerinden anlaşılmaktadır.

– Ashâbının aldığı karara uyan Resûlüllah Uhud'a çıkmıştır.

– Kendisi bulunmadan yapılan istişârede alınan kararlara İmam-ı Ali itâat ederek, Ebû Bekir'e bîat etmiştir.

– Kendi re'yine muhalif olduğu halde, Hz. Ömer, Ebû Bekir'in mürtedlere karşı aldığı sert tedbirler için beklemiş, neticede kendi kanaatını tashih etmek lüzumunu duymuştur.

Biz bu yazıda sadece ferdî istişâreye ehemmiyet vermekteyiz. Çünkü devlet ile alâkalı istişâre bahsimizden hariç olmakla beraber, esasen bu istişâre yapılmaktadır.

Yazımızı bir hadîs meâli ile bağlayalım:

“İstişâre edenler başka hiçbir şeye değil, işlerinin en doğrusuna ulaşırlar.”

SAHABEDE IRKÇILIK DUYGUSU VAR MIYDI?

Fazilet kişinin ne anasında ne de babasındadır.
Sadece kalbindeki iman ve Allah korkusundadır

İslâm'dan evvelki câhiliyet günlerinde müşriklerin iptilâ derecesinde sarıldıkları iki yaygın âdetleri vardı.

Biri: Su gibi şarap içmek, diğeri de durmadan içtikleri bu şaraplarla kafaları tutsüledikten sonra: "Benim kabilem senin kabilenden üstündür" diye ırkçılık ve kabilecilik dâvası güderek mensup oldukları kabileyi göklere çıkarıp, başka kabileleri de yedi kat yerlerin dibine geçirmekti.

Bu gibi kabilecilik esasına dayanan değerlendirme ve kendi kavmini üstün görme ölçüsü müşriklerde o kadar ileri gitmişti ki, zaman zaman kendi kabilelerinin şâirinin, kabadayısının, diğer kabilelerinkinden daha cesur, daha fasih olduğunu iddia ederken, mukabil iddia sahibi kabileyle kılıç kılıca giriyor, iki kabile birbirlerinden oluk oluk kanlar akıtarak, sadece kavimleri, kabileleri nâmına birbirlerine insafsızca kıyıyorlardı.

Medine'de "EVS" ile "HAZREC" kabileleri arasında cereyan etmiş olan "Buas" harbinde iki taraf da birbirlerinden yüzlerce insan öldürmüştü, kendi kabilelerinin üstünlüğünü kabûl ettirmek için vukubulan çarpışmalar, İslâm'ın zuhûruna kadar devam etmişti.

Vaktaki İslâm geldi. Kur'ân-ı Kerîm âyetleri nâzil olma-ya başladı; müşriklerin en yaygın âdetlerinden biri olan içkiyi arka arkaya nâzil olan üç âyetle menettiği halde, aynı derecede yaygın olan kabilecilik-ırkçılık, zenginlik esasına dayanan insan değerlendirme ölçüsünü de içki gibi âyetlerle değil, müstakil sûreyle menetti. Namazlarımızda okuduğumuz "Et-Tekâsür" sûresinin nüzul sebebini okuyanlar bu hakikatı aşikâre olarak görürler.

Bu sebeple burada saadet asrında yaşanmış bazı vak'alar zikredecek, İslâm'ın kavmiyet, kabile ve ırkçılık esasına dayanan insan değerlendirme ölçüsüne ne nazarla baktığını göstererek, ırkçılıkla müslümanlığın bir arada yaşayıp yaşamayacağını cereyan etmiş vâkıalarla ifâde etmeye çalışacağım.

Henüz Resûl-i Ekrem Hazretleri Medine'ye hicret emri almadıkları için Mekke'de bulunmakta ve İslâm'ın ilk günleri olduğu için de Mekkeliler câhiliyet âdetlerini hâlen devam ettirmekteydiler. Mekke'nin iki büyük kabilesi olan "Benî Sehm" ile "Benî Abd-i Menâf" yine âdetleri üzere birbirlerini zemmedip kendi kabilelerini övmeye başladılar. Abd-i Menâf sözcüleri:

– Bütün şerefli insanlar bizim kabilemizde. Filân şâir, falan bahadır ve filân zengin bizim içimizdedir. Biz Abd-i Menâf oğulları, siz Benî Sehm'den kat kat üstünüz. Çünkü biz Abd-i Menâf kabilesindeniz... gibi sözlerle karşı kabileyi zemmedip kendilerini medhediyorlardı.

Karşı kabile sözcüleri de aynı iddiayla mukabele ederek ileri sürülen şerefli, meziyetli, cesur kimselerin kendi kabilelerinde bulunduğunu bildiriyor, üstünlük ve hâkimiyetin Benî Sehm'de olduğunu iddia ediyorlardı.

Bir ara Abd-i Menâf oğulları adamlarını saydılar ve kendi kabilelerinin sayı çokluğu bakımından üstün olup, ötekini azlığından aşağı olduğunu ileri sürdüler.

Benî Sehm ise “gerçi hayatta olan adamlarınızla siz bizden fazlasınız, fakat cesaretiniz varsa mezarlığa gidelim de, oradaki yatanları sayalım, o zaman çokluğun kimde olduğunu göreceksiniz” diyerek kendilerini müdafaa ettiler. Bunun üzerine mezara gidip şu mezardaki Benî Sehm’den, şu da Benî Abd-i Menâf’dan, diye ayırarak saymaya başladılar. Bu defa da Benî Sehm kazandı.

Bunlar kabile ve kavmiyetçilik esasına dayanıp, sayı çokluğuna güvenen bir ayrılığı sürdürmekle meşgullerken, İslâm’ın bu mevzudaki hükmü başlı başına bir sûre halinde nâzil oldu. Mezarlara kadar vardırıdıkları kavmiyetçiliklerini Allahü Teâlâ “Tekâsür” sûresiyle reddetti: (Meâlen)

– Zenginlikle, kabilecilikle, sayı çokluğuyla iftihar etmek sizi o kadar meşgul etti ve azıttı ki, işi kabirleri ziyârete kadar vardırıdınız. Şunu iyi biliniz ki, üstünlüğünüzü isbat için ileri sürdüğünüz bu iddialar, Cehennem’i gözlerinizle gördüğünüz zaman sizi asla kurtaramıyacaktır!..

Geniş ve küllî mânasından sadece bir hükmünü zikrettiğimiz bu “Tekâsür” sûresi, sayı çokluğu, ırkçılık, kabilecilik, zenginlik esasına dayanan insan değerlendirme ölçüsünü kırıp parçaladıktan sonra, yerine dindarlık ölçüsünü vaz’ederek, “En aziz insan, hangi millet ve kavimden olursa olsun, en dindar insandır. İnsanlar Allah’ın emirlerine itaatları nisbetinde üstün ve şerefli olurlar” hükmünü koydu. Bu suretle içkinin bırakıldığı gibi ırkçılık esasına dayanan insan değerlendirme ölçüsü de Müslüman Araplarda tamamen terkedildi.

İmam-ı Mâlik “Muvatta”ında nakleder ki:

“Kays bin Muta’ta” adında bir adam, sahâbelerin oturduğu bir meclise gelmiş, Evs ile Hazrec kabilelerine mensup kimselerle, Arap olmayan bir kısım zatların karşılıklı tatlı tatlı sohbet ettiklerini görünce:

– Evs ile Hazrec Resûlüllah’a hizmet ettiler diyelim, ama

şu Habeşli Bilâl, şu Rum memleketinden Suheyb, şu da Farslı Selman, bunlara ne oluyor? diyerek, Arap olmayanları küçümsemek istemişti. Adamın ırkçılık ileri sürüp, Arap olmayanları bu şekilde ayırmak istemesi üzerine hazır bulunan ashâbdan Muaz bin Cebel, ne yaptı biliyor musunuz! Yerinden sıçradığı gibi, onun yakasına yapıştı ve doğruca Resûlüllah'ın yanına götürdü:

– Ya Resûlâllah, bu münâfık için ne buyuracaksınız? Şu Arap, şu da Acem diyerek Müslümanlar arasına ırkçılık sokuyor. Arabı diğer milletlerden üstün tutmak istiyor, dedi.

Bu şikâyeti dinleyen Resûlüllah'ın mübârek yüzünde gazab eseri görüldü. Hemen hutbeye çıkıp Müslümanlara (meâlen) şöyle hitap etti:

– Ey nâs! Rabbiniz yalnız bir Rab'dir. Babanız yalnız bir babadır. Dininiz yalnız bir dindir. Araplık ne ananızda, ne de babanızdadır. O sadece dil farkından ibârettir.

Bu hutbeyi dinleyenlerin hemen hepsi de Araptı. Hiç kimse itiraz etmedi. Fazla olarak Arabın başkalarından üstün olduğunu ileri sürmek isteyen adamın yakasına sarılarak huzur-u Risâlete getiren Muaz bin Cebel de Araptı. Hâlen eli ırkçı adamın yakasında beklemekteydi.

– Ya Resûlâllah, bu adam Araplık, Acemlik diye aramıza ırkçılık sokuyor, ne buyuracaksınız? diye sordu.

Resûlüllah:

– Da'hü ilennâr! buyurdular. Yani (bırak onu, Cehenne- me kadar yolu var!)

Hakikaten ırkçı adamın, yakasını kurtardıktan bir müddet sonra irtidad ederek İslâm'dan da çıktığı görüldü.

Demek oluyor ki, İslâm'dan evvel ırkçı, kavmiyetçi olan Araplar kabileciliği de tamamen ırkçılık şekline sokmuş, senin kabilenden benim kabilem üstün şeklinde saplandıkları bâtil inançlarını da İslâm'ın zuhûruyla (izah edildiği gibi)

tamamen terketmek mecburiyetinde kalmışlardır.

Buna rağmen arada sırada eski alışkanlıklardan nükse-
den bazı ırkçılık hâdiseleri zuhûr ediyorsa da bunu ashâb-ı
kirâm önlüyor, bu gibi hâdiseler de İslâm'ın ırkçılık mevzu-
undaki hükmünün meydana çıkmasına sebep oluyordu.

İşte bu vak'alardan biri daha:

Bir gün Sa'd bin Ebî Vakkas Hazretleri Arap olmayan Sel-
mân-ı Fârisî Hazretleri'ni kızdırmak için meclisteki Arap ce-
maata:

– Babanızı, dedenizi sayar mısınız? diye bir teklif ileri
sürmüştü.

Hazır bulunanlar da İslâm'dan evvelki babalarını, dede-
lerini sayarak hepsi de Arap fakat Müslüman olmayan geç-
mişlerini zikretti. Sıra Selmân-ı Fârisî'ye geldi. O İranlı oldu-
ğu için geçmişinin hiçbirisi Arap değildi; bu sebeble ecdadın-
dan kimsenin ismini sayamamış, ancak şu ağır mânalı ceva-
bı vermişti:

– Ben Müslüman bir babaya, dedeye, geçmişe mâlik de-
ğilim. Lâkin şu kadarını söylerim ki, ben İslâm oğlu Sel-
mân'ım.

Sa'd'ın böyle tatsız bir mevzu açışına canı sıkılan Haz-
ret-i Ömer'in, bu cevap çok hoşuna gitmiş, o da Selmân-ı
Fârisî'nin hemen arkasından şu şekilde konuşmuştu:

– Bütün Kureyş bilir ki, "Hattâb" câhiliyet zamanında
Kureyş'in en şöhretlisiydi. Böyle iken yine de ben kendimi
sadece (Selmân'ın dediği gibi) "İbnü'l-İslâm" olarak bilir,
kendimi Müslüman olmayan geçmişlerime bağlayarak, şe-
ref kazanmak ihtiyacını asla duymam. Müslüman olmayan
dokuz geçmişini sayarak sahip çıkan kimse, onların onun-
cusu olarak Cehennem'de kalacaktır. Müslüman olarak ya-
şamış yalnız bir babaya intisap edip, ilerisini saymayan bir
adam da Müslüman babasıyla Cennet'te kalacaktır. Bunu

Nebiyy-i Ekrem Efendimiz Medine dışına doğru yürüyordu. Arkasından, idare ettiği halktan biri yetişti. Sohbeta başladılar. Adam tereddütlü bakışlardan sonra sordu:

– Yâ Resûlâllah, yüzünüzde bir rahatsızlık işareti görüyorum, nedendir?

Resûlüllah önce söylemek istemedi. Ama adam ısrar edince cevap verdi:

– Açlıktan olsa gerektir!

Cümleyi işiten adam başından vurulmuşa döndü. Sıradan bir kimse açlıktan bu hale gelebilirdi, ama bütün Müslümanların lideri ve rehberi olan bir zatın aç kalması çok elîmdi. Bir müsâit durum bularak hemen ayrıldı. Doğruca evine geldi, kıyıyı köşeyi araştırdı, Resûlüllah'a ikram edecek birşey bulamadı, bir kab hurma bile yoktu. Hemen Benî Kurayza'ya koştu. Orada bir adamdan karşılığında iki gün bahçesinde çalışmak sözüyle bir kab hurma alıp tahmin ettiği yerde Resûl-i Ekrem'i bularak ikram etti. Açlıktan yüz hatları buruşacak dereceye varan Müslümanların idarecisinin hurma yeyişini tefekkürle seyretti.

Halbuki Allah'ın Resûlünün eline geçemeyecek dünyevî imkân söz konusu değildi. Dileseydi, çok daha imkânlı ve refahlı hayat yaşayabilirdi. Ama sadece kendisinin yaşaması ona huzur vermiyordu. İdare ettiği mü'minlerin de aynı ölçüde maddî imkân ve refaha sahip olmaları lâzımdı. Nitekim ona acıyıp bir şeyler ikram etmek isteyen adam da evinde bir şey bulamamış, nihayet Benî Kurayza'ya koşarak bir kab hurma bulabilmişti. Demek ki halkın yaşadığı hayatı yaşamak, onlardan ayrılmamak Müslüman bir idarecinin vafıdır. Halktan kopmak, onun yaşayamadığı lüks ve refah içinde yaşamak, gıpta ile hasedini tahrik ederek halkı hissen karşısına almak İslâmî bir idare tavrı değildir. Ve işte Müslümanların en büyük lider ve rehberi bunun örnekliliğini yapmakta, bizzat hayatıyla kaidesini koymaktadır.

hiç duymadınız mı?

Hazret-i Ömer'in sözlerinin sonu bir hadîs-i şerîfin mânasını ihtardı. İbn-i Hanbel Hazretleri'nin naklettiği bu hadîs-i şerif şöyledir:

“Her kim, kâfır olan âba ü ecdadından dokuzunun isimlerini sayar, kendisini bunlara bağlar, gurur ve iftiharla ben falan oğlu filânım, diye Müslüman olmayan bu geçmişleriyle övünürse, o kimse bu dokuz Cehennemliğin onuncusudur.”

İşte bütün bu hakikatlardan dolayıdır ki, İslâm'da ırkçılık, Müslüman olmayan geçmişlere bağlanmak, imansız sülâleye (yalnız milliyet birliğinden dolayı) sahip çıkmak yoktur. İmansız, İslâm'sız bir geçmişe bağlanarak, onlarla iftihar etmek zihniyeti Resûlüllah'ın lisan-ı mübârekleriyle merdûddur. Putperest sülâlesinden dokuzunu sayan adamın onların onuncuları olarak Cehennem'de buluşacakları, hadîs-i şerîfin sarâhatından anlaşılmaktadır.

MÜSLÜMANLARI BÖLMEK İÇİN İNŞA EDİLEN MESCİDİ ALLAH RESÛLÜ YIKTIRDI

İbadet mekanları bölücü ve yıkıcı faaliyetlere âlet edilemez

Medine'nin yakınlarındaki Kuba köyünde bulunan bir mescide, Resûlullah Hazretleri her cumartesi günü gider, buranın cemaatına imam olarak namaz kıldırır, müttaki insanlar da Resûlullah'ın ardında namaz kılmış olmanın verdiği sevinç içinde dinî heyecanlarını bir kat daha arttırırlardı.

Hazret-i Resûlullah'ın burada namaz kıldırıldığını duyanlardan birçok mü'min, gelerek bu mescidin cemaati oldular. Kısa zamanda garip mescid şenlenip, İslâmî bir topluluk meydana getirdi.

Ne var ki, Kuba sakinleri içinde bazı kimseler bunu çekemediler; onlar da ayrı bir mescid inşâ edip kendi başlarına ayrı bir cemaat olmak fikrine kapıldılar. Nitekim düşündüklerini de tatbik mevkiine koyup, Kuba'nın bir mahallesi-ne onlar da ayrı bir mescid yaptılar. Evvelki mescidin cemaatı içinde kendilerini kaybolmuş gören bu kimseler, bu defa kendi mescidlerinde sahneye çıkmış olacaklar, kendi başlarına müstakil bir grub teşekkül ettirmiş bulunmaları hasebiyle onlar da bir baş olacaklardı. Halbuki, böyle ayrı bir grub halinde yeni bir mescid inşâ etmeye asla lüzum yoktu. Böyle bir ayrılık için ne Resûlullah'dan, ne de O'nun aziz as-hâbından müsaade almış, fikirlerini sormuşlardı.

Zaten Kuba Mescidi'nin cemaatını bölüp, kendi başlarına müstakil bir kuvvet olmak düşüncesini taşıdıkları için Resûlüllah'ın tasvip etmeyeceğini de biliyorlardı. Bu sebeple Hazret-i Resûlüllah'a müracaatlarını şöyle yaptılar:

– Yâ Resûlâllah! Kötürüm, topal, âmâ kardeşlerimiz Kuba Mescidi'ne gidemiyorlar; karanlık ve yağmurlu gecelerde biz de oraya yetişemiyoruz. Bu sebeple aynı mescidin yakınında yeni bir mescid inşâ ettik. Kuba Mescidi'ne teşrif ettiğiniz gibi bizim mescidimize de teşrif edip, namaz kıldırınız.

Resûlüllah Hazretleri:

– Şimdi Tebûk seferi için hazırlık yapmaktayım, dönüşte (Allah müsaade ederse!) gelirim, buyurdular.

Şayet Resûl-i Ekrem Hazretleri bunların mescidinde namaz kılarsa, buranın da kudsiyeti tescil edilmiş olacak, böylece onlar da mü'minleri buraya çekebilmek için mescidlerine Resûlüllah'ın namaz kıldırması olduğunu bayraklaştıracaklardı.

Bu niyetle Tebûk seferi dönüşünü beklerken, Resûlüllah'ın “Fâsık” diye sıfatlandığı bir münâfıkla işbirliği yapmaya başladılar. Ebû Âmir adındaki bu herif, Şam'da Müslümanların zaferlerini baltalayıcı faaliyette bulunuyor:

– Mescide iyi bakın, geleceğim, beraberce toplanınız, diye de haber gönderiyordu.

Tebûk seferi dönüşünde Resûlüllah'ı yolda çeviren bu maksatlı insanlar, mescidlerinde namaz kıldırması için yine müracaatta bulundular. O anda Allah'ın Resûlü'ne Cebrâil “Tevbe” sûresinin âyetlerini getirdi. Bu âyetlerde, hiç lüzum yokken yapılan ikinci mescid için “Mescid-i Dırâr” yani “Zarar Mescidi” deniliyor, ilk mescid için de “Takvâ Mescidi” tâbiri kullanılıyordu.

Allahü Azîmüşşân'ın bu hükmü üzerine ashâbını harekete geçiren Hazret-i Resûlüllah, Müslümanları bölmek kasdıyla yapılan bu “Zarar Mescidi”ni yıktırdı. Yerinin de çöplük olarak kullanılmasına müsaade etti.

Mescidin yıkılması için ilk harekete geçenlerden biri, Hazret-i Hamza'nın ölümüne sebep olan "Vahşî" Hazretleri idi. Vahşî:

– Benim günahım büyük. Islâm'a büyük hizmetler etmeliyim ki, kendimi afvettireyim, diyerek "Zarar Mescidi"nin çatısını bir hamlede yere indirip ateşe verdi.

“– Zarar Mescidi'nde kat'iyen namaz kılma...” diye emir veren âyet-i kerîme, birinci mescidin tasvâ üzerine kurulduğunu, orada hem iç, hem de dış temizliği sevenlerin olduğunu beyan ediyordu.

Hazret-i Ömer'in hilâfeti zamanında müracaat eden bazı mü'minler, Mücemmî adında iyi Kur'an okuyan bir zatın kendilerine namaz kıldırmasını istediler. Basiretli Halife'nin bu müracaata cevabı aynen şöyle oldu:

– Hayır! Bu göz ne kadar büyük nimettir ki, Mücemmî'nin vaktiyle "Zarar Mescidi"nde imamlık yaptığını, onlara Kur'an okuyarak teşvikte bulunduğunu gördü.

Bu söze Mücemmî şu cevabı verdi:

– Acele etme yâ Emîre'l-Mü'minîn! Vallahi ben onların bu mescidle gizledikleri niyetlerini bilmiyordum. Maksadım Kur'an okumasını bilmeyen ihtiyarlara Kur'an dinletmekti. Onları Allah rızası için çalışıyorlar sanmıştım!

Bunun üzerine Hazret-i Ömer, özrünü kabûl ettiği Mücemmî'nin "Takvâ Mescidi"nde namaz kıldırmasına müsaade etti.

Tefsirlerde, hadîs kitaplarında etraflıca anlatılan Asr-ı Saâdet hâtıralarından biri de işte böyle cereyan etti.

Mescid inşa etmek gibi hayırlı görünen bir işin arkasına gizlenen bölücülük zihniyeti için Resûlüllah ve O'nun azîz ashâbının takınmış olduğu tavır böyle olmuş, şimdi ibret almak sırası da bize gelmiştir.

SAADET ASRINDAN İŞİ EHLİNE VERMENİN İBRETİ BİR ÖRNEĞİ

Allah emanetlerin, işi lâıyık ile yapana verilmesini emreder

Hicretin 8'nci senesinde Mekke'yi fetheden Resûlüllah Aleyhisselâm, Kâbe'yi tavâf edecekti. O güne kadar Kâbe'nin anahtarlarını elinde bulunduran Mekke yerlisi Osman bin Talha, Müslümanlara anahtarları teslim etmek istemedi. Hazret-i Ali ise, bu adamın kolunu kıvrıp, anahtarı elinden zorla aldıktan sonra Kâbe'yi açarak, biraz sonra gelen Resûlüllah'ın içeride namaz kılmalarını temin etti.

Hazret-i Resûlüllah, Kâbe'nin içerisinde namazlarını kıp dışarı çıktıktan sonra Abbas Hazretleri, Kâbe'nin anahtarının kendisine verilmesini, bu şerefe lâıyık görülmesini rica etti.

Hazret-i Ali'nin elinde bulunan Beytullah'ın anahtarlarına sahip olmaya daha birçok kimse arzu ediyordu. Müslümanların kiblesinin anahtarını teslim alıp, onun perdedarlığını yapmak basit bir hizmet değıl idi.

İşte bu sırada Nisâ sûresinin 58'nci âyet-i celîlesi nâzil oldu.

Ne buyuruyordu bu âyet-i kerîme, biliyor musunuz?

Bakın ne emir veriyordu:

“Allah, emaneti ehline (işı lâıyık ile yapabilecek olana)

vermeniz emreder!"

Kâbe'nin anahtarı bir emanetti ve bu emanetin ehli de, hâlâ iman etmemiş olan Osman bin Talha'ydı. Ömrü boyunca bu işle uğraşmış, henüz iman etmemiş olmasına rağmen bu işte ehil olmuştu.

Bu âyet-i kerimenin gelişinden hemen sonra Hazret-i Ali'ye emir veren Resûlullah Aleyhisselâm, hemen gidip Osman bin Talha'yı bulmasını, Kâbe'nin anahtarlarını teslim ettikten sonra da kendisinden özür dilemesini irâde buyurdu.

Derhal gidip müşrik Osman bin Talha'yı bulan İmam-ı Ali, kendisinden özür dileyerek gönlünü aldıktan sonra Kâbe'nin anahtarını teslim etti. Osman bin Talha hayretler içinde:

– Biraz evvel benim canımı alırcasına bileğimi büküp elimden aldığın anahtarı bu defa özür dileyerek iâde etmenin sebebini anlayamadım, dedi.

İmam-ı Ali:

– Senin bu işin ehli olduğun gelen bir âyet-i kerîmeyle bildirildi ve emaneti ehline teslim etmemiz emredildi, dedi.

Bu defa Osman bin Talha'yı bir düşüncedir aldı. Ve Müslümanların işi ehline bırakmak hususunda gösterdikleri bu anlayışa hayran olarak hemen orada kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Bazı tarihçiler bu Osman'ın başka bir Osman olduğunu, Talha oğlu Osman'ın daha önce hidâyete erdiğini yazarlarsa da, bir çok müfessirler, âyeti tefsir ederken arzettiğimiz bilgileri kaydederler.

SAADET ASRINDA NÜFUZ TİCARETİNE İZİN VERİLMEMESİ

Satılan devenin sermayesi senin, kârı hazinenin.

Kanunlara, nizamlara aykırı düşen bir işiniz mi var. Üzülmeyin, bir adamını bulur, yahut bir mevkii yüksek zatın tavsiyesini alır, halledersiniz. Bu da olmuyor mu, elinizi cebinize atmanız gerekir. Parmaklarınız oynadıktan sonra, olmayacak iş yok. Yeter ki, siz parmaklarınızı oynatın, yahut bir kalbur üstü kimseyi araya sokun. Gerisi kolay, işiniz derhal olur, müşkülünüz kanun ve nizamlara rağmen hemen halledilir...

Bu zihniyet, fertler arasına yayılırsa, o cemiyette hayır kalmamış demektir. Rüşvet ve nüfuz ticareti alıp yürür; artık neyin olup, neyin de olamayacağını kestirmek de mümkün değildir. Çünkü hepsi, ortaya koyabileceğin vasıtalarla, araya girecek imkânlarla bağlı demektir.

İşte bunun içindir ki, İslâm, rüşvet almayı da, vermeyi de yasaklamış:

– Rüşveti alan da, veren de ateştedir, buyurmuştur.

Cemiyetin temelini sarsan bu rüşvetin yanısıra ikinci bir tehlike de nüfuz ticaretidir. Bugün rüşvetle nüfuz ticareti, yanyana ilerlemekte; bir mektup, bir kart, bir selâm, kanun ve nizamlara en aykırı işleri bile en uygun hale getirebilmektedir.

İnşaatçılar veya şoförler arasında bir-iki saatlik sohbet; bu gibi gayrimeşrû sahalarda ne kadar ilerlediğimizi, pek açık-seçik göstermektedir. Düşünüyoruz:

– Kanun ve nizamlarda, rüşvet almak ve vermek yasak değil midir?

– Yine kanun ve nizamlarda, nüfuz ticareti de yasak değil midir?

Buna rağmen, cemiyette yaşanan hayat, ne safhada acaba? Rüşveti kaldırabilmiş miyiz? Bir şoför ehliyeti için, bir trafik cezası için, bir ruhsatsız inşaat için yapılan muamelelerde rüşvet ortadan kalkmış mıdır?

Bunları maddî kanunlarla yasaklamamız, kâfi açıklığıyla kendini hissettirmekte midir?

Sözü buraya getirmişken, nüfuz ticaretine dair tarihî bir misal arzetmek isterim. Ondört asır evvelki saadet asrının bu insanî ve İslâmî anlayışına, halen erişemedik gibi geliyor bana...

Hadîs kitaplarında Abdullah bin Ömer diye ismi geçen Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah, satın aldığı bir deveyi mer'aya sürer. Burada iyice semizledikten sonra da, getirip çarşıda satmak ister. Devenin pazarlığını yapacağı sırada çıkagelen Halife Ömer, sorar:

– Bu semiz deve kimin?

– Oğlunuz Abdullah'ın!..

– Abdullah! Bu deveyi nasıl besledin ki, bu kadar semizletebildin?

– Mer'aya sürdüm babacığım! Orada iyi otlamış olacak ki, bu kadar semizlemiş!

Halife'nin yüzünde bir teessür alâmeti belirmeye başlar. Bir-iki saniye düşündükten sonra, kesin emrini verir:

– Abdullah! Bu deveyi sattıktan sonra, ana parasını ken-

dine alıkoy, ticaretini de derhal bana getir, hazineye yatıracam:

Ve Halife arkasından şu cümleleri ilâve eder:

– Herkesin devesi iskelet halindeyken, senin devenin bu kadar semizlemesi, bir tesadüf eseri değildir. Senin deveni görenler:

– Aman dokunmayın, Halife'nin oğlunun devesidir, şurada sulansın, şurada da otlasın, dediler. Böylece Hilâfet makamımız, senin devenin iyi otlamasına vasıtalık etti. Deven, nüfuzumla semizlemiş oldu. Bu sebeble, deveni satın aldığın fiyat olan sermayeni al, nüfuzumuzla elde edilmiş olan semirme parasını hazineye devret!

Evet, saadet asrı müslümanları, millet malı ve devlet hazinesi için böyle titriyor, nüfuz ticaretinden böylesine kaçıyorlardı. Acaba bugün ne safhadayız. Bu mevzuda, mukayese edebiliyor muyuz kendimizi?

SİZ EBÛ ZERR GİBİ OLUN Kİ...

Saadet asrında yöneticiler ile yönetilenler nasıl düşünüyordu?

Geçtiği yollardan taşları ayıklar, halkın ayağına değmesi muhtemel acıtıcı maniaları bizzat temizlerdi. Bir gün yine yoldan giderken gözüne çarpan bir taş ayağıyla vurdu. Yolu kenarına doğru yuvarlanan taş, gelmekte olan bir sahabînin ayağına çarptı.

Buna müteessir oldu, fakat birşey söylemeden geçip gitti.

Aradan bir sene geçmişti. Hazret-i Ömer, aynı yolda yürürken, rastladığı taşları yine ayak ucuyla vurup kenara itmekteydi. Tam o sırada, geçen sene ayağına taş değen sahabî de oradan geçiyordu.

Halife cebinden içi para dolu bir kese çıkartıp uzattı:

– Buyur, bunu harçlık et!

Sahabî heyecanlandı:

– Harçlığım var, ya Emîre'l-Mü'minîn!

– Biliyorum harçlığın var, fakat buna rağmen kabûl etmeni istiyorum!

– İhtiyacım yok.

– Peki, sen bu sene Hacca gitmeyecek misin?

– Gideceğim.

Dilerseniz Resûlüllah'dan sonraki İslâm idarecilerinden de misaller verelim. Bakalım, onlar Resûlüllah'dan aynı terbiyeyi almış, aynı ölçüyü benimsemişler midir? Yoksa, idare ettikleri halktan kopmuş, bir defa idareyi ellerine geçirince özel bir lüks, şahsî bir refah içine mi girmişlerdir?

* * *

Tesbitler yine “Üsdü'l-Gabe”den:

Sıcakların, insan beynini kaynatacak dereceye eriştiği bir mevsimde Halifeye soğuk bir şerbet ikram edilmişti. Bardağı dudağına temas ettirdiği anda şerbetin soğukluğunu anlamış, suyu ağzından hemen uzaklaştırarak düşünmeye başlamıştı. Halife kendisini seyredenlere şu suali sormadan edemedi:

– Ne dersiniz? Müslümanların henüz sıcağını bile bulamadıkları bu soğuk suyu içeyim de (lezzeti gitsin, mes’uliyeti kalsın mı?) Yoksa ne o âni lezzeti tadayım, ne de o ebedi mes’uliyeti yükleneyim?

Bardağı îade eden Halife şunu söyledi:

– Ne zaman Müslümanların çoğunluğu böyle soğuk şerbet içecek duruma gelirler, işte o zaman Ömer’e de böylesini içmek nasip olur!

* * *

İbn-i Müleyke anlatıyor:

Halife Ömer yanımızda yemek yiyordu. Ansızın Utbe geldi. Halife:

– Buyur yâ Utbe, nasibini al, dedi.

Utbe, hemen diz çöküp oturdu. Eline aldığı ekmek kuru, kırarak yenecek derecede bayattı.

– Yâ Ömer, tazesini yok muydu? diye sordu.

– Öyle ise bunu al da, yol harçlığı yap!

– Yol harçlığım da var.

– Biliyorum ki yol harçlığın da var. Fakat ben bu harçlığı, bana olan hakkını helâl etmen için vermekteyim. Geçen sene bu yolda taşları ayıklarken, ayağımla vurduğum bir taş, yuvarlanıp senin ayağına değmiş; ben de halkımdan birinin ayağına taş vurup acıttığım için üzüntüye kapılmıştım. Beni bu üzüntüden kurtarman ve üzerime geçen hakkını helâl etmen için, bu harçlığı vermeyi düşündüm. Alır da hakkını helâl edersen, beni huzura kavuşturur; memnun edersin. Biliyorsun kul hakkı başkalarına benzemez!

Bu, saadet asrındaki devlet reisinden bir misal! Şimdi, bir de o günkü halktan bir nümune arzedeceğim:

Biliyorsunuz Hazret-i Ebû Zerr, komşusunun karnı açken bir Müslümanın kendi evinde tok olarak uyamayacağını söylüyor; elinde imkânı olan kimseleri, borç-harç içinde inleyen din kardeşlerine yardım etmemeleri halinde, Cehennem'in şiddetli azabıyla ikaz ediyordu.

Onun bu iddiasında samimî olup olmadığını anlamak için, bir gün kendisine bir kese dolusu para gönderip, hediye olarak kabûl etmesini istediler.

Ebû Zerr, bu parayı kabul edemeyeceğini, kendisinden daha fakir olanlara verilmesi gerektiğini ısrarla söyleyince, parayı getiren köle, “bunu sen kabul edersen benim hürriyetime kavuşacağımı söylediler” diyerek kabûl ettirdi.

O gecenin sabahında köle tekrar gelerek:

– Size akşam getirdiğim parayı yanlış yere getirmişim. Başkasına vermem gerekmiş; parayı geri istiyorum dedi.

Ebû Zerr'in buna cevabı şöyle oldu:

– Ben komşumun borç-harç içinde kıvrandığı bir zamanda, evimde para biriktirip, zevk u safâ içinde yaşamamın doğru olmayacağına inandığım için, sizin verdiğiniz

parayı daha akşamdan fakir ve perişan kimselere dağıttım. Şu anda sana verecek param yoktur!

İşte bu da o günkü Asr-ı Saâdet halkından bir misâl!...

Şimdi biraz daha sonraya, hicretin yetmişinci senelerine doğru geliyoruz. Tarihte zulmüyle şöhret yapmış Haccac-ı Zalim, birçok sahâbenin boynunu vurmuş; mancınıkla Kâbe'yi taşa tutup Beytullah'ı bile yaralamış; hayatta kalan az sayıdaki ashâbın da hayatlarını zehir etmişti.

İşte bu adama bir gün şöyle dediler:

– Sen Hazret-i Ömer'in adaletini, halkına karşı takındığı müşfik tavrını biliyorsun. Ne olur, biraz da ona benze, O'nun gibi ol! O, halkının boynunu vurmak şöyle dursun, kazara ayağına bir taş değmesinden bile teessüre kapılıyor; bir sene sonra da olsa, helâllik diliyordu.

Haccac'ın bu isteğe tarihî cevabı şöyle oldu:

– Doğru söylüyorsunuz! Fakat Ömer'in Devlet Reisliği zamanında, Ebû Zerr gibi de halkı vardı. Siz Ebû Zerr gibi hakperest ve din kardeşlerini düşünen bir Müslüman olun, ben de Ömer kadar âdil, halkını düşünen bir kumandan olayım! Siz Ebû Zerr olmadıkça, benden de Ömer'e benzeme mi isteyemezsiniz. Çünkü size, ancak ben lâyıgım!

Siz ne dersiniz bu işe? Tarih tekerrürden mi ibaret?..

Biz Ebû Zerr olmadıkça, başımızdakilerin Ömer olmalarını istemeye hakkımız yok mu?

HZ. ÖMER DEVLET İMKANLARINDAN YAKINLARININ FAYDALANMASINA İZİN VERMEZDİ

Bugünkü idareciler de okusun

Büyük Halife Hazret-i Ömer'in iki oğlu Abdullah ile Ubeydullah, Irak seferinden dönerken Basra'da vali Ebu Musa el-Eş'arî'nin misafiri olurlar. Ebu Musa sabah bu iki misafirini yolcu ederken akıllıca bir teklifte bulunur. Der ki:

– Sizin bize gelmenizde isabet oldu. Medine'ye beytülmale göndereceğim bir miktar para bekliyordu. Şimdi sizinle rahatça gönderebilirim. Yalnız size bir iyilikte de bulunmak istiyorum. Bu parayla Basra pazarında bol, Medine'de az olan mal alın, götürüp satın, kârını siz alın, ana parayı da götürüp halifeye teslim edin. Böylece hem siz kazanmış olursunuz. Hem de Medine halkı bir kısım ihtiyaçlarını temin etmiş olurlar. Emanet para da yerini bulur.

Valinin bu akıllıca isteği aynen yerine getirilir. Aldıkları malı Medine'de satan iki kardeş, doğruca halife babalarının huzuruna çıkarlar. Olayı aynen anlattıktan sonra şöyle derler:

– Şu bizim kârımızdır. Şu da valinin beytülmale gönderdiği ana para. Ana para beytülmale âit. Kârı da bizimdir. Onu vermiyoruz.

Halife baba buna evet demez. Şöyle cevap verir:

– Bu parayı vali sadece size mi verdi, yoksa herkese de böyle bir miktar para emanet etti mi?

– Hayır, sadece bize verdi:

Kararını şöyle açıklar:

– Siz bu paranın kârını alamazsınız. Zira beytûlmâle âit bu parayı sizin almanızda nüfuz ticareti vardır. Siz halifenin oğulları olduğunuz için verildi bu para. Bu yüzden paranın kendisi gibi kazancını da teslim edeceksiniz. Sizin bu paranın kârını almaya hakkınız yoktur.

Büyük oğlu Abdullah, bu yorumu dinler, cevap veremez. Fakat küçük oğlu Ubeydullah, açıkgozlülüğüyle, cesaretiyle de meşhurdur. Hakkını şöyle müdafaa eder:

– Babacığım, biz bu parayla mal alıp Medine'ye kadar getirme zahmetini çektik. Bu zahmetin hiç karşılığı yok mu? Üstelik bu para bu sırada ziyana uğrasaydı biz bunu ödeme-ye de mecburduk. Zıyan olunca ödüyörüz da, kâr olunca neden hakkımız olmuyor? Bir diğör konu da, Basra valisi bize bu parayı halife çocukları olduğumuz için mi, yoksa bizi daha emin ve sağlam bulduğu için mi verdi, bunu da düşünmek gerekmez mi?

Hazret-i Ömer düşünmeye devam ederken hazır bulunanlardan biri görüşünü açıklar:

– Yâ Emire'l-müminin, gelin bu işin ortasını bulalım. Bu para bir borç da sayılabilir. Kazancını ikiye bölelim. Yarı kısmı, bu borcu alan, bu zahmeti çeken, paraya para kazandıran oğullarına ait olsun, yarı kısmı da beytûlmalé gitsin. Hazinesinin olsun. Bu daha âdil karar olsa gerektir.

Ancak böyle bir taksimle duruma rıza gösteren Halife ellerini açıp şöyle dua eder:

– Ya Rab, makamını âilesinin menfaatine alet eden idarecilerden olmaktan sana sığınırım. Beni bu konuda da muhafaza eyle!..

Ne dersiniz bu olaya? Bugünküler de asr-ı saadetteki bu anlayış ve titizliğe sahip olsalar devlet çok mu gerilere gider? İlerlemek, çağdaş sayılmak için ille de devletin malı deniz mi.... demek gerekir?

DEVLET BAŞKANINA VERİLEN HEDİYELER ŞAHSINA MI AİTTİR, HAZİNEYE Mİ?

Makam mevki sahiplerinin dikkatine!

Mevlâna Şibli, büyük halife Hazret-i Ömer'in (ra) hayatını bütün incelikleriyle tesbit edip bizlere sunduğu eserinde kaydettiğine göre, Hazret-i Ömer, Suriye'nin fet-hinden sonra Bizans imparatoruyla sulh anlaşması yapar. Bir iyi münasebet devresi başlatır. Bu sırada Medine'den bir resmî heyet de Bizans'a gitmek üzere yola çıkar.

Halifenin zevcesi Ümmügülsüm de tamamen şahsî ma-lından hazırladığı bir kısım değerli kokuları imparatorun karısına verilmek üzere heyete emanet eder.

Heyet, büyük bir titizlikle emaneti götürüp imparatorun karısına teslim eder. Bundan çok duygulanan imparator-riçe de mukabil hediyelerle karşılık verir. O da bir kutu içinde Ümmügülsüm'e kıymetli mücevherler gönderir.

Heyet bunu da titizlikle getirir. Halife Hazret-i Ömer'e teslim ederken:

– Bu da Bizans imparatoriçesinin zevceniz Ümmügülsüm'e gönderdiği mukabil hediyesidir... der.

Halifenin kaşları çatılır. Mücevherlerin hanımı Ümmügülsüm'e verilmesine rıza göstermez. Durumu şöyle izah eder.

– Bu mücevherler gerçekten zevcem Ümmügülsüm'e gönderilmiştir. Ancak, bunu gönderen rastgele bir hanıma göndermiyor. Halifenin hanımı olan Ümmügülsüm'e gönderiyor. Öyle ise bunda hilafet makamının hatırı söz konusudur. Ayrıca, Ümmügülsüm'ün hediyesini götürenler, getirenler de devlet memurlarıdır. Devletin memurları halifenin hanımının hediyesini getirip götürmeye mecbur değildir. Bunların bir değeri, hakkı yok mu? Bunu da hesaba katmak gerekir!

Halifenin bu değerlendirmesine heyettekiler de iştirak ederler. Lakin bir konuya şöyle ilavede bulunur:

– Mü'minlerin emirinin düşündüğü yerindedir. Getiren götüren devlet memurudur. Ümmügülsüm de halifenin hanımıdır. Ancak, bir gerçek vardır ki bunu görmezlikten gelmek mümkün değildir. O da, bu hediyeler Ümmügülsüm'ün şahsî malından gönderdiği hediyelerin karşılığıdır. Bunu nasıl izah edeceğiz? Ümmügülsüm'ün gönderdiği hediyesini yok kabul edebilir miyiz?

Burada bir başka kimse daha söze karışır ve konuyu şöyle bağlarlar:

– Gelen hediye, giden hediye'nin karşılığıdır. Ancak, bunu getiren, götüren devlet memurudur. Öyle ise devletin hizmet hissesi alınmalı, kalan kısım da Ümmügülsüm'e verilmelidir.

Teklif aynen tatbik edilir.

Hediye'nin bir kısmı götürüp getirme hakkı olarak beytülmale ayrılır, kalan kısmı da hediye'nin gerçek muhatabı Ümmügülsüm'e teslim edilir.

Siz ne dersiniz saadet asrındaki bu titizliğe? Bu mesuliyet duygusuna? Günümüzdeki devletin malı deniz... zihniyetini düşünürken bu gibi olayları da hatırlıyor, zaman olur ki hayali cihan değer diyerek, bizi kurtaracak olan şeyin ne olduğuna ait kararımızı bir daha teyid etmiş oluyoruz.

PEYGAMBERİMİZİN YÖNETTİĞİ HALKINA KARŞI TAVRI

Sıkıntıları paylaşma, halkın isteklerini dikkate alma prensibi

Kelime-i şehâdetin son cümlesini hatırlayabiliyor musunuz?

Ne diyoruz son cümlede?

– Ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlühû.

Bu cümlesinin sonunda, “abdühû” ve “Resûlühû” kelimesi, Peygamberimizin iki şahsiyetinin bulunduğunu haber veriyor:

– Abdühû kelimesiyle Peygamberimizin bir kul, Resûlühû kelimesiyle de bir peygamber olduğunu ifade etmiş bulunuyoruz.

Şimdi bu ayırımın hikmetine geçiyoruz.

Müslümanlar, Peygamberimizin beşer üstü nübüvvet cihetini taklid edip de peygamber gibi mu’cize gösteremezler.

Ama kulluk şahsiyetini taklid eder, beşerî tarafını kolayca benimseyebilirler. Zaten sünnetin tatbiki de ancak bu beşerî şahsiyetini taklid etmekle mümkün olur.

Size Peygamberimizin bu kulluk şahsiyetinden örnek teşkil eden iki vak’a arzedeceğim. Belki sizleri de düşündürecek, ibret ve hayretinizi mucip olacak, daha kesin bir şevkle benimsemenize sebep olacaktır.

Bedir gazâsına çıkılmaktadır. Develerine ortaklaşa binen ashâb, Bedir'e doğru ilerlerken, Resûlüllah da arkalarında bulunmaktadır. Resûlüllah'ın devesine de üç kişi ortaklaşa binme durumundadır. Nitekim Resûlüllah bir müddet binmiş, sonra inerek binme sırası gelene deveyi terk etmiştir.

Ancak yürüyen üç sahâbe hep birlikte ısrara başlamışlardır.

– Yâ Resûlâllah, siz binmeye devam ediniz; biz de yürümeye devam edelim. Siz yürürken bizim deveye binip de gitmemiz bize huzur vermez!

Resûlüllah'ın cevabı ne oldu biliyor musunuz? Bakın, Fahr-i Kâinat'ın cevabı aynen şöyle:

– Siz, yürümekte benden daha kuvvetli değilsiniz. Şayet mes'ele yürüyerek sevap kazanmak ise, sevaba muhtaçlık bakımından ben sizden az ihtiyaç sahibi değilim!

Risalet şahsiyetiyle semalara uçup, Sidretü'l-Münteha'yı geçen Allah'ın Resûlü, kulluk şahsiyetiyle ashâbına böyle âdil ölçülerle muhatap olup ümmetine de böyle örneklik ediyor, adâlet anlayışını fiilen böyle gösteriyordu.

Devam ediyoruz:

Gaziler nihayet Bedir'e varır, suya yakın bir yere inerler. Ancak civarı çok iyi bilen Habbab, bir ara ayağa kalkarak şöyle konuşur:

– Yâ Resûlâllah, burada konaklama işi size vahiyle mi bildirildi, yoksa şahsî fikrinizle, bir harb tedbiri tercihinizle mi burayı seçmiş bulunuyorsunuz?

Şöyle cevap verir Allah'ın Resûlü:

– Hayır, bir vahiy emri olarak burayı tercih etmedim. Kendi şahsî fikrim, beşerî tedbirimle buraya inmeyi uygun buldum. Yâni, tamamen kulluk şahsiyetimin neticesidir.

O zaman Habbab şöyle der:

– Öyle ise, burası bu maksad için en uygun yer değildir. Benim bildiğime göre, ilerde tatlı sulu bir kuyu vardır. Müşrikler o kuyunun yakınına ineceklerdir. Biz o kuyunun yakınına gidip orada konaklayalım. Diğer su kuyularını kapatıp, o kuyunun suyunu da hazırladığımız büyük havuza doldurarak susadıkça içelim. Müşrikler ise susuz kalıp güç duruma düşsün, sonra da tecâvüzlerinden cayıp çekilmeye mecbur olsunlar!..

Bakın, ümmetine örnek olan Resûlüllah'ın cevabına:

– Fikir, Habbab'ın fikridir. Kalkın su başına gidiyoruz!

Diğer ashâb da iştirak ettiği için kalkılıp otuz üç yaşındaki Habbab'ın teklif ettiği yere gidilir. Diğer kuyular kapatılıp, tek kuyu açık bırakılır ve neticede bilindiği gibi büyük Bedir Zaferi kazanılır...

İşte size Resûlüllah'ın kulluk şahsiyetinden iki misâl.

Birincide yirminci asrın insanının henüz varamadığı adâlet anlayışı, diğerinde de etrafına danışıp, isabetli görüşlere uyma anlayışı..

Ne dersiniz, düşündürücü değil mi?..

SAHABE, BAŞ OLMANIN MES'ULİYETİNİ BİLİRDİ

Kıyamet günü elleri boyunlarına bağlı olanlar

Her insanda az çok baş olma arzusu vardır. Hiç kimse bulunduğu yerde kalmayı istemez, mutlaka bir üst makama geçmek, hattâ bir baş olmak ister. Nitekim dilimizde bile bu arzuya tercüman olan tekerlemeler vardır:

– Bir baş ol da, istersen soğan başı ol, sözü bunlardan biridir.

Baş olma arzusunun bu kadar şiddetlenmesine sebep, herhalde baş olmayı netice veren makam ve mevkinin imkân ve selâhiyetidir. Bol imkân, geniş selâhiyet, sevgi, saygı gösteren bir etraf... Bunlar şüphesiz makam ve mevkilerin cazip taraflarını teşkil eder.

Üst derecelere çıkmayı esas alıp, oranın da kendine göre mes'uliyet ve mükellefiyetinin olduğunu düşünmemek ise, bu arzuya hız veren bir gaflettir.

Halbuki makam yükseldikçe, mevki ilerledikçe korku da çoğalmalı, mes'uliyet duygusu da yükselmelidir. Nitekim Peygamberimizin seçkin sahabelerinde, bilhassa Hulefâ-i Raşidîn'de bunun en canlı misâllerini görmekteyiz.

Bu aziz insanlardan hiçbiri halife seçildiklerine sevinç duymamış, bilâkis korku ve elem hissetmişlerdir. Hattâ bunlardan biri, Dicle üzerinde uzanan köprüden geçen keçinin ayağının kırılmasından bile halifenin mes'ul olacağını düşünmüş, kendini böylesine sorumluluğu büyük makama getirmiş olduğuna hayıflanır gibi olmuştur.

Gerçekten de öyledir.

Halife:

– Hayret, Utbe bunu sen mi soruyorsun? Müslümanlar bugün ekmek bulabiliyorlar mı ki, kurusu tazesini aranabilsin? Ne zaman Müslümanların ekseriyeti taze ekmek yiyecek hale gelirlerse o zaman Ömer'in sofrasında da taze ekmek bulabilirsiniz? Yoksa (Sevâdü'l-A'zam'a) ittiba mükellefiyeti bize farklı hayat sürme cevazı vermez.

* * *

Bir başka vak'a:

Bir gün kızı Hafsa'yı ziyarete gitmişti. Hafsa, Halife babasına sofra çıkardı. Sofrada iki kab dikkati çekiyordu. Birinde çorba, diğerinde de zeytinyağı vardı.

Bunu gören Halife şöyle ikazda bulundu:

– Kızım, bir sofrada iki yemek mi? Ömer, Allah'a kavuşuncaya kadar bir sofrada iki çeşit yemek yemeye muvaffak olamayacak her halde. Sen bunun birini kaldırır. Kalanı yeter.

* * *

Peygamber ashabı olan idareciler böyleydiler işte. Makamlarını şahsî ihtiyaç, zâtî imkânları için basamak ve âlet yapmıyorlardı. Bilâkis, Müslüman ekseriyetin yaşayışlarıyla mütenasip hayat yaşıyorlar, onların içinde bulundukları iktisadî seviyeden asla ayrılmıyorlardı. Yâni, kendileri istikamet üzereydiler, idare ettiklerine de istikamet üzere olmayı telkin ve tavsiye ediyorlar, halktan kimsenin gıpta ve hasedini tahrikte bulunmuyorlardı.

Gariptir ki, geçmiş beğenmeyenler bugün ele geçirdikleri makam ve mevkilerini şahsî menfaatlarına kolayca basamak ve âlet yapıyorlar, halktan kopmuş şekilde özel bir lüks ve refah içinde yüzebiliyorlar.

Sıradan insan, yeni tabiriyle **sade vatandaş** sadece şahsının mes'uliyetini yüklenir, kendi hareketinin neticesiyle muhakeme ve muhasebe edilir. Ama, kitlelerin hareketine yön verip istikamet tayin ettiren kimseler, birçok insanların işlerini yoluna koymakla me'murdurlar, herhalde sadece şahıslarının değil, bütün bu kimselerin de mes'uliyetini yüklenmiş olurlar.

Bunlara dair saadet asrından bazı misâller:

Abdurrahman bin Avf anlatıyor:

Resûlullah Hazretleri bir gün:

– İsterseniz size baş olmanın durumundan haber vereyim. Baş olmanın evveli sevinç, ortası üzüntü, sonu da kıyâmette azabdır. Ancak, bulunduğu makamın hakkını vermek suretiyle adâletle hareket edenler müstesna... buyurdu.

Ve Hazret-i Resûlullah sözünü şöyle devam ettirdi:

– On kişinin de olsa baş'lığını üzerine almış olan kimse kıyâmette elleri boynuna bağlı olarak gelecektir. Bu bağı makamının gereğini adâletli olarak yapışı çözecektir. Böyle bir adâlet yoksa, eli boynunda bağlı kalacaktır.

Bu hadîsten de anlaşılıyor ki, bir kısım kimselerin mes'uliyetini üzerine almak suretiyle bir üst kademeye tayin olmak, oldukça tehlikeli bir makama çıkmış olmaktır. Bu makamın gereğini hakkıyla yaparsa eli boynundan çözülür. Yapmazsa eli boynunda kalır. Böylece mes'uliyetsizliğinin cezasını çeker.

Nitekim meşhur sahabî Ebû Zerr, bir makama tayin olup bazı hizmetleri görmek isteyince, onun özel durumunu bilen Resûlullah Hazretleri elini omuzuna koyup ikaz ederken şöyle demiştir:

– Yâ Ebâ Zerr, makam güçlü olmayı gerektirir, sen ise zayıfsın. Ben kendi nefsim için sevdiğimi senin için de seveirim. Sakın iki kişiye de olsa baş olmaya heveslenme.

SAADET ASRINDA YÖNETİM ESASLARI

Yönetimde ehliyet ve adalet, halkta itaat...

İslâm'ın ikinci halifesi Hazret-i Ömer Nâfi bin Haris'i Mekke'ye zekât toplama memuru olarak göndermiştir. Mekke Müslümanları zekâtlarını ona verecek, o da topladığı yekûnu Medine'ye gönderip, yardıma muhtaç mü'minlere taksimini sağlayacaktır.

Ancak bir ara Usfan'a giden Halife, orada, zekât memuru Nâfi'i görür ve sorar:

– Nâfi, sen burada iken yerine kimi bıraktın? Bari senin vazifeni hakkıyla yapacak biri var mı yerinde?

– Var efendim, İbn-i Ebza'yı bıraktım yerime.

– Kimdir bu zat?

– Tanımazsınız efendim.

– Neden?

– O, kölelerimden biridir de ondan.

– Neden yerine bir köleyi bıraktın?

– Çünkü o, köle olmasına rağmen İslâm hukukunu tam biliyor, farzları kesin çizgileriyle anlıyor.

Ne dedi buna Hazret-i Ömer biliyor musunuz?

– Aradığımız vasıf, mes'eleye vâkıf olması, işe ehil bulunmasıdır. Köleliği bizim için mâni hâl değildir!.. Madem işini iyi biliyor, mes'ele yok..

* * *

Halife, Resûlüllah'ın mescidinde minberdeki konuşmalarından birinde:

– Ben Hakk'a itâat ettiğim müddetçe siz de bana itâata mecbursunuz! der. Cemaat içinden bir ses işitilir:

– Sana itâat etmeyeceğiz ey Ömer; çünkü bizler, ganimet malından sadece sırtımızı örtecek bir kumaş almışken, sen tam kat elbiselik kumaş almışsın. İşte kumaş üstünde, bütün vücudunu örtmekte.. Yaptığın işte adalet nerede?

Halife susar, birkaç saniyelik tefekkürden sonra oğluna seslenir:

– Ey Abdullah, çabuk cevap ver!

Abdullah kalkar:

– Hisseme düşen kumaşı babama vermiştim. Gördüğünüz fazla kumaş benim hisseme düşen kumaştır.

Bu defa ikinci bir ses işitilir cemaat içinden:

– Emret ey mü'minlerin halifesi, şimdi seni dinliyoruz.

İşte Sahabe devrinin yönetim ahlakı ve yönetilen halkın itaat anlayışı...

ASR-I SAADETTE HAK ANLAYIŞI

Kıyâmette kisas vardır, ona göre davranın...

Hazret-i Resûlüllah'ın sözlerini büyük bir dikkat ve saygı ile dinleyen bir sahabe, kisas olacağını duyunca düşünmeye başladı. Sonra da sualini şöyle sordu:

– Yâ Resûlallâh, benim yalan söyleyen, bana hıyânet eden, asî gelen kölelerim var. Ben de onlara kaba sözler söylüyor, dövüyorum. Benimle onların arasında da kisas olur mu kıyâmette?

Adâlet temsilcisi şöyle cevap verdi:

– Senin verdiğin ceza onların suçuna denkse kurtulursun; suçundan fazla ise, o fazlalığın kıyâmette kisası vardır!

Cevabı dinleyen adam titremeye başladı. Belli ki kölelerin işlediği suça mukabil olarak verdiği cezadan emin değildi. Öfkeyle fazla vurmuş, ağır söylemiş olabilirdi. O fazlalığın âhirette kisası olacaktı. Yâni, suçun karşılığında fazlayı teşkil eden tokatlar kendine dönecek, ağır sözler iade edilecekti...

Adam düşünmeye devam ederken Resûlüllah Hazretleri de ikaza devam etti.

– Okumadınız mı şu âyeti?

“Biz kıyâmette en adâletli teraziyi kurarız. Hiçbir can-

lı zulme uğramaz. İsterse onun hakkı hardal tanesi ağırlığında olsun. Mutlaka bize getirilir, hesabına geçirilir.”

Adam ağlayarak kararını açıkladı:

– Yâ Resûlâllah, şahid olun ki, ben bu kölelerimin hepsini de âzâd ettim, bu andan itibaren hürdürler. Benim için kurtuluş ancak böyle mümkün olur.

Vak'ayı nakleden İbn-i Hacer-i Heytemî, Zevâcir'inde şunları da ilâve eder:

– İnsanların hakkı hardal tanesi kadar da olsa zâyî olmayacağı, kısasla alınacağı gibi, hayvanların hakkı da zâyî olmayacak, hardal tanesi kadar da olsa insandan alınacaktır. Bu sebeble, hayvana taşıyamayacağı yük vurulamayacağı gibi, tahammül edemeyeceği kadar da aç, susuz bırakılmaz. Haksız yere vurulup dövülmez! Çünkü kısas, hayvan hakkı için de söz konusudur.

Hayvanlara zulmü günah-ı kebâir'den sayan müellif, şu vak'aları da sıra ile ilâve eder.

Resûl-i Ekrem Efendimiz Cehennem'e nazar ettiğinde bir kadının azab çektiğini gördü ve sordu:

– Senin buraya düşmene ne sebep oldu?

Kadın dedi ki:

– Bir kediye eve hapsettim. Aç, susuz kalmış, açlıktan ölmüş. O yüzden burada azab çekmekteyim.

Demek kediye zulmetmek, Cehennem'de azab çekmeye sebep olmaktadır.

Nitekim Hazret-i Ömer'in oğlu, Kureyş çocuklarının oynadığı yerden geçerken, bir kuşu hedef alarak ok attıklarını gördü. Kuşcağız hedefte çırpınıyor, onlar da vurup vuramadıklarını inceleyerek eğleniyorlardı. Kendisini görünce kaçışan çocuklara:

– Bunu yapana Allah lânet etmiştir. Hiç merhamet yok

mu sizde? buyurdu. Sonra da Resûlüllah'tan işittiği hadîsi şöyle haber verdi:

– Kim bir canlıyı eğlence hedefi yaparsa, kendi de Allah'ın lânetine hedef olur.

Merhamet ve şefkat menbaı Resûlüllah, öldürülmesi câiz olan hayvanların ölümü hakkında da şöyle buyurmuştur:

– Öldüreceğiniz zaman en kısa ve az acı ile öldürün, azab çektirmeyin!

Bundan dolayıdır ki ateşle öldürmeyi Efendimiz asla tasvip etmemiş, ateşin Allah'a mahsus bir azab şekli olduğunu bildirmiştir.

Nitekim bir gazada ashâb karınca kümesinin bulunduğu yeri ateşe verince, üzüntüsünü izhar ederek şöyle buyurmuştur:

– Ateşle azab, ateşi yaratana mahsustur, kullara değil!

HALİFE ÖMER HANIMIYLA HALKIN HİZMETİNDE

Yöneticilerin görevi, ihtiyaç sahiplerini tesbit
edip yardımına koşmaktır

Halife Hazreti Ömer geceleri teftişe çıkardı. Medine'de nelerin yaşanıp nelerin yaşanmadığını anlamaya çalışırdı.

Bir gece yine âdeti olan teftişte şehrin kenarında bir çadır gördü. Önünde ateş yanan çadıra yaklaştığında ateşin başında da bir gencin oturduğunu anlayınca yaklaşıp selam vererek yanına oturdu. Kendisini tanımayan adamla konuşmaya başladı. Adam hem ateşi söndürmemeye çalışıyor, hem de sık sık çadırın içine doğru kulak kabartıyordu. Halife, olanlardan bir şey anlamaya çalışırken içeriden bir ses geldi:

– Müjde müjde, bir oğlan çocuğun dünyaya geldi!

Meğer evde doğum olacakmış, adam komşu kadınları çağırmış, doğumu yaptırmaları için gelen kadınlar içeride olduğundan kendisi de çadırın kapısında yaktığı ateşin ışığında bekliyormuş. Sık sık kulak kabartış sebebi bundanmış.

Hazreti Ömer durumu öğrenince yoksul adamın en âcil ihtiyacını tespit ederek hemen oradan ayrılmış. Doğruca evine gelip hanımı, **Efendimiz (sav)**'in torunu, **Hazreti Fatıma'nın** da kızı **Ümmügülsüm'e** seslenmiş:

– Ey Resulullah'ın azız torunu, yoksul bir adamın yeni doğum yapmış hanımına nelerin lazım olduğunu sen bilirsin, onları sen tedarik et, ben de bir çuval un alayım sırtıma, doğruca şehrin çıkışındaki bir çadırdan yaşayan bu aileye yardım edelim.

Ümmügülsüm, doğumda lazım olan şeyleri hazırlar, halife de sırtına bir çuval un yüklenir, gecenin karanlığında doğruca adamın çadırına varırlar. İçeriye giren Ümmügülsüm, hanıma gereken yardımları yapar, adam da ateşin başında kendisine böyle beklenmedik anda yardım yapanın hangi hayır sahibi olduğunu anlamakta güçlük çektiği sırada çadırdan seslenen Ümmügülsüm:

– Ey müminlerin emiri, hanım da çocuk da çok sağlıklı, merak edecek bir şey yok, deyince adam kendisine yardım edenin Halife Hazreti Ömer olduğunu anlayarak heyecanlanıp ayağa kalkmak isterse de halife:

– Hiç ayağa kalkmaya gerek yoktur, der ve ilave eder:

– Yöneticinin görevi, ihtiyaç sahiplerini tespit edip yardımına koşturmadır. Ben görevimi yapmaya çalıştım, geç kalmışsam Rabbim beni affetsin.

Bundan sonra çadırdan yaşayan yoksul adama şu tenbihte bulunur:

– Yarın gel, çocuk yardımını al, masum yavruyu bakımsız bırakma!

İlave eder:

– Yoksula yardım, devletin görevidir.

* * *

Siz söyleyin, sahabe derinde yaşanmış bu olaylar neler söylüyor hepimize.

Nasıl bir yönetici anlayışı sunuyor çağımıza ve bize?

SAHABENİN YÖNETİM ANLAYIŞINDAN ÖRNEKLER

Halkın mutluluğu ve ihtiyaçlarının
karşılanması, yöneticilerin görevidir

Arabistan kıtlığı denen bir kıtlık hüküm sürüyordu Medi-
ne'de. Halk sıkıntı içindeydi. Bir yönetici olarak Hz.
Ömer bundan fevkalade üzüntü duyuyor, hatta kıtlığın se-
bebi olarak kendini görüyor, duasında şöyle sızlanıyordu:

– Ya Rabb, Ömer'in günahı yüzünden Ümmeti Mu-
hammed'e kıtlık azabı çektirme!

Bu sırada halkın yemediği şeyleri kendi sofrasına koy-
mayı yasaklamış, “Ne zaman halk, et, balık, yağ yiyebilirse
o zaman benim soframa da bunlardan koyabilirsiniz.” de-
mişti.

Ömer'in, yönettiği halktan daha fazla yokluk çektiğini
söyleyen Eslem, durumu şu sözleriyle ifade etmiştir:

– Şayet kıtlık biraz daha devam etseydi, yokluk çeken-
lerden önce Ömer ölebilirdi. Çünkü bir yönetici olarak
Ömer halktan fazla yokluğu yaşıyordu. Yönettiği insanla-
rın derdine böyle ortak oluyordu.

İşte size sahabe devrinden bir yönetici örneği...

Bir örnek daha...

Bir ara halife hastalanmış, doktorlar da mutlaka bal yemesini tavsiye etmişlerdi. Ne var ki o mevsimde bal bulmak mümkün değildi. Etraftan çare arayanlar, **"Hazine de küp içinde bal vardır, alıp getirelim."** dediler.

Halife buna da razı olmadı;

– **Hazine de bütün halkın ortaklığı söz konusudur. Halkın haberi ve izni olmadan hazineden bir dirhem bile almak câiz olmaz,** dedi.

Sonra mescidin kapısında halka durumunu anlattı.

Hazineden bal almak için izin istedi. Onlar hep birden:

– **Helal olsun, istediğin kadar al,** dediler. Bundan sonra devletin deposundan bal alabilen Ömer, sonra aynı miktar balı yerine koyarak borcunu ödedi.

Bu da yine sahabe devrinden bir yönetici örneği.

Bir misal daha...

Bir gün yolda giderken bir adamın dilendiğini görünce, Hz. Ömer yine sordu:

– **Neden dileniyorsun?**

Adam cevap verdi:

– **Ne yapayım, eskiden gücüm yetiyor çalışıp kazanıyordum. İhtiyarlayınca gücüm yetmez oldu, çalışamıyorum. Ancak dilenmeye gücüm yetiyor. Bazan yollarda, bazan da kilisenin kapısında halktan yardım istemek zorunda kalıyorum.**

Anlaşılan dilenen, yaşlı bir Hristiyan'dı.

Ömer'in beklenen titizliği yine görüldü:

– **Götürün bu adamı da yaşlılık maaşı bağlasınlar. İnsanları gençken çalıştırıp da yaşlanınca sokağa dilenmeye**

SAHABE ZEYYAD'I REİSLİKTE DE, ZEKÂTTAN DA VAZGEÇİREN OLAY

Halkına haksız muamele eden reislerde hayır yoktur

Atalarımız, en hâlis dualarını “Su gibi aziz ol” diyerek yapar, sevdiklerine “Su kadar berrak ve nezih” olmaları şeklinde dua ederlerdi.

Su cidden leziz, değeri biçilmeyecek kadar azizdir, tıpkı Asr-ı Saâdet insanı gibi.

Asr-ı Saâdet insanı da böyledir; su kadar berrak, onun kadar saf ve temizdir. Ne varsa hemen görürsün, ne düşünüyorsa hemen anlarsın, ne istiyorsa hemen bilirsin. Art düşünce dedikleri saklı niyet, gizli maksat, meçhul taraf asla yoktur. Su kadar berrak ve azizdirler.

Size bu saf ve berrak insanlardan birinin hâtırasını nakledeceğim. Herhalde tefekkürünüze vesile olacaktır bu hâdise.

Zeyyad bin Hâris, İslâm'a girmiş, Allah'ın Resûlüne iman etmiş bir sahâbî idi. Bir gün, cihad ordusunun kendi kabilesi Sudaa'ya doğru yola çıktığını, İslâm'ı tebliğ için Sudaa'ya gittiğini işitti. Hemen Resûlüllah'ın huzuruna girdi:

– Yâ Resûlâllah! Siz ordunuzu geri çevirin. Ben onlara bir mektup yazarak, irşad olmalarını temin ederim.

terk etmek adalet mi? Hangi insafla bağdaşır bu ihmal?

Sahabe devrinden gelen örnekleri burada kesiyoruz.
Zannederim bugünün sorusu şudur:

– Sahabe devri yöneticilerinin şu duyarlılığı bugünkü modern çağ yöneticilerinde de var mı? Halkın yokluğuna ortak olup onlar gibi yokluğu yaşıyorlar mı?

Dilenen bir yaşlıya rastgelince, 'götürün bunu da yaşlılık maaşı bağlasınlar', diyebiliyorlar mı?

DEVLETİN YAŞLILARA VE ÖZÜRLÜLERE YARDIM GÖREVİ

Savaşta insanları kullanıp barışta sıkıntılar
içinde bırakmak insaf ve adaletle bağdaşmaz

Said bin Yerbu, yüz yirmi dört sene yaşayan bahtiyar sahabelerden biridir. Edep ve terbiye timsali olan bu büyük zata, bir gün Efendimiz Hazretleri şöyle bir soru sormuştu:

– Hangimiz büyüğüz Said?

Bilinen edep ve terbiyesiyle cevap vermişti Said:

– Siz büyüksünüz, ben ise sizden yaşlıyım yâ Resulallah.

* * *

Her yaşlı gibi işte bu Said bin Yerbu da, Halife Hazreti Ömer zamanında gittiği yolu seçemez duruma girmiş, camiye gidemez hale gelmişti. Halbuki Said camiye ve cemaati asla ihmal etmezdi. Bir gün onu cumada göremeyen Halife Hazreti Ömer sordu:

– Ey Said, sen kolay kolay camiye, cemaati ihmal etmezdin, halbuki seni cumalarda da göremez olduk, hikmeti ne ola ki?

Büyük sahabi gözlerini göstererek cevap verdi:

– Artık oldukça yaşlandım, gözlerim bastığım yeri iyi seçemiyor, gideceğim yolu da bulamıyorum. Camiye gelemeyişim bundandır ey mü'minlerin emiri.

Bunu duyan halife derhal emir verdi:

– Bundan sonra Sald'e elinden tutup glideceği yere götürecektir bir görevli verin. Onun elinden tutup getirmesiyle gelsin camiye ve cumalara. Maaşını hazineden vermeliyiz. Bu bizim borcumuz...

İslam'ın yaşlılara gösterdiği itinayı bu uygulamasıyla gözler önüne seren Hazreti Ömer, bununla kalmamış, başka örnekler de vermiştir.

Nitekim bir gün meydan sofrasında oturmuş, halkla birlikte yemek yiyordu. Bir ara gözü bir gence takıldı. Elinin biri kesik olan genç yemeğini rahatça yiyemiyor; suyunu da yine kolayca içemiyordu. Yanındakinin kulağına eğilip sordu:

– Ne olmuş acaba bu gencin sağ eline?

Sorduğu adam bilgi verdi halifeye:

– Mûte Savaşı'nda yaralanmış olan eli daha sonra kesilmek zorunda kaldığından böyle kesik elle kaldı. Yemeğini o yüzden rahat yiyemiyor, suyunu da o sebeple rahatça içemiyor...

Bu açıklama halifeyi epeyce bir müddet düşündürdükten sonra yanındakilere emrini verdi:

– Bu malul gazimizi götürün, kendisine bir hizmetçi tayin edin, maaşını hazineden vereceğiz. Savaşta insanları kullanıp barışta kendi dertleriyle baş başa bırakmak ne adaletle bağdaşır, ne de insafla.

* * *

Evet, sosyal adaletin örnek uygulayıcısı Hazreti Ömer, tâ saadet asrında böyle örnekler sunmuş, böylesine uygulamalarla mesaj vermiştir kendinden sonra gelecek asırlara...

Bugün 1400 sene öncesindeki bu uygulamaları tam olarak göremeyince ister istemez dilimizden dökülen malum söz olmaktadır:

– Zaman olur ki hayali cihan değer.

SAHABE KUVVETİ DEĞİL, HAKKI ESAS ALIRDI

Kimse makamına güvenerek zayıfları ezmesin

Mısır Valisi'nin oğlu, bir Kıptî'nin çocuğunu çarşının içinde evire çevire döver.

Döver. Çünkü çevre, kuvvetliden yanadır. Kıptî'nin çocuğunun yanında olacak değiller ya.

Hem Kıptîler de kim oluyorlar ki? Onlar zaten tarih boyunca köle olmuşlar, köle gibi yaşamışlar. Şimdi birinci sınıf vatandaş mı olacaklar?

Tabii bu anlayış, saadet asrından önceki anlayıştı. Demek bazı kesimlerde bu anlayış hâlâ devam ediyordu.

Bu dövme olayını işiten halife Hazreti Ömer, üzülür ve insanların bir kesiminin hâlâ ikinci sınıf vatandaş muamelesine maruz bırakılışını, köle gibi görülüp özgürlüğünden mahrum edilmesini asla hoş karşılamaz, çevresine topladığı halka, meşhur hitabesini yapar ve der ki:

– İnsanlar analarından hür olarak doğarlar.

Kim onları köle yapabilir?

İlave eder:

– Kimsesizliğinden dolayı evire çevire dövülerek zulme maruz bırakılan Kıptî'nin çocuğu, yediği tokatları, kendine

bu muameleyi reva görene aynen iade etmeli, böylece kuvvetlilerin zayıfları ezme anlayışına artık bir son verilmelidir.

Halifenin emri aynen yerine getirilir. Kimsesiz Kıptî'nin zayıf oğlu, kuvvetli adam olan valinin oğluna yediği haksız tokatları aynen iade eder. Bundan sonradır ki **artık kuvvetli olmak değil haklı olmak gerektiği anlaşılmaya başlanır.** Kimse kuvvetine güvenerek haksızlığa yönelemez.

Bir misal daha verelim izin vererseniz:

Suriye Gassan kabilesi reisi **Cebele**, Kâbe'yi tavaf ederken fakir köylünün birinin ayağına bastığını anlayınca, ona öylesine bir tokat aşk eder ki, köylü yere düşmekten kurtulamaz. **Cebele de bu sırada söylenmekten kendini alamaz:**

– **Sen kim oluyorsun ki, Gassan kabilesi reisi Cebele'nin ayağına basacak kadar yakınına sokulabiliyorsun?..**

Olay halifenin adaletine intikal ettirilir.

Duruma el koyan halife Hz. Ömer, saadet asrının yönetim anlayışını ortaya koyan bir davranış sergiler. Önce sorar:

– **Cebele, senin yanına yaklaşılamayacak kadar büyük insan, köylünün de senin tokadına müstahak olacak kadar küçük adam olduğu ne ile belli? Üstünlük Allah'a itaatle olur. Allah'a itaat eden insanda ise üstünlük iddiası olmaz!**

Sözlerine şunu da ilave eder halife:

– **Bu anlayışın yıkılması için adalet yerini bulmalıdır. Tokat yiyen köylü tokat atan kabile reisine, yediği tokatları aynen iade etmeli ki, bir daha kimse kuvvetine, makamına güvenerek zayıfları, kimsesizleri ezip tepeleme cüretinde bulunmasın.**

Halifenin emri aynen yerine getirilir. Tokatla yere yıklan köylü, kendisini yere yıkan kabile reisine aynı kuvvette bir tokatla mukabele eder. Böylece bir daha hiç kimse şanına, şöhretine, makamına, mevkiine dayanarak kimsesizleri,

zayıfları ezme, tepeleme cüretinde bulunamaz. Herkes kuvvetine değil de haklı olup olmadığına bakmak zorunda olduğunu idrak etmeye başlar. Kuvvetin yerini hak alır. "Haklı mıyım, değil miyim?" diye düşünmeye başlanır.

* * *

Ne dersiniz? Bugün de durum aynı mı?

Saadet asrının benzeri adalet ve ahlak anlayışına hasret miyiz?

Beklediğimiz, geçmiş çağdaki bu adalet anlayışı mı?

Varabilirsek ona mı varacağız?

GALİP MÜSLÜMAN, MAĞLÛP HRİSTİYANI NASIL KORUDU?

Mağlup milletin teklif ettiği vergiyi,
galip ordunun yarıya indirmesi

Sizlere saadet asrından bir levha takdim edeceğim. Okuyunca göreceksiniz ki, İslâm her türlü kusur ve şâibeden münezzehtir. İslâm'ın âli hükümleri, kudsî ölçüleri bütün beşeriyetin koruyucu ve kurtarıcısıdır. Bir kusur varsa, bir eksiklik bahis konusu ise, bu İslâm'da değildir. Onu tam yaşama gayreti göstermeyen bizlerde, bizim Müslümanlığı-mızdadır.

Müslüman olmayanları dahi koruyan şu sevgiye, şu şefkate, şu merhamete, şu insaf ve insaniyete bakın.

İmam-ı Ebû Yûsuf'un "Kitabü'l-Harac"ından arz ediyorum.

* * *

Halife Hazret-i Ömer zamanında Peygamberler şehri Urfa, Hristiyanların elindeydi. Ahali İncil'e bağlı bulunuyordu. Onları koruyan asker ise, Bizans askeri idi. Konstantiniye'den gelmiş Bizans ordusu, Urfa'yı muhafaza etmekteydi.

Hazret-i Ömer, Şam'ın fethi sırasında İbrahim Aleyhis-selâm'ın makamının olduğu şehrin ihmal edilemeyeceğini baş kumandanı Ebû Ubeyde'ye bildirdi. Buranın fethi için emir verdi.

Ebû Ubeyde ise, İyad'ı vazifelendirdi.

Topladığı mücahidlerle Urfa üzerine yürüyen İyad, şehri muhasara etti. Hristiyanlar şehrin kale kapılarını kapamış; ne içeri, ne de dışarı girip çıkmak mümkün olmuyordu.

Muhasara aylarca sürdü. Bizans ordusu, muhasaranın uzamasından korktu. Bir gece kalenin dağ tarafına açılan kapısından sessizce çıkarak gizlice şehri terketti.

Artık Urfalılar müdafaasız kalmışlardı.

Bir sabah yazdıkları teslim kâğıdını İslâm ordusu kumandanına gönderdiler. Teslim oluyorlar, hem de şöyle diyorlardı:

– Size senede altıyüz altın ödemeye razıyız. Şartlarınızı bütünüyle kabul ediyoruz...

Kumandan İyad teslim olma şartlarını Hazret-i Ömer'e bildirdi. Halife'den gelen cevap ibretliydi. Bakın ne diyordu Müslümanların Halifesi:

– Urfalılar ümitsizliğe düşmüşler, korkudan size (altıyüz) altın vergi vermeye söz vermişler. Şayet gelecek vergi döneminde bu miktarı veremezlerse kesecek misiniz bu insanları? Halbuki Urfa arazisi kuraktır. Taahhüd ettikleri vergiyi vermeleri mümkün değildir. Sen bu vergiyi yarıya indir. Altıyüz değil, üçyüz altın al. Teklif ettikleri miktarın yarısına razı olarak anlaşma yap!..

Ve muzaffer İslâm ordusunun galip kumandanı, mağlûb milletin teklif ettiği altıyüz altınlık vergiyi onların lehine değiştirir, üçyüze indirir. Altıyüz değil de üçyüz altın vermeleri şartıyla vergi hükme bağlanır.

Tarihçilerin hükmü:

– Tarihte mağlûb milletin teklif ettiği vergiyi galib ordunun indirmesi ilk defa olmuştur. Bu örnek ilk defa saadet asrında Müslümanlarda görülmüştür.

YAZIKLAR OLSUN ATEŞTEN GÖMLEK GİYENLERE

Makam yükseldikçe vebali de çoğalır

İnsanlarda mesuliyet hissi azaldıkça makam ve mevki hırsı da artıyor, belli mevkilere gelebilmek için adeta savaşlar veriliyor, cihadlar yapılıyor.

– Neden böyle büyük mücadeleler göze alınıyor?

– O makam ve mevkiin getireceği imkânlar, vereceği ikballer hesaba katılıyor da ondan.

– Ya oranın mesuliyeti, vebali, mükellefiyeti?

– Hayır. Onu hesaba katan yok!. Sadece getireceği imkân, bahşedeceği fırsat düşünülüyor.

Halbuki kanundur, makam yükseldikçe vebali çoğalır, mükellefiyeti de artar. Getireceği imkânın yanında yükleyeceği mesuliyetin ağırlığı da sahibini düşündürmesi gerekir. Hatta bu düşünce ile o makama gelenlerin geceleri uykularından olmaları, gündüzleri de rahat bir nefes alma fırsatı bulamamaları icabeder... Ehliyetli ve mesuliyetli insanların değerlendirmesi budur.

Size bu konuda asr-ı saadetten ibretli bir hâdise nakletmek istiyorum. Kamudaki görevini, memuriyetini kötüye kullanan insanların kabir halini gösteren bu olay, herhalde günümüzün mesuliyetsiz insanına bir şeyler söylüyor olsa gerek...

Tesbit, onuncu asır alimlerinden İbn-i Hacer Heytemî'nin "Ez-Zevacir"inden.

* * *

Resûlüllah'ı bir gölge gibi takip eden Ebu Rafi, saadet asrında şahit olduğu bir hâdiseyi şöyle anlatıyor:

"Resûl-i Ekrem Hazretleri, ikindi namazını kıldıktan sonra Abdül-Eşhel oğullarına gider, akşama kadar da orada konuşurdu. Yine bir gün böyle bir sohbetten sonra, oradan dönmüş, akşam namazına erişmek için acele ile yürüyordu. Bakî mezarlığının yanından geçerken Resûl-i Ekrem iki defa:

– Yazıklar olsun sana! Yazıklar olsun sana! diye hitap etti.

Ben buna üzüldüm. Üzüntümden dolayı da hızımı azaltıp geride kaldım. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Hazretleri:

– Ne oluyor, yürüsene, diye şeslendi.

Ben de durumu sormak istedim:

– Yâ Resûlallah, ben bir şey mi yaptım? dedim.

– Nerden böyle sordun? buyurdu.

– Yazıklar olsun sana, yazıklar olsun sana! dediniz ya, deyince, şöyle izah etti durumu:

– Ben sana demedim onları. Şu mezarda yatan adam için söyledim bunları. Onu ben falan kabileye zekât memuru olarak göndermişim. O da memuriyetini kötüye kullanmış, topladıklarının içinden bir hırkayı kendine ayırmış. Şimdi çaldığı bu hırka, sırtında ateşten bir gömlek olarak giydirilmiş vaziyette bulunmaktadır. Ona üzüldüm, ona hitap ediyorum.

Bir hırka yolsuzluğunun neticesi böyle ateşten gömlek olursa, acaba deveyi hamuduyla yutanların, yutulmasına göz yumanların hali nasıl olur. Makam sahipleri bunu hiç düşünüyorlar mı?

Resûlüllah, Zeyyad'ın teklifini kabul etti. Ancak, kendisinin gidip orduyu çevirmesini işaret buyurdu. Zeyyad ise:

– Bineğim yorgun, yetişemez, dedi. Yerine başka birinin gönderilmesini istedi.

Zeyyad, hemen mektubunu yazarak, kabilesinin topyekün İslâm'a girmesini sağladı.

Resûlüllah, Zeyyad'ın bu muvaffakiyetinden memnun oldu ve kendisine “Kardeş” diye hitap ederek:

– Sudaa'lılar, kardeş Zeyyad'ın sözünü tuttular, dedi. Zeyyad:

– Yâ Resûlâllah! Ben sadece vasıta oldum. Aslında onlara Allah hidayet etti, dedi.

Resûlüllah:

– Dilersen seni onlara reis tayin edeyim, buyurdu. Zeyyad da teklifi (evet) diyerek kabul etti. Ancak bu arada şöyle bir teklifte de bulundu:

– Yâ Resûlâllah! Bana zekâtta bir miktar vermeleri için de emir buyur.

Resûlüllah, Zeyyad'ın bu isteğine (hayır) demedi.

Tam o sırada birtakım insanlar gelip, reislerinden şikâyetle bulundular. Cahiliyye devrinden kalma meselelerden dolayı kendilerine zulmettiğini söylediler. Resûlüllah, o reis için:

– Ne kötü adam bu. Böyle adamın reisliğinde hayır yoktur, buyurdu.

Bu söz, Zeyyad'a te'sir etti. Bu sırada bir adam daha geldi ve şu teklifte bulundu:

– Yâ Resûlâllah! Bana yardım olarak birşeyler ver!

Resûlüllah şöyle cevap verdi:

– Zengin kimse halktan bir şey alırsa, aldığı o şey başına ağrı, karnına dert olur!

HZ. ÖMER'İN KURDURDUĞU ŞİKAYET MASASI

Vurduğu kırbaç sayısınca altın ödemek zorunda kalan
devlet görevlisi

Adalet, insanın damarında dolaşan kan gibidir. Sıhhatli işlerse toplum hayatı da sıhhatli devam eder. Kan devranında duraklama olursa hayatta da duraklama söz konusu olur. Bundan dolayı adalette pîr derecesine ulaşmış olan **Hazreti Ömer**'in kurduğu, kitaplarımıza geçmiş olan bir 'şikayet masası'ndan, diğer bir ifadeyle devlet denetleme kurulundan söz etmek istiyorum sizlere.

Sahabenin ileri gelenlerinden, Resulüllah'tan hiçbir gazada geri kalmayan, bazen de Medine'de Resulüllah'ın yerine vekil kalan ensardan **Muhammed bin Mesleme**, **Hazreti Ömer**'in 'şikayet masası' başkanı idi.

Memurlardan şikayet bu masada ona gelir, durumu inceler, denetler; gerekirse haksızlık yapan, rüşvet alan, adam kayıran memuru (araştırmalardan çıkan sonuca göre) cezalandırırlardı.

* * *

Bir defasında Medine'ye toplanan memurlara **Hazreti Ömer** (bugünkü ifadeyle) brifing veriyor, onlara halka âdil davranmaları, zulmetmemeleri hususunda ikazlarda bulunuyordu. İşte bu sırada halktan sessiz ve kimsesiz bir adam ortaya çıktı.

– Beni memurlarınızdan işte şu adam haksız yere dövdü. Halbuki suçlayarak dövdüğü konuda benim suçumun

olmadığı sonradan da anlaşıldı, diyerek davacı olduğunu söyledi.

Konu araştırılıp adamın haklılığı, memurun ona zulmen kırbaç vurduğu meydana çıkınca **Hazreti Ömer'in** kararı kesinleşti:

– Seni döven memura sen de vurduğu kırbaç kadar kırbaç vuracaksın!

Valilerden Amr bin Âs buna itiraz etti:

– Ya Ömer, bundan sonra memurlarınızı halkın gözleri önünde dövdürecek misiniz? Şayet bunu yaparsanız, bu işlem, memurlarınızın itibarını düşürür, onları iş yapamaz hale getirir.

Hazreti Ömer'in cevabı aynen şöyle oldu:

– Ben zalimi şu ya da bu bahanelerle koruyup da mazlumu maruz kaldığı zulümle baş başa bırakamam. Kim zulmetmişse karşılığını görmeli ki tekrarına cesaret edemesin.

Ve karar kesinleşti.

Kimsesiz adam kendisine vurduğu kırbaç kadar kırbaç vuracaktır zâlim memura.

Bu defa Amr bin Âs, kimsesiz adamın yanına gitti.

Teklifini yaptı:

– Sana vurduğu kırbaç sayısınca altın vereceğim. Bunu al, davandan vazgeç, yoksa halk bu işleminden cesaret bulur, memurlar icraat yapmaktan korkaklaşır.

Böylece kimsesiz adam, tazminat olarak yediği kırbaç sayısınca altın alınca davasından vazgeçti. Muhatabın kimsesizliğinden cesaret alarak adam dövme olayı da, bir daha vaki olmadı.

Nitekim bundan sonra bir şikayet de Basra Valisi Ebu Musa hakkında gelmişti 'şikayet masası'na. Şöyle deniyordu

şikayette:

- 1- Vali Ebu Musa gereğinden fazla hizmetçi çalıştırıyor.
- 2- Halkın bulamadığı, yiyemediği yemekleri yiyor.
- 3- Bütün işleri sorumsuzca davranan özel adamı Zeyyad'a yaptırıyor, kendisi meşgul olmuyor.

Bu şikayeti ciddi bir olay olarak gören Hazreti Ömer, şikayet masası görevlisi Muhammed bin Mesleme'ye incelemeyi bırakmayıp olayı bizzat kendisi takibe almış; sonunda da valiyi iki konuda haklı, birinde ise haksız bularak şöyle bir karar çıkmıştır:

1- Valinin evindeki yemekler halkın yediğinden çok fazla lüks ve israf içinde değildir.

2- İşlerini teslim ettiği söylenen Zeyyad, yönetimde ehil ve adil bir insandır.

3- Hizmetçi konusunda Basra Valisi, kendisini haklı gösterecek sebep bulamamıştır. Bu yüzden de esirlerden meydana getirdiği hizmetçileri tümüyle elinden alınmış, bir daha halkın üstünde bir hizmetçi çokluğuyla çalışmasına yasak konmuştur. (Taberi)

Bundan sonra Hazreti Ömer'den, Medine'deki bir diğer memurlar toplantısında şu sözler duyulmuştur:

– Memurlarımız halka hizmet için görevlendirilmekte-
ler, halka zulmetmek için değil... Vallahi zulüm ve israf
kimden gelirse gelsin, kime yönelirse yönelsin affetmem.
Bunu hemen bütün memurlarımız bilsinler. Sonra benden
af dilemek için araya adamlar koyup da kurtulacaklarını
sanmasınlar. Vallahi haksızı, zalimi, görevini kötüye kulla-
nanları affetmem.

* * *

İşte size 14 asır öncesindeki saadet asrından bir memur
halk münasebeti tablosu. Günümüzdeki yönetimin memur
halk münasebetiyle kıyaslayabilirsiniz. Mukayese size aittir.

SEN VALİ DEĞİL, ANCAK ÇOBAN OLURSUN

Hiz. Ömer, devlet görevlilerinin kilosuna bile dikkat ederdi

Halife Hiz. Ömer, mescitte oturuyordu. Yabancı bir adam içeri girerek konuşmaya başladı:

– Ey Ömer! Cehennemın şiddetli azâbından ne haber?

Adamı susturmak istedilerse de Halife Hazreti Ömer:

– Bırakın onu, yanıma gelsin! diye seslendi.

Adam huzuruna gelince:

– Ömer’e cehennem azâbını hatırlatmakta elbette kastın vardır, söyler misin bu maksadını? dedi.

Adam sanki böyle bir teklif bekliyormuşçasına hemen söze başladı:

– Her tarafa memurlar gönderiyorsunuz, vazifeli bulundukları müddetçe de dikkat edecekleri şartları söylüyorsunuz; fakat bu şartlara memurlarınız riayet ediyor mu, etmiyor mu bir daha bakmıyorsunuz!

– Memurlarımın içinde vazifelerini suiistimal edenler mi var?

– Elbette!

– Kimmiş bu?

– Mısır’a gönderdiğiniz valiniz!

Bu şikâyet üzerine Medine’nin yerlisinden iki kişiyi der-

hal Mısır'a doğru yola çıkaran Hazreti Ömer onlara Ŗu emri verir:

– Mısır'a vardığınızda ilk defa halkın içine karışacak, Ŗikâyetin doğru olup olmadığını halktan tahkik edeceksiniz. Doğru değilse geri dönüp geleceksiniz, doğru ise valiyi de alıp birlikte geleceksiniz!

Hemen yola çıkan ensardan bu iki zat, Mısır'a vardılar ve halkın arasında günlerce tetkikten sonra Ŗikâyetçinin söylediklerinin doğruluğuna kani oldular. Kime sordularsa, “Makamının verdiği itibar ve nüfuzu Ŗahsî menfaatleri için kullanıyor, işlerimizi sürüncemede bırakıyor.” şeklinde Ŗehadette bulundular.

Nihayet bir sabah memurun evinin kapısına gelen iki Medineli, adamı dışarı çağırdılar, “Ŗimdi meŖgulüm, sonra gelsinler.” diye haber göndermesi üzerine de Medineliler, “Biz halifenin müfettişleriyiz. Ya Ŗu anda bizimle görüşürsün veyahut evini ateŖe verir, seni dışarı çıkarırız.” diye karşılık verdiler. Bunun üzerine yanlarına çıkan adamı alıp Medine'ye geldiler.

Mısır'da bir hayli Ŗişmanlayıp epeyce değişikliğe uğramış olan memurunu tanımakta zorlanan Halife Hazreti Ömer:

– Sen kimsin? diye sormak zorunda kaldı.
– Mısır'a gönderdiğiniz memurunuzum, deyince,
– Seni yolcu ettiğim günlerde böyle değildin, ne kadar Ŗişmanlamışsın, diye ayıpladıktan sonra hazırlattığı maŖlah ile bir de sopayı uzatarak,

– Al Ŗu maŖlahı giy, Ŗu sopayı da elinde tut, sana lâzım olacak! Çünkü bundan sonra sen hazine­nin malı olan koyunların çobanı olacaksın. Senin baban da obandı. Onun için sana Bin Ganem denirdi. Baba mesleğidir. Sana memurluk değil, çobanlık yakışır, dedi.

Hazreti Ömer'in çobanlığa tayin ettiği Bin Ganem'e bundan sonraki nasihati şu oldu:

– Zekât koyunlarından meydana gelmiş olan bu sürüyü otlatırken senden süt isteyen herkese karşılıksız süt vereceksin; fakat bunların içinde Ömer'in aile efradından kimse bulunmayacaktır. Ömer'in akrabalarından hiçbirinin, zekât malının ne etinden, ne de sütünden istifade ettiğini duymadım, bundan sonra da duymak istemem!

PEYGAMBERİMİZ VE ASHABI HALKIN YEMEDİĞİNİ YEMİYORLARDI

Halkının yiyemediğini yiyen, giyemediğini giyen
yönetici olmaktan Allah'a sığınan

Evet insanlık kuşlar gibi havada uçuyor, balıklar gibi denizlerde yüzüyor, rüzgar gibi de karada geziyor...

Ancak, insanı mesut edecek ölçülere hâlâ varamamıştır. Hedefinde Hazreti Muhammed (sav)'in gösterdiği örnek hayat, ashabın uyguladığı titiz adalet söz konusudur.

Yakalayabilirse bu hassas ölçüleri, kurtulacak, benimseyebilirse o muhteşem anlayışı, saadete erecektir. Yoksa hep serap görecektir, hep mutluluk rüyaları seyredecektir.

Bu sözlerimizin boşa kalmaşası için sizlere saadet asrından numune olaylar arz edelim. Bakalım yirminci asır insanının hedefinde kim var, fertlerin huzur ve saadeti hangi ölçü ve anlayışın özünde?..

Bir namazdan sonra Efendimize sepet içinde turfanda hurma ikram edilir:

– **Buyur ya Resulallah, olgunlaşan ilk hurma!**

Mütebessim yüzünde bir memnuniyetsizlik işareti dolaşır:

– **Benim idare ettiğim halkım da şu anda böyle hurma yiyebiliyor mu?**

– Hayır, derler, kimse hurma yemiyor. Henüz hurmalar olgunlaşmadı. Sadece bizim bahçede olgunlaştı, onu da ilk olarak zatınıza getirdik.

Kesin sözünü söyler:

– Götürün bu hurmaları, şu çocuklar yesin. Ben ümmetimin yemediğini yemem! Giymediğini de giymem! Halkının yemediğini yiyen, giymediğini giyen idarecilerden olmaktan, Allah'a sığınırım...

Bu, Efendimizden bir misal.

Bir misal de O'nun halifesi Hazreti Ömer'den verelim.

Bir iftar sofrasında soğuk bal şerbeti ikram edilir. Bardağı dudağına değdirmesiyle çekmesi bir olur:

– Bu ne?

Ürkek ve çekingen sesle cevap verirler:

– Bal şerbeti, sizin için özel olarak hazırlatmıştık.

Sert sesle sorar:

– Benim idare ettiğim halkım da şu anda böyle soğuk suyla yapılmış bal şerbeti içebiliyor mu?

Derler ki:

– Nerede?.. Onlar hele bir sıcak suyu bulsunlar!

Kelimelere basa basa konuşur:

– Ben, der, Müslümanların yemediğini yemem, içmediğini de içmem. Götürün bu soğuk bal şerbetini, getirin halkımın içtiği sade sıcak suyu. Halkından ayrı yaşayan idarecilerden olmaktan Allah'a sığınırım!

Şimdi bir de ordu kumandanı Halid bin Velid'den örnek arz edelim. Bakalım o nasıl örnek almış, ne ölçüde benimsemiş bu gerçeği?

Suriye taraflarında Rumlarla yapılan savaşta akşam olmuş, Müslümanlar ortadaki şehitlerini almış, şöyle bir isti-

rahat devresine geçilmiştir. Sıcak kumların üzerine sofralar serilir, açlıktan takatsiz düşmüş mücahitler, kuru ekmekle hurmalarından yemeye başlarlar.

Ancak kumandan Halid Bin Velid'in sofrasında yumuşak ekmek, soğuk su var.

Hayretle sorar:

– Bu ekmekler nasıl olup da böyle yumuşak kalmış? Deve sırtında güneş nasıl kurutmamış?

Derler ki:

– Biz bu ekmek ve suyu eştığımız kum çukurlarındaki nemli zeminde muhafaza ettik. Bu yüzden ekmeğimiz yumuşak, suyumuz soğuk.

– Askerlerim de böyle yumuşak ekmek mi yiyor, böyle soğuk su mu içiyor?

– Hayır. Onlarınki, deve üzerinde kurumuş ekmek, ısınmış su!

Kumandan hiddetlenir birden:

– Kaldırın bu yumuşak ekmekle, soğuk suyu. Bana askerimin yediği kuru ekmekle, içtiği sıcak suyu getirin. Savaşta halkıyla birlik olup da yemekte ayrılan kumandanlardan olmaktan Allah'a sığınırım. Bizim örnek aldığımız zatlar böyle olmadılar. Biz de olmayacağız.

Şimdi insanlığın yegâne rehberinin kutlu doğumunu ihya ve idrak ederken bir daha tekrar ediyoruz ki, insanlar kuş gibi havada uçuyor, balıklar gibi denizlerde yüzüyor; ancak mutlu değil, bahtiyar olamamaktadır. Saadeti arıyor.

Siz söyleyin, kimin örneğinde bulacak aradığını?

SAADET ASRINDAN İBRETİ YARGILAMA ÖRNEKLERİ

Adalet mülkün temelidir

Hadis kitaplarından Et-Tac'daki bir başlık aynen şöyledir:

– El-adlū esasü'l- mülk!

Biz bu Arapça ifadeyi, bugün başımızın üstüne Türkçe levha olarak asmış, iftiharla okumaktayız:

– Adalet mülkün temelidir.

Ama sadece okumakta mıyız, yoksa bazen uygulamasını da yapıyor muyuz, takdir size aittir.

Bunun tarihteki uygulamasını ibretle, takdirle temaşa etmekteyiz. İsterseniz birlikte bakalım **Saadet asrındaki bir örneğine:**

* * *

Halktan biri olan **Übey bin Kaab**, Halife'den şikâyetçidir.

Akla gelen, sıradan bir adam devletin başından şikâyetçi olabilir mi? Çünkü o devirde diğer devletlerin hiçbirinde halktan biri devletin başından şikâyetçi olamaz. Hele mahkemeye hiç veremezdi. Çünkü zaman ortaçağdı.

Ama halife **Ömer**'in adalet anlayışında bu mümkündür.

Zeyyad, bu sözden de duygulandı.

Adam:

– Öyle ise, bana Beytü'l-Mal'in zekâtından birşeyler ver, dedi. Resûlüllah buna da şu karşılığı verdi:

– Zekâtтан bir şeyler vermeyi Allah kimsenin kendi arzusuna bırakmamıştır. Zekâtın kimlere verileceğini, âyetinde açıkça anlatmıştır. Sen bunların içinde değilsen, nasıl zekât vereyim?

Resûlüllah'ın, kavmine haksız muamele eden reisle, lâıyk olmadan zekât almak isteyen adama verdiği cevap, Zeyyad'ın kararını değıştirmesine sebep oldu:

– Yâ Resûlâllah! Beni kavmimin reisliğinden âzâd et!

– Niçin yâ Zeyyâd?

– Haksız muamele eden reiste hayır olmadığını bildirdiniz. Lâıyk olmadan yardım alan adama, bu yardımın karnısını, başını ağrıtaacağını haber verdiniz. Ben şu anda, hem reisim, hem de zekâta tâlip oldum!

Resûlüllah, Zeyyad'ı kendi arzusuna terketti. O da yerine başka bir ehliyetliyi bulup, hem reislikten, hem de talep ettiği zekâtтан feragat etti.

Zeyyad'ın hem makamını hem de istediğı zekâtını terkedişine, Resûlüllah'ın başkasına verdiği cevapların işarî mânası sebep oldu.

Bu durumda günümüzdeki makam, mevki sahiplerini ve servet meftunlarını Resûlüllah'ın ashabı ile bir kıyaslamaya tâbi tutacak olsak netice nasıl olur, acaba? Biz de böyle bir feragate yakın mıyız? Benliğimizde bunu duyabiliyor muyuz?

İşte Übey bin Kaab da şikâyetini yapmıştır bile hakim Zeyd bin Sabit'e.

Neden şikâyetini yapmıştır? Çünkü halifeyle önceden tartışmışlar, anlaşılamamışlardır. Her ikisi de kendisinin haklı olduğunu ileri sürmektedir. Bu durumda geriye adaletten başka müracaat yeri kalmamıştır. Bu yüzden halife yol göstermiştir.

– Buyur adalete müracaat et, şikâyetini yap!

Bu sebeple şikâyetini yapmıştır Übey bin Kaab.

Nitekim adalet adına çağrıldığı mahkemeye gider halife. Salonda hakim **Zeyd bin Sabit'i** görünce ona doğru ilerler. **Zeyd** ise devletin başının kendisine doğru gelişine ayağa kalkarak karşılık verip hürmet göstermek ister. Ne var ki bu hürmet hali halife tarafından müthiş bir ikazla durdurulur. Halife tarihe geçen meşhur çıkışını ayaktaki hakime, şu sözleriyle yapar:

– Adalet hiç kimseye ayağa kalkmaz. Ama herkes adaletle ayağa kalkmalıdır.

İlave eder:

– Sen otur, biz senin huzurunda eşit şekilde ayakta muhakeme olalım.

Ve devletin başı halktan biriyle yan yana muhakeme olur hakim **Zeyd bin Sabit'in** huzurunda.

Bir ara davacı **Übey**, ortaya koyduğu iddiasını ispatlayamadığından yemin teklif etmek ister. **Zeyd bin Sabit** ise buna itiraz eder:

– Karşındaki sıradan kimse değildir, devletin başı Halife-i Müslimin'dir. Yalan söyler mi ki yemin teklif etmeyi istiyorsun?

Halife'den buna da sert bir ikaz gelir:

– Senin huzurunda sıradan biriyle halife eşit olmadık-

**ça âdil olamazsın. Adalette herkesten ne isteniyorsa halife-
den de o istenecektir. Aksi takdirde adalete nüfuzlu insan-
ların gölgesi düşmüş olurl..**

Evet, durum saadet asrında öyleydi. Ya bugün? Bilgisayar çağında durum nasıl?

Bugün adalet mülkün temelidir levhamıza siyasetin veya nüfuzlu kimselerin gölgesi mi düşmüştür? Okunamaz hale mi gelmiştir?

* * *

İbretli bir yargılama örneği daha:

Hazreti Ali Efendimiz, Sıffîn'e giderken yolda devesi üzerindeki heybede bulunan zırhını düşürür. Arkasından gelen bir Yahudi ise zırhı bulup alır; ama kimseciklere söylemez. Aradan zaman geçer. Hz. Ali, zırhı Yahudi'nin elinde Kûfe'de görünce hemen tanır ve sahip çıkarak geri ister:

– Bu zırh benimdir. Nerede buldun ise alıp sahiplenmişsin, zırhımı geri ver, der.

Yahudi inkâr eder:

– Zırh benim elimdedir, öyle ise benimdir.

Halife Hazreti Ali başkanlık nüfuzunu kullanarak zırhı alabilirdi, ama o zorla almaz da teklifini şöyle yapar:

– Ben zırh benimdir diyorum, sen ise değil diye diretiyorsun, bunun çaresi adalete gitmektir. Buyurun birlikte gidelim mahkemeye.

Ve Müslümanların halifesi Hazreti Ali, sıradan bir Yahudi ile yan yana mahkemeye çıkar; adalet önünde eşit şekilde ifade verir.

Davayı meşhur hukukçu Kadı Şüreyh görmektedir. Sorar:

– Ya Ali, bu zırhın senin olduğuna şahidın var mıdır?

– Var efendim, oğlum Hasan’la hizmetkârım Kanber şahidimdir.

Kadı Şüreyh hiç beklemeden cevap verir:

– Oğlunla hizmetçin senin yakınlarındırlar, senin hakkında şahitlikleri geçerli değildir. Başka şahidin var mı?

– Yok efendim.

– Öyle ise zırhın sana ait olduğunu ispat edemediğinden, davayı kaybetmiş oluyorsun. Zırh kimin elinde ise sahibi odur.

Hayret ki hayret! Müslümanların halifesi Müslümanların mahkemesinde Yahudi aleyhine açtığı davayı kaybediyor; Yahudi kazanırken halife adalete boyun eğerek, itiraza yönelmiyor, rıza gösteriyor.

Manzarayı ibret ve hayretle seyreden Yahudi, nihayet insafa geliyor ve gerçeği itiraf ederek şunları anlatıyor:

– Ey mü’minlerin emiri, bu zırh gerçekten de sizindir. Ben sizin arkanızdan giderken yolda rastladım. Sizin düşürdüğünüz kesin. Gördüğüm bu adalet karşısında daha fazla direnmiyor, ben de Müslüman oluyorum. Adaletin böylesi ile sadece Arabistan’ı değil bütün dünyayı idare etmek mümkündür.

Evet, İslam Dini adalet önünde daha ilk günlerden itibaren insanları eşit tutmuş; hatta sıradan Yahudi ile halifeyi yan yana eşit haklarla muhakeme ederek halifenin kaybetmesine bile hüküm çıkartmıştır. Bugünkü dünyanın hedefinde de İslâm’ın saadet asrında tesis ettiği bu evrensel adalet anlayışı vardır. Varabilirse ona varacak, o örnekleri yeniden tatbik ve icra edecektir. Evrensel hukuk da bu anlayışı aramaktadır bugün.

SAADET ASRINDA HAKLARIN TESBİTİNDE CANLI ŞAHİT VEYA YAZILI BELGEYE BAKILIRDI

Belgesiz, şahitsiz işlerin sonu, anlaşmazlıkla neticelenir

Hadramutlu bir adamın Kindeli biriyle dâvâsı vardı. Adam Kindeliyi alıp, Resûlüllah'ın huzuruna geldi. Dâvâsını anlatacak, kendine göre hakkını da hemen alacaktı.

Resûlüllah Hazretleri kendilerini dinlemeye başladı. İlk sözü Hadramutlu aldı:

– Yâ Resûlâllah, bunda benim hakkım var, alıp bana vermenizi istiyorum.

– Ne hakkı?

– Bu komşum, babamdan kalan tarlayı sürüyor, ekip biçiyor, gelirini alıp götürüyor. Halbuki bu tarla benimdir. Babamdan kalmıştır. Baba mirasına hiç alâkası olmayan biri nasıl konar.

Resûlüllah Hazretleri dâvâcıyı dinledikten sonra ötekine döndü:

– Haydi bakalım, sıra sende, sen de söyle, iddia doğru mu? Başkasının tarlasını mı gasbettin?

Kindeli de şöyle konuştu:

– Asla! Ben ne birinin tarlasını ektim, ne de bir karış top-

rağını gasbettim. Benim ekip biçtiğim toprak, uzun zamandır elimde bulunan arazidir. Durup dururken birinin çıkıp da, "Bu arazi bana babamdan kaldı" demesi birşey isbat etmez.

Her iki tarafı da dinleyen Nebiyy-i Ekrem Efendimiz dâvâcıya döndü:

– Bu tarlanın sana babandan kaldığına dâir yazılı bir vesikan, yahut canlı bir şâhidin var mı?

İddia sâhibi omuzlarını silkerek cevap verdi:

– Hayır. Ne yazılı bir vesikam var, ne de canlı bir şâhidim...

– Öyle ise, tarlayı verene yemin teklif edeceğim. Şâyet tarlanın kendisine ait olduğuna dâir yemin ederse, dâvâ bitmiş olacaktır.

Hadramutlu buna da râzı olmadı:

– Yâ Resûlâllah, bu adam yeminin âkîbetinden korkmayacak kadar lâubâlidir. Menfaat için yemin eder, çekinmez.

O zaman Resûlüllah'ın ikazı şöyle oldu:

– Peki, ne yapmamı istiyorsun? Tarlanın sana âit olduğuna dâir yazılı bir vesika gösteremiyorsun, canlı bir şâhid de getiremiyor! İddianı ne ile isbat edeceksin?

Adamda bir suskunluk ve sessizlik başladı. Düşünüyordu. Zâten Resûl-i Ekrem Efendimiz'in kasdı da düşündürmekti. Zîra Müslüman, işlerini vesikaya bağlamalı, şâhidle tevsik etmeliydi. Halbuki bu zat, hiç de öyle birşey yapmamış; ne vesika, ne de bir şâhidle durumu tesbitte bulunmamıştı. Bu yüzden Resûlüllah sâdece muhataba yemin teklifinde bulunmakla iktifa etmişti.

Bundan anlaşılan ölçü şudur:

– Müslümanlar alış-verişlerinde, bir dâvâyı ikame ve iddialarında mutlaka yazılı vesika, yahut canlı şâhide ihtiyaç

duymalı, şifahî sözle kalmayıp vesikalandırma ile anlaşmalarını yapmalılar.

Gerek ticarî münasebetlerde, gerekse hayatın diğer sahalarında vesikaya, senede, şâhide ihtiyaç duymak, bunu mutlaka icra etmek bir sünnet icabı, İslâmî bir tavsiye gereğidir. İtimatsızlık ve kötü niyetlilik işareti değildir. Vesikasız, şâhidsiz işlerin sonunda çıkacak anlaşmazlıklarda suç, mes'eleyi baştan uygun olarak başlatmayanlarda olur. Kimseye sitem etmeye hakları olmaz.

Asr-ı saadet müslümanlarının bu konuda oldukça duyarlı davrandıklarını görüyoruz.

SAADET ASRINDAN BİR BORÇ ÖDEME OLAYI

Hayırlı Müslüman borcunu en güzel şekilde ödeyendir

Müslümanların ilk ve son örnekleri Allah'ın Resûlü Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm'dır. O'nun saadet asrında yaşanmış bütün hâdiseler, O'na iman eden insanlara yegâne rehber ve nümûnedir.

Bundandır ki, Hazret-i Resûlüllah'ın yirmi üç senelik peygamberlik hayatında her türlü hâdise cereyan etmiş, daha sonra kıyâmete kadar başa gelecek vak'aların birer aslı ya açıkça, ya da imâî ve işarî şekilde Hazret-i Resûlüllah'ın zamanında vukû bulmuştur.

Sizlere bir alacaklının haşin tutumu karşısında Hazret-i Resûlüllah'ın gösterdiği anlayışından bir misâl nakledeceğim. Herhalde siz de benim gibi örnek bir hâdise olarak ibretle okuyacak, hayretle tefekkür edeceksiniz.

Vak'ayı Müslim'den özetliyorum:

Saadet asrında ihtiyaç sahipleri Hazret-i Resûlüllah'a gelir, müşkül durumlarını ona arz ederlerdi. Hazret-i Resûlüllah da elinde varsa ihtiyacı karşılar, yoksa birinden ödünç alır, sıkıntıda bulunan adamı borçlanma pahasına da olsa rahatlatmaya çalışırdı.

Bu gibi yardımlar yüzünden Resûlüllah bazen rastgele kimselere de borçlanır, onlar da rastgele bir kabalık içinde alacaklarını isterlerdi.

İşte Hazret-i Ebû Hüreyre'nin şâhid olduğu şu vaka, bunlardan birini teşkil etmektedir.

Resûlüllah Hazretleri'ne bir adam gelip haşin bir şekilde konuştu:

– **Yâ Resûlâllah, şu borcunu versen ya; ben daha fazla beklemek istemiyorum!**

Borcunu isteyen adam, Resûlüllah'ın vereceği cevabı beklemeden:

– **Böyle borçluluk mu olur? Hâlâ borcunu vermedi!..** gibilerden hürmetsiz şekilde konuşmaya devam etti.

Halbuki, Hazret-i Resûlüllah, henüz cevap vermemiş, onun hoşuna gitmeyecek karşılıkta bulunmamıştı. Ama o, cevabı beklemeden lüzumlu lüzumsuz konuşmaya başlamıştı.

Ashâb buna üzüldüler. Hattâ içlerinden bazıları:

– **Müsaade buyur yâ Resûlâllah, şu saygısız herife had-dini bildirelim, dediler.**

Resûlüllah'ın bunlara cevabı ne oldu biliyor musunuz? Bakın ne buyurdu:

– **Dokunmayın ona. O alacaklıdır. Alacaklı ise hak sahibidir. Hak sahibinin ise konuşmaya hakkı vardır!**

Bu ikazı dinleyen ashâb, alacaklıya karşı susmuş vaziyette beklemeye başladılar.

Resûlüllah şöyle emir verdi:

– **Benim buna borcum olan bir deveyi, aynı yaşta deve satın alarak ödeyin.**

Aradılar, taradılar, ama adamın alacağı yaşta ve kıymette bir deve bulamadılar. Buldukları deve, adamın verdiği vededen daha kıymetli bir deveydi.

Dediler ki:

– Yâ Resûlâllah, bulduğumuz deve, adamın devesinden daha kıymetli bir devedir. Daha kıymetli bir deveyi de vermek istemeyiz.

Hazret-i Resûlüllah şu karşılığı verdi:

– Alacaklıya verdiğinden daha iyisini verin. Bundan çekinmeyin. Zira Müslümanın hayırlısı, borcunu en güzel şekilde ödeyendir!

İşte bundan sonra ashâb, hayırlı Müslümanı târif ederken, evvelki târife şunu da ilâve ettiler:

– Hayırlı Müslüman, borcunu en güzel şekilde ödeyen Müslümandır!

SAHABEDE MİSAFİRLİK ANLAYIŞI

Misafir ağırlamak istemeyen kimsede hayır yoktur

Ebû Vâil bir arkadaşıyla Hazret-i Selmân-ı Farisi'nin evine gitmişti. Hazret-i Selmân bunlara münasip olan hürmet ve saygıyı gösterdikten sonra yemek zamanı gelmiş ve evinde bulunanlardan bir sofraya hazırlatarak önlerine getirmişti.

Şüphesiz ki Hazret-i Selmân'ın hazırladığı sofraya bugünkü ziyafetler gibi değildi.

Merak ettiyseniz listeyi öğrenebilirsiniz. İhyâ'da kaydedildiğine göre, sofrada biraz arpa ekmeği ile nemlenmiş tuz vardı.

Ebû Vâil ve arkadaşı oturup arpa ekmeğini tuza batırarak yerlerken arkadaşı sabredemedi:

– Şu tuzun yanında azıcık da zağter (kekik otu) ol-
saydı, dedi.

Selmân:

– Birazcık bekleyebilirsiniz hemen getirebilirim, diye-
rek aceleyle dışarı çıktı.

Parası yoktu, fakat yolculuk esnasında yanında taşıdığı su matarası vardı. Onu yakınındaki bir adama rehin verip istenen yeşilliği alarak hemen eve döndü.

Böylece, arpa ekmeği, nemli tuz ve biraz da yeşillikten

SAADET ASRINDA ÖRNEK BİR İDARECİ-HALK DİYALOĞU

Halkın haklı isteklerini Müslüman idareciler
karşılama zorundadır

Fakir köylünün bütün serveti sayılan devesi ansızın ölüvermişti. Bir çöl Arabının devesi ölmesi, bir şehirlinin arabasının devrilip parçalanması demekti.

Eli ayağı boшта kalan köylü şaşırmış, bağında, bahçesinde kalan hurmalarını nasıl taşıyacağını bilemez olmuştu.

Çok geçmeden, aklına parlak bir fikir geldi: Gidip Halife derdini açmalıydı. Beytülmalde fakirlere verilmek üzere zekât develeri mevcuttu. Onlardan birini Halife Ömer mutlaka kendisine vermeliydi.

Bu düşüncelerle hemen yola koyuldu. Doğruca Medine'ye gelip Halifenin huzuruna girerek derdini anlattı.

– Ey mü'minlerin Emîri, benim herşeyim sayılan devem öldü, perişan kaldım. Ne evime bir çeki odun getirebiliyorum, ne de bahçemden bir denk hurma!

Halifenin tavrı bir acaibti. Sanki inanmıyordu fakir köylünün sözlerine.

Beklenmedik cevabını verdi:

– Seni daha dün devenle bahçenden dönerken görmüş-tüm, nasıl oldu da ansızın ölüverdi. Devenin ölüşüne zor ihtimal veriyorum. Biraz düşünmem gerekiyor.

ibaret yemeklerini yedikten sonra sofradan çekilirken Ebû Vâil'in arkadaşı şöyle dua etti:

– Verdiği nimete “kanâat” ettiğimiz Allah’a şükrederiz!

Selmân Hazretleri bu duayı duyunca kendini zaptedemedi, gülmeye başladı. Şüphelenen misafirler:

– Niçin gülüyorsun Ey Selmân? diye ısrarla sordular:

Hazret-i Selmân mecburen cevap verdi:

– Eğer Allah'ın verdiği nimete (kanâat) etmiş olsaydınız, benim matara şimdi rehinde olmayacaktı!

Misafirler çok samimî kimseler oldukları için Büyük Sahâbe Selmân'ın hakikatle karışık bu şakasına kızmadılar, fakat böylece şakayla karışık bir gerçeği de hatırlamış oldular.

Hazret-i Selmân'ın söylemek istediği gerçek şudur ki, misafirler gittikleri evin imkânlarıyla mütenasip sofrasına râzı olmalı, daha başka istek ve arzulara bulunmamalıdır.

Zaten “Misafir umduğunu değil, bulduğunu yer” sözü de bu ölçüyü hatırlatır.

Şayet misafir dâvetlerinde büyük külfetler altına girmez, kolayca bir sofrayla işi geçiştirebilirsek dâvet bir külfet olmaktan çıkar, sık sık dâvet edip dostlarımızla sohbet etme imkânını bulmuş oluruz. Aksi takdirde, bir dâvetin bir ay iktisadî rahatsızlığı devam etmesi halinde dostlarımızla görüşmemiz zorlaşır, münasebetlerimiz zaafa uğramaktan kurtulamaz.

Bunun içindir ki, “Ziyaretçileriniz geldiğinde onlara ik-râm ediniz” buyuran Resûl-i Ekrem Hazretleri, yemeğin hayırlısının kolay hazırlanana olduğuna da işaret buyurmuştur.

Misafir gelmeyen evi mezara benzeten Resûl-i Ekrem

Hazretleri bir hadîslerinde de:

– Misafîr ağırlamak istemeyen kimsede hayır yoktur! buyurarak mü'minlerin kendi içlerine kapanıp sehavet damarlarını körletmelerini, birlikte sohbet edecek dostlardan mahrum kalmalarını istememiş, nitekim bir başka hadîs-i şerîflerinde de:

– Allah'a ve âhiret gününe îman eden kimse misafirine ikrâm etsin, buyurmuşlar, bu uğurda da bizzat misafire hizmet ederek örnek olmuşlardır.

Bilindiği gibi, Habeşistan Kralı Necaşî, Resûl-i Ekrem Efendimize bir hey'et göndermişti. Temsilciler huzur-u Rîsâlet'e girince ayağa kalkan Allah'ın Resûlü, her birine ayrı ayı yer gösterip oturtmuş, sora da bizzat ayakta hizmete başlamıştı. Resûl-i Ekrem Hazretleri'nin bizzat ortalıkta dolaşarak hizmet ettiğini gören ashâb ziyadesiyle mahcup olduklarından:

– Yâ Resûlâllah, müsaade buyurun da biz hizmet edelim, dediler. Fakat aldıkları cevap şöyleydi:

– Hayır! Bunlar benim Habeşistan'a hicret eden ashâbıma ikrâm ettiler. Ben de bizzat onlara hizmet etmekle ikrâm etmek istiyorum, siz oturun!

SAADET ASRINDAN ANA - BABA HAKKINA RİAYET ÖRNEKLERİ

Sohbete ve hizmete en layık kişi annedir.

Bir sahabe, Resûlullah'ın huzuruna girip şöyle bir soru sordu:

– Yâ Resûlâllah, şöyle tatlı tuzlu bir sohbet etmek istiyorum. Kendisiyle oturup da sohbet edilecek en lâayık insan kimdir acaba?

Resûlullah şu cevabı verdiler:

– Oturup da tatlı tuzlu sohbet etmeye en lâayık olan annendir.

Soru ve cevap bundan sonra şöyle devam etti:

– Daha sonra kiminle sohbet edeyim yâ Resûlâllah?

– Annenle.

– Bundan sonra?

– Yine annenle.

– Daha sonra?.

– Yine annenle.

– Bundan sonra?.

– Bundan sonra babanla!

– Ondan sonra?.

– **Ondan sonra da yakın akrabalarıyla...**

Bu hadîsin işâret ettiği nice mânâ meydandadır. İnsan evvelâ hizmetini, sohbetini, bütün insanî vasıflarını annesine karşı göstermesi gerekiyor; hattâ bu hususta öylesine hassas olması icabediyor ki, sanki başkalarına değil de, sadece annesine iyilik etmesi gerekiyor gibi bir mânâ bile aklımıza geliyor.

Yemen'den gelen bir sahabe, Resûl-i Ekrem Hazretleri'ne sordu:

– Yâ Resûlâllah, bana izin ver de düşmanla harb etmeye gideyim!

– Yemen'de annen, baban var mı?

– Var...

– Öyle ise git, onların gönüllerini al, hizmetlerini gör; bu da senin için bir cihaddır. Harbdeki sevabı alırsın.

Bundan da anlamaktayız ki, kendisine bizzat tebliğ vâki olmayan bir asker, gönüllü olarak harbe gideceği zaman, anne ile babasının rızasını almalıdır. Şayet razı değillerse, onlara hizmet edip gönüllerini alması kâfidir. Bu da nâfile cihaddır...

ANASINI DARILTMIŞ SAHABİNİN İBRETİ HİKAYESİ

Kabirler ya Cehennem çukurlarından bir çukur veya Cennet bahçelerinden bir bahçedir.

Büyük Sahabî Hazret-i Selmân-ı Farisî anlatıyor: Günlerden bir gün Resûl-i Ekrem (S.A.V.) bana:

– Yâ Selmân, gariplere gidip onları ziyaret edelim, buyurdu. Ben de:

– Yâ Resûlâllah, garipler kimlerdir? dedim.

Efendimiz:

– Garipler o kimselerdir ki, dünyadan göçmüşler, arkalarından rahmet okuyan kimseleri kalmamıştır, buyurdular.

Sonra beraberce Medine'nin kabristanına vardık. Kabirleri ziyaret esnasında Efendimiz, bir kabrin önünde ağladı. Gözyaşları elbiselerini ıslatıncaya kadar, bu ağlama devam etti. Ben sorup:

– Yâ Resûlâllah, bu ağlamanızın sebebi nedir? Vahiy nâzil oldu da onun için mi ağlıyorsunuz? dedim.

– Bu kabirde yatan gence şiddetle azab olmakta. Ceb-râil bana geldi, bu gencin neden kabir azabına uğradığını sordum. Anasına yaptığı incitici davranışından dolayı, bu azab-ı elîme düçar olduğunu haber verdi. Onun için ağlıyorum, diye izahatta bulunduktan sonra, şöyle emir buyurdular:

– Yâ Selmân, git, Medine halkını çağır! Herkes kendi mezarının başına toplansın, bakalım bu kabrin başına kim gelecek?

Ben de gidip bütün Medine halkını çağırdım. Herkes bölük bölük kabristana gelip, yakınlarının mezarları başına dikildiler; ancak Resûlüllah'ın azabta olduğunu bildirdiği mezara kimsenin geldiği görülmedi.

Hazret-i Resûlüllah:

– Yâ Selmân, bu gencin anası vefat etmişse, kıyâmete kadar azab görecektir, buyurdular.

O sırada ihtiyar bir kadın, elindeki esasına dayanarak bulunduğumuz kabrin yanına gelip, orada eğlendi.

Hazret-i Resûlüllah:

– Valide, burada yatan senin neyindir? buyurdular.

– Oğlumdur, yâ Resûlâllah! dedi.

Efendimiz, kadının oğluna dargın olup olmadığını sordu.

Kadın:

– Yâ Resûlâllah, dargınım! Her gece eve geç gelirdi. Bir gece kapıyı açmakta geç kalmıştım. Bana hakaret edip, kalbimi kırdı. Ondan sonra da çok yaşamadan vefat etti. dedi.

– Ona hakkını helâl etmedin mi? diye sorunca, kadıncağız kabre bakıp ağlayarak:

– Ben ona halen dargınım, küçükken babadan yetim kaldı. Yemedim yedirdim, giymedim giydirdim, onu gözümünden fazla sakınır, esirgerdim. Bana öyle hakareti lâayık gördükten sonra, içimden afvetmek gelmiyor, diye cevap verdi.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Aleyhisselâm:

– Öyleyse, şu kabre bak! buyurdular.

Kadıncağz kabre bakıp da, oğlunun ateşler içinde:

– Beni kurtar anneciğim! diye feryat ettiğini müşahade edince, derhal hakkını helâl etti ve el açıp oğlunun kurtulması için Allah’a yalvarmaya, Resûlüllah’dan şefaât dilemeye başladı.

Anne hakkını helâl ettikten sonra, derhal kabir azabı durdu. Bir Cehennem çukuru olan o mezar, derhal bir Cennet bahçesi haline geldi.

Hazret-i Resûlüllah buyurdular ki:

– Kabri siz küçük görmeyiniz. Mezarlar, ya Cehennem çukurlarından bir çukur, yahut da Cennet bahçelerinden bir bahçedir.

Aziz Kardeşim! Anan, baban hayatta ise, onların rızasını al, -İslâm’a muhalif olmayan- emirlerini yerine getirmekte ihmâl gösterme. Vefat etmişlerse, İslâmî hayat yaşayarak hayırlı bir evlâd olduğunu isbat et ki, kazandığın sevaplardan onları da hissedar kılmış olasın. Yoksa âsi evlâdlar için, azap kabirde başlamaktadır.

SAHABEDE KOMŞULUK ANLAYIŞI

Müslümanda komşu hakkı sigortası

Kafile ve gönüllere İslâm'ın ışık tuttuğu devirlerde insanlar daha mutlu ve umutluydular. Geleceğe hep umutla bakıyor, istikballerinden hiç endişe etmiyorlardı. Çünkü hayatta başlarına gelebilecek herhangi bir sıkıntı ve zorluğu karşılamada yalnız değillerdi. Birlikte yaşadıkları komşuları vardı. Şayet bir yokluk ve zorlukla karşılaşacak olurlarsa komşuları hep birlik olur, olayı beraber göğüsleyerek çare bulur, kolayca çözerlerdi.

Hatta böylesine bir komşuluk anlayışı, bir bakıma müslümanın sosyal güvencesiydi. Her ferd yakın komşusunun derdiyle yakından ilgilenir, geriden incelemeye aldığı komşusunun maruz kaldığı zorluğu, sıkıntıyı birlikte kolayca çözerlerdi.

Bundan dolayıdır ki komşu hakkı konusunda şu tarif oldukça dikkat çekmiş, ibretle söylenegelmiştir.

– Komşunun kusurunu arayıp açıklamak görev değildir. Ama ihtiyacını araştırıp çare bulmak bir görevdir.

Müslüman'ın komşusuna karşı böylesine bir görev hissi duyması, ilk saadet asrında gördükleri yardım ve dayanışmadan kaynaklanmıştır.

Bu hususta Rasûlullah'ı bir gölge gibi takip eden Hazret-i Ali Efendimiz'den gelen bir örnek vardır ki, dünya durdukça duracak, insanlar da bu örneği okudukça okuyacak, hep

ibret alıp hayret duyacaktır.

İsterseniz olayı özetleyerek sunayım sizlere.

Öyle ümit ediyorum ki, okuyunca, siz de benim gibi hayretle düşünecek, takdirle tefekküre daleceksiniz.

Son devrin İslâm hukukçusu **Ömer Nasuhi Bilmen**'in Osmanlıca eseri (Amelî ve Nazarî İslâm Ahlakı) kitabından özetliyorum tarihî olayı. Şöyle cereyan eder:

* * *

Komşu hakkı konusunda Rasûlullah'tan çok tenbih almış olan Hazret-i Ali Efendimiz'in kapısını bir gün biri çalar. Hemen koşup kapıyı açınca komşusunu karşısında görüp buyur eder. Ne var ki komşunun içeriye girmeye niyeti yoktur. Çünkü titrek sesle derdini anlatmaya çalışmaktadır. Der ki:

– Birine borcum vardı, gününde ödeyemedim, şimdi de sert sözlerle istiyor alacağını. Lütfetseniz de bir miktar yardımda bulunsanız, borcumu ödesem.

Hemen elini cebine atan Rasûlullah'ın damadı, komşusuna istediği parayı hiç tereddüt etmeden verir. Komşu da hayır dua ederek alıp uzaklaşır. Ancak bundan memnun olması gereken Hazret-i Ali'de beklenen görülmez de başlar gözyaşı döküp ağlamaya.

Bu defa merak eden Hz. Fatıma sormaktan kendini alamaz:

– Sevineceğin yerde üzülüyorsun. Halbuki komşunun ihtiyacını karşıladın, görevini yerine getirmiş oldun.

– Hayır, görevimi tam yerine getirmediğim, diyen Hazret-i Ali Efendimiz, tarihe geçecek şu yorumu yapar:

– Şayet ben komşuma karşı görevimi tam yapacak olsaydım o bana gelmeden önce ben ona gidecektim. İhtiyacını o istemeden ben verecektim. Demek ki ilgilenmemi-

şim, günlerce ihtiyaç içinde kıvranmış, nihayet kendi ayağıyla gelip istemek zorunda kalmış. Bu, ağlanacak bir ihmaldir.

* * *

Ne dersiniz böyle komşuluk anlayışına? İslâm komşuları birbirine böyle mi sigortalamış? Sahabeler, hayatın zorluklarına böyle mi karşı koyuyorlarmış? Zaman olur ki hayali cihan mı değer?

Ne muhteşem sosyal dayanışma bu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SAHABEDE

GÜNAHLARDAN

KAÇINMA

DUYARLILIĞI

SAHABEDE HARAMI TERK TİTİZLİĞİ

İnsanları sarhoş eden içkiyi satmak da, almak da haram kılınmış, ondan elde edilen paranın da haram rızık olduğu açıkça bildirilmiştir.

İslâm'ın gelişi sırasında birçok Medine'li içki satışıyla geçimlerini temin ediyorlardı. İçki haram olmadığından meşrû bir ticaret anlayışı içinde Şam'a götürdükleri içkiden büyük çapta bir kâr da sağlıyorlardı.

Böyle bir ticaret mesleği içinde sattığı içkiden ilerleyenlerden biri de Medineli Keysan'dı.

Keysan, yine Şam'a içki götürmüş, bir hayli kazanç elde ederek dönmüştü. Bu defaki kârla yeni içkiler almış, daha büyük bir kafiyle tekrar yola çıkmaya hazırlanmıştı.

Garipliğe bakın ki, Keysan, satın aldığı yeni içkilerden bir miktarını Resûlullah'a ikram etmeyi de düşündü. Hem de düşündüğünü tatbik için doğruca Allah'ın Resûlünün hâ-ne-i saâdetine yöneldi. Ve müsaadeden sonra huzura girdi.

Gayet saf ve hâlis bir niyetle teklifini yaptı:

– Yâ Resûlâllah, yeni içkiler aldım. Bunlar çok kaliteli içecekler. Bir miktarını da zatınıza hediye etmek istiyorum!

Resûlullah Aleyhisselâm, asla hiddet ve gazab eseri göstermedi, hafif bir tebessümle kesin cevabını verdi:

– Ya Keysan, Rabbim gönderdiği emirleriyle bundan sonra içkinin haram olduğunu, bir damlasının bile içilmesi-

nin câiz olmayacağını bildirdi. Müslümanlar artık içki içmeyeceklerdir!

Halbuki Keysan'ın bütün sermayesi içki, kazancı da içki satışındandı. Keysan önce şaşırdı, durumunu düşündü. Sonra şu çareyi arzetti:

– Yâ Resûlâllah, şu andan itibaren elimdeki içkileri satıp sermayemi kurtarayım.

Cevap kesindi:

– Hayır yâ Keysan, elindeki içkileri de satmamalısın. Çünkü Müslümanı sarhoş eden içkiyi satmak da, almak da haram kılınmış, ondan elde edilen paranın da haram rızık olduğu açıkça bildirilmiştir. Hem yâ Keysan, sen şarabı kime satacak, parayı kimden alacaksın? Sen Müslümansın, burada alacak olan da Müslüman!

Keysan durdu, düşündü, sermayesinin, haram kılınmış olan içkide takılı olduğunu hesap etti. Ama bütün bundan sonra nasıl karar verdi biliyor musunuz?

– Benim bütün kazancım, çoluk çocuğumun rızkı, içki alıp satmaktadır. Ben bunu birden terkedemem, çoluk çocuk perişan oluruz... mu dedi?

– Hayır!

– Ya ne yaptı?

Bakın ne yaptı. Hemen dışarıya çıktı. Doğruca Şam'a gitmek üzere hazırlanmış olan kafileye vardı, yüklenmek üzere olan denklemin içindeki fiçileri, deri tulumlarını bir bir ayırdı, küplerin ve derilerin ağızlarını açtı, geriye çekilip, hepsine de ayağıyla tekmeler vurarak devirdi. Görülmedik bir manzara meydana geldi. Sokaktan aşağı vıcık vıcık içki akıyor, Keysan da seyrediyor ve:

– Eğer hayırlı bir nesne olsaydın, Allah ve Resûlü seni yasaklamazdı... diye söyleniyordu.

Haramı terketmek hususunda böylesine bir fedakârlık ve titizlik içinde olan bu Keysan'ın açlıktan perişan olduğunu, çoluk çocuk sefil kaldığını hiçbir tarih kitabı yazmadı. Allah onlara başka kapılar açtı, gösterdikleri dindarlıkları yüzünden başka mükâfatlara nail kıldı.

Keysan'ın bu örnek tutumunu arzettikten sonra bir başka bir örnek daha arz etmek istiyorum sizlere.

* * *

Kardeşleri, Kays bin Selâm'ı Resûlüllah'a şöyle şikâyet ettiler:

– Yâ Resûlâllah, kardeşimiz Kays, elinde avucunda ne varsa hepsini de israf edip dağıtıyor, fuzuli yerlerde heder ediyor!

Resûl-i Ekrem Hazretleri tek taraflı beyanlarla hüküm vermezdi. Hemen şikâyet edilen Kays'ı çağırttı. Huzuruna giren Kays'a sordu.

– Kardeşlerin senden şikâyet ediyorlar. Malını israf ettiğini söylüyor, şuraya buraya fuzulî şekilde harcadığını haber veriyorlar.

Kays buna şöyle cevap verdi:

– Vallahi yâ Resûlâllah, ben hurmadan hisseme düşeni alıyorum. Muhtaçlara yardımda bulunduktan sonra kalanını da ziyaretime gelen mü'min kardeşlerimle yiyorum. Bu halim herhalde israf olmaz, fuzulî harcama sayılmaz! Başka halim yok.

Kays'ın malını nereye sarfettiğini öğrenen Resûlüllah Aleyhisselâm, mübarek elini onun kalbi üzerine bastırdı, fakire yardım edip, misafire ikramda bulunan Kays'a şöyle dua etti:

– Kays, korkma, yardımda bulun, ziyaretine gelen misafirlerinle de ye. Allah da sana yardım etsin, sana ikramda bulunsun!

Bu duadan sonra Kays'a ne oldu biliyor musunuz?

Kays malını koyacağı yer bulamadı, bunca infak ve ikramına rağmen bir türlü serveti azalmıyor, bilâkis daha da çoğalıp bereketleniyordu.

İşte bu misaller imanı çelikleşmiş asr-ı saadet mü'minlerinin tutum ve davranışlarıdır.

Resûlullah ne demişse şeksiz şüphesiz iman etmiş, asla tereddüt ve şüphe içinde olmamışlar. Aç kalmak, perişan olmak fikri zihinlerine yaklaşmamış, gönüllerine yol bulmamıştır. Haramı haram bilmiş, helâlî da helâl itikad etmişler, şüphelilerden de kaçınmışlardır. Bu tutum ve tavırlarından dolayı bir sıkıntı ve yokluğa maruz kalsalar bile asla yılmamış ve pişmanlık eseri göstermemişlerdir. Allah da onları yıldırmamış, perişan etmemiştir.

Bakmayın siz bizim vesvese ve evhamımıza. Bu işi yapmazsak perişan olur, aç açık kalırız gibi itikadsızlığımıza.

Haramla çoluk-çocuk geçindirilmez, aile yuvası kurulmaz.

Keysan, içki ticaretini bıraktı da perişan mı oldu?

Kays, ziyaretçilerine ikram etti, misafirperverliğinden geri kalmadı, fakir mi düştü?

Onlar evhamlarını yendiler, sevaplarını aldılar.

Ya biz?

Biz de benzeri tutum ve anlayışta mıyız? Evhamlarımızı yeniyor, sevaplarımızı alıyor muyuz? Yoksa "Mâmur olası hânede evlâd ü iyâl var" bahanesiyle kazancımızın kıyısına, köşesine haram sızmasına göz mü yumuyor, mukavemet cesareti bulamıyor muyuz?

Düşünülecek nokta budur.

SAHABEDE GÜNAHTAN SONRAKİ TEESSÜRÜN ŞİDDETİ

Mü'min günahını başına yıkılacak dağ gibi büyük görür

Sokakta, vasıtada, işyerinde... hülâsa günlük hayatımızın bütün safhalarında günahlar bizi gölge gibi takip etmekte, yol kesen eşkiya gibi tehdidde bulunmaktadır.

İslâmî hayatımız, imanî ölçülerimiz bu asrî günahların âdeta istilâsına maruz bulunmaktadır.

Bir hadîsinde “Amellerin fazileti, çekilen zahmete, göze alınan zorluğa göredir” buyuran Resûl-i Ekrem Efendimiz, ayrıca günahların böylesine küllî istilâsına maruz kalındığı bir zamanın Müslümanına şu hatırlatmayı da yapmış bulunmaktadır:

– Ümmetimin fesada gittiği zamanda sünnetimle amel eden sebatlı mü'mine yüz şehid ecri verilecektir!

Evet, işte bugün ümmet fesada gitmiştir. Kitle ne türlü bir hayat yaşayacağını, kimi taklid edip, kime benzeyeceğini şaşırmış haldedir. Kimi Batılıya, kimi Doğuluya, kimi de boşvermişliğe özenmekte, yabancıları taklide imrenmiş bulunmaktadır. Böylesine şaşkınlığın hükümler olduğu zamanımızda, hayatını Resûlüllah'ın sünneti üzere yaşayan, İslâm'ın aziz ve şerefli ölçülerine göre tanzim eden Müslümana yüz şehid ecri lâıyk görülmüştür. Bunu Allah'ın Resûlü açık seçik söylemiş, günümüzün zor durumda olan Müslümanına müjde olarak ilân etmiştir. Bu bakımdan İslâm'da

sebatın değeri bugün daha yüksektir.

Bugün öyle günah ve fitnelerle karşı karşıyayız ki, sadet asrı mü'mini bunlardan birine kazara maruz kalsa dağlara çıkıyor, günlerce feryâd ü figan edip göz yaşları içinde tevbe, istiğfarda bulunuyordu.

Sizlere bu mevzuda ibretli olduğu kadar da hayretli bir vak'a arz etmek isterim. Herhalde günahlardan kaçmak, bir hatâyâ maruz kalınca pişmanlık duymak noktasında örnek bir vak'a bu.

İnsan bu gibi hâdiseleri öğrenince dakikalarca düşünüyor, uzun uzun tefekküre dahi geliyor. Daha ciddî, daha kolay nefis muhasebesi yapma imkânı buluyor.

* * *

El-İsâbe'den hülâsa ettiğim ibretli vak'a şöyle cereyan eder:

Abdurrahman oğlu Sa'lebe, Resûlüllah'ın hizmetkârlığını yapmakta, böyle şerefli bir görevde bulunmanın huzurunu yaşayıp, şükrünü edâ etmektedir. Bir gün Resûl-i Ekrem Hazretleri bu Zâtı, Ensârdan birinin evine gönderir, ev sahibi sahâbiyi çağırmasını söyler. Sa'lebe, hemen yola çıkar ve sahâbenin evine gelir, kapıdan içeriye bakar. Henüz imar edilmemiş evin kapısından içerileri görünür halde perişanlık besbellidir. Kapı ile duvar arasındaki kovuktan açılmış olan delik içerisini görmeye kâfi sebebedir.

Sa'lebe de buradan bakınca içeride yıkanan bir kadını görür.

Hemen yüzünü çevirip, çekilmesi lâzım geldiği halde, o, bunu yapmaz, şeytanına uyar, nefsine tâbi olur, bakışlarını tekrar ettirir. Halbuki Resûlüllah Aleyhisselâm, kazâra bakışlar günah getirmese de, kasdî bakışların azâba vesile olacağını bildirmiştir. Onu o an için hesaba katmaz.

Bu fitneli an, şimşek çakması kadar kısa sürer ve derhal

kendine gelen Sa'lebe, ne yaptığıının muhasebesini yapmaya başlar.

Şiddetli bir düşüncedir alır kendisini. Emanete hıyanet ettiğini, Resûlüllah'ın itimat edip de gönderdiği evin içindeki mahreme baktığını, mü'min kardeşinin nikâhlısına nazar ettiğini... düşünür.

Düşündükçe titrer, günahının altında ezildiğini hissederek. Nihayet, artık Resûlüllah'ın huzuruna dönmeye lâayık olmadığı kararını verir.

Âdeta ihtiyarı haricinde bir gidişle Medine kenarına çıkar, Mekke'ye doğru yürümeye başlar. Çöle müteveccihen açılarak az sonra gözlerden kaybolur.

Beri tarafta Sa'lebe'yi bekleyen Resûlüllah, onun gelme-yişini merak eder. Bekleyiş bir, iki gün derken, bir ayı bulur. Şüpheler, tereddütler, söylentiler etrafa yayılır. Tam kırkinci günü vahiy gelir. Durumu Resûlüllah'a bildirir:

– Sa'lebe, Mekke'ye doğru giderken birbirine bakan iki büyük dağın dibindeki dereye üzüntü, keder içinde tevbe istiğfardadır. Elemi şiddetli, teessürü büyüktür!

Resûl-i Ekrem Hazretleri derhal emir verir:

– Yâ Ömer, Selmân'ı da alarak hemen Cebrâil'in tarif ettiği Mekke'ye doğru git. Birbirine bakan iki büyük dağın dibindeki dereyi bul ve Sa'lebe'yi alıp getir.

Atlarına binen iki sahâbi, tarif edilen yere doğru yola çıkarlar. Mekke cihetinde tarife uyan iki büyük dağ bulurlar. Bu sırada karşılaştıkları (Deffafe) adındaki çobana sorarlar.

Çoban:

– Günahlarından mahcubiyet duyduğu için günlerdir şu derenin dibinde göz yaşı döküp ağlayan adamı mı arıyorsunuz? diyerek yerini haber verir.

Ne var ki Abdurrahman oğlu Sa'lebe, bundan sonra iflâh

olmaz. Duyduğu derin mahcubiyet, hissettiği g n h korkusu onu daha fazla yaşatmaz.

Bulup Medine'ye getirirler.

Bu hâdiseyi anlatan (El- s be) der ki:

– Sa'lebe bin Abdurrahman'ın hastalığı da, ölümü de günahının korku ve mahcubiyetinden olmuştur!

Size bir hadîs meâli zikrederek mevzuumuzu bağlamak istiyorum. Bakın Res l llah ne buyurmaktadır:

– Mü'min günahını başına yıkılacak dağ gibi büyük görür, münkir de burnu ucuna konmuş sinek gibi küçük sanır! Sa'lebe'nin hassasiyetinin neden ileri geldiğini anladınız değil mi?

ŞEHİD OLMAZSAK CEZAMIZI ÇEKELİM

Günahlarının cezasını şehit olarak ödemeyi isteyen 3 kafadar

Esrar, afyon, eroin, şarap... gibi insana sarhoşluk veren içkileri İslâm haram kılmış, yasaklamıştır. İstisnaî olarak tedavi yolunda kullanmanın dışında İslâm bunların alım-satımını câiz görmez; yayılmasına, insanları te'siri altına almasına müsaade etmez.

İslâm hukukunda, aklın hükmünü iptal edip, insanın mantıkî melekelerini işlemez hale getiren sarhoşluk verici maddeleri içenlere (ta'zir) cezası verilir. Şarap cinsinden mayî içkileri içene de (had) sopası vurulur. Şarap gibi mayî içkileri içtiği kanunî usûlüne uygun olarak tesbit edilen suçlunun üzerindeki kalın elbiseler soyulur, ne büyük, ne de küçük olmayan vasati bir sopayla bedenine yara bere bırakmayacak şekilde seksen sopa vurulur. Bu sopayla korkutup, içkiye karşı duyduğu ilgiyi iptal etmek isteyen İslâm, onu bir daha böyle akli, mantığı, ayrıca sıhhati ve insanî melekeleri iptal eden içkiyi istimalden men eder, içmeyenlere karşı da kötü örnek olmasını önleyip, sıhhatli, muhakemeli bir insan yetiştirmeyi esas almış olur.

İçkinin sadece iddia halinde değil, tatbikatıyla yasaklandığı devirlerde İslâm cemiyetleri huzur duymuş, rahat etmiştir. İçkinin devlet eliyle satılıp, teşvik edilir hale geldiği

devirlerde ise, cemiyet altüst olmuş, her köşe başında bir meyhane, her mahallede bir sürü sarhoş aile reisi meydana gelmiştir.

Böylece ailedeki huzur yıkılmış, cemiyetteki âhenk bozulmuştur.

Bu sebeble aile içindeki birlik önce zayıflamış, sonra yıkılmış, cemiyetteki huzur da benzeri ölçüde yok olmuştur.

Bu mevzuda Saâdet Asrından ibretli olduğu kadar da hikmetli bir vak'a arz etmek istiyorum sizlere.

Bu gibi tarihî olayları okuyunca insan bir hayli ibret alıp düşüncelere dalıyor, Müslümanların içki hakkında ne kadar kesin ve isabetli tedbirler aldığını, millî ve ferdî hayatı bu kötü alışkanlığın te'sirinden korumak için ne türlü bir titizliğin içine girdiklerini düşünüyor...

Bilindiği üzere Medine devrinde gelen ahkâm âyetlerinden biri de içkiyi yasaklayan âyetlerdi. Arka arkaya üç defa bu konuda nazil olan âyetler en sonunda içkiyi tamamen yasaklamış, damlasının dahi helâl olmayacağını, içilemeyeceğini haber vermiştir.

Bunun üzerine üzüntü ve endişeye kapılan bazı sahâbe Resûl-i Ekrem Hazretleri'ne şöyle müracaatta bulunmuşlardır:

– Yâ Resûlâllah, biz İslâm'dan önce içki içtik, bu kusuru işledik. Şimdi halimiz ne olacak? Gelen âyetler bunun haram olduğunu, içenlerin ilâhî azâba uğrayacağını bildiriyor.

Henüz bu mevzuda bir vahye muhatap olmayan Resûlüllah Aleyhisselâm, beklemeye başladığı sırada (Mâide) sûresinin (93)'üncü âyeti nazil oldu. Bu âyette "iman edip de sâlih amel işleyenlerin (eskiden) içtikleri içkiden afva uğrayacağı..." bildiriliyordu. Yani cahiliyye devrinde içki içenler, sonra İslâm'a girince geçmişteki kötülüklerden vazgeçip tam bir İslâmî hayata girerlerse, geçmişteki kusurlarının af-

va uğrayacağına işaret ediliyordu.

Bundan rahatlayan ashâb huzur duydular, geçmiş hatâlarından dolayı tecziye edilmeyeceklerini anlamış oldular.

Ancak, âyetin geliş sebebini bilmeyen bazıları, sadece “iman edip de sâlih amel işleyenlerin afva uğrayacakları” kısmını işlerine geldiği gibi anlamış, demek ki içki içenleri de Rabbimiz afvedecektir, şeklinde bir hükme varmışlardı. Âyeti böyle anlayanlardan biri de Şam’daki üç kafadar gruptu.

Ebû Ubeyde’yi Şam’a vali olarak tayin eden Halife Hazret-i Ömer, oranın âsâyişini temin vazifesini vermişti ona. Bu yüzden Ebû Ubeyde Şam’da şehirde ne olup bittiğini incelerken bu üç kişinin içki içtiğini tesbit etti.

Ebe'l-Ezûr, Darâra bin Hattâb ve Ebû Cendel’den ibaret bu grubu Ebû Ubeyde sıkıştırınca şöyle cevap verdiler:

– Sen bize bu kadar baskı yapamazsın. “Mâide” sûresindeki âyette Rabbimiz, içki içenlerin de iman edip sâlih amel işleyenlerinin afva uğrayacağını bildirmektedir. Biz içki içmişsek iman da ettik, sâlih amel de işlemekteyiz...

Durumu Medine’deki Halife’ye bildiren Ebû Ubeyde, Hazret-i Ömer’den şu karşılığı aldı:

– Şeytan onlara günahlarını ziynetlendirmiştir. O âyet onların dedikleri gibi değil. İslâm’dan önce içip de sonra imana gelerek sâlih amel işleyenler içindir. Onlar önce müslüman olmuş, sonra içki içmişlerdir. İslâm’dan sonraki içkilerin cezası had’dır, sen onlara had vur, cezalarını ver!

Mektubu yüzlerine karşı okuyan Ebû Ubeyde, her birine halkın gözü önünde had cezasını uygulayacağını bildirdi.

Bunlar diyecek bir şey bulamadılar. “İlâhî emre boynumuz eğiktir, itiraz edemeyiz”, sözünden gayrı birşey söyleyemediler.

İçlerinden Ebe'l-Ezûr şu teklifi yaptı:

– Yâ Ebâ Ubeyde, sen bize bu hükmü hemen tatbik etme. Şu anda ordumuz Konstantin rumlarına karşı cihad hâlinindedir. Müsaade buyur, bizler günahlarımızın keffaretini çekmiş olmak için cihada çıkalım. Cihad sonunda dönersek bize İlâhî hükmü tatbik et. Dönmez de ölürsek belki şehid oluruz. Rabbimiz akan kanlarımızın hatırı için bizi afveder!

Ebû Ubeyde teklifi kabul etti. Ertesi sabah üçü de atlarına atlayıp cihad meydanına koştular. İrtikâp ettikleri içki günahının keffâretini vermek için canlarını ortaya koydular. Gariptir ki, savaş sonunda geri dönenlerin içinde teklifi yapan Ebe'l-Ezûr yoktu. O şehid olmuş, öteki iki arkadaşı dönmüş ve Ebû Ubeyde de onlara İlâhî emri tatbik etmiştir.

GÜNAH İŞLEYEN DEVLET GÖREVLİSİNE HZ. ÖMER'İN MUAMELESİ

Yöneticiler suçluların cezalandırılma sorumluluğunu boyunlarında
yük olarak hissetmeliler

İslâm'dan önce âdeta su yerine içilen içki, İslâm'ın zuhuruyla gelen âyetlerle yasaklanmış, içki içmeye mübtelâ olanlar da küplerini dökerek tevbe, istiğfarla vazgeçmişlerdir.

Ancak, senelerin alışkanlığının birden bıçak gibi kesilmesi her şahısta pek mümkün olmadığından, zaman zaman eski alışkanlıklarını devam ettirenler de olmuşsa da, onlar da tecziye edilerek tamamen vazgeçmeleri sağlanmıştır.

Kudâme bin Maz'ûn'u Hazret-i Ömer Bahreyn'e memur olarak göndermişti. Ancak, Kudâme'nin Bahreyn'e gidişinden az bir müddet sonra oradan gelen Cârud, Kudâme'den şikâyetle bulundu. Onun içki içtiğini iddia etti, had vurulması gerektiğini ileri sürdü.

Halife, Cârud'un şahid göstermesini isteyince o da, Ebû Hüreyre'yi gösterdi. Onun bildiğini söyledi.

Halifenin şahid sormaktan kasdı belliydi. Tek kişinin şehadetiyle had cezası tatbik edilemezdi. Şahidin ikiden az olmaması gerekirdi. Bunun içindir ki Ebû Hüreyre Hazretlerini huzuruna çağırıp ondan sordu. Ebû Hüreyre'nin cevabı

şöyle oldu:

– İçki içerken görmedim, ama kusarken gördüm!

Halife:

– Şimdi iş karıştı, şahitlik tam sabit olmadı, dedi.

Bununla beraber şâibeli bir memurun Bahreyn'de vazife görmesini de istemedi. Hemen bir mektup yazarak Kudâme'yi çağırdı.

Kudâme beklemeden yola çıktı ve Halife'nin huzuruna girdi. Hemen o sırada şikayetçi Cârud da içeriye daldı, söze başladı:

– Yâ Emire'l-Mü'minin! Kudâme'ye Allah'ın kitabındaki ni tatbik et!

Hazret-i Ömer:

– Sen şahit misin, yoksa yargıç mı?

– Şahidim!

– Öyle ise şahitliğini yaptın! Onunla yetin. Yargıçlık yapma.

Bu defa Cârud şu karşılığı verdi:

– Amcanın oğlu olduğu için böyle yanlı konuşuyorsun değil mi?

Hazret-i Ömer:

– Sen çeneni tutacak mısın, yoksa haddini aşanlara yapılması gereken ta'ziri sana da yapayım mı?

Cârud'un sustuğu sırada Ebû Hüreyre içeri girdi.

Had vurmak için gerekli delil elde yoktu. Şahitler hâdiseyi kesinleştiremiyorlardı. Ebû Hüreyre son çare olarak Halife'ye şu teklifte bulundu:

– Kudâme'nin karısına sordur, bakalım o ne diyecek!

Karısına da sordular. O da kocası lehinde birşey söyle-

medi. Aleyhte gibi idi.

Bu sırada Kudâme'nin kendisine de sordular. O da şöyle dedi:

– İçtim desem had mi vurulması gerekir? Halbuki âyet-te iman edip, sâlih amel işleyenlerden bu günahın afvedile-ceği bildirilmektedir.

Halife:

– Hatâlı te'vil yaptın. O âyet İslâm'a girmeden önce içenlerin hakkındadır. İman ettikten sonra eskiden içtikleri-nin afvedildiğine işaret etmektedir.

Bu defa Halife, ashâbı topladı:

– Ne diyorsunuz, Kudâme'ye had vuracağım?

– Hastalığı devam ettikçe vuramazsın, iyi olunca vur.

Birkaç gün geçtikten sonra tekrar sordu:

– Ne diyorsunuz, Kudâme'ye had vuracağım?

Yine hastalığının tamamen geçmediğini söylediler. Ama Halife bu defa şu karşılığı verdi:

– Amcamın oğlu Kudâme'nin cezalandırılma sorumlu-luğu boynumda iken ölmek istemiyorum.

Ve nihayet Kudâme'ye içki içmenin cezası tatbik edildi.

Kudâme bundan çok üzüldü ve Hazret-i Ömer'le ko-nuşmadı.

Aradan uzun zaman geçti. Halife bir kafil ile hacca gi-diyordu. Kudâme de vardı kafilde. Sukya köyünde konakla-dılar. Geceyi orada geçirirken Hazret-i Ömer gördüğü bir rü-ya üzerine heyecanla uyandı, derhal Kudâme'nin getirilme-sini istedi. Ama Kudâme gelmek istemiyordu. Zorla getiril-mesini emretti.

Getirdiler. Halife, Kudâme'yi görünce hemen ayağa kalktı ve kucaklayarak alnından öptü:

– Sen benim kardeşimsin, kûs durmak neyimize? diye sarıldı.

Bu sırada Hazret-i Ömer'in gözlerinden pırıl pırıl yaşların döküldüğü görüldü. Çünkü, Kudâme Bedir gazasına katılmıştı.

Hız. Ömer'e ise Bedir mücahidlerinin geçmiş ve gelecek tüm kusur ve günahlarının affolacağına dair Allah Resûlünün imada bulunduğu hatırlatılmıştı.

ALTINCI BÖLÜM

SAADET ASRINDAN İBRETİİ OLAYLAR

SAADET ASRINDAN İNSAN KAZANMA ÖRNEKLERİ

Ebû Cehil'in oğluna tebliğ nasıl yapıldı?

A dam bal satıyormuş dükkanda. Ama nafile, sinek bile yaklaşılmıyormuş vitrinlere. Komşusu da sirke satıyormuş bitişiğinde. Ama hayret, müşteriler kuyruk oluyorlarmış caddelerde. Hazmedememiş bu tersliği de sormuş gün görmüş, yaşlı bir zata:

– Ben bal satıyorum, dükkanımda kimsecikler yok. Ama komşum sirke satıyor, kuyruk caddelerde. Bu ne hal? diye...

Tecrübeli zat anlamış işin inceliğini ve şöyle açıklamış durumu:

– Senin, demiş elin bal satıyor, ama yüzün sirke. Komşunun da eli sirke satıyor, ama yüzü bal. Sen bu dille, bu yüzle balını satamazsın, ama komşun bu güleryüz, bu tatlı dille, sirkesini satar, seni her zaman geçer...

* * *

Bu malum misalin bizlere verdiği anlayış içinde düşünüyoruz:

– İslâm tebliğcileri ballarını bala lâayık tatlılık, nezaket ve incelikle satıyorlar mı acaba? Yoksa vitrinlerinde bal takdim ederken, dillerinde ve yüzlerinde de sirke acılığı ve sertliği mi görölüyor?

Genel olarak şikâyetler bu yönde. Bal kadar tatlı ve leziz İslâm'ı, sirke gibi ekşi ve abûs çehreyle takdim ettiğimiz anlatılıyor bizlere.

Halbuki saadet asrında gördüğümüz örnekler, fevkalâde güzel müsamaha ölçüleri de veriyor bizlere.

* * *

Bir büyük sahabi, bazı günahlara maruz kalmış biriyle kolkola, samimi şekilde sohbet ederek gidiyordu. Bunu görenlerden biri:

– Şuna bak şuna, o günahkâr adamın koluna girmiş, tatlı tatlı sohbet ederek yürüyor, diye ayıpladı.

Kulağına gelen bu ayıplamayı cevaplandıran büyük sahabî şöyle izah etti durumu:

– Farzedin ki bu kardeşiniz maruz kaldığı günahıyla kuyuya düşmüş, size düşen şefkat elinizi uzatıp da çıkarmak mı, yoksa yanından uzaklaşıp da boğulmasına seyirci kalmak mı?..

– Hayır, Müslüman Müslümanın kardeşidir, boğulup ölmesine razı olmaz. Elbette elini uzatıp kurtarması gerekir.

– İşte, benim yaptığım da odur. Günahla yaralanmış kardeşime, Anlayışla yaklaşıyor, kalbine, gönlüne girme yollarını arıyor; düştüğü günah kuyusundan onu çıkarmak istiyorum. Ondan kaçarsam faydalı olamam ki...

Demek ki günümüzün insanları, içinde bulundukları çevreleri, şartları yüzünden maruz kaldıkları yanlışlıklarından dolayı ayıplanıp terk edilmemeli; belki şefkatle, anlayışla yaklaşılmalı, kalbine ve gönlüne girme yolları aranmalı.

Bu konuda bir başka çarpıcı misâl daha:

Ebu Cehil'i bilmeyen yoktur. Çünkü O, ömrü boyu İslâm'a hem kendi düşman olmuş, hem de aile efradı, çoluk çocuğunu düşman yapmıştır. Mekke'nin fethinden sonraki günlerden birinde, işte bu Ebu Cehil'in oğlu İkrime'nin Resûlullah'a geleceği haberi duyuldu. Bunun üzerine şefkat ve merhamet menbaı, İkrime'nin, ölmüş babası Ebu Cehil yüzünden ürkütülmemesi için, ashabına şöyle hatırlatmada bulundu:

– Ölülerinizi kötü sözle yad etmeyiniz. Zira ölüye kötü söz söylemek, sadece diriye rahatsız eder. Ölüye ise birşey eriştirmez.

Nitekim daha sonra huzuruna gelen İkrime'yi ayakta karşılayan tevazu ve şefkat menbaı:

– Hoşgeldin atlı muhacir, diye iltifatta bulunuyor, gön-lünü kazanıp, İslâm'a ısındırmayı esas almış oluyordu.

Böyle bir müsamaha ile kazanılan İkrime ise daha sonraları Halid bin Velid kumandasındaki orduda oğlu ile birlikte şehit olurken, kendisini iğneleyenlere de:

– Bizim âileye şehidlik nasip olmayacağını söyleyenler yanıldı, diyerek şehadet şerbetini oğluyla birlikte içiyordu.

Saadet asrında yaşanmış bu olaylar; dindarların, tebliğcilerin çevrelerine biraz müsamaha ve toleransla bakmasına işaret ediyor diye düşünüyorum, bilmem yanılıyor muyum?

BEDİR GAZİSİNİ KÖLE DİYE SATTI

İnsanları oldukları gibi kabul etmek gerekir

Nuayman ile Süveybit kardeş gibi arkadaşlıklar. Nitekim Bedir gazasında da yanyana çarpışmışlar, birbirlerinden ayrılmamışlardı.

Hazret-i Ebû Bekir'in ticaret için Şam'a gitmekte olduğunu işitince birlikte gitmeye karar verdiler. İkisi de develerini yükleyip, ticaret kafilesine karıştılar.

Busra denen yere varınca, kafil konakladı. Eşya ve yiyeceklerin yanında Süveybit'i bekçi bırakan Hazret-i Ebû Bekir pazara gittiğinden Nuayman ile Süveybit başbaşa kaldılar.

Nuayman, oldum olası şakacı ve lâtifeci idi. Karnının acıktığını söyleyerek arkadaşından birşeyler vermesini istedi. Arkadaşı Süveybit ise emanete bekçi olduğunu, Ebû Bekir'in gelmesi gerektiğini söyledi.

Nuayman:

– Ya bana karnımı doyuracak bir şeyler verirsin, yahut da seni köle diye satarım, dedi.

– Sen beni köle diye satarsın da benim ağzım, dilim yok mu? Köle değilim, şaka yapıyor, diyemem mi? dedi.

İddia kızıştı ve Nuayman biraz ötede deve otlatan celebçilere gitti.

– Size bir köle satmak isterim, alır mısınız? dedi.

Onlar:

– Alırız, eğer deve ile değişirsen, dediler.

– Yalnız kölemin ezberlediği bir çift söz var, kime satsam “ben köle değilim, şaka yapıyor” diyerek kendini kurtarıyor. Eğer ona inanmayacaksanız satayım.

– Sen fiyatını söyle, gerisine karışma.

– Fiyatı on deve.

– Kabul.

Celebciler gelip Bedir gazisi Süveybit’in başına kölelik işareti olan ipli sarığı sardılar. Her ne kadar:

– Bu benim arkadaşımdır, size şaka yapıyor, dediyse de:

– Biz senin bulduğun oyunu önceden öğrendik, yürü bakalım, diyerek alıp develerinin yanına götürdüler.

Az sonra dönen Hazret-i Ebû Bekir duruma vâkıf olunca Nuayman’ın aldığı on deveyi gülerek götürüp Süveybit’i geri aldı.

Şam dönüşünde Nuayman’ın şakasını Resûlullah ve aş-hâbına anlattılar. Sabır ve tahammülde de örnekliğini gösteren Fahr-i Kâinat Efendimiz tebessümle dinledi. Kırıcı ve ürkütücü bir mukabelede bulunmadı.

Nuayman’ın bu şakacı hali devam etti.

Bir gün mescidin kapısında iken, bir köylü gelip devesini çöktürerek içeri girdi.

Etraftan:

– Nuayman! Çoktandır et yemiyoruz, şu deveyi kesiver, dediler.

– Kesmesine keserim ama, sahibi fiyatını isterse, kim verecek?

Resûlullah’a verdireceklerini söylediler.

Şakacı Nuayman deveyi götürüp kesti. Tam o sırada

mescidden çıkan köylü durumu anlayınca:

– Devem! Devem! diye öylesine bağırdı ki, Resûlullah ve cümle ashab birlikte dışarı çıktılar. Nuayman saklanmıştı. Kimin yaptığını sordu. Nuayman'ı söylediler ve saklandığı yeri bulan bir sahabe de:

– Buralarda yoktur, diyerek eliyle saklandığı duvar yıkı-
ğını gösterdi. Resûlullah onu eliyle tutup çıkardığında:

– Kim yaptırdı bunu sana? dedi.

Nuayman:

– Beni size gösterenler yaptırdı, diye karşılık verince, te-
bessüm eden Nebiyy-i Ekrem, köylüye devesinin parasını
verdi. Onlar da gülüşe gülüşe eti yediler.

Nuayman'ın mes'eleleri pek çoktur.

Yine bir gün haram kılınmadan alıştığı içkiyi henüz bı-
rakmayan Nuayman'ın içki içtiği tahmin edildi. Ashâb onu
alarak, Resûlullah'ın huzuruna getirdiler. Resûlullah hem
tebessüm ediyor, hem de Nuayman'a vuruyordu. Bu sırada
birinin beddua ettiği duyuldu:

– Allah sana lânet etsin Nuayman!

Bunu duyan Resûlullah hemen müdahale etti:

– Beddua etmeyin Nuayman'a. O, hem Allah'ı, hem de
Resûlünü seviyor!

Nuayman'ın zaaflarını ne Resûlullah, ne de Hazret-i
Ebu Bekir kötü karşılayıp da, onu terketmediler.

Gerçek bir idareci olarak gerekli sabır ve tahammülü
gösterdiler ve onu zaman zaman aşırıya kaçan şakacı halle-
rinden kurtarmaya çalıştılar.

Bu tutumda, adam yetiştirmek, insan kazanmak için
gösterilmesi gereken sabır ve tahammül örneği vardır.

RESULÜLLAH'IN TERÖRİSTE BAKIŞI!

Acımasız caninin başına neler geldi?

Mekke'nin fethinden sonraki Huneyn savaşı günlerindedeydi.

Bir sahabe müfrezesi de civarda geziyor, düşmanın âni baskınlarına mani olmaya çalışıyordu. İşte bu sırada müfrezeye çölde bir atıyla karşılaştı. Atlı, hemen selam verdi, bunlar da selamlarını aldılar.

Bu demekti ki, selam veren Müslümandı. Alan da selamını almakla aramızda bir düşmanlık yoktur, 'Sen bizden eminsin, korkma.' demek istiyordu.

Buna rağmen müfrezede bulunan Muhallim Bin Cessâme okunu çekmiş, selam veren adamın üzerine yürüyerek bir okla adamı atından düşürerek oracıkta öldürmüştü.

İşte bundan sonra öldürülen Âmir bin Azbat'ın yakınları toplanıp savaş meydanında bir ağacın altında dinlenmekte olan Allah Rasûlü (sav)'ne geldiler. Kısas isteğinde bulundular.

– Yâ Resulellah, bu Muhallim bin Cessâme nasıl bizim kadınlarımızın ciğerini yakıp gözlerinden yaşlar akıttıysa biz de onu öldürmek suretiyle onun kadınlarının gözlerinden yaşlar akıtacağız. Bu bizim hakkımızdır. Muhallim'i bize teslim eyle, O Amir'i, aralarındaki eski bir husumetten dolayı, bile bile intikam için öldürdü, diye ısrar etmeye başladılar.

Ancak Muhallim'in lehinde şahitlikte bulunanlar da vardı. Selam verenin aslında 'Müslüman olmayan' bir düşman savaşçısı olabileceği ihtimali de ileri sürülüyordu. **'Korkudan selam verdi.'** deniyordu.

Bundan dolayı Efendimiz (sav):

– **Size diyetini vereyim, kısıstan vazgeçin, diyerek ölenin yakınlarını razı etmeye çalışmış, bunda da muvaffak olarak yüz deveye uzlaşmayı sağlamıştı.**

Böylece karşı taraftan bir husumet söz konusu olmaktan çıkmıştı. Ama Muhallim için mesele bu kadar kolay bitmeyecekti. Çünkü Muhallim selam veren bir adamı eski bir düşmanlık sebebiyle, öldürmüştü. Sonra da yanlışlık oldu süsü vermişti. Bu, öyle geçirilebilecek bir olay değildi. Nitekim Muhallim'e telkinde bulunanlar:

– **Git, Rasûlullah'dan özür dile, senin için Allah (cc)'tan af dilesin, kurtul, dediler.** O da Rasûlullah'ın huzuruna gelip yaptığından özür dileyerek Allah (cc)'tan kendisi için af dilemesini istedi.

Ancak böyle bir iki cümlelik özürle koskoca bir adamı acımasızca öldürmenin sonucundan kurtulunabilir miydi? Şayet böyle kolay olacaksa, adam öldürmenin çok basit bir olay olduğu anlaşılmayacak mıydı? İstedigin insanı bir bahane bulup öldür, sonra da Rasûlullah'ın huzuruna gel, bir özür dile, mesele bitsin demek olmaz mıydı?

Nitekim Rasûlullah, af isteyen Muhallim'e karşı hiç görülmedik şekilde tepkili bir tavır gösterdi ve dedi ki:

– **Selam veren adamı düşman sayıp nasıl olur da öldürürsün? Sana bu selahiyeti kim verdi?**

Muhallim, **'Özür dilerim, Allah (cc)'tan benim için af dile.'** diye sözlerini üç defa tekrar ettiyse de Efendimiz (sav) her defasında:

– **Selam veren insanın verdiği selamı hiçe sayıp öldüre-**

ni Allah (cc) affetmesin, çık gıt buradan! diyerek Muhallim'i hem huzurundan kovdu, hem de af dilemeyip aksine aftan mahrum kalmasını istemiş oldu.

Nitekim Resulullah'ın huzurundan uzaklaşan **Muhallim** bir haftadan fazla yaşayamadı. Kahrından öldü, yakınları da onu bir mezarlığa defnettiler.

Ne var ki suçsuz bir insanı acımasızca öldüren **Muhallim**'i, mezar da kabul etmiyordu. Sabah bakanlar onu toprağın dışarıya attığını gördüler. Gelip çaresizliklerini anlatan yakınlarına Rasûlullah'ın son cevabı şöyle oldu:

– Siz yine onu mezarına gömün, toprak ondan daha kötülerini kabul etmiştir, onu da kabul edecektir. Ancak Allah (cc) size ders vermek istiyor; masum bir adamı öldürmenin Allah (cc) yanındaki kötülüğünü göstermek için size bir ibret örneği sunuyor; sakın haksız yere adam öldürmeyin, selam vereni ölüme layık görmeyin, demiş oluyor, açıklamasında bulundu...

Siz söyleyin, savaş zamanında bile selam veren bir adamın öldürülmesine böylesine unutulmayacak bir tepki gösteren Allah Rasûlü (sav), barış zamanında öldürülen bir insanın katili için neler söyler, neleri reva görürdü acaba?

Bu durumda, Müslüman'ın şu ya da bu bahane ile adam öldürmesi, canlı bomba olması caizdir, denebilir mi?

İşte adam öldürenin âkıbeti, işte Allah (cc)'ın onun cesedini toprağa bile kabul ettirmeyişi, Rasûlullah'ın da insanlığa örnek tepkisi.

Saadet asrında yaşanmış böylesine ibretli ve dehşetli bir örnek meydanda iken hangi cahil ve gafil kimse çıkıp da, **"İslâm, terör eylemlerine izin veriyor. Müslüman, adam öldürmeyi, canlı bomba olmayı dininden izin alarak yapıyor."** diyebilir?

HIRÇIN DEVE NASIL DÜZELDİ?

İnsanın insana secdesi caiz değil

Bilemedikleri bir sebepten dolayı develerini kinlendirmişlerdi. Bu yüzden, ne hayvanın yanına yaklaşabiliyorlar, ne de her zamanki gibi su tulumlarını sırtına yükleyip hurmalığa ve bahçeye su götürebiliyorlardı. Halbuki, hurmalara su götürmeleri, bahçedeki bitkileri sulamaları lazımdı. Biraz daha susuz kalırlarsa hepsi kuruyacak; böylece insanlar kıtlık gibi sıkıntıya maruz kalacaklardı.

Düşünüp taşınırken çareyi buldular. Bütün aile birleşerek doğruca Resûlullah'ın huzuruna çıktılar, durumu olduğu gibi arzettiler:

– Ya Resûlallah, suyumuzu taşıdığımız devemiz bir müddetten beri huysuzlaştı, ne yanına yaklaşabiliyor, ne de üzerine bir yük vurabiliyoruz. Halbuki hurmalarımız susuz kaldı, ziraatımız da kurumaya yüz tuttu. Başka ne bir devemiz, ne de aynı hizmeti görececek bineğimiz var.

Onları dinleyen Resûlullah, yanında bulunan ashabına dönerek:

– Kalkın birlikte gidelim, buyurdu.

Hep birlikte Medineli ailenin hurmalığına doğru yürüdüler.

Bahçe duvarının yanına varınca ashab dışarıda bekledi. İçeriye atlayan Resûlullah Hazretleri, bahçenin karşı köşesinde hırçınşekilde bekleyen deveye doğru yürüdü.

Devesinin hırçınlık ve huysuzluğunun şiddetini bilen sahibi, geriden seslendi:

– **Ya Resûlellah, yaklaşmanız iyi olur. Son zamanlarda saldıran köpek gibi oldu. Hepimizi korkuttu! Ansızın size de saldırmamasından korkarız!**

Efendimiz onları rahatlattı:

– **Siz endişe etmeyin, ondan bana zarar gelmez!**

Azgın ve hırçın şekilde bekleyen devenin yüzüne dikkatlice baktı Allah Resulü. Birden sakinleşen devede acaip bir hareket göze çarptı. Ne yaptığını merakla seyreden gerideki ashab baktılar ki, önce iki dizi üzerine çöken deve, sonra yüzünü yere koyuyor, Resûlüllah’a tam mânâsıyla secde ediyordu.

Gözlerine inanamadılar. Bir daha, bir daha baktılar. Evet, saldırmamasından korkulan deve, başını büyük bir uysallıkla yerlere bırakıyor ve tam mânâsıyla Resûlüllah’a secde ediyor!

Bu sırada alnındaki tüylerinden tutan Resûlüllah, deveyi ayağa kaldırdı, doğruca su yüklenen yere getirip işe hazır hale soktu.

Durumu dışarıdan ibretle seyreden ashab aralarında konuşmaya başladılar:

– **Bu deve akılsız bir hayvanken Resûlüllah’a secde etti, biz ise akıllı insanız. Öyle ise bizim deveden daha önce Resûlüllah’a secde etmemiz gerekmez mi?**

Bu konuşmaya Efendimiz şöyle cevap verdi:

– **Hayır! insan insana secde etmez! Eğer insanın insana secde etmesi câiz olsaydı, kadının kocasına secde etmesi emredilirdi. Kocanın ailedeki hakkının büyüklüğünden dolayı!**

Ashab ayrıldılar. Saldırgan devede de bir daha huysuzluk eseri görülmedi.

SÜTSÜZ KEÇİLER, NASIL SÜTLENDİ?

Allah Resulünün eli değince sütsüz keçi, âdeta süt çeşmesi oldu

Her zaman olduğu gibi yine beraber diler. Zaten Hazret-i Ebu Bekir (r.a.) Resûl-ü Ekrem Aleyhissalatü Vesselam Efendimiz'i hiç yalnız bırakmamıştı. Bu yolculukta da yine birlikteydiler. Anlaşılan bu defa geç kalmışlardı. Akşam oluyordu.

Geçmekte oldukları köyün içinden ilerlerken baktıkları bir evin kapısındaki kadının sesi işitildi:

– Misafir olduğunuz anlaşılmaktadır. Sizi misafir ederim, ancak evimde kimsem yoktur. Az ileride kabilemizin büyüğünün evi var, oraya kadar gidin.

Efendimiz (s.a.v.) biraz daha ilerlemiş, arazi sayılan bir boşlukta oturup dinlenmek istemişti.

Az sonra önünde bir kaç keçiyle kadının oğlu otlaktan döndü. Eve giren çocuk hemen elinde bir bıçakla çıkıp kendilerine doğru gelmeye başladı.

Hazret-i Ebu Bekir (r.a.) dikkat kesilmişti.

Yaklaşan çocuk söze şöyle başladı:

– Annem sizin misafir olduğunuzu söyledi. Ancak ikram edecek bir şeyimiz yoktur şu keçilerimizden başka. Bıçağı alın, bir keçi kesin, size et pişireyim, karnınızı doyurun, aç bırakmış olmayalım.

Tebessüm eden Efendimiz (s.a.v.) ise şöyle buyurdu:

– Elindeki bıçağı götür, kestirmeyi düşündüğün keçiyi getir. Ama bir süt kabı da birlikte olsun.

Çocuk cevap verdi:

– Siz keçiden süt sağmak istiyorsunuz anlaşılan. Ne çare ki keçilerimizde hiç süt yoktur. Sütü keçi olsaydılar, anem sağacak, size ikram edecekti.

Efendimiz (s.a.v.) tekrar buyurdu:

– Sen bıçağı götür, süt kabıyla birlikte keçiyi getir!

Çocuk elinde bıçağıyla geri döndü. Az sonra bir keçi ve bir de süt kabıyla geldi. Süt kabını eline alan efendimiz (s.a.v.) Hazretleri, keçinin memeleri altına koyduktan sonra başladı sağmaya. Çocuk ise eğilmiş, hayretle bakıyordu.

Bir kaç saniyede sütsüz keçinin memelerinden akan sütle kab tümüyle dolmuş, Efendimiz (s.a.v.) de:

– Al bu sütü evinize götür, boşalt, tekrar getir! buyurmuştu.

Çocuk sütü evlerine götürdü. Boşalıp tekrar getirdi. Yeniden sağmaya başlayan Efendimiz (s.a.v.) bu defa da kabı sütle doldurduktan sonra şöyle buyurdu:

– İç yâ Ebâ Bekir, kana kana iç!

Hazret-i Ebu Bekir (r.a.) der ki:

– İkinci defa dolan kabtan hem ben, hem de Resûlullah Aleyhisselam içtik, doyduk. Sonra ellerini açan Resûlullah (s.a.v.) Hazretleri, kadının hem keçilerinin bereketlenmesi, hem de sütünün çoğalması için dua ederek ayrıldı.

Sonra ne mi oldu? Resûlullah (s.a.v.)'ın duasını alanlara ne olursa, bu kadına da öyle olsa gerektir. İsterseniz bundan sonrasını da dinleyelim.

Bir ara Medine pazarında bir kadının keçilerinden bazı-

larını sattığı görülür. Sonra elinden tuttuğu oğluyla Resûlullah (s.a.v.)'m huzuruna giren kadıncağız halini şöyle arzeder:

– Ya Resûlallah. Bu genç, size ikram edecek birşey bulamadığından bir kaç keçisinden birini kestirmek isteyen oğlumdur. Sizin duanızdan sonra keçilerim öylesine bol yavru yaptı, öylesine çok süt verdik ki, Medine pazarına gelip keçi satmak durumunda kaldım. Şu kabın içinde de bereketten çoğalan süttten yaptığım yoğurt vardır. Lütfen bunu da kabul buyurun.

Tebessüm eden Efendimiz (s.a.v.):

– Bu kadınının yoğurdunu alın, ancak karşılığında oğluna ve kendisine yeni elbise verin, giyinmiş olarak dönsünler köylerine, der.

Az sonra kadın oğluyla birlikte köyüne döner. Yürüyerek değil de sanki uçarak...

EBU HÜREYRE VE SÛT MUCİZESİ

Kedi babası sahâbi

Kediyi çok seviyordu. Bu yüzden ona: “Ebu Hüreyre!” diye hitap ettiler. Yani ‘kedi babası’ dediler. Kedilere bir baba gibi baktığı, açlıklarını giderdiği için.

Ne var ki, kendisi hayvanlara dahi merhamet edip açlığını giderirken, bir gün kendisi de aç kalmıştı. Zaten aç kalmak mescidin bitişiğindeki **Suffa Ashabı** için sık rastlanan olaylardandı. İşte Ebu Hüreyre sık rastladığı açlıklardan birine daha rastlamıştı. Ancak, kime halini arzetsen de karnını bir doyursaydı?

Kendisi durumunu şöyle anlatıyor:

Mescidden çıkarken Ebu Bekr (r. a.)’i gördüm. Yaklaşarak bir âyetin mânâsını sordum. Maksadım bu vesile ile evine gidip karnımı doyurmaktı. Sualimin cevabını verip gitti. Muvaffak olamamıştım. Hemen arkasından Resûlullah (s.a.v.) Hazretleri çıktı. Bana şöyle bir baktı, halimden, rengimin uçukluğundan durumu hemen anladı:

– Ya Ebâ Hüreyre, beni takip et! buyurdular. Çok sevindim. Hane-i Saadet’in kapısına vardık. Önce içeri girip çıktı, sonra beni çağırdı. Ben de girdim, oturduk. Hemen bir tas süt getirildi. Komşudan gönderildiği anlaşılan bu sütü görünce ben sevinerek içmeye hazırlandım. Ancak Resûlullah (s.a.v.) banatebessümle hitap etti:

– Ya Ebâ Hüreyre! Gît Suffa'da bulunanları çağır, gelsinler!..

Ebu Hüreyre hem Suffa'ya doğru yol alır, hem de içinden neler geçerir bilinmez. Çünkü açlıktan karnına taş bağlayacak duruma gelmişken bir tas süt için Suffa Ashabını da çağırmak olur mu? Zaten bir tas sütü sadece kendisi içse yetmeyecek, yahut da ancak yetecek!.. Çaresiz Resûlullah (s.a.v.)'ın emri de yerine gelecektir. Suffadaki ashabın hepsini de çağırır, gelirler. Resûlullah (s.a.v.)'ın hane-i saadetine girip yerlerine otururlar.

– Ya Ebâ Hüreyre, süt dolu tası al, arkadaşlarına sırayla içir!

Ebu Hüreyre'de hayret, ibret yanyana. Bir tas süt ve sırayla arkadaşlarına ikram etmek. Bu nasıl olacak? Zaten ilk içen kimse bitirecek, ikinci, üçüncü ve diğerleri neyi içecek? İbret, hayret yine yanyana...

Sütü alır ve işaret edilen en baştakine uzatır. O içer, ikincisine uzatır, o da içer. Üçüncüsüne uzatır, o da içer, ama süt hâlâ ilk andaki halini muhafaza ediyor. Ebu Hüreyre ibretle, hayretle vazifesine devam eder. Sıradakilerin hepsine de sütü ikram eder, hepsi de içer, artık içecek kimse kalmaz.

Efendimiz (s.a.v.) duruma bakar, kimsenin kalmadığını görünce:

– Ya Ebâ Hüreyre, seninle ben kaldık değil mi?
buyurur.

– Evet ya Resûlallah (s.a.v.), ikimiz kaldık.
Bu defa da şöyle buyurur:

– Şimdi sütü sen al ve kana kana iç!

Ebu Hüreyre, açlığın verdiği acelecilikle hemen emre uyar ve süt tasını âdeta başına diker ve içmeye başlar.

Nasıl mı içer?

Açlıktan karnına taş bağlayacak duruma giren aç nasıl içerse o da öyle içer. Neden sonra tası indirir, başını yukarı kaldırır.

Kendisini tebessümle seyreden Resûlüllah Aleyhisselam ise emrini tekrar eder:

– İç ya Ebâ Hüreyre, iç. Kana kana iç!

Ebu Hüreyre bir daha başına diker tası. Yeniden bir hamle ile bir daha içer. Artık içecek yeri kalmamıştır. Başını kaldırır, tası da aşağıya indirir.

Efendimizden bir emir daha:

– İç ya Ebâ Hüreyre, iç. Kana kana iç! Ebu Hüreyre der ki:

– Seni hak peygamber olarak gönderen Allah (c.c.)'a yemin ederim ki artık bir damla olsun içecek boşluğum kalmadı.

Ashabını doyurduktan sonra kendisi içmeye razı olan Efendimiz uzatılan süt tasını eline alır, Allah (c.c.)'a hamd ve şükreder. Bismillah diyerek en sonunda kalan sütü de kendisi içer.

BEŞBİN KOYUN MU, BEŞ CÜMLELİK DUÂ MI?

Dünya ve âhirette işe yarayanı tercih etmek, sahabe ahlakıdır

Hazret-i Ali, Hulefâ-i Raşidîn'in dördüncüsü olarak İslâm tarihinde yüce yerini alırken, Resûl-i Ekrem Hazretleri kızı Fâtıma validemizi vermekle de, ona ayrı bir rütbe kazandırmıştır.

Bu yakınlıktan dolayı da Resûlüllah'ı diğerlerinden çok ziyaret eder, huzurlarında daha fazla bulunur, ikaz ve irşâdlarını daha çok dinlemiş olurdu.

Bir gün yine Resûlüllah'ın huzurlarında bulunan İmam-ı Ali, işiteceği sözleri tam ve kesin şekilde zabtedebilmek için bütün duygularıyla dikkat kesilmişti.

Bir ara Resûlüllah Hazretleri kendisine şöyle hitap etti:

– Yâ Ali! Sana beşbin koyun mu vereyim, yoksa dünyada da, âhirette de işine yarayacak beş cümle mi öğreteyim?

İmam-ı Ali düşünmeye başladı. Bir yanda beşbin koyun, bir yanda da beş cümlelik söz öğrenmek?

Şöyle cevap verdi:

– Yâ Resûlâllah, beşbin koyun az bir servet değildir. İnsan düşününce birçok şeyleri hayal edebiliyor. Ama, buna rağmen beş cümleyi tercih ediyorum. Lütfen buyurun, beş cümleyi söyleyin.

Bu cevaba tebessüm eden Nebiyy-i Ekrem Efendimiz şöyle buyurdu:

– Yâ Ali, iyi dinle! Beşbin koyuna tercih ettiğin beş cümle şöyle bir duadan ibarettir.

Ve Nebiyy-i Ekrem Efendimiz, Hz. Ali'ye kendi kısa, fakat mânâsı uzun olan şu duayı tavsiye etti. De ki:

- 1 – Allah'ım, günahlarımı bağışla.
- 2 – Ahlâkımı güzelleştir.
- 3 – Helâl kazanç nasip eyle.
- 4 – Verdiğin nimetlere kanaat (yetinme duygusu) ver.
- 5 – İslâm'da ayağımızı sabitle, yanlış yollara düşürme.

Resûlullah'dan bu duayı dinleyen Hazret-i Ali, çok sevindi ve şöyle dedi:

– Bu beş cümlelik dua, beşbin koyunla kıyaslanamayacak kadar küllî ve kudsî bir mânâyâ şâmilidir. Kazançlı çıktığımı, şimdi daha iyi anlıyorum.

* * *

Dikkat edilirse görülür ki, dua ederken öncelik arzeden isteklerimiz bu duada açıklanmış oluyor.

– Rabbimizden, önce günahlarımızın afvını isteyeceğiz. Sonra ahlâkımızın güzelleşmesini talep edeceğiz.

Bunların hemen arkasından kazancımızın helâlinden olmasını niyaz edecek, helâlin da hayırlı olmasını isteyeceğiz.

Zîra bazan kazanç helâlinden olduğu halde hayırlı yerlerde kullanılamıyor, mahzurlu neticelere sebep olabiliyor.

Ayrıca bu kazancın bize kanaat duygusunu vermesini de dileyeceğiz. Çünkü nice kazanç sahiplerini görüyoruz ki, bir türlü doymak bilmiyor. “Ne verirsen ver Allah'ım, kulun haram-helâl demez yer, Allah'ım” tekerlemesine kayıyorlar.

Kanaatsızlık, onları bu anlayışa sürükleyebiliyor.

En sonunda da İslâm'dan ayırmamasını, son nefese kadar bu yolda sebatımızı dileyeceğiz. Zîra nice iyi başlayanlar var ki, sonu kötü gelmekte, yoldan sapıp dalâlete düşmektedir. Ehl-i Sünnet itikadına göre, garantimiz yoktur. Bütün iltica ve sığınağımız, Rabbimizin, rahmet ve şefkatidir. O lûtfederse kurtuluruz, etmezse bozuluruz.

İşte İmam-ı Ali'nin beşbin koyuna tercih ettiği beş cümlelik duanın ikaz ve irşâdları.

KENDİNİ BÜYÜK GÖREN ADAMIN KÜÇÜLMESİ

İnsanların kalbi Allah'ın kudret parmakları arasındadır.
Dilediği tarafa bir anda çevirir

Hazret-i Resûlullah ashâbı arasında oturuyordu. Sohbet sırasında bir adamı medhettiler. Birtakım iyilik ve amellerini anlattılar. Hattâ göze çarpan bu iyilik ve amelinin çokluğunu da ifade ettiler.

İşte o sırada yüzünden abdest suyu damlayan bir adam mescidin dışında ayakkabılarını çıkarmış olduğu halde içeriye girdi. Alnında ise secde eseri görülüyordu.

Yavaşça dediler ki:

– Yâ Resûlâllah, işte size vasfettiğimiz adam!

Dikkatle adama bakan Resûlullah, üzüntülü şekilde konuştu:

– Onun yüzünde kötü bir karanlık görüyorum!

Adam, ayakkabılarını koyup geldi, selâm verip oturdu.

Peygamberimiz ona doğru yönelerek yemin teklif etti:

– Allah'a yemin veriyorum, doğru söyle!

Adam doğru söyleyeceğini imâ ettikten sonra Efendimiz şöyle dedi:

– Sen buraya gelirken içinden dedin mi ki: “Bu insanların içinde en hayırlı adam benim. Benden daha iyi kimse

yoktur burada?"

Yüzünden abdest suları damlayan adam, düşünceye daldı. Rengi kaçmıştı. Birkaç saniyelik şaşkınlıktan sonra cevap verdi:

– Vallahi böyle düşündüm. Hatırımdan böyle geçti. Cemaatin içinde benden iyisi yoktur, dedim!

Bu cevaptan sonra ellerini açarak, Allah'a ilticâ eden Efendimiz:

– Allah'ım, bildiğim, bilmediğim hatâlarımdan sana sığınırım, istiğfar ederim, diye yalvarmaya başladı.

Dediler ki:

– Yâ Resûlâllah, sen de mi korkuyorsun?

Şöyle cevap verdi:

– Beni hangi kuvvet garanti edebilir, Allah'tan gayrı? İnsanların kalbi Allah'ın kudret parmakları arasındadır. Dilediği tarafa bir anda çevirir.

Demek kim kendini böyle gurura kaptırır da bir takım amel ve iyiliklerine bakarak kendini herkesten üstün ve iyi bilirse, Allah'a ilticâdan çıkmış, kendi ameline güvenmeye başlamış olur.

Allah'ın hıfzına ilticâdan çıkanı ise kim garanti edecek, hangi ameli koruyacak?

Biz bunu bütün varlığımızla tasdik ediyor:

– İhfeznâ, yâ Rab! diyerek İlâhî afva ilticâ ediyoruz.

ÖLMEK Mİ, YAŞAMAK MI DAHA HAYIRLI?

Mesele, Allah'a ibadet ve İslama hizmetle dolu bir ömür yaşamaktır

Ashâbın cömertlerinden olan Ebû Talhâ'nın hânesi, bütün hizmet ehli mü'minlere açıktı. Onda birçok kimse-ler misafir olur, gördükleri hüsn-ü kabûl sayesinde şevke gelir, kuvvet bulurlardı.

Bir gün "Beni Üzre" den iki genç gelmişlerdi. Bunların ikisi de yeni İslâm'a girmişti. Biri çok atılgan ve cesurdu.

Bunlar da, misafir oldukları Ebû Talhâ'nın evinde sohbetler edip sabahladıktan sonra kalkıp gittiler. Birkaç gün sonra Ebû Talhâ bunlardan atılgan olanın bir gazada yaralanarak vefat ettiğini işitti.

Aradan tam bir sene geçtikten sonra arkadaşı da evindeki döşeginde vefat etmişti.

Ebû Talhâ bunların ikisini de bir gece rü'yasında gördü. Gazada yaralanarak vefat edenle, bir sene sonra evinde ölenin ikisi de Cennet'in kapısında idi. İkisini de Cennet'e dâvet ettiler. Ancak önce evinde vefat edeni çağırdılar, sonra da harpte yaralanarak vefat edeni dâvet ettiler.

Ebû Talhâ buna hayret etti. Doğruca mescide gelip rü'yasını Resûlüllah'a arzetti:

– Yâ Resûlâllah, önce harp meydanında iken yaralanarak vefat edeni çağırımları gerekir, sonra da evinde öleni

dâvet etmeleri icabederdi. Halbuki, evinde öleni önce çağır-
dılar, gazada yaralananı da sonra. Ben bunun hikmetini an-
layamadım?..

Resûlüllah tebessüm ederek Ebû Talhâ'ya şu açıklamayı
yaptı:

– Ya Ebâ Talhâ, bunda şaşılacak bir şey yok. Bir sene
sonra vefat eden, kendisinden önce vefat edenden fazla
ibâdete muktedir olmadı mı?

Ondan fazla olarak bir Ramazan orucu tutmadı mı?

Kurban kesmedi mi?

Hacca gitmedi mi?

İslâm'a hizmetle geçen günleri ondan fazla olmadı mı?

Bütün bu amelleri, fazla yaşayan kimse yapmadı mı?

– Evet, yaptı!

– İşte Cennet'e önce onu dâvet ettiren sebep, yaşadığı
günlerdeki amelleridir!

Görülüyor ki, harb meydanında aldığı yara yüzünden
evinde ölen, çok yaşayarak ibâdet ve hizmet edene yetiş-
miyor.

Mes'ele ölmek değil, yaşamak ve Allah'a ibâdet ve İs-
lâm'a hizmet etmek mes'elesidir.

KENDİ HİZMETİ İÇİN BAŞKASININ HİZMETİNE MANİ OLMAK İSTEYEN SAHABİ

İyi niyetli, kötü hareketli adam

Resûl-i Ekrem Hazretleri, Vedâ Haccı için Mekke'ye müteveccihen yola çıkmıştı.

Bu yolculuk esnasında birçok ashâb da kafileye iltihak etmekteydiler. Ancak, Resûlüllah'a hizmet şerefi bir kişiye verilmişti.

Bu, Muammer bin Abdullah'tı.

Muammer, bilhassa gece yolculuğunda kabiliyetli bir zâttı. Resûlüllah'ın devesi etrafında yürüyerek, O'na nezaret edip hizmetinde bulunacaktı.

O'nu bu iş için ehliyetli ve kabiliyetli gören ashâb böyle düşünmüştü. Gerçi Resûlüllah'a hizmet için vazife almak isteyenlerin sayısı pek çoktu, herkes bu şereften nasibini almak istiyordu. Ama Muammer'i daha liyâkatli görmüş, O'nu vazifelendirmişlerdi.

Ne var ki, bu hizmete sadece kendisinin lâayık olduğunu düşünen başka biri de yok değildi.

Aklî melekeleri iyi gelişmemiş, fikrî durumu tam inkişaf etmemiş bu zât, sadece kendinin lâayık olduğunu sandığı bu hizmeti mutlaka kendisi gerçekleştirmek istiyor, Muammer'in bu hizmete tâyinini bir türlü isabetli bulamıyordu.

Mekke'ye doğru uzanan yol boyunca gece-gündüz bunu düşünen iyi niyetli, fakat kötü hareketli adam, nihayet çok arzu ettiği hizmetin kendisine verilmesi çaresini de buldu.

Gece Resûlüllah'ın devesinin yanına sokulacak, içinde Hazret-i Resûl'ün bulunduğu mahmili deveye bağlayan kolun ipini gevşetecek, böylece mahmil de bir tarafa sarkacak, Muammer'in bu işe ehil olmadığı meydana çıkacak... İşte bundan sonra hemen onu azledip yerine kendisini hizmete çağıracaklar...

Enteresan bir olay değil mi? Allah'ın Resûlü'ne hizmet etmek için Allah'ın Resûlü'nün asla tasvip etmeyeceği bir yol tâkip edilmekte, kendisi hizmet edebilmek için başkasının hizmetine mâni olma yolu denenmekte, hattâ bu yol da gayrimeşrûluk arzelmekte.

Her ne ise, biz gelelim asıl mes'elemize.

Sadece hizmeti aklına koyup, fakat bu hizmetin gerektirdiği kifayet ve ehliyet şartını asla düşünmeyen bu adam nihayet düşündüğünü yaptı da...

Gecenin karanlığından istifadeyle Resûlüllah'ın devesinin yanına yaklaşp devenin karnı altından geçen ipleri bir anda gevşetti!...

Neden sonra Resûlüllah'ın içinde bulunduğu kulübe misâli mahmil bir tarafa sarkmış, tehlike meydana gelmişti.

Fakat Allah'ın Resûlü halim-selimdi. Karanlıkta yanında ilerleyen hizmetçisi Muammer'e seslendi:

– Mahmilin ipini iyi bağlamadın galiba, gevşek gibi geliyor bana?"

Muammer zaten şüpheleniyordu. Hemen endişesini ifâde etti:

– Yâ Resûlallah, her zamanki gibi sıkı sıkıya bağladığımı

iyi biliyorum. Buna rağmen gevşemişse bunda bir kasıt olsa gerek. Beni sizin hizmetinizden alıp yerime geçmek isteyen biri, karanlıktan istifadeyle gevşetmiş olabilir!

Resûlullah endişeye kapılan hizmetçisine teminat verdi:

– Hiç üzülme, senin yerine kimseyi tâyin etmeyeceğim!

Nitekim Vedâ Haccı esnasında traşını da O'na yaptıran Resûlullah:

– Muammer, dikkat et, kulağımın yumuşağını da sana teslim ettim, diye iltifat etmiş, Muammer de:

– Benim gibi âcizin biri Allah'ın Resûlü'nün saçlarını kesme şerefine lâayık değildir, bunu tamamen Allah'ın bir ik-râmı olarak düşünüyorum, yâ Resûlallah... diye karşılık ver-miştir.

Asr-ı Saâdet; olaylar, hâdiseler meşheridir. Orada, günümüze ışık tutan her türlü misâli bulabiliriz. Yeter ki ibretle okuyup, dikkatle düşünelim.

İşte onlardan biri de Hizmet için Hizmete mâni olma olayıdır. Ya da hizmet için hizmete zarar gelmesine yol açma yanlışıdır.

BİR CÜMLE İLE İSLÂM'A BÜYÜK HİZMET EDENE, ALLAH RESÛLÜ NE DEDİ?

Allah'ım, Ahnef kulunun günahını affeyle!

İslâm'a hizmet etmek, her müslümanın birinci vazifesidir. Ve bu vazifenin de dereceleri vardır. Kimi bütünüyle hizmete girer, kimi yarısıyla, kimi de bir söz, bir cümlesiyle...

Bütünüyle, yahutta yarısıyla veya bir çeyreğiyle hizmete girenleri şöyle bir yana bıraksak da, sadece bir cümlesiyle hizmet eden düşünsek, Resûlüllah bir cümlelik İslâm taraf-tarlığına nasıl bakıyor, ona bir göz atsak, ne dersiniz?..

Geliniz, sizinle İslâm tarihinin bir yaprağına şöyle bir göz atalım, bir sahabinin hatırasında geçen bir cümlelik hizmeti Resûlüllah'ın nasıl karşıladığını inceleyelim. Sonra içinde bulunduğumuz günlerdeki hizmetin derecesini düşünelim...

* * *

Basra'nın seyyidi olan Ahnef bin Kays'a sormuşlar:

– Sen dört halife devrini de yaşadın, hayatının en mutlu hâdisesi nedir, seni en çok sevindiren hangi olaydır?

Şöyle cevap vermiş:

– Ben Hazret-i Osman zamanında Kâbe'yi tavaf ediyordum. Ansızın elimden birinin tuttuğunu anladım. Dönüp baktığımda Leys'li birinin tebessüm ettiğini gördü. Meçhul

kimse bana:

– **Ey Ahnef! Sana bir müjde vereyim mi? dedi.**

Heyecanlandım, “**seni dinliyorum**” dedim. Leys’li adam şöyle anlattı:

– Resûlullah, beni sizin kabilenize İslâm’ı tebliğ etmek üzere göndermişti. Ben kabilenize vardığımda toplanan halka dilimin döndüğü kadar İslâm’ı anlatmaya çalıştım. Ancak, dinleyenlerde bir tereddüt seziliyordu. İşte o sırada sen de dinleyenlerin içindeydin. Benim anlattıklarımı dinleyince, dedin ki: “**Gerçekten de sen bizi hayırlı bir şeye davet ediyorsun, tereddüt etmemek lâzım!**”

Bundan sonra halktaki tereddüt gitti. Bana sahip çıkmaya başladılar. Ben dönüşte durumu Resûlullah’a anlatırken:

– Ahnef adında biri beni teyid eden bir cümleyle: **Gerçekten de sen bizi hayra davet ediyorsun**, dedi. Bundan sonra da beni dinleyenlerin itimadı kuvvet buldu, dedim. Senin bu cümleli duyan Resûlullah ne dedi biliyor musun?

– **Hayır bilmiyorum.**

– Mübarek ellerini açarak sana şöyle duâ etti:

– **Allah’ım, Ahnef kulunun günahını affeyle!**

İşte sana vereceğim müjde, Resûlullah’ın, senin tek cümlelik sözünden sonra sana yaptığı bu duâ müjdesidir.

Ahnef der ki:

– **Uzun ömür yaşadım, bir çok mutlu olaylarla karşılaştım, ama hiç biri beni bu müjde kadar bahtiyar kılmadı. Bir ömrü, bu duaya mukabil görmekteyim!**

Ne dersiniz, Ahnef’in tek cümlelik İslâm hizmetine böylesine memnun olup ellerini açarak duâ eden Resûlullah, acaba İslâm’a büyük çapta taraftarlık eden, hizmet veren, malıyla, mevkiiyle, fiilen çalışmasıyla destek olanlara nasıl duâ eder, memnun olur, hiç düşündünüz mü?

SAADET ASRINDA İNSANLAR NASIL DEĞERLENDİRİLİRDİ?

Kendiniz için takvayı, başkaları için fetvayı esas alın

Bazı konularda ölçüyü geniş tutmalı, çevremizi sıkmaktan uzak kalmalıyız. Bu bir taviz ve boşvermişlik mânâsına gelmez. Zira ölçümüz açıktır:

– Kendi nefsiniz için takvayı tercih edin, dâima takva ile amel edin. Ama başkaları için fetvayı kafi bulun, fetva ile amel edenleri horlamaktan uzak kalın.

Meselâ, siz geceleri teheccüd kılın, pazartesi ve perşembe günleri oruç tutun, zekattan başka da verin.. Ama bunu nefsinize şart koşun, kendinizde arayın. Geniş muhitte, umumi çevrede ise beş vakit namazı kılmayı kâfi bulun, zekâtını vereni takdir edin, farz orucunu tutanı tebrik edin.

Çünkü bunları yapamayan, fazlasını hiç yapamaz. Önce fetvayı yapacak, onu benimseyecek, sonra içinden duyacağı şevk ile sıra ötekine gelecektir.

Bizim bu: **“Kendi nefsinizde takvayı yaşayın, ama başkalarında fetvayı kafi bulun”** şeklindeki ölçümüze saadet asrından bir misal arzetmek istiyorum. Bakalım sizin de ibretinize vesile olacak, tefekkürünüzü derinleştirecek mi?..

Müsned’den özetleyeceğimiz olay şöyle cereyan eder:

Yol kenarında oturanlar, yoldan geçen bir adamın selamını aldılar. İçlerinden biri başladı geçen adamın arkasın-

dan konuşmaya:

– Ben bu adamı hiç sevemedim, Allah için buğzediyorum kendisine.

Halbuki giden adamı iyi biri olarak biliyorlardı. Nitekim biri gidip arkasından konuşulanı O adama anlattı. Adam da doğruca Resûlullah'a varıp:

– Ya Resûlallah, falan kimse arkamdan konuşmuş, bana buğzettiğini söylemiş. Huzurunuza çağırırsanız da bana buğzetmesine sebep olan kusurumun ne olduğunu söylese, ondan vaz geçsem.

Ve Resûlullah'ın (sav) emri üzerine huzura gelen adam Efendimiz sorunca şöyle cevap verdi:

– Evet, doğru söylemişler. Ben bunun arkasından konuştum, kendisine buğzediyorum.

– Söyle bakalım, nesine buğzediyorsun, kusuru ne?

– Ben bu adamın vaktiyle hizmetçiliğini yaptım. Bütün hallerini biliyorum. Onun için buğzediyorum.

Adam şu teklifi yaptı:

– Ya Resûlallah, sor bakalım, namazımda, abdestimde, rükû ve secdemde bir kusur mu gördü?

– Hayır, bunlardan bir kusurunu görmedim. Ama kıldığı da sadece bunlardan ibaret. Hiç fazlasını kılmazdı!

– Sor bakalım ya Resûlallah, zekatımda bir kusurumu mu gördü?

– Hayır hiç görmedim, ama tüm verdiği de zekâtından ibaretti. Hiç fazla şey verdiğini görmedim.

Adam:

– Sor bakayım ya Resûlallah, orucumda bir kusurumu mu gördü?

– Hayır hiç görmedim, ama tuttuğu da sadece ramazan

orucundan ibaretti. Ramazan dışında başka oruç tuttuğunu görmedim.

Anlatılanları dinleyen Resûlüllah (sav) kanaatsız adama şöyle sordu:

– Beş vakit namazını kılmış, zekâtını vermiş, orucunu tutmuş, ama halen de senin buğzundan ve arkasından konuşmandan kurtulamamış! Sen kime, ne için buğzediyorsun, söyler misin?

Ortalığa büyük bir sessizlik hakim oldu, sonra bu sessizliği Resûlüllah'ın şu ihtarı doldurdu:

– Öyle ise kalk buradan, çık dışarıya! Belki senin buğzettiğin insan, senden hayırlıdır!

BİR BABANIN VİCDAN SIZLATAN ACI İTİRAFLARI

Saadet asrı, insanlara insanlığı öğretti

İslâm'dan evvelki devirde kız çocuklarını nasıl hunharca öldürüyorlardı. En acı misallerinden birini aynen arz ediyorum sizlere.

Kurtubî tefsirinde de nakledilen vak'a aynen şöyle cereyan eder.

Huzurunda devamlı olarak kederli görünen bir sahâbîye Hazret-i Resûlullah bir gün sorar:

– Seni devamlı üzüntü ve kederli halde görüyorum. Bir derdin mi var? Seni devamlı kederli kılan durum nedir?

Hüzünlü sahâbînin dudakları titremeye başlar. İçindeki açıklama cesareti bulamaz. Ancak merhamet ve şefkat menbaı Resûlullah Hazretleri:

– Bana açamadığın derdini kimseye açamazsın. Ayıplanıp kusurlu görülmezsin. Seni kedere boğan ne ise açıkla, çekinme, der.

Sahâbî güç belâ konuşmaya başlar:

– Benim öyle bir günah ve kusurum var ki, bunu hatırladıkça kedere boğuluyor, üzüntüye garkoluyorum. Korkuyorum ki, Rabbim beni bu günâhımdan dolayı afvetmez.

Hazret-i Resûlüllah, ümidini kesmiş gibi görünen bu sahâbîyi teselli eder, günâhının ne olduğunu sorar. O da itirafına şöyle başlar:

– İslâm'dan önceki cehalet günlerimde ben de kızlarını öldürenlerden biriydim. En son olarak tek kızım kalmıştı. Anası onun için çok yalvarmış, ben de öldürmekten vazgeçmiştim. Ancak kızım büyüdükçe beni bir namus gayreti alıyor, onu bir başkasının evine göndereceğimi hatırladıkça namusuma leke gelecek diye düşünüyordum. Büyüyen kızımın evde beklemesini istemediğim gibi, kocaya verip de başkasına terketmeyi de hazmedemiyordum. Nihayet şeytan galebe çaldı. Âileme dedim ki:

– Ben şu köydeki akrabamı ziyarete gideceğim, kızımı da giyindir, onu da götürmek istiyorum.

Hanım buna pek memnun oldu. Güzel elbisesini giydirdi, yanıma verip yola çıkardı. Birlikte çöle açıldık. Tasarladığım bir kuyu vardı. Bu kuyu oldukça derindi. İçine düşenin çıkmasına imkân olmadığı gibi, sesinin duyulması da mümkün değildi. Nihayet kuyunun yanına geldik.

Kızım benim hâlimden şüphelenmeye başladı. Kuyudaki durumu tedkik için eğilip baktığımda suyun dolu olduğunu, maksadıma elverişli bulunduğunu anladım. Bu sırada kızımın elinden tutup suya bakması için kuyu ağzına getirdiğimde feryadı bastı, bağırmaya başladı.

Vicdanım müsaade etmedi, bıraktım.

Düşünmeye başladım. İçimde tûfanlar kopuyor, fırtınalar esiyordu. Vazgeçmeyi istiyordum, ama bir türlü vazgeçemiyordum. Şeytan kulağıma sanki fısıldıyordu:

– Sen bu kızı kuyuya atmazsan bir başkasının eline verecek, namusunu çiğneteceksin. Namusuna sahip çık, onu kuyuya at, şerefini temiz tut!

Nihayet şeytan galebe çaldı. Çölün ortasında kendi ellerimle kızımı kuyunun başına sürükleyip içeriye attım. Karanlık suyun dibine, çığlıklarla inen kızım, neden sonra kaybolup gitti.

Bu sırada gözlerinden yağmur gibi yaşlar inen baba, sonra şunları ilâve etti:

– Yâ Resûlellah, daha sonra siz teşrif buyurdunuz. Bizleri İslâm’la şereflendirip, îmanla tezyîn ettiniz. Bu hareketimizin ne kadar hunharca bir cinayet olduğunu artık anladık. Anladık ama vicdanımızdaki yangını söndüremez olduk. Gönlünde bir ateşin devamlı yandığını hisseden bir baba, nasıl kederden kurtulur, hüzünden âzâde olur. İşte beni devamlı kederli gösteren derdim budur. Ben bu cinayetin fâiliyim.

Bu sırada hem ashab, hem de Resûlüllah Hazretleri ağlamaya başlamıştı.

Nebiyy-i Ekrem Efendimiz “**Senin günâhın afvolmaz**” demedi de sadece şu cümleyle iktifa buyurdu:

– Eğer cehalet devri günahları afvolunmasaydı seni de aynı şekilde cezalandırmaktan geri kalmazdım. Buna insan vicdanı tahammül etmez.

SAADET ASRINDAN İNSANA SAYGI ÖRNEKLERİ

Biz büyüklerimize hizmetle emrolunduk

Müslüman kaba saba, saygısız, sevgisiz biri olamaz. Böyle bir görüntü veremez. Çevresine karşı tutum ve tavrından böyle bir kanaatin doğmasına sebep olamaz.

İsterse etrafı kendi gibi düşünmesin, kendi gibi inansın, kendi gibi yaşamasın...

Evet, Müslüman önce saygı insanıdır. Hemen arkasından da sevgi sembolüdür. Nezaket ve saygı onun vazgeçilmez vasıflarındandır. Müslüman'la karşılaşan, onda efendilik, çelebilik, sevecenlik görür, hep hürmet ve saygı hali müşahade eder... Hemen ilave edelim, müslüman, bu vasıfları bugünün gereği olarak benimseyen insan da değildir. Ta saadet asrından beri böyle talim ve telkin edildiğinden dolayı o böyledir.

Böyle olmuştur, olmalıdır, olacaktır da. Başka türlüünü düşünmek makul da değildir. İsterseniz bir misalle konuyu örneklemeye gayret edeyim:

Cerir bin Abdullah bir kabilenin ileri gelenlerindendi. Kendine göre itibar ve saygınlığı söz konusuuydu.

İşte bu zat bir gün Efendimiz (sav)'in meclisine gelmiş;

ancak cemaat çok kalabalık olduğundan oturacak yer bulmakta zorlanmış, kimsecikler yerini ona verme gereği duymamıştı.

Bunu gören Efendimiz (sav) çevresine, dolayısıyla bütün Müslümanlara ve hatta insanlığa bir saygı, sevgi dersi vermek istedi. Hemen kalkıp sırtından cübbesini soyunarak yanına serip seslendi:

– Ey Cerir, buyur buraya otur.

Allah'ın Rasûlü (sas) mübarek cübbesini yere sermiş, gelen insana üzerine oturmasını teklif ediyor, bir hürmet ve saygı örneği sunuyordu.

Cerir ilerleyerek geldi, cübbeyi aldı, yüzüne gözüne sürdü, sonra da kaldırıp başının üzerine koyarak:

– Bu cübbe ayaklar altına alınacak değil, başlar üzerinde taç gibi taşınacak cübbedir, dedi. Eliyle başında tutarak çıplak yere oturmayı tercih etti. Öyle hürmet böyle hürmeti doğurmuş oldu.

Efendimiz (sav) bundan sonra ashabına şöyle buyurdu:

– Bir kavmin ileri geleni size gelince ona ikram edin, saygıda kusur etmeyin. İsterse o insan inanmış kimse olmasın. Sizin gibi de düşünmesin!

Bu neden böyle? Çünkü siz saygı göstermediğiniz kimseden saygı göremezsiniz, hatta bekleyemezsiniz de. Temsil etmek istediğiniz doğruları onun takdirine sunamazsınız da. Böyle bir takdim ancak saygı göstermekle, muhatabın saygısını kazanmakla mümkün olur.

Bundan dolayı Müslüman her hal ve durumda saygı insanıdır, sevgi insanıdır. Onda sadece çekicilik görülür, iticilik yoktur. Ona doğru hep koşulur, asla ondan kaçılmaz. Yahut kaçılmamalıdır. Öyle bir görüntü veriyorsa bu onun kendi uyumsuz mizacının icabıdır, İslâm'ın gereği değildir.

Dışa karşı böylesine saygılı, hürmetli olan Müslüman kendi içinde nasıl olur acaba? Ne türlü bir saygı, sevgi ve tevazu örneği verir? İsterseniz asr-ı saadetten bir misal de bu konuda verelim:

Zeyd bin Sabit ata biniyordu. Yanında bulunan **Abdullah bin Abbas** hemen koşup atın üzengisine sarıldı, binmesine yardım edip hizmetinde bulundu:

Bunu gören **Zeyd**:

– Ne yapıyorsun ey Rasûlullah'ın amcasının oğlu? diye itiraz eder şekilde söylendi.

Abdullah ise:

– Biz büyüklerimize hizmetle, hürmetle emrolunduk, diye karşılık verdi.

Bunun üzerine **Zeyd**:

– Eline bakayım ey **Abdullah**, dedi. **Abdullah** elini uzatınca **Zeyd** hemen dudaklarını yapıştırıp tekrar tekrar öpmeye başladı, sonra da şöyle dedi:

– Biz de Rasûlullah'ın ehl-i beytine hürmet, tazimle emrolunduk!

YAPILAN İYİLİĞE BİRE ON ANLAYIŞI

İhtiyaç sahiplerine yapılan yardıma Rabbimizin lütfu

Bir âyet-i kerimenin meâli şöyledir: Bir kimse bir iyilik yaparsa on sevap yazılır. Bir kötülük yaparsa bir günah yazılır.

Evet, Rabbimiz kullarının cennete girmelerini arzu edip, cehenneme gitmelerinden memnun olmadığı içindir ki, bir iyiliğe on sevap, bir kötülüğe de bir günah yazmaktadır. Böylece kulunun cennetlik amelde muvaffak olmasını murad ettiğine işaret etmektedir.

Bu köklü ve kesin kâidenin Saadet asrında yaşanmış örneklerinden birini ibretli bulduğumdan sizin de tefekkürünüze arzetmeyi düşündüm. Bilmem size de, hayretle düşünme imkânı sağlayacak mı?

* * *

Bir hastalıktan dolayı iştahsız yatmakta olan Fatıma validemizin bir ara nar istemesi üzerine muhterem eşi Hazret-i Ali, çarşıya çıkar, aradığı bir narı bulup getirirken yolun kenarındaki bir yoksul, kendisine seslenir:

– Benimle kimse alâkadar olmuyor, ne olur Allah rızası için bir tek nar olsun verin!

Duraklayan Hazret-i Ali Efendimiz, elindeki tek narı reddüt etmeden uzatıp yoksula verir ve nar beklemekte olan hanımı Fatıma annemize nasıl cevap vereceğini düşünme düşünme de yoluna devam eder.

Eve girince hayretli bir manzarayla karşılaşır:

– Nerede kaldın ya Ali, çok şükür ansızın iyileştim. Ne nar isterim, ne de başka bir şey. Sağlığım az önce tamamen düzeldi, der.

Anlaşılan, sokaktaki fakire narı uzattığı dakikadan itibaren sıhhatine kavuşan Fatıma annemiz, iyiliğini anlatmaya devam ederken kapı çalınır ve Selman-ı Farisî'nin içeri girdiği görülür. Elinde bir tabak vardır ve üstünde tam dokuz tane nar.

– Bu nedir ya Selman?

Şöyle cevap verir:

– Ne olacak, Rabbimin sana gönderdiği rızık!

Hz. Ali tefekküre dalar:

– İyi ama, Rabbim göndermiş olsaydı bu nar dokuz değil on olması lâzım gelirdi. Zira O, âyetinde: “Kim bir iyilik ederse o bire on karşılık veririm” buyurmuştur. Ben ise bir nar verdim, on tane nar göndermesi lâzım gelirdi, bir tane-si eksik! Tebessüm eder Selman-ı Farisî, elini cebine sokar, bir tane daha nar çıkartıp tabağın üzerine korken şöyle der:

– Bir tanesini saklayıp seni imtihan etmek istedim, ama sen yine imtihanı kazandın. Gerçekten de gönderilen nar on taneydi, ben birini saklamıştım!

* * *

İşte bu inançtan dolayıdır ki, yetime, yoksula, hastaya, ihtiyaç sahiplerine yapılan yardımlar, hiç bir zaman servetin ve imkânın azalmasına sebep olmaz; yokluk vesilesi sayılmaz. Belki bir verilir, ama Rabbimiz on iade eder, bire on kazandırır.

Nitekim bir nar veren Hz. Ali, on tane nar almış; daha sonraki insanlara Rabbimiz bunu bir örnek olarak göstermiştir.

Şayet insan görebilirse!..

Köre nedir, köre ne! / Görenedir, görene!

ASR-I SAADETTE İNSANLARA MERHAMET VE ŞEFKAT ÖRNEKLERİ

Allah Resulünde sizin için güzel örnekler vardır

Rabbimiz gönderdiği ayetinde bizlere: “Allah’ın Resulü’nde sizin için güzel örnekler vardır,” buyurmaktadır.

Niçin güzel örneklerin varlığını hatırlatmaktadır? Bu güzel örneğe uymak, benzerini hayatımıza uygulamak içindir elbette.

Öyle ise gelin sizlere Resulüllah’ın örnek yaşayışlarından misaller arz edelim. Birlikte düşünelim, birlikte kendimizi mukayese edelim. Ne ölçüde onun örnekliğine uyuyor, ne nisbette ona tabi oluyor, tatbik ve taklit ediyoruz?

* * *

Uhud Gazası’nda İslam’ın büyük bahadiri Hazret-i Hamza ile birlikte birçok büyük sahabi şehit olmuş; mü’minler zahiri mağlubiyete uğramışlar; bu hale Resul-i Ekrem Hazretleri de çok müteessir olmuşlardı.

Bir gün mü’minlerin annesi Hazret-i Âişe validemiz:

– Ya Resülallah, Uhud gününden daha acılı ve kederli bir gün yaşadınız mı? diye sordu.

Fahr-i Kâinat şu mealde cevap verdiler:

– Evet, Mekke’de iken Tâlf’e gitmiş, onları İslam’a davette bulunmuştum. Fakat bana taşla, sopayla karşılık ver-

mişlerdi. Hatta attıkları taşlar, ayaklarıma çarpıp, kanlar akıtacak derecede beni incitmişti. Tâif'ten çıkıp Mekke'ye yaklaşıncaya kadar, beni taşıyarak takip ettiler. Benim Hakk'a davetime böyle taşla, sopayla karşılık verişlerinden dolayı duyduğum üzüntü, daha sonra Uhud gününde hissettiğim üzüntümden fazlaydı!..

– Sonra ne oldu?

– Tâiflilerin bu zulmüne karşı üzülürken, başımın üstünde bir bulutun yaklaştığını gördüm. Bu bulutun içinden bana seslenen Cebrail:

– Allah senin tekliflerini ve onların verdikleri cevapları işitti. Sana dağlara bakan meleği gönderdi. Ne dersen emredeceksin. Melek, onları iki dağın ortasında sıkıştırıp yerin dibine geçirecektir!..

– Meleğin bu teklifine karşı ne cevap verdiniz ya Resülallah?

– Dedim ki: Bana ettiklerinden dolayı, depremle yerin dibine geçmelerini istemem. Belki bugün beni taşıyanların sulbünden, yarın Allah'a iman eden kimseler gelecektir. Rabbimden, bunların soyundan imanlı nesil getirmesini niyaz ederim, yoksa şahsıma yaptıkları zulüm için cezalanmalarını değil!..

Allah Resulünün insanlara olan şefkat ve merhametinin büyüklüğünü düşünebiliyor muyuz? Bu olay bize ne diyor, ne mesaj veriyor?

* * *

Bir örnek daha...

Hazret-i Enes, Resul-i Ekrem'i bir gölge gibi takip eden, ondan bir saniyecik olsun ayrılmak istemeyen bir büyük sahibidir. Bu yüzden Resul-i Ekrem Efendimiz'in sözlerinin çoğunu duyan, dikkatle ezberleyen ve kimsenin işitmediği hadisleri bizzat işiten bir sima vasfını kazanmıştır.

İşte bu Enes, bir gün tanık olduğu şu hadiseyi nakleder:

“Resülullah Hazretleri mescidde namaz kıldırıyordu. Namazın zamm-ı sûresini okurken, arkada bir çocuğun ağlayan sesi duyulmaya başladı. Çocuğun ağlamayı şiddetlendirmesi üzerine Resülullah da, zamm-ı sûreyi uzatmayıp kısa keserek namazı bitirdiler. Namazdan sonra da şöyle buyurdular:

– Ben namaza başladığımda uzunca bir zamm-ı sûreyle namazı uzatmak niyetindeyim. Fakat geride ağlayan bebeğin, annesini üzeceğini bildiğim için, kısa kestim; namazı uzatmadım.”

* * *

İşte bu da başka bir şefkat ve merhamet örneği. Bunlar bizlerin hayatına ne ölçüde yansıyor acaba?

SAHABE DEVRİNDEN ÖRNEK BİR BARIŞMA

Barişma zamanı gelmedi mi?

Resulüllah (s.a.v.)'ın aziz torunu Hazret-i Hüseyin, Amr bin Âs'ın oğlu Abdullah'la küs olup konuşmuyordu.

– Niçin küsmüştü, niçin konuşmuyordu? Sonra nasıl barıştılar?..

Birçok mesajları da ihtiva eden bu olayın içyüzünü gelin birlikte ibretle, tefekkürle okuyalım. Kütüb-ü Sitte'den özetliyorum:

Abdullah, Mescid-i Nebi'de ders halkasındaydı. O sırada Hazret-i Hüseyin içeri girdi ve selâm verip yana çekildi. Abdullah'ın yakınına gelmedi.

Selâmı alan Abdullah ise yanındakilere dedi ki:

– Şu zatı görüyorsunuz ya? Gök ehli bunun, yeryüzündeki insanların şu anda en hayırlısı olduğuna kanidirler. Ne yazık ki böylesine faziletli insan Sıffîn çatışmasından bu yana benimle küs duruyor, konuşmuyor. Sahralar dolusu kızıl koyunum olsaydı sadaka verirdim, benimle konuşsun diye...

Ebu Said el-Hudri bunun üzerine:

– Madem Hüseyin'i yeryüzü halkının en hayırlısı ola-

rak görüyorsun. Öyle ise ben sizi barıştırırım, dedi.

Ertesi günü Abdullah'ı da yanına alıp Hüseyin'in evine gitti. Kendisi önce girdi, Abdullah'ı da ısrardan sonra kabul ettirdi. Abdullah içeri girince ilk suale şöyle muhatap oldu:

– Benim yeryüzü halkının en hayırlısı olduğumu söylemişsin bu doğru mu?

– Elbette. Onda hiç şüphem yoktur!

– Madem öyledir. Sıffîn'de neden Muâviye tarafında yer alıp babama karşı geldin? Halbuki babam benden de hayırlı idi.

Böyle bir sorunun geleceğini sanki bekliyordu Abdullah. Hemen iki dizi üzerine çöküp yalvaran bir eda ile:

– Ey Resûlullah'ın aziz evlâdı! Lütfen birazcık beni dinle... diyerek başladı anlatmaya:

– Babam Amr bin Âs vaktiyle benim elimden tutarak Resûlullah'ın huzuruna götürmüştü, beni şikâyet ederek şöyle demişti:

– Ya Resûlellah, bu oğlum bütün gece namaz kılıyor, bütün gün de hep oruç tutuyor...

Senin yüce deden bana o gün ne dedi biliyor musun?

– Abdullah, ben de gece namaz kılarım, ama uyurum da. Ben de gündüz oruç tutarım, ama yerim de. Sen de öyle yap.

Bu sözleri dedikten sonra da şu tenbihi yapmıştı:

– **Abdullah, sakın babana itaatsizlikte bulunma!**

İşte beni Sıffîn'de size karşı getiren aziz dedenin bu tenbihidir. Babamla birçok savaşta bulundum. Şam'ın, Filistin'in, Mısır'ın fethinde ondan hiç ayrılmadım, ama Sıffîn'de ise yanında yer almamıştım. Babam bana yemin verdi. Yine ayrılmamam gerektiğini söyledi. Ben de Resûlullah'ın tenbihini hatırımdan çıkaramadığım için babama ita-

at ettim, ayrılamadım. Ama şunu kesinlikle söyleyebilirim ki sizin tarafa asla ok atmadım, kırıcı bir söz de söylemedim. Sadece babama itaatsizlik etmiş olmamak için yanında yer almış oldum.

Abdullah sözlerine şunu da ekler:

– Bütün bunlara rağmen keşke ben yirmi sene önceki savaşlarda ölseydim de bu olayda karşınızda yer almış olmak gibi bir talihsizliğe düşmeseydim!

Bu sözlerden sonra Hazret-i Hüseyin'in yüzünde tebesüm işaretleri görülür.

– Allah, herkesin niyetini bizden iyi bilir!.. der.

Bunun üzerine Ebu Said el-Hudrî'nin teklifi duyulur:

– Barışma zamanı gelmedi mi?

Abdullah kalkar, Hazret-i Hüseyin'e doğru yürür ve sevinçle kucaklaşırlar, gönülden bir barış böylece temin edilmiş olunur.

Evet, barış, anlaşmaların en güzelidir ve şimdi kucaklaşma zamanıdır!

İKİ MÜ'MİN ARASINDA İHTİLÂF ÇIKINCA NE YAPILIR?

Saadet asrından bir sahne

Müslümanlar arasında münakaşa ve münazaa olmaz mı?

– Olmaz, demek yanlıştır.

Zîra Müslüman olmakla insan nefsin te'sirinden kurtulmuş olmaz. Bilâkis şeytan ve nefis daha çok musallat olur, daha fazla vesvese vermeye uğraşır.

Bu yüzden başkalarında olduğu gibi mü'minler arasında da anlaşmazlıklar, hattâ münazaa ve münakaşalar olabilir.

O halde çâre nedir?

Bir yerde münakaşa çıkmış, bir anlaşmazlık zuhur etmişse, seyirci mi kalmak, bigane mi durmak, bize değmeyen bin yaşasın mı demek lazım?

Herhalde, buna, iman ettiğimiz İslâm, bağlı bulunduğumuz Resûlüllah Aleyhisselâm cevaz vermez.

İsterseniz iman ettiğimiz İslâm ne diyor böyle durumlarda bir göz atalım?

Diyelim ki bir yerde münakaşa ve münazaa vardır. Hattâ bu münakaşa, savaşımaya kadar da ilerlemektedir.

Diğer mü'minlere düşen nedir? İşte bunu Hucurat sûre-

sindeki âyetinde Rabbimiz bakın nasıl açıklıyor:

– Mü'minlerden iki taraf arasında bir münakaşa ve mukatele çıkarsa hemen aralarına giriniz ve sulh yapınız!

Evet, Rabbimiz böyle emrediyor. Sulh yapınız, yâni anlaştırınız diyor. Nitekim Resûl-i Ekrem Efendimiz de,

– Sulh, yâni uzlaşma anlaşmaların seyyididir, buyuruyor.

• • •

Mü'minlerin sulh anlayışına şer'i delil teşkil eden bu âyetin nâzil olmasına sebep olan hâdiseyi de incelersek herhalde mes'ele daha da açıklık kazanır. Dilerseniz ona da bir göz atalım.

Sahih hadîs kitaplarından Müslim'in rivâyetine göre, ashâb-ı kirâm bir gün Resûlüllah Efendimiz'e dediler ki:

– Yâ Resûlâllah, şu Abdullah bin Übeyy bin Selûl'ün yanına bir gitseniz de bazı nasihatlerde bulunsanız, herhalde durumunda bir değişiklik olur?

Resûlüllah Efendimiz ashâbın bu teklifine değer verip merkebine binerek bazı sahâbelerle Abdullah bin Übeyy'in yanına gitti. Uzaktan Resûlüllah'ın geldiğini gören Abdullah bin Übeyy, daha birşey söylemeye imkân bırakmadan çıkıştı:

– Yaklaşma, eşeğinin pis kokusu beni rahatsız ediyor!

Bu söz ashâba çok ağır geldi. İleri atılan ensârdan biri cevap verdi:

– Vallahi Resûlüllah'ın eşeğinin kokusu senin kendi kundan çok daha temizdir!

İşte bundan sonra ortaklık karıştı. İki taraftan da adamlar ellerinde hurma dalları, ayakkabıları ile birbirine girdiler.

Gariptir ki, Resûlüllah'ın yanında bulunanların tümü, Übeyy'in tarafında bulunanların da bazısı mü'mindiler.

Onlar, sadece kendi kabilelerinden olduğu için Übeyy'in tarafını tutmuşlardı. Yoksa Resûlüllah'a hürmetsizliklerinden karşı çıkıyor değillerdi. Zaten münakaşa ensârdan birinin cevabından çıkmıştı.

İki tarafın böyle karşılıklı münakaşa ve mukatelesi üzerine hemen âyet nazil oldu.

Ne emrediyordu âyet biliyor musunuz? Bakınız emre:

– Mü'minlerden iki grub münakaşa ve mukatele ederlerse aralarına girin, sulh yapın!...

* * *

İşte size saâdet asrından bir sahne. Bugüne, yarına, hat-tâ kıyâmete kadar ışık tutup ölçü veren bir tablo.

Nefis taşıyan, şeytanın tasallutuna maruz bulunan mü'minler beşerîlik sıfatlarının icabı olan anlaşmazlıklara düşerlerse, mü'min kardeşleriyle münakaşa ve müna-zaaya girerlerse, diğerlerine düşen vazife, herhalde âyetin emrine uymaktan başkası değildir. Yeter ki bir taraf açık seçik olarak haksızlıkta ısrar etmesin; haklı taraf da sulha karşı koymakta direnmesin. Âyetin devamında buna da işaret vardır.

Haksızlıkta ısrar eden tarafa karşı koymak için birleşme emri dikkati çekmektedir.

DOĞRU KARAR NASIL VERİLİR?

Tahkik ve tedkik etmeden, duyulan her haberin gereğini
yapmaya kalkmayın

Resûlüllah'ın ve ashâbın hayatında geçen vak'alar, bizlere birer ders-i ibret, hattâ birer dinî direktiftir.

Dikkatle okuyacağınızı ümid ettiğim şu olay, bu bakımdan fevkalâde mühimdir.

Medine'deki Mescidinde, huzuruna Velid bin Ukbe'yi çağıran Resûlüllah, ona şu emri verdi:

– Benî Mustalık kabilesine git ve onların verecekleri zekâtları toplayıp getir, Beytûlmâl'e teslim eyle. Zahmetinin karşılığını da Beytûlmâl'deki memurdan al..

Velid aldığı emir üzerine hemen atına atladı ve Benî Mustalık aşiretine doğru yola çıktı.

Kumlu çöllerden yavaşça ilerlerken arkasından yetişen yolcular:

– Nereye böyle ey Velid? diye sordular. O da:

– Benî Mustalık'a gidiyorum, zekâtlarını toplayacağım... diye karşılık verdi.

Az sonra Velid'i geçen bu yolcular, ondan önce vardıkları aşirete zekâtlarını toplamak üzere Resûlüllah'ın memurunun gelmekte olduğunu haber verdiler.

İşin garipliğine bakın ki, İslâmiyet'ten evvelki senelerde Velid'le Benî Mustalık aşireti arasında bir kan dâvası vardı. Araları açıktı. Velid bu olayları da düşünerek ilerlerken uzak-

tan bir toz bulutunun belirdiğini gördü, elini gözlerinin üzerine kaldırıp gelenlere dikkatlice baktı. Bunlar Benî Mustalık halkının bir kısmıydı. Bir anlık tereddüitten sonra atının başını hızla çevirdi ve geldiği yere doğru kaçmaya başladı.

Neden sonra Medine'ye yetişen Velid, Resûlüllah'ın huzuruna çıktı. Ve Benî Mustalık'la arasındaki geçmiş olaydan söz etmeden iftiraya varan şikâyetle bulundu:

– Yâ Resûlâllah, Benî Mustalık irtidat edip dinden dönmüş, zekât filân verecekleri yok. Nitekim zekât toplamak için kendilerine vardığımı duymaları üzerine toplanıp karşı çıktılar, canımı zor kurtardım. Yoksa yapayalnız öldürülmem işten bile değildi!..

Haberi dinleyen ashâb birden ayaklandı. Kılıcını kuşanan, kargısını alan, atının üzerine atlayan:

– İzin ver yâ Resûlâllah, bize Müslüman görünüp de mürted olan bu hâinlere haddini bildirelim!... diye ısrara başladılar.

Fakat Allah'ın Resûlü onları teskin etti:

– Siz yerinizde oturun, ben durumu bir tahkik ettireyim, ondan sonra...

Zeki ve cesur kumandan Hâlid bin Velid'i çağırdı:

– Bir grub arkadaşınla sen yola çık. Benî Mustalık kabilesine giderek gizlice durumu bir tahkik et!

Bir manga askerle hemen yola çıkan Hâlid bin Velid kabileye doğru yaklaşırken yolda rastladığı Benî Mustalıklı kimselere sordu:

– Siz zekâtınızı vermiyor musunuz?

– Ne münasebet, biz kâfir miyiz, mürted miyiz ki zekâtımızı vermeyelim?

Hâlid beklemeyi tercih etti.

Namaz vakitleri girince sesler yükseliyordu:

– Allahü Ekber! Allahü Ekber!...

Nihayet varıp kabile reisinin evi önünde halkla açıkça konuştu. Üzüntü ile özür dileyen Benî Mustalıklılar, durumu anlattılar:

– Resûlüllah'ın zekât memuru geliyor haberini alınca karşılamak üzere yola koyulduk, fakat nedense böyle bir memura rastlamadık. Zekât verme şerefine erişmek istiyor, zekât memurunu sevinçle karşılamayı düşünüyorduk.

Hâlid bin Velid, bunların zekâtlarını aldıktan sonra dönüp Resûlüllah'ın huzuruna geldi ve olayı anlattı.

İşte bu sırada (Hücurât) sûresindeki Resûlüllah'ı tasdik eden âyet nâzil oldu:

– Ey mü'minler, size bir (fâsık) bir haber getirirse onu hakikatin tâ kendisi kabûl edip de hemen harekete geçmeyin, tahkik ve tetkik edin, inceleyin ve araştırın. Tetkik etmeden harekete geçerseniz belki hata eder, sonunda pişmanlık duyarsınız!

Sözü unutmayalım!

Size bir dostunuzdan, ya da bir düşmanınızdan ciddi bir haber getirebilirler. Tahkik ve tetkik etmeden bu haberin gereğini yapmaya kalkmayın. Önce araştırarak, inceleyecek, doğruluğuna kani olacaksınız. Gerekeni ancak bundan sonra yapacaksınız.

Bize fiilen örnek olarak Allah'ın Resûlü'nün tavrı ve âyetin onu te'yidi meydandadır!

SAADET ASRINDAN DÜŞÜNDÜRÜCÜ TESBİTLER

Şafak zamanındaki iki rek'at namaz,
dünya ve içindekinden hayırlıdır!..

Mekke'nin fethini müteâkip, Tâif tarafındaki Huneyn'e doğru yürüyen Ashâb ordusu, burada sayıları onbini bulan bir düşman ordusuyla karşılaşmıştı.

Hevâzin ve Sakîf kabilelerinin topladığı bu kuvvetli düşman da, neticede İslâm ordusu karşısında dağılıp gitmişler; harbin zarurî neticesi olarak da, birçok ganimet malı bırakmışlardı.

Resûlüllah Efendimiz, bu ganimet mallarının beşte birini devlet hazinesine, kalanını da gazilere ve “**müellefetü'l-kulûb**” denen kalbleri henüz İslâm'a iyice ısınmamış, müte-reddit kimselere taksim etti.

Bu sırada bir adam gelip:

– Yâ Resûlâllah, hiçbir gazadan bu kadar ganimet malı almamıştık, dedi.

Resûl-i Ekrem Hazretleri, bu zata dikkatlice baktı ve sonra şu karşılığı verdi:

– Sana bu ganimet mallarının hepsinden de hayırlısını haber vereyim mi?

– Ver, yâ Resûlâllah!..

– Farzlardan sonra kıldığınız iki rek'at sünnet var ya? İşte o, bu gördüğün ganimet mallarının hepsinden de kıymetlidir.

Evet, mal-mülk hepsi dünyada kalmaktaydı ama, kılınan iki rek'at namaz; âhirete, mahşere, hesap ve mizan zamanına kadar sahibini takip edip, ona şefaathçi olmaktaydı. İşte bunun için de, iki rek'at namaz, dünyada kalan bütün mallardan hayırlıydı.

Nitekim Resûl-i Ekrem Hazretleri, bir başka hadislerinde şöyle buyurmuşlardı:

– Şafak zamanındaki iki rek'at namaz, dünya ve içindekinden hayırlıdır!..

* * *

Hicretin dokuzuncu senesinde, Tebük seferine gidilecekti. Medine'ye on dört günlük mesafede olan bu sefere çıkan ashâbın birçoklarının, ayaklarına giyecekleri bir sandalları, binecekleri bir develeri bile yoktu. Ateş gibi sıcaklaşmış kumların ayak altlarını yaktığı bir devreye rastlayan bu gazâyâ iştirak için, Vâsile bin Eska, Medine çarşısında:

– Kim bana emaneten bir deve verirse, Tebük seferi dönüşünde, hisseme düşen ganimet malının yarısını, ona vereceğim! diye bağırarak dolaşmaya başladı.

Teklifi duyanlardan biri:

– Gel ey Vâsile! Tebük'e gidip gelinceye kadar benim devemi al! dedi.

Vâsile, Tebük seferine bu deveyle gitti. Nitekim hissesine düşen develerle de döndü. Emanet aldığı deveyi sahibine iade ederken, verdiği sözü yerine getirerek, ganimet develerinden hissesine düşenin yarısını da getirdi.

Fakat emanet deve sahibi şu karşılığı verdi:

– Ben devemi sana verirken, sadece Allah rızasını ka-

zanma ganimetini düşündüm. Nitekim devemi senin cihad hizmetine tahsis etmiş olmakla, bu niyetimde de muvaffak olmuşumdur. Bana bu kazanç yeter. Develerim senin olsun!..

* * *

Kıymetli hadîs kitaplarından Ebû Dâvud, Ensârdan bir sahâbînin şu hadîsini nakleder:

– Biz bir sefere çıkmıştık. Yolda aç kaldık. Rast geldiğimiz bir keçi sürüsünden bir keçiyi yakalayarak kesip pişirmeye başladığımız sırada, Resûlullah elinde yayı ile çıkageldi. Eti pişen keçiyi, başkasının sürüsünden zorla aldığımızı öğrenince, elindeki yayını tencereye dokundurup toprağın üzerine yuvarladı ve bize dönerek şunu söyledi:

– Harb hâlinde olmadığınız kavmin malını zorla alıp yemek, ölü eti yemek gibidir.

Sulh yaptığınız bütün insanlar; mallarından, canlarından, her türlü varlıklarından emindirler. Rızaları olmadan kimse hurmalarının bir yaprağını bile koparamaz.

GELECEK NESİLLERİ DE DÜŞÜNMEİYİZ

Gününü gün etmek islâmi bir anlayış değildir

İslâm'dan önceki cehalet devrinde, bâtil âdetler alıp yürümüştü. Bunlardan biri de şuydu: Bir adamın atı doğurunca yavrusuna bakmak külfet ve zahmet oluyordu. Bunun için adam çoğu zaman bu yavruyu hemen orada kesiyor, keserken de hâkim olan zihniyetini şöyle açığa vuruyordu:

– Buna kim bakıp, kim hizmet edecek? Bu büyüyüp de at olup, beni sırtında taşıyıncaya kadar ben yaşıyacak mıyım ki? O zamana kadar belki de kıyâmet kopar?

İşte bu düşünce ile atın yavrusunu hemen orada keser, kendi ölünceye kadar bu yavrunun yetişmeyeceğini söyleyerek yavru yetiştirme külfetini göze almazdı. Bu anlayış herkeste olmasa da bazı kimselerde köklüydü.

Gariptir ki bu âdet İslâmiyet geldikten sonra da yer yer bazı kimselerde yaşadı.

Hatta Halife Hazret-i Ömer zamanında benzeri bir hâdis de zuhur etti.

Biri henüz yavrulayan atının taze yavrusunu kesmiş ve:

– Ben yarın öleceğim. Bunun mihnet ve meşakkatini mi çekeyim? diyerek kendinden sonraya hizmeti düşünmemişti.

Bu hâdiseyi Hazret-i Ömer işitti. Bu düşüncedeki adama uzun bir mektup yazdı. Mektubun bazı cümleleri de

şöyleydi:

– Kendi öleceğini esas alıp da yavruyu beslemekten vazgeçme! Unutma ki senin öleceğin de, kıyâmetin ne zaman kopacağı da belli değildir. Sen ölsen bile, neslin devam etmektedir. Onu neden unutuyorsun?

Demek ki sadece kendi ihtiyacını esas alıp, ona göre düşünmek İslâmî değildir. Kendimizden sonra gelen nesli de düşünecek, onların ihtiyacını da hatırlayacağız. Biz binmezsek de neslimiz binecektir, diyerek binek yapacak, hazırlıkta bulunacağız. İslâmî olan budur.

Şayet sadece gününü gün etmek, dünya fanidir diyerek çalışmayı terketmek İslâmî bir anlayış olsaydı, cahiliyye devrinden gelen bu âdet devam eder, Halife onu reddetmez, ikazda bulunmazdı.

Enes bin Mâlik'in rivayet ettiği bir hadîs-i şerifte Hazret-i Resûlülâh şöyle buyurmuştur:

– Sizden birinizin elinde bir ağaç olsa da, onu dikecekken, kıyâmetin kopacağını hissetseniz, ağacı bırakmayın, dikin. Kıyâmet koparsa sizin hizmetiniz üzerine kopsun!”

Bir başka hadîs meâli de şöyle:

– Deccâl'in çıktığını işitseniz, yine elinizdeki fidanı dikin, hizmetinizi edâ edin. Çünkü Deccâl'den sonra da insan nesli devam edecektir.

İslâm'ı, teşebbüs ruhunu öldürmekle itham edenler, bunu ya İslâm'ı bilmediklerinden yapmakta, yahut maksatlı olarak yazıp çizmektedirler.

Yoksa İslâm, teşebbüsleri kıyâmet dahi kopsa, Deccâl dahi çıksa desteklemekte, devam ettirmeyi istemektedir. Emirleri meydandadır.

SAADET ASRINDAN ŞEFKAT - TAHAMMÛL ÖRNEKLERİ

Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz

Hazret-i Enes, Resûl-i Ekrem'i bir gölge gibi takip eden, ondan bir saniyecik olsun ayrılmayan bir büyük sahâbîdir. Bu yüzden Resûl-i Ekrem Efendimiz'in sözlerinin çoğunu duyan, dikkatle ezberleyen ve kimsenin işitmediği hâdîsleri bizzat işiten bir sima olmak vasfını kazanmıştır.

İşte bu Enes, bir gün şu hâdiseyi nakleder:

Resûlüllah Hazretleri mescidde namaz kıldırıyorlardı. Namazın zamm-ı sûresini okurken, arkada bir çocuğun ağlayan sesi duyulmaya başladı. Çocuk ağlamayı şiddetlendirmesi üzerine Resûlüllah da, zamm-ı sûreyi uzatmayıp kısa keserek namazı bitirdiler. Namazdan sonra da şöyle buyurdular:

– Ben namaza başladığımda uzunca bir zamm-ı sûreyle namazı uzatmak niyetindeyim. Fakat geride ağlayan sabînin, annesini üzeceğini bildiğim için, kısa kestim; namazı uzatmadım.”

* * *

Medine'ye mescid yeni yapıldığında, birçok köylüler, bu mescidin neye yaradığını bile bilemez haldeydiler. Hattâ çölden gelen bedevînin biri, bu mescidin bir kenarına bevedip ıslatmakta mahzur da görmemişti.

Bu cahil adamın mescidin bir köşesini kirletişini gören sahâbîler, hemen başına üşüşmüş, onu iyice hırpalamak istemişlerdi. Fakat, şefkat ve merhamet menbaı yine yetişti ve rehberi olduğu insanları, iyiye, doğruya, medeniyete şiddet ve zor yoluyla değil de ikna ve iyilik yoluyla sevkeden şu sözleri söylediler:

– Bırakın onu! Siz iki kova su getirip orasını yıkayın. Ben hata sahiplerini ayıplamak için gönderilmedim. Belki onlara iyisinin nasıl olacağını göstermek için gönderildim!...

Evet, şiddet ve hiddet yerine, şefkat ve merhamet asıl olmalı. Bilmeyenleri, hata ve kusur sahiplerini ayıplayıp kızdırmak yerine, izah edip kazanmayı tercih etmeliyiz. Bizim şîârımız budur. Çünkü Rehberimiz öyle yapmıştır.

ASR-I SAADETTE İNSANLARI İLTİFATLA İYİYE GÖTÜRME SAN'ATI

Kötü bir insana iyisin iyisin diyerek, onu iyiliğe sevk edebilirsin

Her birimiz, kendi çapımızda mes'uliyetler yüklenmiş, birçok kimselerle muhatap olmak zorunda kalmış kimseleriz. Karşılaştığımız insanların hepsi de, tarak dişi gibi aynı seviyede, aynı ölçüde olamazlar. Bunların içinde bazıları vardır ki, iyiyi, doğruyu, hakkı, kendi aklı ve mantığıyla görmüş, bizim tavsiye ve takviyemize asla ihtiyacı kalmamıştır. Biz bunlara alâka göstersek de, göstermesek de onlar sarsılmazlar; hak ve gerçek bildikleri yolda yürüyüp giderler. Ancak bazı kimseler de vardır ki, görecekları alâka ve mazhar olacakları iltifatla kuvvet bulurlar; doğruyu ve hakkı gösterdiğimiz yakınlık ve iltifatla daha fazla benimser, şevk duyarlar.

Bizler, günlük hayatımızda, bu iki psikolojik gerçeği iyi teşhis edip, hesaba katmak zorundayız. Alâka ve iltifatsızlığımızdan zayıflayacak olanlara karşı, hassas olmak durumundayız.

Böyle bir dikkat ve hassasiyet, asla yanlış ve mürâice bir tutum değildir. Çevresine etkili olmak isteyen, gönülleri kazanıp, husûmetleri izâle etmeyi düşünen bir kimse; bu iki rûh hâletini inceden inceye hesaba katmalıdır. Bu, aynı zamanda sünnettir de...

İsterseniz, saadet asrından fevkalâde ibretli ve değerli bir misâl de arzedelim bu mevzuda. Cenâb-ı Resûlüllah'a ait olan bu misâl, aynı zamanda Buhârî'nin "Edebü'l-Müf-red"inde zikredildiğinden, değeri bir kat daha artmakta; bize sağlam bir örnek olduğu, daha da kesinlik arz etmektedir.

Hazret-i Âişe annemiz nakleder: (Meâlen)

– Bir adam Resûlüllah'ın huzuruna girmek için izin istemişti. İçeri girilip gelenin kimliği ve izin isteği ifade edilince, Resûlüllah hoşnud olmadığı bu adam için:

– Ne kötü aşîret çocuğudur o! buyurdu. Fakat buna rağmen, huzuruna girmesine müsaade etti.

Adam içeri girince, Resûlüllah derhal alâka gösterdi. İltifatta bulundu, memnun edici tavır gösterdi.

Neden sonra bir başkası da içeri girmek için izin istedi. Onun durumu da Resûlüllah'a arzedilince:

– O, çok iyi bir aşîret çocuğudur! diyerek onu da huzuruna kabûl etti. Fakat ona, evvelki kötü kadar iltifat etmedi, fazla alâka göstermedi, meşgul olmadı.

Birinci kötüye gösterdiği alâkayı ikinci iyiye göstermeyince, durum Hazret-i Âişe vâlidemizin dikkatini çekti ve şöyle bir sual sordu:

– Yâ Resûlâllah! Evvelki adam için, kötü, dediniz; fakat içeri girince, güler yüz, tatlı dil ile de iltifatlarda bulundunuz. Bu ikinci için ise, iyi, dediniz; ama kötüye gösterdiğiniz alâka ve iltifatı, bu iyiye göstermediniz... Bu, birincisinden daha fazla iltifat ve alâkaya lâayık değil miydi?..

Resûlüllah'ın cevabı, şu meâlde oldu:

“Yâ Âişe! İnsanların şerlisi; şerrinden ve şerre düşmesinden korkulandır. O kimseye alâka göstermesek, iltifat etmesek, hem kendisi şerre düşecek, hem de bize şer getirecektir! Gösterdiğimiz alâka ve iltifat yüzünden, şimdi hem kendisini kurtarmak üzeredir; hem de bize şer değil,

hayır getirecek fikri benimsemeye meyletmış bulunmaktadır.

Ama ikincisi öyle değildir. O, hakkı ve gerçeği görmüştür. Ne bize şer getirir, ne de kendisi şerre düşer. İltifatımız az da olsa, haktan yüz çevirmez!"

Evet, reddi mümkün olmayan bir gerçektir ki, iltifat gösterilen katı ve haşin kimseler, yumuşarlar, gösterdiğimiz iltifatla en azından husûmetleri zaafa uğrar, sonra kaybolur, derken daha sonra da muhabbet duymaya başlarlar. Yeter ki ölçülü ve kararlı bir sabır gösterelim; mahzur meydana getirmeyecek şekilde muhatap olup, mukabele etmesini bilelim.

SAHABEDE HÜSN-Ü ZAN - ADEM-İ İTİMADE ÖLÇÜSÜ

Alacak vereceklerinizi senetle ve yazılı protokolla
kesin hükme bağlayın

Bazı şikâyetlere muhatap olmaktayım.
– Ben bu kadar para kaptırmazdım, bu derece aldanmazdım, fakat gözü kör olsun şu itimadın.. İtimad ettik de, ondan oldu bu iş!..

– Peki, parayı verirken, işte anlaşırken, senet yapmadınız mı, şahidler huzurunda vermediniz mi?

– Hayır öyle birşey yapmadık.

– Neden?

– Müslüman işi olsun dedik de ondan!

İşte bu cümle bardağı taşırmak için kâfi gelmektedir. Sanki Müslümanlıkta öyle bir emir ve usûl varmış ki: Borç vereceksin, ticaret yapacaksın, birlikte bir sürü işler çevireceksin, fakat bütün bu işlerin bir yazıya, bir senede dayanmayacak; iki şahid huzurunda belli kimselerle tevsik edilmeyecek; hattâ senet ve şahid bir yana, muhatabın attığı imzaların icabını yerine getirip getirmeyeceği bile araştırılmayacak... Ve bu tedbirsizliğin adı da, “Müslüman işi” olacak?..

Bu, düpedüz İslâm'ın reddettiği bir beceriksizliktir. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'in ulvî emri meydanda:

– Ey iman edenler! Borç aldığınızda, yahut verdiğinizde, müddetini ve miktarını kesin ifâdelerle belli ederek yazıp senetleşiniz.” (Bakara sûresi, âyet meâlleri)

İşte âyetin tavsiyesi; işte bizim tedbirsizliğimiz, beceriksizliğimiz ve bilgisizliğimiz neticesindeki mağduriyetimizi İslâmiyet’e yükleyişimiz... “Müslüman işi olsun dedik” gibi iftiramız...

Doğruluğuna inandığımız bir vecîze söylemekteler: **Hüsn-ü zan, adem-i itimad!..**

Yani, herkes hakkında hüsn-ü zan eder, iyi şeyler düşünebilirsiniz; fakat bu iyi niyetiniz, tedbir almanıza mâni olmasın. Hattâ hiç itimad etmiyormuş gibi tedbir alıp çare düşünün; bütün pazarlık ve işlerinizi, kesin yazışma ve açık senetleşmeye bağlayın.

İşte işin Müslümancası bu... Birbirimize nasıl gönül kor, hâtır bırakırız, alış-verişlerimizde âyetin tavsiyesini yerine getirir de, senetleşip sağlam anlaşmalara bağlanırsak? Bu mümkün değil. Şayet böyle bir hâtır gönül bahis mevzuu oluyorsa, o kimse İslâmiyet’i bilmediği için böyle düşünüyor demektir.

Sözü buraya getirmişken, saadet asrından ufkumuzu açacak tarihî bir olayı arz etmek isterim:

Bir adam, Hazret-i Ömer’in huzurunda şahidlik etmek istiyordu. Halife ona:

– Ben seni tanımıyorum. Seni bilen birini getir de, doğru söyleyeceğine kefil olsun; ondan sonra şahidliğini kabûl edeyim, dedi.

Adam gidip birini getirdi ve Hazret-i Ömer’le gelen adam arasında şu konuşma geçti:

– Şahidlik edecek olan bu adamı nasıl tanırsın? Doğru söyler mi?

– İyi ve muhterem olarak bilirim.

– İyi ve muhterem olduğuru ne biliyorsun? Yakın komşu musunuz?

– Hayır!

– Birlikte uzun yolculuk mu ettiniz?

– Hayır!

– Birkaç defa alış-veriş mi yaptınız?

– Hayır!

– O halde sen, bunun, şahidliğine itimad edilir bir zat olduğunu, nasıl iddia ediyorsun; tanıdığını nasıl söyleyebiliyorsun? Herhalde mescidde başını sallayarak Kur'an dinleyişini gördün de, ondan iyi adamdır, diyorsun değil mi?

Adam:

– Evet yâ Ömer, öyle oldu! Ben onu sadece mescidde görmüştüm, başka bir bilgim yoktur.

Hazret-i Ömer bu defa:

– Sen git, bu adamı tanıımıyorsun! dedikten sonra, şahidlik etmek isteyene döner ve tekrar eder:

– Seni tanıyan birini getir, bana!..

Demek ki sadece mescidde görmek kâfi gelmiyor. Başka yollardan da fikir sahibi olmaya ihtiyaç vardır. Birlikte yolculuk etmek, alış-veriş yapmak, komşulukta bulunmak gibi... İşte "Müslüman işi" budur!...

SAADET ASRINDAN BİR ZEKÂT HÂTIRASI

Zekâtınız, mallarınızın ne en iyisinden,
ne de en kötüsünden olsun...

Resûlullah Hazretleri, ashâbından bazılarını zekât toplamak için vazifelendirmişlerdi. Ensârdan Übeyy bin Kâb da, zekât toplamak üzere vazifelendirilmişti. Kendisine bildirilmiş olan mıntıkanın Müslümanlarını bir bir gezer, Allah'ın farz kıldığı zekâtlarını Beytü'l-Mâl'e teslim etmek üzere kendisine getirmelerini isterdi.

Bizzat kendisi bu hâtıralarını anlatırken oldukça ibretli bir vak'a nakleder. O günün Müslümanlarının Zekât gibi malî ibadetlere nasıl bir hisle baktıklarını gösteren bu tarihi hâdiseyi aynen nakletmekte büyük faydalar mülâhaza etmekteyim.

Şimdi söz, zekât toplama memuru Übeyy bin Kâ'b'dadır.

Diyor ki:

– Resûl-i Ekrem Hazretleri, Benî Kudâa, Benî Uzre ve Benî Sa'd kabilelerinin sadakalarını toplamaya göndermişti. Bunların hepsinin sadakalarını topladım, yalnız bir adam kalmıştı. O'nun yanına gittim, zekât toplamak üzere geldiğimi söyledim, beni sürünün içine götürdü:

– Dilediğini alıp götür, dedi.

Ben de gezdim, malların içinde ne en iyisi, ne de en kötüsü olan orta bir inek seçtim: Bu kâfidir, alıp götürürüm, dedim. Bana itiraz etti:

Ben böyle süt vermeyen bir ineği zekât olarak önüne kaptıp da Resûlüllah'ın huzuruna göndermekten hayâ ederim, bu süt vermeyen ineği bana bırak, şu genç ve semiz deveyi bari al! dedi.

Ben, kendisine cevap verdim:

– Bunu alamam. Zira, bu senin mallarının en iyisidir. Resûlüllah Hazretleri bana, zekâtları malların ne en iyisinden, ne de en kötüsünden seçmeyip, orta olanını almamla emretti. Bunu alabilmek için Resûlüllah'ın izni olmalıdır.

Konuşmamız bu minval üzere uzadı. O:

– Ben Resûlüllah'ın huzuruna süt vermeyen bir ineği, zekât olarak göndermekten utanırım, diyor, ben ise:

– Bundan başkasını almaya mezun değilim, diye ısrar ediyordum.

Bir ara şu teklifi yaptım:

– Sen şu deveni al, birlikte Resûlüllah'ın huzuruna gidelim, mes'eleyi anlat. Resûlüllah emir verirse kabûl ederim!

Adam teklifimi kabûl etti, birlikte deveyi de alarak Resûlüllah'ın huzuruna geldik. Şöyle konuştu:

– Yâ Resûlâllah! Zekât memurunuz geldi, ona malımı arzettim, içlerinden bir sütsüz inek seçti, ben de ona razı olmadım, benim verdiğim genç ve semiz deveyi de o kabûl etmedi, şimdi deveyi buraya getirdim, lütfen kabûl buyurun!

Malının en iyisini zekât vermek isteyen bu zata karşı Resûlüllah Hazretleri gülümseyerek şöyle buyurdular:

– Übeyy, senin malından vermek mecburiyetinde olduğunu ayırmış, sen ise, daha fazlasını vermek hamiyetini göstermişsin, Allah niyetini kabûl buyursun.

Bundan sonra:

– Übeyy, bu nâka'yı (deve) al ve zekât malları içine kaydeyle! diyerek ellerini açıp bu zata duada bulundular. Resûlüllah'ın bu duasından sonra o zatın sayılı zenginlerden biri olduğunu gördük.

BEYTÜ'L-UZAB (BEKÂRLAR EVİ)

Kuba'da açılan hizmet evi

Fahr-i Kâinat Efendimiz Mekke'den hicretle Medine'ye geldikleri sıralarda, Medine'nin bir saat kadar yakınında bulunan Kuba'da, bir Müslüman zengini ve hanedanı olan (Gülsüm İbn-i Hidm)'in evine indiler.

(İbn-i Hidm), İslâm için hiçbir fedakârlıktan çekinmeyen, misafir olarak kaç kişi gelirse gelsin masraftan asla kaçınmayan, şuurlu ve eli açık bir Müslümandı.

Ne var ki, evli ve çoluk-çocuk sahibi idi. Resûl-i Ekrem Hazretleri'ni ise grup grup gelen ziyaretçiler bir an olsun yalnız bırakmıyordu.

Bu yüzden, (İbn-i Hidm)'in aile efradı, bir köşeye sıkışıp kaldılar. Resûl-i Ekrem Hazretleri de üzülüyorlardı.

Bu hali gören (Sa'd bin Hayseme), hemen huzur-u Risâlet'e çıktı ve:

– Yâ Resûlâllah, (İbn-i Hidm)'in evinin bitişiğindeki şu hane, bu fakirindir. Gece istirahatlerinizi yine burada yapın, fakat sabahları ziyaretçilerinizi bizim fakirhanede kabûl buyurun, dedi.

Resûl-i Ekrem Hazretleri sordular:

– Sa'd! Senin ehl-i beytin yok mu?

– Yâ Resûlâllah, ben bekârım. Evimde ziyaretçilerden rahatsız olacak hiçbir kimse yoktur.

Bu cevaba tebessümle mukabele eden Allah'ın Resûlü, Kuba'da kaldıkları müddetçe, (İbn-i Hlîm)'in evinde gece istirahat buyurup, Bekâr Sa'd'ın evinde gündüz ziyaretçilerini kabûl ederek istişarelerini yaptılar.

Bir ara, Bekâr Sa'd'ın evi, o derece doldu ki, Mekke'den hicret eden Muhâcirler, Sa'd'ın evinin avlusuna kadar hasır sererek burada günlerce, aylarca ikamet ettiler.

Artık Sa'd'ın evi, şahsî bir hane olmaktan çıkmış, İslâm mücahidlerinin yegâne uğrağı ve barınağı olmuştu. Bunun için, Sa'd'ın hânesi:

“Beytü'l-Uzab” yani (Bekârlar Evi) diye anılmaya başlandı; tarihe de bu isimle geçti.

Kuba'da İslâm'a büyük hizmetler yapmış olan bu bekârlar, sadece erkeklerden (Sa'd bin Hayseme)'den ibaret değildi. Nitekim Resûl-i Ekrem Hazretleri'nden üç gün sonra Kuba'ya gelmiş olan Hazret-i Ali, yaşlı, fakat bekâr bir Müslüman hanımın evinde kalmaktaydı.

Hazret-i Ali'nin geldiğini işiten Resûlüllah Hazretleri, O'nu huzuruna çağırmışsa da:

– Yâ Resûlâllah, Mekke'den buraya kadar yürüyerek geldiği için tabanları patlamış, yatıyor, ayağa kalkamıyor, dediler. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü, bizzat kalkıp misafir olduğu Müslüman hanımın evinde, Hazret-i Ali'yi ziyaret ettiler, ayak altlarını da mübârek elleriyle mesh ederek iyi olması için duâ buyurdular. Ertesi gün, sanki hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalkan İmam-ı Ali, kendisini misafir eden bekâr Müslüman hanımın evinde iken gördüğü bir hâtırasını, daha sonra şöyle anlatır:

“Evinde misafir olduğum ihtiyar kardeşimizin her gece kapısını bir adam açıp ona bir şeyler verdiğini görüyordum, bundan şüpheleniyordum. Nihayet bir gün:

– Kimdir bu adam ki, her gece gelip senin kapını açıyor,

sen de ondan bir şeyler alıyorsun? dedim. Ev sahibesi bana şöyle cevap verdi:

– O senin huylandığın zât, (Sehl bin Huneyf)’dir. Ben İslâm’a hizmet eden bekâr ve kimsesiz bir kadın olduğum için kabiledeki putları gece toplayıp bana getirir, bu suretle benim odun ihtiyacımı karşılar. Allah ondan razı olsun, getirdiği ağaç putları kırıp yakarak ihtiyacımı karşılar, sıkıntıya mâruz kalmam.”

Hazret-i Ali’yi misafir eden bu bekâr Mücahide’nin vefatına ait bilgiye rastlamadı isem de, Resûl-i Ekrem’in hanesinde ziyaretçilerini kabûl ettiği “Bekârlar Evi” sahibi, Bekâr (Sa’d bin Hayseme)’nin, Uhud’da şehadet mertebesine kavuştuğunu öğrenmekteyiz.

Hattâ Uhud’a giderken, bu Bekâr (Sa’d) ile babası arasında bir mücadelenin de geçtiğini, (El-hakâik) şöyle zikretmektedir:

Bekâr Sa’d’ın babası Hayseme:

– Oğlum Sa’d, Uhud’a ben gideyim, sen hanemdeki mâsumlara bak, dedi.

Sa’d:

– Baba, önümüzdeki Cennet’ten başka bir şey olsaydı, ev hizmetçiliğini kabul ederdim; fakat bu kadar ulvî bir cihad varken, kendimi aile hizmetçiliğine razı edemiyorum, diye cevap verdi.

Çoğumuzun boğulup kaldığımız bir aile hizmetçiliği, onların nazarında çok basit ve fânî olduğu için, kâinat çapında bir dâvanın hizmetini tercih ettiler; böylece bin dört yüz sene evvelki nümûne hayatlarını kendilerinden sonraki mücahidlere misâl olarak yaşamış oldular.

Bugün de aynı fedakâr mücahidleri görmekte; Kuba’daki “Bekârlar Evi” sâkinlerini hatırlatan bu isimli kahramanların hayatlarına, gıpta ile bakmaktayız. Allah onlardan ebeden razı olsun!..

ZENGİN SAHÂBEDE MES'ULİYET HİSSİ

Nefsinin cimriliğinden uzak kalanlar kurtulmuş kişilerdir

Her sabah okuduğu Kur'an-ı Kerîm'in bir âyetinde:
"– Nefsinin cimriliğinden uzak kalanlar kurtulmuş kimselerdir." şeklinde bir îkazla karşılaşmakta idi.

Acaba, kendisi nefsinin cimriliği hususunda ne durumdaydı? Gittikçe çoğalan servetinin cömerdliğini yapıyor muydu, yoksa nefsinin cimriliğine maruz kalıp da, gereken mükellefiyeti ifa etmiyor muydu?

Zihnini kurcalayan bu suâlin cevabını en doğru verecek olan, Resûlullah'a en yakın olandı. O yüzden, doğruca Resûl-i Ekrem Efendimiz'in hayatta olan muazzez zevcesi Ümmü Seleme'ye gitti. Zihninde uzun müddet titreşen suâlini sordu:

– Ey mü'minlerin annesi! Kureyş içinde zengin olanlardan biri de benim. Servetim her geçen gün çoğalıyor, endişem de o nisbette fazlalaşıyor. Acaba, ben servetin böylesine çoğalmasından dolayı mes'ul mü olacağım? Nefsimin cimriliğine uyduğumu söyleyen var mı? Haberim olmadan cimriliğe girmiş oluyor muyum? Endişem var.

Ümmü Seleme vâlidemiz ona şunları söyledi:

– Ey Abdurrahman! Sen gittikçe çoğalan servetinin mes'uliyetinden ürküyorsan, İslâm için harca, Allah yolun-

da sarfet. O zaman endişeye mahal kalmaz, korkman için sebep olmaz. Şayet İslâm için harcayamaz, Allah için sarfiyatta bulunamazsan, sakın sahâbiliğine de güvenme! Zîra ben sahâbe için de Resûlüllah'dan hadîs işittim.

Abdurrahman heyecanlandı:

– Anneciğim, o hadîs nedir lütfen anlatıver!

– Ben Resûlüllah'dan şu hadîsi işittim, buyurdu ki: “Benden sonra ashâbım içinde beni bir daha göremeyecekler de olacaktır.”

Bu hadîs, Uhud'da yirmi bir yerinden yaralanmış Bedir gazisinin kafasında şimşekler çakmasına sebep oldu. Kendini suçlayarak “Resûlüllah'ı bir daha göremeyecek olan o sahâbe benim” diye esef ederek oradan ayrıldı.

Halbuki Resûlüllah'ı görenlerin içinde çeşitli zihniyette olanlar da yok değildi. Ashâb gibi görünenler de vardı. Bu hadîs, onlara işaret etmekteydi. Ama fazîlet ve tevazua bakın ki, cihad meydanlarında yirmi bir yerinden yara da almış olsa, kendini büyük görmüyor, garantide hissetmiyordu.

Oradan uzaklaşıp evine doğru giderken yolda Halife Hazret-i Ömer'e rastlayan Abdurrahman bin Avf, işittiği hadisi ona anlatınca, aynı üzüntü ve elemin onda da meydana geldiğini gördü. Hemen mü'minlerin annesinin huzuruna gelen Halife, hadîsi sordu. Ümmü Seleme validemiz aynen ona da nakletti.

– Benden sonra ashâbım içinde beni bir daha göremeyecekler de olacaktır.

Gariptir ki Halife de bundan nefesine hisse çıkarmış, o da hatalı, kusurlu sahâbenin kendisi olacağını düşünerek üzüntü ile çıkmıştı.

Hadîsin meydana getirdiği derin te'siri gören Ümmü Seleme validemiz, bir daha bu hadîsi söylememeye karar verdi, teessürü böyle önleyebildi.

Abdurrahman bin Avf'ın Aşere-i Mübeşşere'den olması-na rağmen, servetinin çoğalmasından korkmasının bir sebebi de bir başka âyet idi. İsrâ sûresinde, "Dünyada her istediği verilen kimseye âhirette verilecek başka şey kalmaz" meâlinde bir ihtar vardı. Demek ki, kendisine dünyada bu kadar servet verildiğine göre, âhirette verilecek birşeyi kalmayanlardan mı oluyordu?..

Bu endişe ve tefekkür içinde diyordu ki:

– Büyük sahâbî Mus'ab şehid olunca üzerine örtülen kefenini başına çekseler ayakları açık kalıyor, ayaklarına çekseler başı açıkta kalıyordu. Hamza da öyle olmuştu. O derece fakir ve mahrumiyet içindeydiler. Halbuki bunların hepsi de benden hayırlıydılar. Ben ise şu anda bütün dünya nimetlerine kavuşmuş haldeyim? Allah'ım! Yoksa nasibimi dünyada alıyorum da, âhiretime birşey kalmıyor mu?..

Servetin çoğalmasından bu derece endişe ve tereddüt duyan Abdurrahman bin Avf, acaba sadece bu korkuyla iktifa mı ediyor, yoksa zenginliğinin icabını yerine getiriyor, gereğini ifa ediyor muydu? Müsaade ederseniz şimdi bir de o cihete göz atalım.

Resûlullah cihad için yardım topluyordu. Herkes malının bir kısmını getirip mescidin ortasına dökmüştü. Abdurrahman bin Avf ise getirdiğini ortaya koyduktan sonra şöyle demişti:

– Yâ Resûlâllah, servetimin yarısını getirdim, emir buyurursanız kalan yarısını da getirebilirim!

Abdurrahman bin Avf böyle yardımlarla da iktifa etmiyordu. Ayrıca bir de vasiyet yazdırmıştı. Şöyle diyordu:

– Uhud gazasına iştirâk edip de orada şehid olanların geride kalan aile fertlerinin her birine dörder yüz dirhem altın verilsin. Ayrıca vahada beş yüz deve otlatılsın. Bu develer cihada çıkacak mücâhidlere parasız olarak hibe edilsin.

Bütün bunlara rağmen zenginliğinin mükellefiyetine dâir endişesini muhafaza ediyordu.

Bir gün Abdurrahman bin Avf'ın ticaretten dönen kervan kafilesi Medine sokaklarında gürültü ve âlâyişle gelmeye başladı.

Meydana getirdiği heyecanı gören Âişe validemiz, bunun Abdurrahman bin Avf'a ait (yedyüz develik) bir kervan olduğunu öğrenince hakkında işittiği şu hadîsi haber verdi. Resûlullah Aleyhisselâm buyurdu ki:

– Abdurrahman Cennet'e bir hamlede girecektir!

Hadîsi orada dinleyenlerden biri namludan çıkan kurşun gibi fırlayarak doğruca Abdurrahman bin Avf'ın yanına vardı. Âişe validemizin Resûlullah'dan naklettiği hadîsi haber verdi. Artık büyük sahâbenin zevkine, huzuruna, sevincine had yoktu. O anda ne dedi biliyor musunuz?

Evinin kapısına çıkarak derhal şu ilânı yaptı:

– Ey mü'minler, iyi bilin ve kesin şekilde inanın ki, şu andan itibaren ticaretten dönmekte olan yedyüz develik kervanım tümüyle sadakadır! Develerim sırtlarındaki hamudu, hamud üzerindeki buğdayı, kuru üzümü ve diğer erzakıyla sadakadır! Beytûlmalden hissesini almak üzere ne kadar muhtaç ve yoksul var ise hepsi de hemen gelebilirler!

* * *

Kureş'in en zenginlerinden olan bu Abdurrahman bin Avf Hazretleri, hayata nasıl başlamış, nasıl zengin olmuştu, meraka değer bir konu doğrusu. Bir de o cihete göz atalım.

Biliyorsunuz Medine'ye hicret eden ashâb, bütün varlıklarını Mekke'de bırakarak gelmişlerdi. Sırtlarındaki içi hurma dolu azık çantasından başka birşeyleri yoktu. Bu yüzdendir ki, Resûlullah Aleyhisselâm Muhâcirleri yerli En-sâr'la kardeş yapmış; her Medineli bir Mekkeliyi kendine kardeş edinmişti.

Saad bin Rebî de Abdurrahman bin Avf'ı kardeş edinmişti. Ama nasıl kardeş?

Kitapların müttefikan kaydettiklerine göre, Saad bin Rebî kardeş edindiği Abdurrahman'a şu teklifi yaptı:

– Sen Allah ve Resûlü için bütün varlığını terkederek buraya geldin. Şu anda dünya malı namına tek kuruşluk varlığın yoktur. Seni böyle bırakmaya asla gönlüm razı değil. Evin ortasından bir duvar çekeceğim, yarısı senin olacak. Tarlalarımı da ortadan böleceğim, yarısını sen ekeceksin. Bir de bağım var, onun da yarısı senin!

Buna Abdurrahman bin Avf nasıl karşılık verdi biliyor musunuz? Bakın ne dedi:

– Kardeşim, bu saydığın; evin, tarlan ve bağın sana mübarek olsun. Sen bana sadece pazarın yolunu göster, gerisine karışma!

İşte zenginliğin mes'uliyet ve mükellefiyetini ifa ediyor muyum, etmiyor muyum, diye korku ve endişeye kapılan Abdurrahman bin Avf'ın Medine'de hayata başlaması böyle olmuştur. Bir mü'min' kardeşi ona bütün servetini ortadan bölerek vermek istemiş, o'da büyük bir tok gözlülük ve tevekkül göstererek:

– Sen bana pazarın yolunu göster, gerisine karışma! demiştir.

Nereden bakarsanız bakın sahâbe hayatı, ibret ve hayret verici örneklerle doludur. Onları örnek almak, o misallerin aynasında bir ölçüye sahip olmak, gerçek dindarlık, hâlis mü'minliktir.

Hz. ÖMER'İN VEFATI

İnsanlar fani, ama İslam davası bâkidir

İslâm orduları, bir yandan en eski bir ateşperest devlet olan Sâsânî'leri ortadan kaldırırken, diğer taraftan da İstanbul'da kökleşmiş bulunan Bizanslıların elinden Suriye ve Mescid-i Aksa'yı kurtarıyor; böylece Mekke'nin Benî Hâşim kısmından fişkırان İlâhî Nûr, gittikçe etrafındaki küfür çemberini parçalayarak, devletlerarası fütûhata girmiş bulunuyordu.

İkinci Halife Hz. Ömer, yalnız dahildeki âdil idâresiyle Müslümanların adalette pîri olmak derecesine çıkmakla kalmayıp, etrafa saldıgı cihad ordularıyla da İslâm'ın intişar hudutlarını her geçen gün biraz daha genişletiyor, evvelâ mütecaviz olmaktan vazgeçen küfür kuvvetlerini, daha sonra ister istemez teslim olmaya mecbur ediyordu.

Doğuda Basra, Irak, İran'dan sonra Şam, Filistin; batıda ise, Mısır ve Trablusgarb'a doğru akınlar başlamış, İslâm'ın gittikçe genişleyen hududu içine çeşitli milletlerden değişik yapıda insanlar girmişti. Buraların fethinden sonra göze çarpan en büyük mes'ele, bu muhtelif milliyet ve anlayıştaki insanların idaresiydi. Bunu da ancak hilkatindeki fevkalâde hususiyetiyle, Hazret-i Ömer yapardı. Nitekim icraatı da bunu gösteriyor, adaletiyle, etrafa hem emniyet, hem de dehşet salışından, doğrular emniyet duyuyor; hâinler korku içinde bulunuyorlardı.

Ne var ki sebebini bilmediğimiz belki de çok daha sonraları araştıra araştıra ancak bulduğumuz hikmetlerinden dolayı, kader, ilâhî dâvanın bayraktarını, Medine çarşısında Muğîre'nin kölesi Ebû Lü'lü ile karşılaştırdı.

Ebû Lü'lü:

– **Yâ Emîre'l-Mü'minîn, Muğîre benden ağır vergi alıyor, diyerek haracının azaltılmasını istedi. Halife-i Müslimîn:**

– **Haracın nedir ki? diye sorduğunda:**

– **Günde iki dirhem, diye cevap verdi.**

Hazret-i Ömer:

– **Senin san'atın nedir, ne kadar kazanacak mahâretin var? diye sorduğunda da, şöyle cevap verdi:**

– **Tüccarım, nakkaşım...**

– **O halde bu san'atlara bakılınca verginin çok olmadığı anlaşılıyor. Hem işittiğime göre, sen yel değirmeni de yapıyormuşsun; öyleyse bana da bir değirmen yap, diye teklifte bulundu. Ebû Lü'lü cevaben:**

– **Yâ Ömer, sana öyle bir değirmen yapayım ki, maşrıktan mağribe kadar dillere destan olsun! diyerek oradan uzaklaştı.**

Bu sözün içindeki mânâyı anlamakta güçlük çekmeyen âdil Ömer:

– **Köle beni tehdit ediyor, demekle iktifa etti.**

Ertesi sabah, Mescid-i Nebevî'ye giren mü'minlerin Halifesi, mihraba geçip safları düzeltmekle meşgulken, Ebû Lü'lü içeri girdi. Elbisesinin altında sakladığı ucu zehirli hançerini bir anda çıkarıp mihrabda bulunan koca Halife'yi tek darbeye yere yıktı. Sağa sola salladığı diğer darbelerle, daha birkaç zâtı daha şehid ederek kaçmaya muvaffak olan Ebû Lü'lü, İslâm dâvasının can damarını kesmişti. Yıkıldığı yerden doğrulamayan büyük Halife, namazı yine bırakmadı. O haliyle Abdurrahman bin Avf'ın arkasında sabahın

farzını edâ ettikten sonra, kaldırıldığı evinde ancak üç gün yaşayabildi.

Bu âna gelinceye kadar bile yeri doldurulamayan büyük Halife'nin şehadet haberi üzerine, yer yer tereddütler, İslâm dâvasının istikbalinin tehlikeye düştüğünü sananlar olmuşsa da, zaman ve hâdiseler göstermiştir ki, bu dâva hiçbir fânî beşerin şahsıyla kaim değildir. Büyük meziyet sahipleri, eşsiz hizmetlerinin mükâfatına kavuşmak için, müddetlerini doldurup yerlerine yeni yeni dâva adamları geçmek imkânı vereceklerdir. Nitekim öyle de olmuş, onun şehadetinden beş gün sonra, makam-ı Hilâfet'e Kur'ân-ı Kerîm'i elimizdeki kitap haline getiren Hazret-i Osman geçmiş ve İslâm bayrağını yere düşürmemiştir. İnsanlar fânî, fakat İslâm dâvası bâkidir!..

ONLARIN ZAMANINDA BİZ VARDIK

İslâm'ın ilk halifesi Hazret-i Ebû Bekir'dir. Resûl-i Ekrem Hazretleri'nin vefatından sonraki günde bir araya gelen Müslümanlar, uzun süren istişâreden sonra O'nu halife seçmişlerdir. Yâni İslâm'da ilk halk seçimi ilk halifeyle başlamış; yirminci asırdaki demokrasi kaidesi, İslâm'ın ilk devlet başkanı seçiminde ihdas edilmiştir.

Hız. Ebû Bekir zamanında sulh ve sükûn üzere devam eden Müslümanlar, Hız. Ömer zamanında bu huzurun zirvesine yükselmiş, Hazret-i Osman devrinde ise yer yer bu huzur sarsılmış, Hazret-i Ali zamanında ise büsbütün karışık olaylar cereyan etmiştir.

Zamanında çok karışık ve zor olaylar cereyan ettiği içindir ki, biri Hız. Ali'ye şöyle bir sual sormuş:

– Yâ Ali! Senin zamanında cereyan eden karışıklıkların hiçbiri, senden evvelki halifelerin devrinde cereyan etmedi, nedendir acaba?

İmam-ı Ali'nin cevabı fevkalâde mânâlı olmuştur:

– Onların zamanında biz vardık, bizim zamanımızda ise onlar yok!

YEDİNCİ BÖLÜM

PEYGAMBER İLTİFATINA ERMİŞ BAZI SAHABİLER

PEYGAMBER DUASIYLA BORÇLARINDAN KURTULAN BÜYÜK SAHABİ: CÂBİR

Allah Resûlünün bereket mucizesine 2 kere mazhar oldu

Ak sakallı Abdullah masum yavrusu Câbir'e şöyle sesleniyordu:

– İki gözümün nûru kahraman evlâdım! Sen çok küçük-sün, henüz sana Cihad'a çıkmak farz olmamıştır. Sen evde kız kardeşlerine bak. Bu defaki cihada ben çıkayım!

Fakat bir türlü razı edemediği Câbir'inden şu cevabı alıyordu:

– Aziz babacığım, sen vücuddan düşmüş ve yol meşak-katlarına tahammül edemeyecek kadar da yaşlanmışsın; bu sebeble cihad farızası senden sâkıt olmuştur. Bu cihada gençlerin gitmesi, sizin ise istirahate çekilmeniz gerekir!...

Konuşmalar bu minval üzere devam edip bir neticeye varılmadığı için, iş Resûl-i Ekrem Hazretleri'ne intikal etmiş ve baba Abdullah, Uhud harbine iştirak müsaadesini alarak oğlu Câbir'i, evindeki çocuklarına bakmak üzere Medine'ye göndermişti.

Henüz evlenme çağına yeni gelmekte olan Câbir'in ruhunda İslâm'a hizmet aşkı alev alev yükseliyor; bu sebeble de Uhud dönüşünde aziz pederi Abdullah'ın şehid olduğu haberini duyunca, başında kalan yedi kız çocuğuna bakma

işinin kendisinin “Cihad”ına sekte vereceğini üzüntü ile düşünüyordu. Kâinat çapında bir dâvânın neşri için cihad meydanlarında aşk ve heyecanla hizmet etmek, yahut dört duvar arasında yedi kız çocuğuna bakmak üzere evde dadılık yapmak.

Ne kadar sevap olursa olsun, ev hizmeti cihad meydanlarındaki İslâm’a hizmet şerefi kadar ulvî olamazdı, ama Uhud şehidi aziz pederinin bu yetimlerini de yapayalnız bırakmasına imkân yoktu. Hazret-i Câbir, günlerce bu konuyu düşündü. Nihayet bir çâre buldu. Evlenecek, yedi kız çocuğunun bakım işini üzerinden atarak kendisini İslâm’a hizmet için cihada vakfetmek imkânını bulacaktı. Nitekim evlendi de.

Bir gün Resûlüllah Efendimiz kendisine niçin dul bir kadınla evlendiğini sordu. Hazret-i Câbir nefsî arzulardan çok uzak olan bu evlenmesini şu şekilde izah etti:

– Yâ Resûlâllah! Babamın Uhudd’da şehid olması üzerine bana yedi kız çocuğu emanet kaldı. Bunlara bakmak için yaşlı-başlı birini almam lâzımdı. Genç bir kız alarak başıma beni hizmetten alıkoyacak bir meşgale daha açmak istemedim!

Böylece çocuk bakımı hizmetinden kurtulan Hazret-i Câbir hakîkten artık bütün zamanlarını İslâm’a hizmet için sarfediyor, şahsî işlerinin mühim kısımlarını da bu yüzden tamamen ihmal ederek maddî sıkıntılara da maruz kalıyordu. Fakat, onun bu haline, sabırlı bir hanım sahabî olan muhterem refikaları “Süheylâ” itiraz etmiyor; bütün zamanlarını cihad meydanlarında dinî hizmetlerde sarfettiği için içine düştükleri malî sıkıntıdan asla şikâyetle bulunmuyordu.

Alacaklıları sıkıştırdığı için bir gün Câbir Hazretleri Efendimize şöyle müracaatta bulunmak zorunda kaldı:

– Yâ Resûlâllah! Pederimin alacaklıları beni sıkıştırıyor-

lar. Bu seneki hurmalarımız da bizim yetimlerimize ancak yetişecek. Söyleseniz de alacaklarını gelecek seneye tehir etseler.

Resûl-i Ekrem Hazretleri:

– Öğleye doğru size geleceğim, alacaklarınızı görürüm, buyurdular.

Bunun üzerine Resûlüllah'ı ağırlamak üzere evde hazırlığa başlayan Hazret-i Câbir, bir koyun kesmiş, evin bir köşesine de deve yününden yapılmış bir minder ile hurma liflerinden doldurulmuş bir yastık hazırlayarak dünya ve âhi-retin bu en büyük insanını beklemeye başlamıştı.

Resûl-i Ekrem Hazretleri beklenen saatte, yanında bir kısım sahâbeleriyle gelerek, bütün günlerini İslâm'a hizmete vakfettiği için şahsî işleriyle meşgul olamayan, bu sebeble de fakir düşüp borçlarını veremeyen Hazret-i Câbir'in evine teşrif ettiler. Câbir'in sevincine had yoktu. Hanımına da Resûl-i Ekrem Hazretleri'ni rahatsız etmemesi için bir odaya çekilip durmasını tembih etmişti. Sohbet bitip bekleyen alacaklıları görmek üzere Resûl-i Ekrem Hazretleri dışarı çıkarken Câbir'in hanımı arkasında bulunduğu kapıdan başını çıkardı. Bunu gören Câbir, hanımın içinde bulunduğu maddî sıkıntı sebebiyle şikâyetle bulunabileceği vehmine kapıldığından son derece utandı ise de, büyük bir hanım sahabî olan Süheylâ, sadece:

– Yâ Resûlâllah! Bana ve Câbir'e duâ etmenizi istirham ediyorum, diye yalvardı. Resûlüllah da bu istirhamı kabûl buyurup:

– Cenâb-ı Hak seni ve kocanı mağfiretine nâil eylesin! diyerek dışarıdaki alacaklıların yanına çıktı.

Alacaklılar kendisini İslâm'a hizmete vakfettiği için malî sıkıntıda kalan Câbir'in durumunu anlayışla karşılamış, alacaklarını tehire razı olmuşlardı. Ancak içlerinden bir Yahudi, hiddet ve şiddet göstererek:

– Dünyayı Câbir mi ıslah edecekti! Şurada burada fuzulî işlerle uğraşacağına, çalışıp, kazanaydı da borçlarını vereydi. Ben hurmalarımı isterim. Ölçün, hurmalarımı verin, diye direndi.

Yahudi'nin tavrı orada bulunanların hamiiyetinin galeyana gelmesine kâfi geldiyse de Resûl-i Ekrem Hazretleri herkesten evvel davranarak:

– Câbir! Evinde bulunan senelik hurmalarının hepsini ölçerek borçlarının hepsini ver, sonra da beni gör! diyerek oradan ayrılıp öğle namazına Mescid-i Saâdet'e geldiler.

Neden sonra Câbir göründü. Büyük bir yükten kurtulmuş bir adamın huzur ve neş'esi ile gözlerinin içi gülüyordu. Şöyle konuştu:

– Yâ Resûlâllah, evimdeki ancak bize yetecek kışlık zahiremiz olan hurmalarımızın içinden ölçüp borçlarımı verdim ve borcumun hepsinden kurtuldum. Hâlen de evimizde kışlık ihtiyacımızı bol bol karşılayacak kadar hurma kaldı!

Bu sırada Hazret-i Ömer içeri girdi. Resûl-i Ekrem Hazretleri ona:

– Câbir'e sor, alacaklılarını ne yaptı? Hurma borçlarını nasıl ödedi? dedi. Hazret-i Ömer:

– Bir adamın evine Allah'ın Resûlü teşrif eder, ev sahipleri için de duada bulunursa, onların mazhar olmayacakları bereket kalır mı? Hiç sormadan inanıyorum ki, Câbir berekete uğramıştır. Hurmaları tükenmez artık! dedi.

Resûl-i Ekrem:

– Anlat, anlat yâ Câbir! buyurmaları üzerine Câbir, borçlarını verdiği halde hurmalarının eksilmediğini gözlerinin içi gülerek anlattı.

Daha sonra dönüp evine gelen Câbir'e, hanımı Süheylâ:

– Resûlüllah bizim evimize teşrif eder de ben ondan

kendim ve kocam için dua istemez olur muyum hiç? Baksa-
na Uhud şehidi babanızdan kalanlar da dahil bütün borçla-
rımızdan onun duaları sebebiyle kurtulduk!. diye karşılık
verdi.

Kendisini İslâmî hizmete vakfeden Hazret-i Câbîr'in,
Resûl-i Ekrem Hazretleri'nin bir başka duasına da Hendek
harbinde nâil olduğunu görmekteyiz. Bir az olsun ayrılma-
dığı Resûl-i Ekrem'in hendek kazma işinde bizzat çalışarak
bîtâp bir halde bulunduğunu görünce, onu yemeğe dâvet
etmişti.

Hazret-i Câbîr bu hâdiseyi bizzat şöyle anlatır:

– Evimde bir keçi vardı; eşime şunu Resûl-i Ekrem Efen-
dimiz'e ikram etsek nasıl olur, dedim. Sonra ona biraz arpa
öğüterek ekmek yapmasını, keçiyi de keserek yemek hazır-
lamasını söyledim. Bütün gün hendekte çalıştığımız için ak-
şam iyice yorulmuş olan Resûl-i Ekrem Hazretleri'ne yakla-
şarak:

– Size yemek hazırlattım, buyurun, bize gidelim, dedim.
Benim arzum ve niyetim yalnız Resûl-i Ekrem'i götürmekti.
Halbuki Resûlüllah bir münâdi çıkarttı:

– Câbir'in evine yemeğe gelmek isteyenler varsa gelsin-
ler! diye etrafa ilân ettirdi. Ben yemeğin bir kişilik olduğunu
anlatamadım zannıyla:

– Eyvah! Innâ lillâh ve innâ ileyhi râci'un: Câbir, sen öl-
dün artık, öldün! diyerek kendimi bu utandırıcı vaziyetten
nasıl kurtaracağımı düşünmeye başladım. Resûl-i Ekrem ve
hendekte çalışan bütün sahâbeler, akşam yemeğe teşrif etti-
ler, bölük bölük sofralara oturdular. Yiyenler kalkıyor, yeni-
leri oturuyorlardı. Halbuki benim çıkardığım sofraya, yalnızca
Resûl-i Ekrem için hazırlattığım sofraydı! Bir türlü tükenmi-
yordu.

BAHTİYAR SAHABE BEŞİR'İN BAŞINA GELENLER

Resulüllah baban, Aişe de anan olsun ister misin?

Müjdeci mânâsına gelen Beşir hem mânâsı, hem de tarihî yönden güzel bir isimdir. Nitekim tarihimizde Beşir adında bir çok hayır sahipleri, millî kahramanlar vardır. İlk kahraman da sahabeden Beşir bin Akrebe'dir.

Hicrî (80)'de Filistin'de vefat etmiştir.

Bu aziz sahabeyi bir gün babası elinden tutup Resulü Ekrem Efendimiz (sav)'in huzuruna getirmişti. Efendimiz (sav) küçük Beşir'i yanına oturttu. Başını okşadı, eliyle saçlarını sıvazladı.

Sonra görüldü ki, Beşir ihtiyarladığı, saçları bembeyaz olduğu halde Efendimiz (sav)'in mübarek elinin değdiği yerler simsiyah kaldı, asla ihtiyarlama işareti görülmedi.

Sadece bu kadar değil.

Beşir'in nâil olduğu ikinci iltifat da kekemelikten kurtuluşuydu. Belki bu yüzden Resulü Ekrem Efendimiz (sav)'e getirmişti babası. Yalvaran bir sesle:

– Ya Resulallah Beşir'in dilinde kekemelik vardır, dua buyurun da kurtulsun, güzel konuşsun dedi.

Efendimiz (sav) yanına oturttuğu küçük Beşir'e şefkatle bakmış, sonra ellerini açıp dua etmiş. Hazır bulunan ashab da amin demişti.

– Sonra ne oldu?

Bir insana Allah'ın Resulü dua edince ne olursa Beşir'e de o olmuştu. Kekemelik diye bir işaret söz konusu olmadı bir daha. En fasih, en belîğ konuşmayı o yapar duruma geldi. Hatta bu konuda ibretli bir olayı da okumaktayız tarihlerimizde.

Halife Abdulmelik bin Mervan, düşmanlarından biri olan Amir bin Said'i öldürdüğünde çok sevinmiş, bir topluluğun içinde güzel konuşan Beşir'e emretmişti:

– Kalk, şu düşmanımı öldürmeye muvaffak oluşumu dile getiren bir konuşma yap. Böylece başkaları da hadlerini bilmiş olunlar.

Gözler Beşir'e çevrilmiş, halifenin bu emrine ne diyeceği merak konusu olmuştu. Beşir Resulüllah'ın duasıyla kekemelikten kurtulmuştu. Şimdi dilini bir bakıma adam öldürmeyi övme mânâsına gelen konuşmaya kullanacak mıydı? Kullanmayacaksa halifenin isteğini nasıl reddedecekti? Bunu yapabilir miydi.

Beşir başını kaldırdı, kararlı şekilde cevap verdi:

– Ben Resulüllah (sav)'dan işittim, buyurdu ki, kim gösteriş için, bir yanlışı beğendirmek için konuşma yaparsa, mahşerde de aynı konuşma yaptırılır. Böylece dünyadaki hatasını bizzat mahşerde de tekrar etmiş olur, kimseye bir diyeceği kalmaz. Ben bu duruma düşmek istemiyorum. Resulüllah (sav)'ın duasıyla kekemelikten kurtulan dilimi O'nun beğenmeyeceği yerde kullanmaktan hayâ ederim.

Herkeste bir sessizlik, halifede iki sessizlik... Beşir'e verilecek cevap yoktur.

Evet, Beşir'e verilecek cevap yoktur. Çünkü Beşir sıradan biri değildir. Ayrıca Resulüllah'ın manevi oğlu, Aişe validemiz de O'nun anası!

Bu nasıl mı oldu? Ona da bir göz atalım.

Beşir'in babası Uhud'da şehid olmuştu. Beşir babasına çok üzölmüş, uzun süre ağlamıştı. Bir gün Efendimiz Beşir'in yine ağladığını görünce sordu:

– Nedir bu hal Beşir?

– Babam artık yok. Ben yalnız kaldım Ya Resulallah!

Efendimiz (sav) Beşir'i en güzel şekilde teselli etti:

– Üzölme, üzölme, Resulüllah baban, Aişe de anan olsun ister misin?

– Ne demek Ya Resulallah? Anam babam size feda olsun.

– Öyle ise artık tebessüm et. Yalnız değilsin, hem baban, hem de anan var.

Yakınları derler ki:

– Bu olaydan sonra Beşir'in yüzünden tebessümü hiç eksik olmadı.

YETİM ABDULLAH'IN HİKAYESİ

Cihad yolunda sıtmadan ölen şehid sahabi...

S iyer kitaplarına baktığınızda, Mekke'de amcasının yanında yetim kalmış bir "Abdullah" göreceksiniz. Babası daha evvel vefat etmiş, anası da bir kocaya gittiği için amcasının yanında öksüz olarak büyüyen Abdullah bâliğ olduktan sonra, bir sürü miras koyun ve bir katar deveye sahip olmuştu. O sıralarda Resûl-i Ekrem Hazretleri, dâvetini alenîleştirmedeği için, İslâmiyetini gizlemek zorunda kalan Abdullah, ne kadar beklemişse de himâyesinde kaldığı amcasından İslâm'a karşı bir aşk ve alâka göremediğinden, imanını ondan da saklamak zorunda kalmıştı. Nihayet Mekke'nin fethinde, yine Resûlüllah'ı gördüğü halde iman etmeyen amcasından ümidini kesmiş olan Abdullah, bütün kuvvet ve cesaretini toplayarak:

– Amca, senin Müslüman olmana bakıyordum, maatteessüf şimdiye kadar sende Allah'a ve Resûlüne itaat emaresi görmedim. Sen mahrum kalıyorsun bari beni mahrum bırakma; izin ver de ben İslâmiyet'i kabûl edeyim! teklifinde bulundu.

Bu teklif üzerine küplere binen amcası:

– Eğer sen Müslaman olursan, sırtındaki gömleğe varıncaya kadar sahip olduğun malını elinden alır, deve dikenini gibi yapayalnız bırakırım, tehdidini savurdu ve arkasından da bu söylediğini yapacağına dair bir sürü yemin etti.

Abdullah, o güne kadar olduğu gibi, yine ya imanını gizlemek mecburiyetinde kalacak, yahut da gömleği dahil nesi varsa hepsini fedaya razı olacaktı.

Abdullah fedakârlığı tercih etti.

Amcası:

– Ne yapıyorsun Abdullah? demeye kalmadı:

– Al! İsteddiğin bu değil mi? Şu avret yerimi örtecek bir don bana yeter; develer de, koyunlar da hepsi senin olsun! dedikten sonra, annesinin yanına doğru koşup, gözden kayboldu.

Evlâdını sadece bir “izar” içinde gören anne, gözyaşı dökmeye başlayarak, ona evinde bulunan alaca bir kilim verdi. Abdullah bu kilimi iki parçaya bölerek bir kısmını yukarı, bir kısmını da aşağısına sarıp, doğruca Medine’nin yolunu tuttu.

Bu durumda Abdullah, babasından kalma koyunları, develeri, daha doğrusu avret yerini örtecek bir bez parçasından gayri her şeyini, hattâ vatanını bile terk ediyordu...

Ya biz? Biz İslâm için nelerimizi terk ediyor, ne fedakârlıkta bulunabiliyoruz? Bunun bir mukayesesini yapabilir miyiz?

Mevzuumuza dönerek Abdullah’ı takip edelim:

Bir sabah namazı, nihayet Medine’ye yetişerek, Mescid-i Saadet’e giren Abdullah, ashâbın arasına karıştırdı. Namazdan sonra, âdeti üzere cemaatını süzen Resûl-i Ekrem Hazretleri alaca elbiseli birini görünce sordu. O da isminin “Abdü’l-Uzza” olduğunu söyledikten sonra, macerasını anlattı. Resûl-i Ekrem Hazretleri, bir put adı olan “Uzza”yı değiştirerek, isminin “Abdullah” ve lâkabının da sırtındaki alaca kilimden dolayı “Zülbecadeyn” olduğunu bildirdikten sonra, şöyle buyurdu:

– **Yâ Abdullah! Bizim yakınımızda ev tut!**

Mescidin yakınında yerleşen Abdullah, kısa bir müddet içinde imanda öyle yüksek bir mertebeye erişti ki, Kur'ân-ı Kerîm'i okurken aşka geliyor ve etrafına bakmadan en yüksek perdeden ağlayarak okumaktan kendini alamıyordu.

Tebük seferi hazırlığında iken, yine aşka gelen Abdullah'ın yüksek perdeden Kur'an okumaya başlaması, Hazret-i Ömer'in hiddetini mucip olmuş:

– **Yâ Resûlâllah, baksanıza şu Zülbecadeyn'e! Kimimiz namaz kılıyor, kimimiz sefer tedariki için istişârede bulunuyoruz, bu ise hepimize mâni oluyor, diye şikâyetinde bulunmuştu. Allah'ın Resûlü, Hazret-i Ömer'in bu şikâyetine nasıl cevap verdi biliyor musunuz? Bakınız ne buyurdular:**

– **O'na dokunma yâ Ömer! O, Allah ve Resûlü için avret yerini örtecek bir bez parçasından başka herşeyini feda ederek geldi!**

Nihayet Tebük seferine doğru yola çıkmış olan Resûl-i Ekrem Hazretleri'ne, yolda bu "Abdullah Zülbecadeyn" şöyle bir müracaatta bulundu:

– **Yâ Resûlâllah! Dua edin de bu defaki cihadda şehid olayım...**

Resûlüllah Hazretleri, Abdullah'ın kolundan tutup:

– **İlâhî! Bunun kanını küffâra haram et! buyurdular.**

Abdullah:

– **Yâ Resûlâllah, benim maksadım bu değil, şehid olmaktı, diye istediğini tekrarlayınca, gayb-âşına nazarıyla Abdullah'ın kaderini keşfeden Allah'ın Resûlü:**

– **Sen İslâm için cihad etmek niyetiyle yola çıkmadın mı? diye sordular.**

Abdullah:

– **Evet! dedi.**

– O halde bu halis niyet ve azim sana yeter! Sen yaralanarak değil, sıtma tutarak öleceksin! Ama üzülme! Cihad yolunda iken öleceğinden, yine şehidsin, buyurdular.

Dikkat edecek olursanız, Abdullah harp kazanmak diye bir şey düşünmüyor, o sadece İslâm yolunda hayatını fedâ etmek, şehid olmak emelinde... Resûlullah ise, Abdullah'ın azim ve imanını soruyor, "Sen bu yola cihad niyetiyle çıkmadın mı?" diyor. Madem ki cihad azmiyle çıktın, bu yolda sıtmadan da ölsen şehidsin," buyuruyorlar...

Hakikaten Tebük'te iken sıtmaya tutulan Abdullah, vefat ediyor. Gece Hazret-i Bilâl'in tuttuğu meş'ale ışığında yıkıyor, kazılan bir mezara koymak için, Resûl-i Ekrem Hazretleri, kendi mübârek elleriyle bizzat Abdullah'ı kabrine indiriyor. Ebû Bekir ile Ömer de toprağını örtüyorlar.

Bu sırada Allah'ın Resûlü, henüz fiilen muharebeye girmemiş, fakat cihad azmi ile yola çıkmış, tam bir ihlâs sahibi bu "Abdullah Zülbecadeyn"'e, orada bulunanların gıpta ile dinledikleri şu duayı ediyorlar:

"Yâ Rabbi! Abdullah beni râzı etti. Sen de Abdullah'ı râzı et."

Bu duayı dinleyen İbn-i Mes'ûd diyor ki:

"Keşke o kabre konan ben olsaydı, ama nerde bende öyle niyet, öyle azim, öyle ihlâs!.."

KÜÇÜK BOYLU SAHABİ ABDULLAH İBN-İ MES'UD

Mahşerde sevabı Uhud dağından ağır gelecek...

Kavak kadar uzun boylu bir adam, eline aldığı baston kadar kısa boylu birisiyle münakaşa ederken:

– Bacak kadar kısa boyuna bakmadan bizimle kavga ediyorsun, diyor; hasmının boyunun kısalığını ileri sürerek, hakkını müdafaa imkânına bile sahip olmadığını ifade etmek istiyordu.

Bu uzun boylu zâtın, hasmının boyunun kısalığını başına kakması ve utanılacak bir hal varmış gibi muhatabını kısa boylulukla ayıplaması, beni bir müddet düşündürdü. Nice uzun boyluların ayak topuklarına bile yetişemedikleri kısa boylu zâtları hatırladım. Hatırladıklarımın içinde öyle bir kısa boylusu vardı ki, oturanlar arasında dolaştığı halde başı diğerlerinin başından yüksek görünmezdi. İşte bu derecede kısa boylu adam, el'an bugüne kadar yaşamış uzun boyluların hepsinden efdal ve üstün olduğu gibi, bundan sonra geleceklerden de efdal olduğu İslâm âlimlerinin eserlerinde sarahatle anlatılmıştır. İsterse münakaşasını seyrettiğim adamın aklı buna ermemiş olsun.

Hem kısa boylu, hem de incecik bacaklı bu zât, bir ağaca tırmanmıştı. Yanındakiler bacaklarının inceliğine bakarak gülüştüler. Bunları duyan Hazret-i Resûlullah:

– Mahşerde sevabı Uhud dağından da ağır gelecek biri için neden gülüşüyorsunuz?”

Buyurarak, görünüşüne göre adam değerlendirmeyip iç âleminde taşıdığı dindarlığa, fedakârlığa göre kıymetlendirmek gerektiğini ifade etmişlerdir.

Zayıf, nahif yapılı bu zât, İbn-i Mes'ûd'dan başkası değildi. Resûlullah'ın kapıcılığını yapmış, hiç kimseye tanınmayan müsaadesiz içeri girme hakkı, buna tanınmıştı. İsteddiği an Resûlullah'ın huzuruna girer, dilediğini teklifsiz söylerdi.

Hazret-i Ömer'den de evvel İslâmiyeti kabûl etmiş olan bu İbn-i Mes'ûd ilk defa Habeşistan'a, daha sonra da Medine'ye hicret ederek, en uzun boyluların bile zor göze aldığı meşakkatten çekinmemiştir. Nitekim ilk defa Kudüs'e doğru, sonra Kâbe'ye müteveccihen namaz kılmak şerefine de nâil olduğu gibi, Resûlullah'dan (148) hadîs rivâyet etmiş olan bu kısa boylu, zayıf-nahif zât, bütün kısa boyluların yüzünü ağartacak derecede ilim hazinesiydi.

Ebû Musâ el-Eş'arî kendisine sorulan bir sualin cevabını verdikten sonra, “Bir de İbn-i Mes'ûd'a sorun,” diyerek soru soranları İbn-i Mes'ûd'a göndermişti. Neticede İbn-i Mes'ûd, Ebû Musâ'nın cevabını tashih etmişti. Ebû Musâ bunu duyunca:

– Bu allâme içinizde bulunduğu müddetçe, benden bir daha mes'ele sormayın, demişti.

Resûlullah'ın nâlinlerini kollarına takıp eşyalarını omuzuna atarak, bir gölge gibi Fahr-i Kâinat'tan ayrılmayan İbn-i Mes'ûd için, Hazret-i Ömer'in:

– Bu zât, ilim ile doldurulmuş bir dağarcıktır, dediği nakledilir.

Hanefî fikhının menşei olarak bilinen, bu cismi küçük, fakat ruhu büyük zâta, bir yakını, gördüğü bir rüyayı şöyle

anlattı:

– Resûlullah Hazretleri’ni, rüyamda yüksek bir minber üzerinde gördüm. Yanımda bulunan sana: “Buraya gel, yâ İbn-i Mes’ûd, benden sonra çok üzüldün,” buyurdular. İbn-i Mes’ûd bu rüyayı derhal tabir ettiler:

– Öyleyse günüm yaklaştı. Cenazemi kılmadan Medine’den çıkmamanı istiyorum senden.

Bu hâdiseden birkaç gün sonra, İbn-i Mes’ûd’un hastalanarak yatağa düştüğünü görüyoruz.

Hastalığı sırasında Hz. Osman ziyaretine gelmiş; aralarında şu konuşma geçmişti:

- Şikâyetiniz nedendir, yâ İbn-i Mes’ûd?
- Şikâyetim günahımdandır, yâ Osman!
- Canınız ne istiyor?
- Rabbimin rahmetini!.
- Doktor göndereyim mi?
- Beni hasta eden, zaten doktordur.
- Para göndereyim mi?
- Benim para ile işim yoktur.
- Çocuklarınıza lâzım olur.

– Ben çocuklarıma “Vâkıa” sûresini okumalarını tenbih ettim. Onu okudukları müddetçe, fakr ü zarurete düşmezler. Zira Resûlullah’dan işittim ki:

– Her gece Vâkıa sûresini okuyan kimseye fakr ü zaruret isabet etmez, buyurdular.

Bu konuşmadan sonra, söyleyecek söz bulamayan Hazret-i Osman, dua talebinde bulunarak ayrılmıştı.

Hicrî otuz iki senesinde, altmış yaşından fazla olduğu halde vefat eden Hazret-i İbn-i Mes’ûd’un boyunun küçüklüğüne, fakat ilim, irfan ve İslâm’a hizmetinin büyüklüğüne bakarak, kendi uzun boyumdan utandım. İsterse münakaşasını gördüğüm adam, kısa boyluları ayıplamakta devam ededursun...

SİYAH YÜZLÜ FAKİR GENÇ SAHABİ

Evlilikle cihad arasında kaldı, cihadı seçti

Yüzü simsiyahtı. Ama kendisi boyamamıştı ki! Hem kalbi de beyazdı. Buna rağmen onu basite alanlar vardı. Dedi ki:

– Ya Resûlallah, yüzümün siyahlığı Cennete girmeme mani midir?

– Asla!

– O halde beni niçin hor görüyorlar, kimse bana kızını niye vermiyor?

– Amir bin Veheb’in evine git ve “Resûlullah (s.a.v.)’ın selamı var, kerimeni bana nikahlamayı emretti” de.

Siyah yüzlü genç hemen adrestedir. Kızın yanında selamı aynen tebliğ ve teklifi açıkça ifade eder.

Baba kızgın, hemen reddeder. Ancak, olayı dinleyen kızcağız ikaz eder:

– Babacığım, vahiy gelir de sonra seni mahcub eder. Ne biliyorsun bu olayı Rabbimin emretmediğini? Efendimiz (s.a.v.)’in o emri tebliğ buyurmadığını? Hemen git, Resûlullah’dan özür dile ve beni o gence nikâhla.

Kızının ikazıyla mescide koşan baba özür diler:

– Söylediğinin sahih olup olmadığını bilmiyordum. Demek ki doğruymuş. Kızımı verdim. Şu anda nikâhlısıdır.

Efendimizin gence emri:

- Git, evini hazırla, alle oturacak şekilde döşe.
- Benim ev döşeyecek tek dirhemim bile yok!..
- Öyle ise Ali'ye, Osman'a, Abdurrahman bin Avf'a git.

Onlar sana ikişer yüz dirhem versinler.

Uçarcasına gider. Onların her biri, emredilenden fazla yardımda bulunurlar ve sıra çarşının yolunu tutmaya gelmiştir. Bir ev hazırlamak için gerekli para elde mevcut. Hele zevcesi, ümidinin de üstünde bir azize...

Çarşı yolunda hızla giderken kulağına bir ses gelir. Önce anlayamaz, duraklar ve nefesi kesilircesine dinler. Evet, evet yanlış anlamamış, doğru. Ses herkese ilan ediyor:

– Ey kendini Allah (c.c.)'a asker bilen Müslümanlar! Derhal atınıza binin, cihada yönelin. Ordu mescidin dışında beklemektedir. Siz böyle gün için varsınız dünyada!

Şimdi ne olacak?.. Cihada mı gitsin, evlenmeye mi?..

Yönünü hemen değiştirir, demirciler çarşısına gider.

İlk işi bir kılıç, sonra bir zırh, daha sonra da bir at almak olur.

Elindeki paranın hepsini de harcamıştır. Ama cihad için lazım olan silahını da tamamlamıştır...

Sıçradığı atının üzerinde kuş gibi uçar, bekleyen orduya toz duman içinde karışır.

– Bu genç herhalde Bahreyn'den gelen biridir, derler. Ancak onun siyahlığını fark eden Resûlullah Aleyhisselam:

- Sen Saad mısın? buyurur.
- Evet, deyince de dua eder:
- Ceddine saadetler!..

Kumlu çöllerden geçilir, tozlu yollardan gidilir ve nihayet düşmanla müthiş bir savaş başlar...

Herkes cesaretle atılıyor, ama içlerinde biri herkesten de cesaretle atılıyor, girdiği tarafın adamlarını sağa sola püskürtüyor. Neden sonra meydan sakinleşir, düşman kaçmış, müşrikler yok olmuşlardır. Şehidler tesbit edilirken, bir ses:

–Allahü Ekber! Evlenmek üzere olan Saad da şehid!

Efendimiz (s.a.v.) onun cesedi başına gelir, mütebessim şekilde bakar:

– Seni Havz-ı Kevserimin başında bekleyeceğim!

Bir hayret nidası daha:

– Allahü Ekber!

Sonra döner, oradakilere hitap eder:

– Kılıcını, mızrağını ve atını alın, kendisini gönüllü olarak isteyen evlendiği kızcağıza verin. Babasına da deyin ki:

– Kızını vermekte tereddüt ettiğin siyah yüzlü gence Allah-ü Teâla Cennet hurilerini lââyık gördü.

Ve hayret nidaları birbirini takip eder:

– Allahü Ekber! Allahü Ekber!..

DUASI MAKBUL SAHABİ: SAAD BİN EBİ VAKKAS

Üç iftiraya üç beddua...

Küfe halkı tekin değildi. Oraya en ehil birini vali tayin etmek gerekirdi. Hz. Ömer, Saad bin Ebi Vakkas'ı da bu yüzden vali tayin etmişti. Ama yine de şikayetler durmak bilmiyordu. Gelen haberlere göre Küfe Valisi Saad bin Ebi Vakkas, namazları bile doğru dürüst kıldırılmıyordu.

Adaletten kıl payı ayrılmayan Halife Hazret-i Ömer, şikayeti nazara aldı, Küfe Valisi'ni azletti. Yerine yeni bir vali tayin ettikten sonra, şikayeti yerinde inceletmek üzere bir görevli gönderdi.

Müfettiş Kûfe'ye varınca mescidleri bir bir gezdi, halkın toplandığı yerlere tek tek uğradı, vali hakkında bilgi topladı. Halk, ittifakla konuşuyorlardı:

– Valimizin bir kusuru yoktur. Vazifesini tam yapıyor, bize hiç bir adaletsizlik uygulamıyor.

Ancak tek bir kişi aksini iddia etti. Diyordu ki:

– Saad'ın üç tane kötülüğü vardır.

Biri, asker toplayıp cihada çıkmaz. İkincisi halka adaletle muamele etmez. Üçüncüsü de, menfaat taksiminde akrabalarını kayırmaktan geri kalmaz...

Bu üç iddia kulağına giden Saad bin Ebi Vakkas ise çok üzülmüştü. İddianın üçü de vaki değildi. Ama adam mak-satlı şekilde ortaya atmıştı bir defa.

Halk arasında duasının kabul olmasıyla bilinen Saad'ın bu isnada karşı ne diyeceği merak konusu olurken, o da üç beddua ile mukabele etti. Şöyle diyordu Saad bin Ebi Vakkas:

– Bana üç isnadda bulunan bu adam şayet asılsız iftira da bulunmuşsa, ya Rabbi, ben de ona üç duada bulunacağım, kabul eyle...

Saad duasını şöyle sıralıyordu:

– Bu adamın ömrü uzun, rızkı dar olsun. Kendi yaşlandığı halde cinsî hisleri genç kalsın, kadınlarla imtihan olsun.

Bundan sonra gözler, adamın akıbetine çevrildi. Bakalım ömrünün sonu nasıl geçecekti. Bedduanın eseri görülecek miydi?

Aradan seneler geçmiş, adam öylesine uzun ömür yaşamış, öylesine de fakirlik bağına çökmüştü ki, Kûfe'nin sokaklarında mendil açıp dilenerek geçinebiliyordu.

Beyaz kaşları, fersiz gözlerinin üzerine sarkmış halde yol kenarında sadaka verenleri seçmeye çalışır, para verenin bir kadın olduğunu anlayınca da hemen sarkıntılık etmeye çalışırdı.

Bu halini görenler:

– Ey ihtiyar, utanmıyor musun bu halinle kadınlara sarkıntılık etmeye, dediklerinde şöyle cevap verirdi:

– Sormayın, Saad'ın bedduası beni bu hale soktu. Hem çok yaşlandım, hem çok fakir kaldım, hem de kadınlara hâlâ ilgi duyuyor, bununla imtihan oluyorum. Sakın haksız isnadlarda bulunup da birinin bedduasını almayın.

SES TONU YÜZÜNDEN KENDİNİ EVİNE HAPSEDEN SAHÂBE

Sen hamd ve şükür içinde yaşayacak, şehid olarak da öleceksin

Otobüste, trende, vapurda, uçakta, her nerede olursan ol, yine de sâkin ve yavaş konuşmayı tercih et. Muhababının işiteceği seviyeden fazla sesini yükseltme. Zira ihtiyaçtan fazla bağırıp çağırarak konuşmak bizim edeb ve terbiye anlayışımıza uygun düşmez.

Sokakta yürüyen, bir mecliste oturan sadece siz değilsiniz. Sizinle birlikte başkaları da yürümekte, diğerleri de oturmaktadır. Nasıl başkalarının hürriyetinin başladığı yerde sizin hürriyetiniz biterse, yanınızdakilerin rahatsız olmaya başladığı anda da sizin konuşma hakkınız kalkar, ihtar ve îkaza müstehak hale gelirsiniz.

Sanılmasın ki mütebessim bir edâ, sakince bir sedâ ile konuşmak sadece medenî bir nezaket icabıdır. Hayır, aynı zamanda İslâmî bir edeb, dinî bir görgü gereğidir bu.

Zaten bu girişi de İslâm'ın konuşma edebindeki bu ölçüsünü dikkate vermek için yapmış bulunmaktayım. Sanırım, arzedeceğim şu vak'a benim gibi sizin de dikkatinizi çekecek, İslâm'ın konuşma usulünde ses tonuna varıncaya kadar açık hükümler getirip, prensipler vaz'ettiğini takdirle göreceksiniz.

Önce, bilhassa büyüklerin huzurunda yavaş konuşmayı emreden Hucûrât sûresindeki âyetin meâlini okuyalım:

– Ey îman edenler, sesinizi, Peygamber'in sesinden fazla yükseltmeyin. Onun huzurunda birbirinize bağırıp çağırmanız gibi konuşmayın. Böyle yapacak olursanız ameliniz -haberiniz olmadan- mahvolabilir!..

Büyüklerin, bilhassa Cenâb-ı Peygamber'in huzurunda sâkin ve yavaş konuşmayı emreden bu âyetten sonraki âyetler, yavaş ve sâkince konuşmanın takvâ alâmeti olduğunu da bildirmektedir.

Peygamber'in huzurunda edebe riayet etmeyip, yüksek sesle konuşmanın amelin mahvına sebep olacağını bildiren bu âyetin ihtarı üzerine ashâbdan Sâbit bin Kays ortadan kayboldu, cemaat arasında görülmemeye başladı. Resûlullah, onu her namazda arıyor, fakat bir türlü bulamıyordu. Diğer ashâb da Sâbit hakkında herhangi bir şey bilmiyorlardı.

Nihayet bir adam vazifelendiren Resûlullah, Sâbit'i arayıp huzuruna getirmesini emretti. Vazifeli kimse bir ara onu evinde yakaladı. Resûlullah'ın emrini tebliğ edince Sâbit diremedi, heyecan ve mahcubiyetle Mescid-i Saâdet'e girdiler. Hazret-i Resûlullah'ın ilk suâli şu oldu:

– Yâ Sâbit, âniden aramızdan kaybolmana sebep nedir?

Sâbit'de derin bir mahcubiyet ve ulvî bir heyecan vardır.

Şöyle cevap verdi:

– Yâ Resûlâllah, ben huzurunuzda şimdiye kadar yüksek sesle konuşmuş, kalın ve kaba sesli bir adamım. Halbuki geçenlerde nâzil olan âyette huzurunuzda sesimizi yükselterek konuşmamız menedildi ve yüksek sesle konuşanların amellerinin mahvolacağı da bildirildi. Bu yüzden ben ameli mahvolmuş bir adam olarak evime kapandım, aynı hatayı işlemeye devam etmemem için kendimi hapsettim. Şu anda kendimi huzurunuzda yüksek sesle konuşan bir cür'etkâr olarak görüyor, bu hatâ yüzünden Cehennemlik olacağımı düşünüyorum.

Yüksek sesle konuştuğu için Cehennemlik olacağından korkmaya başlayan Sâbit'in bu derece hassasiyeti, orada bulunan ashâbın gözlerini yaşartırken onun geleceğini keşfeden Resûlüllah, şu haberi verdi:

– Yâ Sâbit! Sen üzülme! Zira korktuğun gibi Cehennemlik olacak değilsin. Belki sen (hamd ve şükür) ederek yaşayacak, (şehid) olarak da öleceksin!.

Bu işaretin mânâsı açıktı. Hayatı boyunca İslâma kavuşmanın hamdi ve şükrü içinde mes'ud olan Sâbit, ömrünün sonunda bir de şehidlik rütbesine nâil olacaktı.

Aradan seneler geçti ve hicretin on birinci senesinde çıkılan Yemâme gazâsında şehidleri tesbit eden ashâb, içlerinden birinin başı ucunda ibretle toplandılar, hep birlikte:

– Sadaka Resûlüllah! demekten kendilerini alamadılar.

Zira bu şehid Resûlüllah'ın huzurunda yüksek sesle konuştuğu için kendisini evine hapseden Sâbit'ten başkası değildi!.

MELEKLERİN HAYÂ ETTİĞİ SAHABİ: HZ. OSMAN

Oruçlu iken şehit edilen peygamber damadı

Bir mes'eledе af dilemek üzere birçok büyük sahâbîler Resûlüllah'ın huzuruna girmek için müsaade istedilerse de, Resûlüllah bunların hiçbirini de kabul buyurmadılar. Ancak Hazret-i Osman gelince, onu reddetmeyip içeri aldılar ve isteğini de, gönlünü kırmadan yerine getirdiler.

Zevcât-ı tâhirât sordular:

– Yâ Resûlâllah, falan ve filan zatları kabûl etmediniz, fakat Osman gelince onu hemen içeri alıp istediğini yerine getirdiniz; nedendir aceb?

Hazret-i Resûlüllah'ın cevabı şu oldu:

– Meleklerin bile hayâ ettikleri bir zatı reddetmekten, ben de hayâ ettim de ondan!..

Evet, üçüncü Halife Hazret-i Osman'ın, meleklerin ve Hazret-i Resûlüllah'ın nezdindeki itibarı böyleydi. Böyle olmasaydı, Resûlüllah Efendimiz, vefat eden birinci kızının arkasından ikincisini de ona vererek, “iki nur sahibi” mânâsına gelen “Zinnûreyn” ünvanına mazhar kılar mıydı?

Gariptir ki, 12 sene gibi uzun bir zamanı içine alan hilâfeti müddetinde, çeşitli menfî ve üzücü vak'aların zuhûru yüzünden, bu büyük insanı mes'ul tutmak cür'etinde bulunan bazı tarihçi ve yazarlar günümüzde vardır. Daha dünkü

27 Mayıs'ın hakikî hüviyetini ve gerçek olayın mes'ullerini apaçık şekilde ortaya koymak imkânından mahrum bulunan bu yazarlar; meleklerin ve Resûlüllah'ın nezdinde büyük itibara sahip olan bu büyük insanın, (1400) sene evvelki mes'uliyet derecesini tahlile kalkışmaları, büyük bir cür'et ve takdirsizliktir.

Bize düşen: Aşere-i Mübeşşere'den olan Hazret-i Osman'dan şefaatinı dilememiz; âhirette bize yardımcı olması için dua ve istiğfarda bulunmamızdır. Biz kimiz, onlar kim? Haddimizi neden bilmiyoruz?

Hazret-i Osman, şehid edileceği günün gecesinde, Resûlüllah'ı rüyasında görür. Hazret-i Resûlüllah:

– Yâ Osman, hepimiz oruçluyuz, seni iftara bekliyoruz, der.

Heyecanla uyanan Hazret-i Osman, derhal kalkıp sahurunu yer ve o gün oruca niyetlenir. İşte başladığı bu orucunu bitirmeden, ikindi üzeri, şehâdeti vuku bulur ve Hazret-i Osman, iftarı Hazret-i Resûlüllah ve ashâbıyla yapar.

DEVS KABİLESİNİN HİDAYETİNE SEBEP OLAN SAHÂBE KONUŞUYOR

Yemâme'de şehit düşen peygamber dostu

Adı Tufeyl'dir. Ebû Hüreyre'nin kabilesi olan Devs aşireti-
nin ileri gelen şairlerindendir. Arzedeceğim olay sebe-
biyle kendisine (Zinnûr) yani Nur sahibi, Nurcu adı veril-
miştir. Olayı kendisinden dinleyelim. İslâm'a girişini şöyle
anlatıyor:

“Mekke'ye her varışında etrafımı saran müşrik dostla-
rım:

– Ey Tufeyl, sakın şu anayı kızından, oğlunu babasından
ayıran adamın sözlerini dinleme. Sonra sen de ötekiler gibi
aldatılırsın...

Derlerdi. Son gelişimde de aynı sözleri tekrarladılar.. Bu
sözler bana çok te'sir ettiğinden kulaklarıma pamuk tıkamış,
kasdettikleri zâtın sözlerini duymamaya gayret göstermiş-
tim. Bir gün Kâbe'nin etrafındaki boşlukta otururken ha-
remde birinin ibâdet ettiğini gördüm. Yalnız başına yaptığı
duaları bana bir hoş geldi, kulaklarımdan pamukları çıkarıp
iyice dinlemeye başladım.

Kendi kendime diyordum ki, ben başkaları gibi değil,
sözün altını ile bakırını ayırtedecek bir şairim, neden bu
sözleri dinlemeyeyim? Kulak verdim, anladım ki bu sözler

bakır değil, altının tâ kendisidir. O zaman müşriklerin beni aldatmak istediklerini anladım. Kalkıp peşine takıldım. Nihayet arkasından evine kadar yürüdüm ve olayı olduğu gibi anlattım. Müslüman olmak istediğimi söyledim. Bana evinde İslâm'ı arzetti, hemen imanla şereflendim.

– Yâ Resûlâllah! Ben Devs kabilesinin ileri gelenlerinden biriyim, benim İslâm'a girişim çok kimselere te'sir eder. Bana bir işaret vermesi için Allah'a dua et ki, hak din üzere olduğumun alâmeti olsun, hizmet edeyim.

Resûlüllah hemen ellerini kaldırarak şöyle dua etti:

– Yâ Rab, buna bir işaret ihsan eyle!

O anda iki kaşımın arasında yıldız böceği gibi bir nûr peyda oldu. Karşıma gelenin yüzünü aydınlatıyordu âdeta. Ben dedim ki:

– Yâ Resûlâllah, benim dostlarım, tanıyanlarım bunu bir ceza sanırlar, dinimizi terkettiğin için böyle oldun derler. Dua et de bu nûr başka bir yere konsun.

Resûlullah bu isteğimi de reddetmedi, mübarek ellerini kaldırıp yine dua ettiği sırada, hayretler içinde kaldım. Zira yıldız gibi parlayan bu nohut büyüklüğündeki ışık, atımı sürmek üzere elimden düşürmediğim kamçımın ucunda peyda oldu.

Bu mu'cize bana o kadar yardımcı oldu ki, geceleri karanlıkta giderken kamçımı elimde fener gibi tutar, aydınlık içinde yoluma devam etmekten derin zevk duyardım.

Ben böyle bir kamçı ile kabileme doğru geldiğim sırada gece yokuştan inerken beni görenler etrafımı aldılar. Onlara:

– Yaklaşmayın, ben sizin dininizi terkettim, İslâmiyet'e girdim. İşte bu nûr da Resûlüllah'ın bana ettiği dua sebebiyle peyda oldu... dedim.

Hayretler içinde beni süzenlerin en başında ihtiyar babam vardı. Bir müddet sükûttan sonra ilk defa elini uzatan

babam oldu ve Rabbime hamd ve şükürler olsun, hemen İslâmiyet'i kabûl etti. Hanım ise:

– Zü'ş-Şerdan bana bir şey yapar mı acaba? diye sordu.

Zü'ş-Şerdan, taptığımız putun adıydı. Ben kendisine bir zarar veremeyeceği yolunda teminat verince hemen o da Müslüman oldu. Bunları birkaç kişi tâkip etti ise de aşiretimizin ötekileri çekingen kaldılar. Ben ise dilimin döndüğü kadarıyla anlatmaya devam ettim.

Neden sonra Resûlüllah Medine'ye hicret buyurdu, Bedir, Uhud, Hendek gazâları oldu. Ben daima İslâm'a adam kazanmakla meşguldüm. Daha sonraları Hazret-i Resûlüllah Hayber gazâsına geldiğinde seksen kadar mü'min akra-bamla kendisine iltihak ettim. Çok dar imkânlı olduğumuzdan bize ganimetten hisse ayırdı. Bundan sonra da Resûlüllah'tan hiç ayrılmadım. Mekke'nin fethinde "Zülkeffeyn" adındaki putun yıkılması hizmetine beni me'mur etmesini rica ettim, kabûl etti. Gidip kendi ellerimle o koca putu ben yıktım."

Büyük sahâbî Hazret-i Tufeyl, bundan sonra bir gölge gibi takip ettiği Resûlüllah'tan asla ayrılmamış, vefat-ı nebîden sonraki irtidat hâdiselerinde Yemâme'de şehid olmuştur. Kendisi şehid olacağını gördüğü bir rü'yadan anlamış ve şehadetinden önce bu rü'yasını şöyle anlatmıştır:

– Rü'yamda başımı traş olmuş, ağızımdan da bir kuş çıkmış gördüm. Sonra beni bir kadın karşılayıp boğazından aşağıya doğru çekerek yuttu. Bundan sonra oğlum Âmir beni çok aradı ise de bulmadı.

Ben bu rü'yayı şöyle tâbir ediyorum:

– Başımın traş olması, Allah yolunda kesilmesidir. Ağızımdan çıkan kuş ruhumdur. Beni yutan kadın da topraktır ki, beni karnına alacaktır. Oğlumun beni araması, onun da benden sonra Allah yolunda şehid olarak arkamdan gelmesidir.

* * *

Aradan çok geçmemiş, Yemâme'de şehid olan Tu-
feyl'den sonra oğlu Âmir de aynı harbde yara aldığı halde iyi
olmuş, ancak Hazret-i Ömer'in zamanında cereyan eden
Yermük harbinde daha ağır yara alarak babasının arkasın-
dan şehid olmuştur.

Allah her ikisinden de razı olsun.

ŞAKALARIMIZ ÖLÇÜLÜ OLMALI

Şaka yaparken yalana yer vermeyin

En iyi vasıfların bile ölçüsü kaybolunca kötü alışkanlıklar haline geldiği muhakkaktır. Lâtime, şaka, mizah, nükte gibi insana neş'e veren sözler de ölçüsünü kaybedip, çığırından çıktığı takdirde neş'e değil elem ve rahatsızlık meydana getirir.

Şaka yapıp, nüktedanlık etmekte ifrat edenler, her ciddî mes'eleyi alaya aldıkları içindir ki, hem işlerinde muvaffak olamazlar, hem de ciddî bir insan intibai veremediklerinden itimat kaybına uğrarlar.

Bu yüzdendir ki, beşerî münasebetlerin en mükemmeline yaşayan Cenâb-ı Resûlullah, mizah yapar, ölçüsünü de fiilen gösterirlerdi. O'nun ibretli ve îkazlı mizahlarından bazılarını misâl olarak almakta fayda vardır.

Şemâil kitapları, Resûlullah'ın mizah ve şakalarının hepsinde de doğru söylediklerini, gerçek bir sözün içinde mizah ve nükte yaptıklarını bilhassa dikkatimize verir, mizahları sadece neş'elendirmek maksadını gütmeyip ayrıca düşündürmeyi de hedef aldığını kaydeder.

Nitekim on yaşında iken hizmetine girip ömrünün sonuna kadar peşinden ayrılmayan Hazret-i Enes'e zaman zaman:

– Ne yapıyorsun iki kulaklı? diye lâtifede bulunmuşlardır.

Âlimler derler ki:

– Enes'in kulağı dinî hükümlerin menşei olan hadisleri dinlemekteydi. Öyle ise kulaklarını iyi kullanıp dinlerken asla gaflet etmemesini tenbih gerekirdi. Resûlüllah bunun için Enes'e sık sık “iki kulaklı” diye lâtifede bulunurlardı ki, dikkatini kulaklarının ehemmiyetine çeksin, dinlediği hadîsleri tam zaptetsin.

Bir gün Ebû Hüreyre :

– Yâ Resûlâllah, siz bizi mizahtan menediyorsunuz. Halbuki siz de mizah yapıyorsunuz, dedi.

Resûl-i Ekrem Hazretleri şu cevabı verdiler:

– Ben sadece hak söylerim, siz de hak söylediğiniz müddetçe mizah yapabilirsiniz!

Köyde yaşayan Zâhir adında biri, her gelişinde Medine'ye çöl hediyesi getirir, Resûl-i Ekrem Hazretleri de ona şehirde olan şeylerle karşılık verir, sonra da şöyle mizah yaparlardı:

– Zâhir bizim köyümüz, biz de onun şehriyiz!

Zâhir, sîreti güzel fakat sûreti çirkin bir adamdı. Bir gün yine bu çirkin adam köyden Medine'ye gelmiş, bazı köy mahsulünü de pazarda satmak üzere yolun kenarına indirmişti. O sırada Resûlüllah arkasından gelip iki mübarek eliyle gözlerini kapadı. Zâhir kurtulmaya çalışıyor, hem de kim olduğunu soruyordu. Bir ara gözlerinin ucuyla kendisini kucaklayanın Resûl-i Ekrem Efendimiz olduğunu anlayınca bu defa kurtulma çabası şöyle dursun sırtını Resûl-i Ekrem'e iyice dayadı. Resûlüllah ise şaka ederek:

– Bu köleyi kim satın alır? diye sesleniyordu.

Zâhir:

– Yâ Resûlâllah, bana kimse para vermez, zira ben çirkin bir adamım, dedi. Resûl-i Ekrem ise buna şu mânâlı cüm-

leyle karşılık verdi:

– **Sen Allah indinde çok pahalısın!**

Bu sözden de anlaşılıyor ki, sûret güzelliği ölçü değil, sîret güzelliği esastır. Ahlâkı ve iç âlemi güzel olan kimse Allah indinde pahalıdır, isterse kullar hiç değer vermesin.

Resûlüllah'ın mizahından bir başka misâl:

Zübeyir bin Avvâm'ın yaşlı validesi Safiyye, Resûl-i Ekrem'den Cennet'e girmesi için dua istemiş. O da "Yaşlı hanımlar Cennet'e girmeyecekler" dediği için ağlamaya başlamıştı. Bu defa Resûlüllah:

– Yani, yaşlı hanımlar Cennet'e yaşlı olarak girmeyecekler, genç halde girecekler, diye izah edince, ağlaması gülme-ye dönmüş, sevinerek çıkıp gitmiştir.

TOPKAPI'DAKİ HIRKA-İ SAÂDET

Kaside-i Bürde'nin hikayesi

İslâm'ın ilk günlerinde bile fikirleri yaymak için kılıç yanında edebiyat da hükmünü icrâ ediyordu.

Kılıçla ülkeler fetheden ordulardan sonra, edebiyat ve şiirle de fikirler telkin ediliyor, düşünceler anlatılıyor, fikirler benimsetiliyordu.

Nitekim Mekke'de meşhur şairlerden Züheyir, iki oğlu Büceyir'le Kâ'b'ı da kendi gibi sihirli şiirler söyleyen edibler olarak yetiştirmişti. İnançlarını böyle telkin edecekti. Ancak baba Züheyir'in ölümünden sonra Medine'ye gelerek İslâmiyeti kabûl eden oğul Büceyir daha sonra kardeşi Kâ'b'ın hâlâ küfürde kalışına çok üzülmüyordu.

Kardeşi ise Mekke'den gönderdiği tahkir edici şiirleriyle hem Büceyir'i terzîl ediyor, hem de Allah'ın Resûlü ile getirdiği dini aynı şiddette hakarete mâruz bırakmak istiyordu.

Kâ'b'ın Mekke'den gönderdiği hakaret dolu şiirlerini derin üzüntü içinde dinleyen ashâb, öfke ve hiddetle bilenirken, Hazret-i Resûlüllah:

– **Bu adamın diliyle yaptığı bu hücumun durdurulması lâzım, bundan böyle kanı hederdir!** buyurdu.

Büceyir bu karardan sonra kardeşi Kâ'b'a bir mektup daha gönderdi ve İslâm'ın ulviyet ve güzelliğini selis bir

üslûb içinde anlattığı bu yazısında, kanının heder edildiğini de işaret etti.

Kâ'b'ın kalbine bir tereddüt düşmüştü. Senelerce devam ettiği babasının dininde artık bir kudsiyet bulunmadığını anlamaya başlar gibi oldu. Derken kararını verdi ve tozlu yollardan, kumlu çöllerden geçerek Medine'ye gelip Hazret-i Ebû Bekir'e sığındı.

Merhamet ve şefkat timsâli bu büyük insan, mescide girip:

– Yâ Resûlâllah, Kâ'b huzurunuza gelip imanla şereflemek ister! dedi.

Resûlüllah gelebileceğini imâ edince Kâ'b, saklandığı Ebû Bekir'in arkasından çıkıp, “O benim, yâ Resûlâllah” diyerek diz çöktü. Ashâb, bu adamın bütün fesahat ve belâgatını İslâm'ın aleyhinde kullandığını bildikleri için kılıçlarını çekip üzerine yürümek isterken Resûlüllah:

– Durunuz! O, tevbe ederek gelmiştir.

Deyince, kılıçlar kınına girip, öfke ve hiddetler sevgi ve muhabbete dönmeye başladı.

Bunu gören Kâ'b'ın kafasında şimşekler çakıyordu. Artık Kâ'b eski Kâ'b değildi, yeni bir Kâ'b doğmuştu.

Sahip olduğu edebiyat ve fesahatını bundan böyle İslâm'ın emrine tahsis etmeye karar vermişti...

Nitekim o anda gördüğü müsamaha ve aftan dolayı coşan gönlü, O'nu hemen orada konuşturmaya başladı bile.

Kâ'b, âdeta gayr-i ihtiyarî söylemeye başladığı şiiriyle ashâbı coşturduktan sonra Resûlüllah'ı da memnun ediyor, İslâm'ın kudsiyetinden, Resûlüllah'ın fazîlet ve müsamahasından eşsiz ifâdeleriyle söz ediyordu.

Resûlüllah'ı ve tebliğ buyurduğu İslâm'ı bir ara o kadar güzel ve veciz şekilde şiire döktü ki, bundan son derece mü-

tehassis olan Allah'ın Resûlü sırtındaki mübarek hırkasını çıkararak tebrik ve takdir makamında Kâ'b'a giydirdi.

İşte günümüze kadar gelen "Kasîde-i Bürde", Resûlullah'ın dinledikten sonra bürdesini ikrâm ettiği bu kasîdedir.

Topkapı Sarayı'ndaki Hırka da Cenâb-ı Resûlullah'ın Kâ'b'a hediye ettiği bu hırkadır. (Hırkanın adı Bürde'dir).

Tarihlerin kaydına göre, Hazret-i Muâviye'nin yirmi bin dinar vererek Kâ'b'ın veresesinden satın aldığı bu hırka-i şerîf, daha sonra, hilâfetle birlikte Abbasîlere devredilmiş, Abbasîlerden de 1517'de Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethi ile diğer mukaddes emanetlerle birlikte alınarak Topkapı Sarayı'na getirilmiştir.

Bugün Hırka-i Saâdet dairesinde ziyaret ettiğimiz Resûlullah'ın hırkası, işte Kâ'b'a hediye ettiği bu hırkadır.

ASR-I MUHABBET SAHABE HAYATINDAN YANSIMALAR

Ahmed Şahin

Asr-ı saadet, sevgili Peygamberimiz ve ashabının yaşadığı, insanlık tarihinin en mutlu asrı, fazilet ve kemalat yönünden en kutlu çağıdır.

Asr-ı saadet, bir asr-ı nur ve hidayettir. Topyekün insanlık cehalet ve küfür karanlıklarından, bu asırda kurtulup aydınlanmıştır. Vahşi, bedevi, acımasız, ahlaksız bir toplum, en medeni, erdemli, ahlaklı bir toplum haline bu devirde dönüşmüştür.

Asr-ı saadet, bir asr-ı muhabbettir. Kainatın yaratılış mayası olan sevgi, gerçek manada ve en saf halde bu asırda tecelli etmiştir. İnsanlık aleminde yer tutan kökleşmiş asırlık kinler, düşmanlıklar, kıskançlıklar, saygısızlıklar, acımasızlıklar bu asırda kalplerden silinmiş; gönüller gerçek sevgiye, muhabbete, şefkate, ünsiyete, kardeşlik duygusuna pencerelerini bu asırda açmıştır.

Asr-ı Muhabbet'i, saadet asrının bu özellik ve güzelliklerini, yaşanmış olaylarla, ibretli söz ve öğütlerle nazarlara vermek, asr-ı saadet eksenli bir İslami hayatın yaşanması lüzumunu ve önemini ortaya koymak için okurların istifadesine sunuyoruz.